

AK Parti 2018 Türkiye Genel Seçimleri Vaatleri İncelenmesi Raporu

Kayra Kocagil

İçindekiler

01

Önsöz ve Metot

02

Bulgular

03

Haklar ve Özgürlükler

04

Katılımcılık ve Sivil
Toplum

05

Şeffaflık

06

Güven Veren Adalet

07

Güven İçinde
Yaşama

08

Nitelikli Eğitim ve
Öğretim

09

Kültür Sanat

İçindekiler

10

Sağlıklı Nesiller

11

Gençlik

12

Kadın

13

Aile, Çocuk ve
Dinamik Nüfus

14

Yoksullukla
Mücadele ve Sosyal
Koruma

15

Yaşlılar

16

Engelliler

17

Spor

18

Çalışma Hayatı

İçindekiler

19

Sosyal Güvenlik

20

Göç

21

Büyüme ve
Makroekonomik
İstikrar

22

Ödemeler Dengesi

23

Enflasyon ve Para
Politikası

24

Mali Piyasalar ve
Finansal Hizmetler

25

Mali Disiplin

26

Kayıt Dışılığın
Azaltılması

27

Özelleştirme

İçindekiler

28

Tasarruflar

29

Yatırımlar ve İş
Ortamı

30

İstihdam

31

Girişimcilik ve
KOBİ'ler

32

Ticaret

33

Turizm

34

Bilim, Teknoloji ve
Ar-Ge

35

Dijitalleşme

36

İmalat Sanayii

İçindekiler

37

Savunma, Havacılık
ve Uzay Sanayii

38

Gıda ve Tarım

39

Enerji ve Madencilik

40

Ulaştırma ve
Lojistik

41

Çevre ve Doğal
Kaynak Yönetimi

42

Küresel Isınma ve
İklim Değişikliği

43

Kentsel Dönüşüm
ve Konut

44

Mekân Planlaması
ve İmar

45

Refahın Bölgelere
Dengeli Dağılımı

İçindekiler

46

Bölgesel Gelişme

47

Kırsal Kalkınma

48

Türkiye Merkezli Çok
Boyutlu Dış Politika

49

İnsani ve Vicdani Dış
Politika: Dış Yardımlar
ve Mülteciler

50

Yurtdışında
Yaşayan
Vatandaşlarımız

Önsöz

Türkiye’de vaatler bir siyaset kültürüdür. Bu kültür Türkiye’de siyasette en küçük yaşta dahi küçük yaşlarda okul seçimlerinde olması mümkün dahi olmayan ”havuz yaptıracağım” vaatleri nadir bir hikaye değil; yaygın bir hikayedir. Seçimden sonra bu büyük vaatler de sadece Türkiye seçimlerine özgü değil Türkiye’deki okul seçimlerinde dahi yaygındır.

Politika ve Demokrasi Araştırmaları Derneği olarak özellikle Türkiye’de siyasetin içerisinde hesap sorulabilirlik ve şeffaflık alanlarında bir keyfiyet durumuyla karşı karşıya kalmıştık. Bu karşı karşıya kalma durumu siyasi partilerin “uçuk ve bir temele dayanmayan” vaatlerinin yaygın ve bir kültür olduğu bir durumda bizler buna karşı çıkmayı siyasi partilerin seçimden önce verdikleri vaatlerin sıkı bir takipçisi olma amacıyla yola çıktık. 1 Ocak 2023 günü kampanyayı başlattığımız bu 5 aylık süreçte sizlere bu alanda 4 ayrı rapor ve 100’ü aşkın sosyal medya dosyasıyla bu süreçte ilerlemeye devam etmekteyiz.

Sizlerle bir araya geldiğimiz bugünlerde Vaat İnceleme Platformu’nun düzenli çalışmaları arasına girecek olan, Türkiye Genel Seçimleri’nde mevcut iktidar partisi veyahut iktidar partilerinin verdikleri vaatlerin kapsamlı bir incelemesi raporu bugün ilk dönemde 2018 yılında AK Parti’nin verdiği vaatler ile karşınızdadır. Rapor içerisinde kendi metodumuz ve yöntemlerimizle incelemeler yapılmış olduğu gibi nasıl daha fazla vaat incelenebilir üzerine sizlere bulgularımızı aktaracağız.

İlerleyen dönemlerde Cumhur İttifakı veya Millet İttifakı’nın seçimlerden galibiyetle ayrılması durumunda gelecek döneme dair vaatlerini incelediğimiz birden fazla raporla karşınıza çıkacağımız gibi 2024 Türkiye Yerel Seçimleri’nde partilerin verdikleri vaatleri inceleyeceğimiz raporlar da sizlerle olacak. Rapor adına şimdiden keyifli okumalar dileriz...

Kayra Kocagil

Vaat İnceleme Platformu
Proje Koordinatörü

Metot

Siyasi partilerin seçim dönemlerinde özellikle de partili kişiler vasıtasıyla verdiği onlarca vaat bulunuyor. Ancak bu vaatler genellikle resmi belge niteliği taşımayan sözün ötesine geçememiş hallerdedir. Bu noktada bizler kaynak olarak siyasi partilerin seçim dönemlerinde genel seçim süreci başlangıcı olarak aldıkları seçim beyannamesi/bildirgesi veyahut diğer adıyla seçim bildirisi olarak yayınladıkları ve bir çoğu TBMM arşivlerinde saklanan belgeleri almaktayız.

Bununla beraber bu metinlerdeki vaatler herhangi bir inceleme aşamasına alınamayacak onlarca vaati içinde bulundurmaktadır. Örneğin; “Türk aile yapısını güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapacağız.” bunu bir metinde okuduğunuzda aklınıza çeşitli çalışmalar gelse bile bu vaatin muğlak olduğu aşıkardır. Bizler bu muğlaklığı çeşitli varsayımlar üzerinden çeşitli çalışmalara dayandırmaktan kaçınmayı prensip edindik.

Bu açıdan muğlak herhangi bir vaadi araştırma raporumuzda listeledikten sonra herhangi bir ölçüm yapamadığımızı belirttik. Bununla beraber çeşitli vaatlerin ölçülebilir olarak verilememesi de vaatlerin gerçekleştirip gerçekleştirilmediği üzerine çalışmamaktayız. Son olarak, ilgili vaatlere dair yeterli bulgu bulamamamız durumunda bunu belirttik.

Bu raporda AK Parti'nin 2018 yılı Seçim Beyannamesi'nde yer alan alt başlıklarda "Neler Yapacağız" ismiyle verilen kısımları incelenmiş olup daha önceden incelenen kısımlar rapor içerisine alınmamıştır.

Bulgular

Rapor kapsamında yüzlerce vaat incelendiği gibi bu vaatlerin içerisinde tek tek dolaşarak bulunmasının hayli zor olması sebebiyle bu rapor çalışmasında AK Parti'nin 2018 Türkiye Genel Seçimleri için yayımlanmış olduğu Seçim Beyannamesi'nin içerisinde vaat vermiş olduğu tüm alt başlıklar bu başlık altında değerlendirilecektir.

01 — Haklar ve Özgürlükler

Seçim Beyannamesi içerisinde Haklar ve Özgürlükler kısmında toplamda 15 vaat içermektedir. Bu 15 vaatten sadece 1 tanesi ölçülebilir bir vaatken bu 1 vaat de hükümet tarafından gerçekleştirilmemiş olup vaat cemevlerine hukuki statü tanınması üzerine verilmiş olan bir vaattir.

02 — Katılımcılık ve Sivil Toplum

6 vaat 6'sı da ölçülemeyen veyahut yeterli veriye sahip olunamayan vaatlerdir. Burada özellikle verilen vaatlerin büyük bir kısmının sadece niyet belirttiğini ya da somut verilere dayanmayan sıfatlarla dolu hedef cümleleri içerdiğini söylemek durumundayız. Ekstra olarak kullanılan yapı ve dil bütünüyle de vaatler muğlak bırakılmıştır.

03 — Şeffaflık

3 vaat verilmiş olup 3 vaat de ölçülebilir değildir. Vaatler içerisinde ölçülebilirlik ve muğlaklıklar içermektedir.

04 — Güven Veren Adalet

19 vaatın sadece 4'ü ölçülebilir olmakla beraber 2'si gerçekleşmiş 2'si gerçekleşmemiştir.

Gerçekleşen vaatler; ülkenin çeşitli illerine istinaf mahkemelerinin kurulması ve çocukların tesliminin icra yoluyla yapılmasının kaldırılması

Gerçekleşmeyen vaatler: Adli Görüşme Odalarının her adliyede bulunması, çocuk istismarına yönelik kanunda değişiklik yapılmaması

Bulgular

05 — Güven İçinde Yaşama

33 vaat içerisinde 6 vaat ölçülebilirdir. Bu ölçülebilir 6 vaatten 2 tanesi gerçekleştirilmemiştir.

Gerçekleşen vaatler: Bekçi sayısı, UYAP sistemi iç değişiklik

Gerçekleşmeyen vaatler: Mayınlı arazi, Jandarma profesyonellik oranı, JEMUS programı, Uyuşturucu ile Mücadele Programı

06 — Nitelikli Eğitim ve Öğretim

İlgili alt başlıkta 63 vaat varken bu vaatlerin sadece 11 tanesi incelenebilmiş olup 11 vaatin 5'i gerçekleştirilmemiştir. 6 vaat gerçekleştirilmiştir. Bu vaatler içerisinde özellikle 2 gerçekleşen vaat şerhli gerçekleştirilmiştir.

07 — Kültür Sanat

Kültür Sanat alanında 52 vaat verilmiş olup 18 tanesi ölçülebilir olup bu 18 vaatten sadece 5 tanesi gerçekleşmiş olup 13 tanesi gerçekleşmemiştir.

08 — Sağlıklı Nesiller

İlgili alt başlıktaki 43 vaatin 27 tanesi ölçülebilir olmakla beraber 27 vaatin 10 tanesi gerçekleşmiş olup 17 vaat gerçekleşmemiştir. Gerçekleşen 10 vaatin 2 tanesi şerhli olarak gerçekleşmiştir.

09 — Gençlik

Gençlik vaat başlığında toplanan vaatlerin tamamı 36 tanedir. 20 tanesi ölçülebilirken ölçülebilir vaatlerin içerisinde 14 adet vaat gerçekleştirilmemiştir. 6 adet vaat gerçekleştirilmişken bu 6 vaat içerisindeki 3 vaat e devlet entegrasyonu ile ilgili benzer vaatlerdir.

Bulgular

10 — Kadın

Kadın alt başlığında 13 adet vaat bulunmaktadır bu 13 vaatten sadece 3 tanesi ölçülebilir vaatlerdir. Bu 3 vaatten sadece 1 tanesi gerçekleşmiş olup 2 tanesi gerçekleşmemiştir.

11 — Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Toplamda 18 vaat verilmiş olup bu 18 vaatin sadece 4 tanesi ölçülebilir olmuş olup bu vaatlerden 3 tanesi gerçekleşmiştir.

12 — Yaşlılar

6 vaat verilmiş olup 6 vaat da ölçülebilir olmadığı için incelenmemiştir.

13 — Engelliler

İlgili alt başlıkta 7 vaat bulunmakta olup bu 7 vaatin 2 tanesi ölçülebilir olup 1 tanesi gerçekleşmiştir 1 tanesi gerçekleşmemiştir.

14 — Spor

İlgili alt başlıkta 15 vaat bulunmuş olup 15 vaatten sadece 1 tanesi ölçülebilir vaat olup 1 tanesi gerçekleşmiştir.

15 — Çalışma Hayatı

İlgili alt başlıkta 20 vaat verilmiş olup 11 vaat ölçülebilir olup bu 11 vaatten sadece 2 tanesi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

16 — Sosyal Güvenlik

Bu alt başlıkta 16 vaat bulunmakta olup 4 tanesi ölçülebilirdir. Bu 4 vaatten 3 tanesi gerçekleştirilmiştir.

17 — Göç

Toplamda 18 vaat verilmiş olup bu 18 vaatin sadece 4 tanesi ölçülebilir olmuş olup bu vaatlerden 3 tanesi gerçekleşmiştir.

18 — Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

25 vaatt sadece 6 tanesi ölçülebilir olmakla beraber bu vaatlerin sadece 1'i gerçekleştirilmiştir. 5 vaat gerçekleştirilmemiştir.

19 — Ödemeler Dengesi

19 vaat yer almakta olup 11 tanesi ölçülebilirdir. Bu 11 vaatten 4 tanesi gerçekleştirilmiş olup 7 tanesi gerçekleştirilmemiştir.

20 — Enflasyon ve Para Politikası

İlgili alt başlıkta 18 vaat bulunmakta olup bu 18 vaatin 6 tanesi ölçülebilir olup 6 vaat de gerçekleştirilmiştir. 6 vaatin 1 tanesi şerhli gerçekleşmiştir.

21 — Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

İlgili alt başlıkta 26 vaat bulunmakta olup 9 adet vaat ölçülebilirdir. 9 vaatin 3 tanesi gerçekleştirilmiş olup kalan 6 adet vaat gerçekleşmemiştir. Gerçekleşen 3 vaatten bir tanesi 1 şerhli gerçekleşmiştir.

Bulgular

22 — Mali Disiplin

İlgili alt başlıkta 30 vaat bulunmakta olup bu 30 vaatin 8 tanesi ölçülebilirdir. 8 vaatin 5 tanesi gerçekleşmiş olup 3 tanesi gerçekleşmemiştir.

23 — Kayıt Dışılığın Azaltılması

İlgili alt başlıkta 11 vaat bulunmakta olup 5 vaat ölçülebilirdir. Bu 5 ölçülebilir vaatin 4 tanesi gerçekleşmiştir.

24 — Özelleştirme

6 vaat bulunmakta olup bu 6 vaatten sadece 1 tanesi ölçülebilirdir. Bu 1 vaat gerçekleşmemiştir.

25 — Tasarruflar

İlgili vaattte 11 vaat bulunmakta olup bu 11 vaatten sadece 1 tanesi ölçülebilirdir. Bu vaat de gerçekleşmemiştir.

26 — Yatırımlar ve İş Ortamı

İlgili alt başlıkta 21 vaat bulunmakla beraber bu 21 vaatten 4 tanesi ölçülebilirdir. 4 vaatten sadece 1 tanesi gerçekleşmiş olup o da şerhli gerçekleşmiştir. 3 vaat gerçekleşmemiştir.

27 — İstihdam

Alt başlıkta 37 vaat tespit edilmiştir. Bu 37 vaatin 10 adet ölçülebilir vaat bulunmuş olup bu 10 vaatten 3 tanesi gerçekleşmiştir.

28 — Girişimcilik ve KOBİ'ler

İlgili alt başlıkta 25 vaat bulunmakta olup 6 vaat ölçülebilirdir. Bu 6 vaatten 2 tanesi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

29 — Ticaret

İlgili alt başlıkta 11 vaat bulunmakta olup 3 tanesi ölçülebilirdir. Bu 3 vaatten 2 tanesi gerçekleşmiştir.

30 — Turizm

İlgili alt başlıkta 19 vaat bulunmakta olup 11 tanesi ölçülebilir olup 11 vaatten sadece 4 tanesi gerçekleşmiştir.

31 — Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

İlgili alt başlıkta 19 adet vaat bulunmakta olup bu 19 vaatten sadece 3 tanesi ölçülebilir olup 3 vaatten 2 tanesi gerçekleşmiştir.

32 — Dijitalleşme

İlgili alt başlıkta 22 vaat bulunmakta olup 3 vaat ölçülebilirdir. Bu 3 vaatten bir tanesi gerçekleştirilmiştir.

33 — İmalat Sanayii

İlgili alt başlıkta 33 adet vaat bulunmakta olup bu 33 vaatten 6 tanesi ölçülebilir vaattir. Bu 6 vaatten 2 tanesi gerçekleşmiştir.

34 — İstihdam

Alt başlıkta 37 vaat tespit edilmiştir. Bu 37 vaatin 10 adet ölçülebilir vaat bulunmuş olup bu 10 vaatten 3 tanesi gerçekleşmiştir.

Bulgular

35 — Girişimcilik ve KOBİ'ler

İlgili alt başlıkta 25 vaat bulunmakta olup 6 vaat ölçülebilirdir. Bu 6 vaatten 2 tanesi gerçekleştirilmiştir.

36 — Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

İlgili alt başlık 35 adet vaat bulunmuş olup 13 tanesi ölçülebilir vaattir. Bu 13 vaatten 10 tanesi gerçekleşmiştir.

37 — Enerji ve Madencilik

İlgili alt başlıkta 37 adet vaat bulunmakta olup bu 37 vaatten 8 tanesi ölçülebilir vaatlerdir. Bu 8 vaatten sadece 2 tanesi gerçekleşmiştir.

38 — Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

Alt başlığında 46 vaat bulunmakta olup bu vaatlerinin 23 tanesi ölçülebilir vaattir. Bu 23 vaatten 3 tanesi gerçekleştirilmiştir.

39 — Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

İlgili alt başlıkta 52 adet vaat bulunmakta olup bu 52 vaatin 18 tanesi ölçülebilir olmuş olup bu 18 vaat içerisinde 9 tanesi gerçekleşmiştir.

40 — Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

İlgili alt başlıkta 11 vaat bulunmakta olup 1 tanesi ölçülebilir 0 tanesi gerçekleşmiştir.

41 — Yeni Belediyecilik Anlayışı

Bu kısım 2024 Yerel Seçimleri içerisinde de ölçülecektir.

Bulgular

42 — Kentsel Dönüşüm ve Konut

İlgili alt başlıkta 43 vaat bulunmuş olup 3 adet ölçülebilir vaat bulunmuştur. Bu 3 vaatten 2 tanesi gerçekleşmiştir.

43 — Mekân Planlaması ve İmar

İlgili alt başlıkta 30 vaat bulunmuş olup bu 30 vaatten sadece 2 tanesi ölçülebilirdir. Bu 2 ölçülebilir vaatten 1 tanesi gerçekleşmiştir.

44 — Afet Yönetimi

Afet Yönetimi kısmı öncesinde paylaşılmış olup websitemizden ulaşabilirsiniz. 16 vadin 8'i ölçülebilir nitelikteydi. Bunlardan sadece 3'ü yerine getirildi.

45 — Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

İlgili alt başlıkta 3 vaat yer almış olup ölçülebilir vaat bulunmamaktadır.

46 — Bölgesel Gelişme

İlgili alt başlıkta 27 vaat bulunmakta olup sadece 1 tanesi ölçülebilir vaattir. Bu vaat gerçekleşmemiştir.

47 — Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

İlgili alt başlıkta 11 vaat bulunmakta olup 1 tanesi ölçülebilir 0 tanesi gerçekleşmiştir.

48 — Kırsal Kalkınma

İlgili vaat içerisinde 22 vaat yer almakta olup vaat içerisinde sadece 1 vaat ölçülebilir olup herhangi bir vaat gerçekleşmemiştir.

Bulgular

49 — Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

İlgili vaat içerisinde 36 vaat bulunmuş olup herhangi bir ölçülebilir vaat bulunmamaktadır.

50 — İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

İlgili alt başlıkta 42 vaatin içerisinde sadece 7 ölçülebilir vaat bulunmaktadır. Bu 7 vaatten 1 tanesi gerçekleşmiştir.

51 — Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

İlgili alt başlıkta 35 vaat bulunmakla beraber 5 tanesi ölçülebilir vaatlerdir. İlgili vaatlerden 3 tanesi gerçekleştirilmiştir.

Yorumlar

01 — Ölçülemeyen vaatler

2018 Türkiye Genel Seçimlerinde AK Parti'nin Türkiye Genel Seçimi içerisinde toplam 1171 vaat yer almaktadır. Bu vaatlerden 330 tanesi ölçülebilir vaattir. Bu da verilen vaatlerin sadece %28'inin ölçülebilir bir vaat olduğunu göstermektedir. Bu oran oldukça düşüktür.

02 — Ne kadarı yapıldı?

Ölçülebilir 330 vaatten 124 tanesi gerçekleştirilmiştir. Verilen vaatlerin ölçülebilir olanlarının %37.7'sini AK Parti gerçekleştirmiştir. Bu vaatlerden 7 tanesi şerhli gerçekleşmiştir. 114 kesin gerçekleşmiş vaat vardır. Bu vaatlerin %34.45'i kesin gerçekleşmiştir.

03 — Nerelerde zorlandı?

Yeterli verileri bulmak oldukça zorlayıcı oldu. Kamu kurumları düzenli yıllardır paylaştığı verilerin bir çoğunda özellikle de bakanlıkların düzenli verileri bulmakta çok zorlandı.

Yıllardır paylaşılan veriler özellikle geçtiğimiz yılın faaliyet raporlarına dair paylaşılan veri sayısında gözle görülür bir azalma farkedildi. Bazı bakanlıklar Mayıs 2023 ayı itibariyle fala 2022 yıl sonu faaliyet raporlarını yayımlamamıştır.

04 — Verilen Vaatler

Özellikle verilen vaatlerin bir kısmı vatandaşın erişemeyeceği veriler olmakla beraber bu vaatlerin büyük bir kısmı bakanlıklara bağlı kuruluşlarının faaliyetleri üzerinedir. Bunun yanında çeşitli yasamalara dair net olmayan değişiklikler yapılacağına dair vaatler sıklıkla görüldü.

Strateji Belgeleri hazırlanması ve strateji belgelerinin durumu üzerine vaatler de sıklıkla verilmektedir.

Yorumlar

05 — Hedef değişikliği

Özellikle birçok vaat içerisinde (genellikle inşaata dayalı vaatler) tarihler belirlenmiş bir şekilde vaatler verilirken çoğu vaat en az birkaç yıl geç gerçekleşmiş olup bazıları 5 10 yıldan daha uzun süre ertelenmiştir.

06 — Gelecek Dönem

Yeni dönemde AK Parti'nin kazanması durumunda benzer birçok vaati görmüş olsak bile oldukça fazla benzer vaat bulunmakta olup bu vaatler muğlaklıklar içermektedir.

07 — Geçmişten Kalanlar

Vaat edilen birçok vaat hali hazırda bitirilmesi daha önceden planlanan vaatler olup mevcut vaatlerden bazıları hala gerçekleştirilmemiştir.

08 — Unutulan Vaatler

Bazı vaatlerin gerçekleştirilmesi unutulup 2018 seçimlerinde de kullanılmıştır. Örneğin;
Bağ-Kur prim borcu olan esnafımızın da sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz.

Teşekkürler

Bu raporu hazırlamamda öncelikle bana her zaman yardımcı olan tüm ekip arkadaşlarıma ve kız arkadaşşıma teşekkür ederim.

Bu rapor Türkiye'nin geleceğinde rol almak için çalışan insanların ilmek ilmek ördüğü bir kurumun şüana kadarki hikayesi için bir dönüm noktasıdır. Bu süreçte bizlere yardımcı olan ve bizlerle partnerlik iş birlikleri yapmaya devam eden herkese özel olarak teşekkür etmek için bir köşeyedi.

Siyasetçilerin her vaatının her zaman sorulabildiği ve siyasetçilerin vaat vermekten çekindiği bir Türkiye hayaliyle bu yolda devam etmek üzere

İletişim

Vaat İnceleme Platformu
www.vaatler.com.tr
www.vaatler.org.tr
vaat@polidem.org
[@vaatlerorg](https://twitter.com/vaatlerorg)

Rapor

Haklar ve Özgürlükler

Vaat #1

Haklar ve özgürlükler konusunda temel amacımız; yaşı, cinsiyeti, sosyo-ekonomik şartları, etnik kimliği, mezhebi ve inancı ne olursa olsun herkesi bağrına basan, onları eşit vatandaşlık ile evrensel ilke ve değerler temelinde demokratik bir ortak yaşam bilincine ulaştıran bir anlayışı daha güçlü bir şekilde hayata geçirmektir.

Bu cümle bir vaat cümlesi olmakla birlikte tam olarak kesin bir biçimde ifade edilmediği gibi ölçülemez bir vaattir.

Vaat #2

Haklar ve hürriyetler alanında geçmişte sağladığımız kazanımları kararlılıkla koruyacağız. Zihniyet dönüşümü ve etkin bir uygulamayla, farklılıklarımızı çatışma konusu değil zenginlik olarak gören anlayışımızı hayatın her alanında hakim kılacağız.

Bu vaat bir vaat cümlesi olmakla birlikte birçok belirsiz ifade ve ölçülemeyen tabirler kullanılmaktadır. Ölçülemez bir vaattir.

Vaat #3

Kapsayıcı ve evrensel değerlere dayalı bir vatandaşlık anlayışı içerisinde, birliğimizi ve bütünlüğümüzü pekiştirmeyi sürdüreceğiz. Milletimizin temel değerlerinin yoğun olduğu tarihi yolculuktaki birlikteliğimizi ve eşit vatandaşlık anlayışını benimsiyoruz. Bu anlayışla, devletin, bütün toplumsal kesimlerle hakkaniyet ölçüsünde, eşitlik temelinde ve demokratik bir ilişki geliştirmesini sağlayacak; toplumsal zenginliğimizin tüm unsurlarını çoğulcu bir yaklaşımla kucaklamaya devam edeceğiz.

Bu paragraf bir vaatten çok partinin bir niyetini belirtme ifadesine yakın olmakla beraber ölçülebilir bir vaat değildir.

Vaat #4

Topluma kimlik ve yaşam tarzı dayatılmasının karşısında olmaya devam edeceğiz. Bütün vatandaşlarımızın özgür fertler olarak güven içinde yaşadığı, geleceğe umutla baktığı, birinci sınıf olarak kabul edildiği ve muamele gördüğü bir ortamı tesis etmeyi sürdüreceğiz.

Bu cümle bir vaat cümlesinden çok niyet ve iddia cümlesidir. Ölçülemeyen ve muğlak bir vaattir.

Vaat #5

Toplumdaki her bireyin yaşam tarzına gösterdiğimiz saygıyı, bundan sonra da özenle devam ettireceğiz.

Bu cümle de bir vaat cümlesinin ötesinde bir niyet ve iddia cümlesidir. Ölçülemeyen ve muğlak bir vaattir.

Rapor

Haklar ve Özgürlükler

Vaat #6

Cemevleri, eğitim sisteminde sağlıklı bilgilendirme, üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri oluşturma gibi çeşitli konularda Alevi kanaat önderleri ile diyalog içinde demokratik uzlaşa temelinde gerekli adımları atacağız. Bu noktada, geleneksel irfan merkezleri ve cemevlerine hukuki statü tanıyacağız.

Bu paragraf özelinde bakmak gerekirse son cümle ölçülebilir bir vaat özelliği taşımaktadır. Cemevlerine hukuki statü tanınması vaadi AK Parti tarafından gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #7

Önümüzdeki dönemde de, başta istihdam, iskân ve eğitim sorunları olmak üzere Roman vatandaşlarımızın sorunlarının çözümüne hız vererek her türlü ayrımcılık zeminini ortadan kaldıracacağız.

Bu paragraf kendi içerisinde bir niyet belirtmekte olup Roman vatandaşların sorunlarının çözümüne dair bir yol haritası çıkarmamasından ötürü ölçülemeyen muğlak bir vaattir.

Vaat #8

Gayri müslim vatandaşlarımızın herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılmaksızın temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması ve inançlarının özgür bir şekilde yaşamalarının sağlanması hukuk devletinin güvencesi altında olmaya devam edecektir.

Bu bir niyet ve idda paragrafı olmakla birlikte ölçülemeyen muğlak bir ibaredir.

Vaat #9

Devletin siyasi, idari, yargısal ve ekonomik düzeninin temel hakları merkeze alacak şekilde düzenlenmesini sağlayacağız. Çoğulcu, eşitlikçi ve katılımcı demokrasi hedefimiz, Türkiye'yi dünya demokrasileri liginde daha da üst sıralara taşıyacaktır.

Bu paragraf da bir hedef cümlesi olup bir vaat belirtmemektedir.

Vaat #10

Bu çerçevede, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu daha da etkin çalışır hale getireceğiz.

Bu cümle bir vaat olmakla birlikte ölçülebilirlik açısından meçhuldür. Etkin çalışır hale getirme ibaresinden ötürü bu vaat ölçülememektedir.

Vaat #11

Yasaklarla ve yasakçı zihniyetle mücadelemize ara vermeden devam edeceğiz. Bu vaat muğlak ve ölçülemez bir vaattir.

Rapor

Haklar ve Özgürlükler

Vaat #12

AK Parti olarak kurulduğumuz günden bu yana 3 temel alanda mücadeleyi amaç edindik. Bunlar 3Y olarak da isimlendirdiğimiz yasaklar, yoksulluk ve yolsuzluktur.

3Y'nin temel hak ve özgürlükler alanında önemle üzerinde durduğumuz kısmı yasaklardır. İktidarlarımız döneminde vesayetçi rejimlerin yasakladığı pek çok hususta özgürlük alanını genişlettik ve yasakları hayatımızdan önemli nispette temizledik, önümüzdeki dönemde de temizlemeye devam edeceğiz.

Bu paragraf da 11. vaat gibi muğlak ve ölçülemezdir.

Vaat #13

Olağanüstü hali geçmiş uygulamalardan farklı olarak, vatandaşımızın günlük hayatında herhangi bir zorluk, kısıtlama, yasak getirmeksizin, devleti ele geçirmek isteyen hain FETÖ yapılanması başta olmak üzere tüm terör örgütlerinin temizlenmesi amacıyla 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında ilan edilmiştir. Gerek anayasamız, gerekse uluslararası hukuk açısından meşru ve demokratik bir mekanizma olan OHAL'in 20 Temmuz 2016'da TBMM'de iç tüzüğe, anayasanın amir hükmüne uygun bir şekilde ilan edilmesi ana muhalefeti rahatsız etmiştir. Ana muhalefetin 15 Temmuz'u kontrollü darbe olarak adlandırması, demokratik siyaset açısından utanç verici bir durumdur.

Bu paragraf bir vaat içermemektedir.

Vaat #14

Özellikle dünyanın tekil terör olayları karşısında dahi çok güçlü tepkiler verdiği bir dönemde, ülkemizin çok yönlü ve yoğun bir terör tehdidi altında hukuk içinde mücadele etmesi takdir edilmesi gereken bir yaklaşımdır.

Bu paragraf bir vaat içermemektedir.

Vaat #15

Haklar ve hürriyetlerin temel şartı vatandaşlarının can ve mal güvenliğinin devlet tarafından sağlanmasıdır. 15 Temmuz gibi yarım asırlık dış destekli sinsi bir projenin sonucunda gerçekleştirilen hain darbe girişimi karşısında başlatmak zorunda kaldığımız OHAL uygulamasını vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerine zarar gelmeden milli güvenliğimizin ve vatandaşlarımızın huzuru tam olarak tesis edilene dek sürdüreceğiz. Bu güvenli ortam kurumlar içerisindeki çetelerin temizliğine hız verdiği gibi vatandaşlarımızın huzur ve özgürlüklerini güvenli bir ortamda yaşamalarını garanti altına almaktadır.

Bu paragraf bir vaat içermemektedir.

Rapor

Katılımcılık ve Sivil Toplum

Vaat #1

2023'e uzanan önümüzdeki süreçte daha katılımcı bir toplumsal yapının tesisi için çerçeve bir mevzuat hazırlayacağız. Bütüncül ve demokratik bir yaklaşımla; sivil toplum kurumlarının hukuki statüleri, kurumsal yapıları, faaliyetleri, kamu kurumları ile ilişkileri, mali kaynakları gibi alanları düzenleyeceğiz. Yapılan düzenlemeler sivil alanı daraltıcı nitelikte olmayacak, sivil toplum kuruluşlarımızın daha şeffaf bir şekilde amaçlarını gerçekleştirmelerine imkân sağlayacaktır.

Bu vaat ölçülemeyen ve meçhul ifadeler içeren bir vaattir.

Vaat #2

Çağdaş dünya ile bütünleşmiş güçlü bir sivil toplum oluşumuna katkıda bulunmak ve sivil topluma daha etkin hizmet sunmak amacıyla; kamudaki mevcut kurumsal yapılar güçlendirilecek, personel kapasitesi nitelik ve nicelik olarak artırılacaktır.

Bu vaat nitelik kısmı açısından olmasa da nicelik açısından ölçülebilir gibi gözükmekte ancak devlet kamudaki personellerin ve kurumsal yapıların kapasitelerine dair herhangi bir veri paylaşmamaktadır. Dolayısıyla bu vaat geçersiz ve ölçülemezdir.

Vaat #3

STK'lar topluma hizmet alanında daha fazla rol oynayacaktır. Bu kapsamda ayrıca, STK'ların ve kamunun karşılıklı rollerinin daha iyi anlaşılması için eğitim seminerleri ile STK'ların uluslararası değişim programları gerçekleştirmesini sağlayacağız.

Bu vaat kullanılan fiil bakımından ölçülemez ve muğlak bir vaat olmakla birlikte yaptığımız araştırmalar sonuca ulaşılmamıştır.

Vaat #4

Bürokrasiyi azaltacağız. Derneklerin tüm iş derneklerin tüm iş ve işlemlerini elektronik ortamda yapabilmelerine olanak sağlayacağız. Şeffaf ve hesap verebilir kurumsal bir yapı oluşturmak üzere STK'lara yönelik kapasite geliştirici faaliyetlere ağırlık vereceğiz.

Bu vaat somut herhangi bir ölçüt vermemesinden ötürü ölçülemez ve muğlak bir vaattir.

Vaat #5

Derneklere yönelik 2023 vizyonu doğrultusunda sivil toplumun geliştirilmesi amacıyla mali destek programlarını genişleterek, etkin bir şekilde uygulanmasına devam edeceğiz.

Bu vaat ölçülemez ve muğlak bir vaat olmakla birlikte internet ve TC İçişleri Bakanlığı yıl sonu faaliyet raporlarından derneklere verilen mali desteklerin bütçeleri araştırılmış olup istenilen veriye erişilememiştir.

Rapor

Katılımcılık ve Sivil Toplum

Vaat #6

Özel politika gerektiren gruplara ait derneklerin gelişme imkânlarını artıracamız. Güvenlik korucuları ile şehit ve gazi yakınları derneklerinin kapasitelerinin geliştirilmesi; engelliler, ailenin korunması, kadına ve çocuğa şiddet, gençler ve toplumun özel ilgiye muhtaç kesimlerine yönelik faaliyet gösteren STK'ların projelerinin desteklenmesi yönündeki çalışmalara ağırlık vereceğiz.

Bu paragraf bir vaatten çok yapılması planlanan adımlara dair bir yol haritası olmakla beraber desteklenme ifadesi muğlaklık katmaktadır.

Rapor

Şeffaflık

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde katılımcı demokrasimizi, şeffaflığı artan ve daha hesap verebilir bir yönetim anlayışıyla güçlendirecek; her türlü yolsuzlukla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Bu paragraf tam olarak kesin olmamakla beraber ölçülebilir olmayan bir vaattir.

Vaat #2

AK Parti olarak geçtiğimiz dönemde olduğu gibi, yeni yönetim modelinde de kamu yönetiminde şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir olmayı taahhüt ediyoruz. Bu kapsamda; hukuki ve kurumsal düzenlemelerin katılımcılığı ve şeffaflığı artıracak mekanizmalar aracılığıyla yapılmasını sağlayacağız. Hazırlık aşamasında olduğu kadar, uygulama ve uygulama sonrası etkilerin sistematik bir şekilde ölçülmesi ve paylaşılması önümüzdeki dönemin önemli gündem maddelerinden birini oluşturacaktır.

Bu vaat ölçülebilir olmanın ötesinde tam olarak ne vaat ettiği kesin değildir. Meçhul bir vaattir.

Vaat #3

Yolsuzlukla mücadelede bütüncül bir yaklaşımla, hükümet-vatandaş-sivil toplum ve medya diyalogunun sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayacağız.

Bu vaat muğlak ve ölçülemez bir vaattir.

Rapor

Güven Veren Adalet

Vaat #1

Demokratik bir ülke olarak Türkiye, hukuk düzeniyle kendi yurttaşlarının özgürlüklerini korumaya, uluslararası topluma güven vermeye, yerli ve yabancı yatırımcılar için güvenli bir liman olmaya devam edecektir.

Bu paragraf ölçülebilir ve kesin bir vaat olmanın ötesinde bir niyet cümlesidir.

Vaat #2

Önümüzdeki dönemde, temel önceliklerimizden biri yargının bağımsız ve tarafsızlığının sürdürülmesi, adalet sistemimizin köklü düzenlemelerle ileri standartlarda hizmet vermesini sağlamak olacaktır. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da AK Parti iktidarlarında hukukun üstünlüğü ilkesi esas alınarak hareket edilecektir. Herkesin hak ve hukukunu koruyacağız. Hak ve özgürlüklerin en geniş çerçevede kullanılmasını sağlamak temel önceliğimiz olmaya devam edecektir.

Bu paragraf ölçülebilir ve kesin bir vaat olmasının ötesinde bir niyet ifadesi olmakla beraber slogan vari bir cümledir.

Vaat #3

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına, insan hak ve özgürlüklerine saygı; ehliyet ve liyakate bağlılık; hesap verebilirlik ve saydamlık; hizmette mükemmellik; vatandaşın beklentilerine duyarlılık ve yeniliğe açıklık adalet hizmetlerinin geliştirilmesinde rehber ilkelerimiz olacaktır.

Bu paragraf bir vaat değil ilke cümlesidir.

Vaat #4

Yargı sistemini daha şeffaf, hesap verebilir ve etkin çalıştırabilmek için reform sürecini diri tutmaya devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde, 2023 vizyonumuza uygun olarak, yargı reformu stratejimizi güncelleyeceğiz.

Buradaki şeffaflık, hesap verilebilirlik ve etkin olma kavramları özellikle etkin kavramı hayli meçhul olduğu gibi ölçülebilirlik açısından da geçerli değildir. Bunun yanında vaat ölçülebilir ve kesin olmamakla birlikte bahsedilen reform stratejileri 2023 vaatlerinde de yer vermiş olup kısmen gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #5

Toplumun hukuk bilincinin ve toplumda hukuka saygının artırılması için koruyucu hukuk uygulamalarını geliştireceğiz. Ülkemizde uygulaması çok yeni olan hukuki himaye sigortasının geliştirilmesini sağlayacağız.

Hukuki Himaye Sigortası 1996 yılında çıkarılmış bir sigorta olup yaygınlaşmasına dair herhangi bir veri bulunmadı. Bu vaat verilerin olmamasından kaynaklı olarak ölçülebilir bir vaat değildir.

Rapor

Güven Veren Adalet

-Vaat #6

Adalet hizmetlerinin kalitesinin sürekli geliştirilmesini sağlayacağız. Milletın sesine kulak vereceğiz. Memnuniyet anketleriyle hedef ve performansımızı sürekli gözden geçireceğiz.

Adalet hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapma vaat içerisinde ölçülebilir olsa da vaatın içerisindeki "sağlama" ve "gözden geçirme" ifadelerinden ötürü ölçülemeyen bir vaattir ancak mevcutta herhangi bir memnuniyet anketi çalışması yapılmamıştır.

Vaat #7

Adalet hizmetlerinin; hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile insan hakları temelinde adil, hızlı ve etkili sunumu için emek vermeyi sürdüreceğiz.

Bu vaat ölçülemeyen ve ne açıdan incelenmesi açısından geçerli metrikler ile sağlanamamaktadır. Bu yüzden bu vaat geçersizdir.

Vaat #8

Vatandaşlarımızın adalete erişiminin güçlendirilmesi amacıyla sistemin ve yargısal süreçlerin kolaylaştırılması ve sadeleştirilmesine devam edeceğiz.

Bu vaat içerisinde "sadeleşme" ve "kolaylaştırma" ifadeleri muğlak ifadeler olmalarından ötürü geçersiz bir vaattir.

Vaat #9

Yargıda zaman yönetimiyle makul sürede yargılama hakkını güçlendireceğiz. Adaletin zamanında tecellisi için dava ve suç türlerinde belirlediğimiz hedef süreleri hayata geçireceğiz.

Makul sürede yargılama terimi ölçülebilir bir ifade değildir. Bu yüzden ölçülebilir bir vaat değildir. Bununla beraber ortalama yıllara göre yargılanma sürelerine dair herhangi bir veri de bulunamamıştır.

Vaat #10

Adli iş süreçlerinin kısaltılması amacıyla adliyeler ve diğer kamu kurumları arasındaki bilişim entegrasyonunu yaygınlaştıracacağız. Adaletin daha hızlı ve etkin tecellisi için ihtisas mahkemelerini yaygınlaştıracacağız. İstinaf yargısını yaygınlaştıracak, yeni bölgelerde yeni istinaf mahkemeleri kuracağız. Diyarbakır, Kayseri, Konya, Sakarya, Trabzon ve Van İstinaf Mahkemelerini faaliyete geçireceğiz.

Bu vaat kapsamında son cümleleri genel manada verilen ve ölçülebilir bir vaattir. Bu vaat içerisindeki Diyarbakır, Kayseri, Konya, Sakarya, Trabzon ve Van İstinaf Mahkemeleri mevcut durumda gerçekleştirilmiş ve faaliyettedir. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Güven Veren Adalet

Vaat #11

Vatandaş dostu bir anlayışla adliyeleri yenilemeye devam edeceğiz. Adliyeler bünyesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kuracak, çocuklar ile mağdurlar için oluşturulan “Adli Görüşme Odaları”nı tüm adliyelere yaygınlaştıracacağız.

Mevcut vaat cümle ölçülebilirlik ve açıklamalardan ötürü ölçülebilir ve geçerli bir vaattir. Bu noktada “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü” kurulmuş olup “Adli Görüşme Odaları” her adliyede bulunmamaktadır. (1) Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #12

Bazı adliyelerde bulunan ön bürolar ve danışma masalarını vatandaş memnuniyetini esas alarak diğer adliyelere de taşıyacağız. Modernizasyonunu sağladığımız ceza infaz sistemini daha da iyileştirmeye yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İlgili paragraftaki “iyileştirmeye yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.” kısmı vaat verenin iyileştirme çalışmalarının gerçekleşmesinden bağımsız olarak değerlendirilmesine sebebiyet vermesi ve ilgili vaatin bunun dışında muğlak ve ölçülemez olmasından ötürü bu vaat geçersizdir.

Vaat #13

Mağdur odaklı bir adalet anlayışına geçiyoruz. Mağdur haklarını müstakil bir kanuni düzenleme ile güvenceye kavuşturacak ve bu konuda kurumsal yapılanma oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde kanuni düzenlemeye dair herhangi bir bulgu tarafımızca bulunamamış olmakla birlikte mağdur odaklı bir adalet anlayışı kavramı bir metriğe dayanmadığı için geçersiz bir vaattir.

Vaat #14

Çocuk adaleti sistemini çocuğun yüksek yararı perspektifiyle güçlendirmeye devam edeceğiz. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemleri, icra yoluyla yapılmaktan çıkarılarak çocuğun bir eşya gibi alınıp verilmesi uygulamasına son vereceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla birlikte “çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemleri, icra yoluyla yapılmaktan” Adalet Bakanlığı tarafından genelge ile yasaklanmış olup vaat gerçekleştirilmiştir. (2)

Vaat #15

Çocuklara karşı işlenen cinsel suçların yaptırımlarını ağırlaştıracacağız. Toplumsal düzeni bozan fiiller başta olmak üzere bazı suç ve kabahatlerin cezalarını artırarak caydırıcılığı sağlayacağız.

İlgili madde TCK 103 kanununa dair olup ölçülebilirdir. Ağırlaştıracamız ifadesi verilmesi beklenen cezaların artmasına dair bir ifade olup “çocuklara karşı işlenen cinsel suçları” kapsayan bu ifadede herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Güven Veren Adalet

Vaat #16

Hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk ve ceza alanında uzlaştırmayı daha da yaygınlaştıracamız. Tahkim ve arabuluculuk alanında kurumsal ve teknik altyapımızı geliştireceğiz.

İlgili vaatte yer alan teknik altyapı geliştirme ifadesi ölçülemez olup konuya dair herhangi bir veri de bulunamamıştır. Vaat geçersizdir:

Vaat #17

Sürekli eğitim perspektifiyle adli personelin yetkinliğini artıracamız. Meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerle, yç mesleki bilgi ve yeterliliğini üst seviyede tutacağız.

İlgili vaat içerisinde yer alan “yetkinlik arttırma” ve “mesleki bilgi ve yeterliliğini üst seviyede tutma” ifadeleri ölçülemez olduğu gibi tespiti neredeyse mümkün değildir. İlgili vaat geçersizdir.

Vaat #18

Hukuk eğitimi reformunu hayata geçireceğiz. Hukuk eğitimi bir bütün olarak gözden geçirilecek, hukuk fakülteleri müfredatı çağın gerekliliklerine uygun olarak güncellenecektir. Bu kapsamda; hava ve uzay hukuku, siber güvenlik, adli genetik hukuku ve deniz hukuku gibi özellikli alanlarda nitelikli hukukçuların yetiştirilmesini sağlayacağız. Avukatlık mesleğini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde yer alan “hava ve uzay hukuku, siber güvenlik, adli genetik hukuku ve deniz hukuku” alanlarından adli genetik hukuku alanına dair bir yüksek lisans programı bulunamamıştır. Ölçülebilir olan bu vaat geçersizdir.

Vaat #19

Noterlik reformunu hayata geçireceğiz.

Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da suç ve suçlulukla mücadelede uluslararası yükümlülüklerimizi yerine getireceğiz ve diğer ülkelerin bu yükümlülüklerini yerine getirmeleri için proaktif bir anlayışla çalışacağız.

İlgili vaat çeşitli açılardan ölçülemeyen bir vaat olup gerçekleştirilme durumuna bakılamamaktadır. Vatandaş dostu bir anlayışla adliyelere yenilemeye devam edeceğiz. Adliyeler bünyesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kuracak, çocuklar ile mağdurlar için oluşturulan “Adli Görüşme Odaları”nı tüm adliyelere yaygınlaştıracamız.

Rapor

Güven İçinde Yaşama

Vaat #16

Hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk ve ceza alanında uzlaştırmayı daha da yaygınlaştıracamız. Tahkim ve arabuluculuk alanında kurumsal ve teknik altyapımızı geliştireceğiz.

İlgili vaatte yer alan teknik altyapı geliştirme ifadesi ölçülemez olup konuya dair herhangi bir veri de bulunamamıştır. Vaat geçersizdir:

Vaat #17

Sürekli eğitim perspektifiyle adli personelin yetkinliğini artıracamız. Meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerle, yç mesleki bilgi ve yeterliliğini üst seviyede tutacağız.

İlgili vaat içerisinde yer alan “yetkinlik arttırma” ve “mesleki bilgi ve yeterliliğini üst seviyede tutma” ifadeleri ölçülemez olduğu gibi tespiti neredeyse mümkün değildir. İlgili vaat geçersizdir.

Vaat #18

Hukuk eğitimi reformunu hayata geçireceğiz. Hukuk eğitimi bir bütün olarak gözden geçirilecek, hukuk fakülteleri müfredatı çağın gerekliliklerine uygun olarak güncellenecektir. Bu kapsamda; hava ve uzay hukuku, siber güvenlik, adli genetik hukuku ve deniz hukuku gibi özellikli alanlarda nitelikli hukukçuların yetiştirilmesini sağlayacağız. Avukatlık mesleğini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde yer alan “hava ve uzay hukuku, siber güvenlik, adli genetik hukuku ve deniz hukuku” alanlarından adli genetik hukuku alanına dair bir yüksek lisans programı bulunamamıştır. Ölçülebilir olan bu vaat geçersizdir.

Vaat #19

Noterlik reformunu hayata geçireceğiz.

Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da suç ve suçlulukla mücadelede uluslararası yükümlülüklerimizi yerine getireceğiz ve diğer ülkelerin bu yükümlülüklerini yerine getirmeleri için proaktif bir anlayışla çalışacağız.

İlgili vaat çeşitli açılardan ölçülemeyen bir vaat olup gerçekleştirilme durumuna bakılamamaktadır. Vatandaş dostu bir anlayışla adliyelere yenilemeye devam edeceğiz. Adliyeler bünyesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kuracak, çocuklar ile mağdurlar için oluşturulan “Adli Görüşme Odaları”nı tüm adliyelere yaygınlaştıracamız.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #1

Yeni dönemde eğitimin içeriği ve kalitesi ana önceliğimiz olacak. Eğitim-öğretimde ana hedefimiz düşünme, anlama, fark etme, sorun çözme, analiz ve sentez yeteneği ve yetkinliği gelişmiş, bilgi toplumunun gerektirdiği temel bilgi ve becerilerle donanmış; hak ve adalet sorumluluğunu, millî kültür ve değerlerini özümsemiş; insanlığın ve demokrasinin evrensel değerlerini içselleştirmiş; iletişime ve paylaşımına açık; estetik ve sanat becerisi gelişmiş bireylerin yetişmesine imkân ve ortam sağlamaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Bu amaçlara ulaşmada kalite konusu öncelik verdiğimiz alanların başında gelecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Eğitimde Kalite Seferberliğini başlatacağız.

İlgili vaat içerisinde Eğitimde Kalite Seferberliği isminde olmasa bile MEB'in ISO 9001 kalite yönetimi programı başlamıştır. Bu yüzden bu vaat gerçekleştirilmiştir (11).

Vaat #4

Eğitimde kalite güvence sistemi kurarak, eğitimimizin her kademesi ve bütün okul türleri için yüksek standartlar belirleyeceğiz, ülke çapında okulların tamamını kapsayan "eğitim kalite endeksi" oluşturacağız.Okullar arasındaki kalite farkını asgariye indireceğiz.

İlgili vaat muğlak olmamakla beraber ölçülebilir bir vaattir. "eğitim kalite endeksi"nin oluştuğuna dair herhangi bir bilgi bulunamamakla beraber son haber projenin gerçekleşeceğine dairdir (12). Vaat hala gerçekleşmediği için gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #5

Milli Eğitim Bakanlığının kurumsal örgütlenmesini, eğitim sisteminin ulusal düzeyde politika belirleme, koordinasyon ve denetiminden sorumlu olacak ve katılımcılığı artıracak şekilde geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #6

Okul türleri ve bölgeler arası başarı farklılıklarını azaltarak eğitimde fırsat eşitliğine bütün boyutlarıyla hayatiyet kazandıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Öğrencileri ilgi ve beceri alanlarına göre yönlendirme, etkili öğrenmelerini sağlama ve becerilerini geliştirme ve geleceğe hazırlama hususlarında gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin bir şekilde verilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Öğretmenlerimizin niteliklerini daha da iyileştireceğiz. “Öğretmenlik Meslek Kanunu’nu çıkaracağız.

İlgili vaat hem ölçülebilirlik açısından hem de muğlaklık açısından geçersiz olabilecek bir unsur barındırmamaktadır. Öğretmenlik Meslek Kanunu birçok sendikanın yetersiz olduğunu belirtmesine rağmen çıkarılmıştır. Bu açılardan vaat gerçekleştirilmiştir ancak hala üzerine tartışmalar sürmektedir.

Vaat #9

Öğretmen yetiştiren üniversitelerimizle işbirliği halinde, öğretmen yetkinlik ve yeterliliklerinin geliştirilmesi çalışmalarına ivme kazandıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Öğretmen Akademileri koordinasyonunda başta üniversiteler olmak üzere ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak, öğretmenlerimize ihtiyaç duydukları nitelikli hizmet içi eğitim vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #11

“Profesyonel Okul Yöneticiliği” uygulamasını başlatacağız.

İlgili vaat ölçülebilirlik ve muğlaklık alanlarında herhangi bir problem teşkil etmemesinden kaynaklı gerçekleştirilebilir bir vaattir. Profesyonel Okul Yöneticiliği uygulamasına dair bulgularımıza göre proje eğitimde kalite endeksine bağlı olarak başlatılacağı belirtilmektedir (13). Ancak, “Nitelikli Eğitim ve Öğretim” kısmının 4. vaatinde de tespit ettiğimiz gibi endekse dayalı olacak bu uygulama da gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #12

Eğitim fakültelerini yeniden yapılandıracak ve müfredatını yenileyeceğiz.

İlgili vaat ölçülebilirlik açısından herhangi bir problem teşkil etmezken bilgi eksikliğine rağmen muğlak bir ifade değildir. Eğitim fakültelerinin müfredatına dair Hükümet tarafından yapılan son değişiklik 2017 yılına dair bulunmuştur (14). Ancak 2020 tarihinde YÖK başkanı eğitim fakültelerinin müfredat değişikliği yetkisini artık YÖK’ten üniversitelere geçtiğini açıklamıştır (15). Bu noktada bu karardan itibaren üniversitelerin müfredatları takip edilemez halde olmasından da ötürü vaati inceleyememekteyiz.

Vaat #13

Eğitim fakülteleri ile öğretmen adayı yetiştiren diğer yükseköğretim kurumlarının ve formasyon programlarının öğrenci kontenjanlarını; öğretmen ihtiyacı ve projeksiyonlarını dikkate alarak belirleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Müfredatımız çağın gerekliliklerini yansıtacak şekilde güncellenecektir. Müfredatı düzenli aralıklarla gözden geçirerek; eğitim kalitesi üzerindeki etkisini izleyecek ve nihai hedefimiz olan “bilgiyi katma değere dönüştüren insan niteliğine” ulaşmadaki katkısını ölçeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #15

Müfredatın eğitimin her kademesinde bilgi yüklemekten ziyade; öğrenciyi hayata hazırlayan, öğrenmeyi öğretene, istidatlarını ortaya çıkaran, temel becerileri veren, özgüveni pekiştiren ve evrensel değerleri aktaran bir içeriğe sahip hale getirilmesi yönündeki çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Okul öncesi eğitim, fırsat eşitliğini sağlama ve dezavantajları gidermede ilk müdahale noktasıdır. Bu nedenle ilkokula başlamadan önce her çocuğun en az bir yıl okul öncesi eğitim almasını sağlayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir bir vaat olmakla birlikte muğlaklık içermemektedir. Elimizdeki verilere göre Türkiye’de okul öncesi eğitim alma oranı %90’dadır (16). Bu nedenle bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #17

Öğrencilerin erken yaşta girişimcilik ve finansal okuryazarlık bilinci kazanması bu becerilerin diğer derslere entegre edilmesini sağlayacağız. Müfredatı bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirerek, eğitsel e-içeriklerin daha da geliştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde yer alan finansal okuryazarlık alanında bir entegrasyon bulunamamış olsa da EBA platformu üzerinden eğitsel e-içerikler gerçekleştirilmexinden ötürü vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #18

Bütün öğrencilerimizin Türkçemizi nitelikli ve doğru bir şekilde kullanabilmeleri için imkanlarımızı seferber etmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Oyun tabanlı öğrenmeyi etkin hale getireceğiz. Mobil öğrenme sistemlerini geliştirecek ve sosyal medyanın öğrenme aracı olarak daha etkin bir biçimde kullanılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #20

Çocuklarımızın yetkinliklerini; matematik ve bilim teknoloji yeterliliği, öğrenmeyi öğrenme, inisiyatif alma ve girişimcilik, sosyal ve kamusal yeterlilikler, kültürel farkındalık ve ifade alanlarında en üst düzeye çıkaracak tedbirleri alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Öğrencilerimizin yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik vereceğiz. Bu amaca yönelik olarak öğretim sistematığını ve müfredatını gözden geçirerek, dil öğrenimini çok daha etkin hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Uzaktan eğitim yöntemlerini, dezavantajlı kesimler ile eğitim çağı dışında kalanların kaliteli eğitim imkanlarına erişmesinde etkin bir araç olarak kullanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Eğitim yatırımlarımız, kaliteyi odağına alarak devam edecektir. Okul binalarımızı yerel mimariye uygun, tarihsel ve kültürel mirasımızı yansıtan 4E kriteri (ekonomik, estetik, emniyetli, erişilebilir) çerçevesinde yapacak; yeterli oyun, spor ve kültürel alanlara sahip olmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisindeki yer alan 4E kriterlerine dair herhangi bir bulgu bulunmayacağı gibi vaat hem muğlaklık taşımaktadır hem de ölçülemez durumdadır.

Vaat #24

Eğitim ortamları, öğretim materyalleri ve eğitim-öğretim uygulamaları; bireysel farklılıkları dikkate alan ve öğrenciyi merkeze alan bir anlayışla düzenlenecektir. Öğrenme ve gelişim düzeyi akranlarından geride olan öğrenciler için tedbirler alacak ve telafi edici programlar uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #25

Okuma kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla okullarımızı “Z – Kütüphanelerle” donatmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde yer alan “Z-Kütüphaneler” projesi yapılmaya başlanmış bir proje olup “donatmaya” ifadesi muğlaklık içermekte olup ölçülebilirlik açısından da bir bul taşımamakta olduğundan vaat geçersizdir.

Vaat #26

Kodlamayı ilk okuldan başlayarak eğitim-öğretim sistemimize dahil ettik. Fatih projesi kapsamında öğrencilerimizin kodlama eğitimi de yapılabileceği tablet bilgisayarlar dağıtarak öğrencilerimizin bu alanda gelişmelerini sağlamaya devam edeceğiz.

Bu proje çeşitli açılardan ölçülebilirlik açısından %100 netlik taşımaya bile ilgili vaat gerçekleştirilmemiştir. 2020 yılı sonunda Fatih projesi kapsamında tablet bilgisayarların dağıtımını sonlandırılmıştır. Bu yüzden bu vaat gerçekleştirilmemiştir

Vaat #27

Tüm okullarımızda 2019-2020 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar ikili öğretime son verip, okullarımızda tam gün eğitime geçeceğiz.

İlgili vaat muğlaklık ve ölçülebilirlik açısından herhangi bir problemi olmamakla beraber hala güncel olarak Türkiye’de çeşitli okullarda ikili öğretim (sabahcı öğlenci) devam etmektedir. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #28

Eğitim politikalarımız öğrencilerin bireysel niteliklerini göz önüne alarak, çocuklarımızı yetenekleri doğrultusunda geleceğe hazırlayacaktır. Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavlarında ve üniversiteye giriş sınavlarında temel becerileri ölçeceğiz.

İlgili vaat ölçülebilirlik ve muğlaklık açısından problemler taşımaktadır bu noktada vaat ölçülemez vaattir.

Vaat #29

Okullarımızı sınav merkezli yarışma alanlarından çıkarıp; öğrencilerimizin mahallinde gidebildikleri sosyal, kültürel, sanatsal, edebi ve akademik yönlerinin keşfedildiği, geliştirildiği ve değer bulduğu doğal yaşam alanları haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #30

Öğrencilerimize sağlıklı yaşam kültürünü okul sıralarında vererek geliştireceğiz. Bu sayede ilerleyen yaşlarda yaşayabilecekleri sağlık problemlerinden koruyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Sportif ve sanatsal faaliyetlerinin miktarını ve çeşitliliğini artıracacağız. Her öğrencinin ilgi ve yeteneklerini erken yaşta keşfedip, bireysel farklılıklarına uygun şekilde kişisel gelişimlerine odaklanmalarını, bu etkinliklere daha sağlıklı şekilde katılmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #32

Spor, sanat gibi yetkinlik gerektirecek alanlarda açtığımız orta öğretim kurumları bünyesinde ortaokullar açarak öğrencilerin bu dallarda nitelikli eğitim almasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #33

Belirli bir spor, sanat veya meslek alanında eğitim ve öğretim yapan özel ihtisas alanlı tematik lise uygulamasını yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisindeki tematik liselerin ne zaman açıldığına ve ne oranda arttığına dair herhangi bir veri bulunamadığı için vaat incelenememektedir.

Vaat #34

Yetenek taraması yaparak yüksek zekâlı çocuklara özel eğitim sağlayacak bilim ve sanat merkezleri kuracağız.

İlgili vaat çeşitli açılardan ölçülebilir gibi gözükse de aslında durumda AK Parti tarafından yapılmış bir hatalı aktarım bulunmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezleri yani BİLSEM'ler AK Parti tarafından değil 1995 yılında ilki kurulmuştur. Mevcut vaat kuracağız üzerinden sayı belirtmemekte olduğunda ve son dönemlerde ne kadar BİLSEM kurulduğuna dair bir veri bulunmamasından ötürü vaat geçersizdir. Ek olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın Faaliyet Raporlarında bu sayı yer almamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #35

Halen ülkemizde bulunan eğitim çağındaki Suriyeli çocukların yüzde 62'sinin eğitim almasını sağladık. Bu dönemde tüm öğrencilerin okullaştırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat herhangi bir muğlaklık taşımamakta olup ölçülebilir bir vaattir. MEB'in yayınladığı rapora göre 2022 yılında Suriyeli çocukların yüzde 65'i okula gitmektedir (17). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #36

Öğrenme süreçlerini yakından izleyip, sosyal ve akademik olarak geride kalan çocuklarımız için erken uyarı sistemi oluşturup çözümler üreteceğiz. Akademik ve sosyal yönden zayıf kalan çocuklarımız için özel destek ortamları ve araçları tahsis edeceğiz. Destekleme ve yetiştirme kurslarının sayısını artırarak öğrencilerimizin herhangi bir kaynağa veya kuruma ihtiyaç duymadan okul bünyesinde eksiklerini tamamlama imkanı sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #37

Mesleki ve teknik liselere devam eden öğrencilere verilen eğitim kalitesinin artırıldığı; buralardaki öğrenciler ile diğer liselerdeki öğrenciler arasındaki temel yetkinliklerdeki farkın kapatıldığı ve mezunlarının istihdam süreçlerinin de planlandığı politikalara öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #38

Mesleki ve teknik lise mezunlarının istihdamını özendiracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #39

Organize sanayi bölgesinde meslek lisesi kurulmasına yönelik başlattığımız uygulamayı yaygınlaştıracacağız.

2019 yılında yayımlanan rapora göre devlete bağlı OSB'lerde 33 adet endüstri meslek lisesi bulunurken ancak bu sayıyı 2022 yılı sonuna kadar olan kısmına bakmamakta olduğumuz için bu vaat ölçülememektedir.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #40

Mesleki ve teknik eğitim okul yönetim modelini geliştirecek, yerel yönetimlerin ve sektör temsilcilerinin katılımını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #41

Mesleki ve teknik eğitimde lise ve yüksekokul programlarının beraber uygulandığı okullar hayata geçirilecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #42

İş gücü piyasasındaki ve ekonomideki hızlı değişmeye cevap verebilecek esnek bir planlama yapacağız. Yeni alanlarda beceri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için istihdam edilebilirlik oranı yüksek programlar geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #43

Uygulamalı eğitimleri yaygınlaştırarak, okul ve iş dünyası arasındaki iş birliğini güçlendireceğiz. Özellikle mesleki eğitimde özel sektörün rolünü güçlendirecek, odalar ve borsalara daha fazla sorumluluk vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #44

Eğitimde özel sektörün payını fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde teşvik ederek artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #45

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarımızı, engelli öğrencilerimizi akranlarının aldığı hiçbir eğitim imkanından mahrum bırakmayan politikalarımızı güçlendirerek uygulamaya devam edeceğiz. Bu kapsamda hem müfredatı çeşitlendirip çoğaltacağız, hem de ders kitapları ve tamamlayıcı eğitim araç gereçlerini artırıp erişilir kılacağız.

Vaat son cümlesi itibariyle ölçülebilirlik özelliği taşımakta olup Milli Eğitim Bakanlığının bu alanda gelişim gösterip göstermediğine dair herhangi bir bulgu ve veri bulunamamasında ötürü vaat geçersizdir.

Vaat #46

Engelli bireylerin okul ve kurumlara erişimini sağlayacak şekilde gerekli mekânsal düzenlemeler önemli oranda tamamlanacaktır. Eğitime erişimde sorun yaşayabilecek bütün öğrencilerimize yönelik gerekli tedbirler alınacak, taşınmalı eğitim hizmeti verilmeye devam edilecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #47

Şehit ve gazilerimizin bize emanet ettikleri çocuklarımızın eğitim hizmetlerinden pozitif ayrımla yararlanmalarına imkan sağlayan politikalarımızı uygulamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #48

İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine verilen burs tutarını ve yararlanan öğrenci sayısını artıracaktır.

İlgili vaat ölçülebilirlik ve muğlaklık açısından bir şüphe taşımamaktadır. Bu vaat “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavı” üzerine verilmiş bir vaattir ve 2017 yılında 65.003 (18) öğrenci burs almaya hak kazanmışken bu sayı 2022 itibariyle 70.000’e çıkmıştır (19) . Ücret ise 2017 yılında 573,47 TL (20) iken 2023 yılında 863,03 TL dir (21). Bu vaat yazım şeklinden ötürü geçerli olsa bile burs alan öğrenci sayısında büyük bir artış olmadığı gibi burs miktarı alım gücüne göre azalmıştır. Ancak kullanılan ifade neticesinde Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #49

İlkokuldan üniversiteye öğrencilerimizin yurt sorununu tamamen çözeceğiz.

İlgili vaat birçok açıdan ölçülebilir bir vaat olmasına rağmen yurt konusundaki veriler sadece yükseköğretime dair bulunmakta olup ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeylerinde MEB'e bağlı yurtlara dair herhangi bir veri ve bu konuda başvuru sayısına dair veri bulunmadığı için ölçülememiştir.

Vaat #50

Okul çağı dışında kalan yetişkin vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu mesleki kursları açmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisindeki mesleki kursları açmaya devam edilmesi kursların artırılması veya azaltılmasının ötesinde faaliyetlerin devamını belirttiği için ölçülebilir olarak gerçekleştirilmiş bir vaattir.

Vaat #51

Üniversitelerin bilimsel seviyeleri bir ülkenin medeniyet ve kalkınmışlık düzeyi ile ilgili belirleyici bir role sahiptir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #52

Demokratik, özgürlükçü ve evrensel değerlere uygun bir üniversite tasavvuru ana önceliklerimizden bir tanesidir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #53

Türkiye, yükseköğretimde çok önemli bir marka olacaktır. Mevcut üniversitelere ilave olarak bundan sonra kurulacak yeni üniversite ve fakülteler için; öğrenci ve öğretim elemanı sayısı ile kurulmuş bulunan fakültelerin doluluk oranları gibi objektif kuralları baz alan bir mekanizma geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #54

Üniversitelerin kapasitelerini; gelişim, yetkinlik düzeyleri ve bölgesel ihtiyaçlar dikkate alarak güçlendirecek ve ihtisaslaşmalarını desteklemeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #55

Üniversite yönetiminin özerklik ve hesap verebilirlik temelinde yeniden örgütlenmesini sağlayan reformcu bir anlayışla yeni bir “Yükseköğretim Çerçeve Yasası” hazırlayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olup Yükseköğretim Çerçeve Yasası’nın çıktığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat geçersizdir.

Vaat #56

Üniversiteleri, öğretim üyesi yetiştirme ve araştırma altyapılarını dikkate alarak kategorilere ayıracağız. Kategoriler, özerklik düzeyleri bakımından farklılaşacak ve bu düzeylerin üniversitelerin ihtisaslaşmasına ve kamu kaynağının transferine esas teşkil etmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #57

Özel üniversitelerin kurulmasına ve yurt dışındaki üniversitelerin Türkiye’de, Türkiye’deki üniversitelerin de yurtdışında faaliyet göstermelerine imkân vereceğiz.

Türkiye’deki üniversitelerin yurtdışı faaliyetlerindeki ibarenin kapsamı belirtilmemesinden ötürü ilgili vaat ölçülemez olup geçerlilik durumu araştırılmamaktadır.

Vaat #58

Üniversitelerin, uluslararası öğrenci ve öğretim üyeleri nezdinde cazibesini artırmasını sağlayarak uluslararası rekabet gücünü yükselteceğiz.

İlgili vaat içerisinde “rekabet gücü” ibaresinin herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #59

Yükseköğretim kurumlarımızın dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan gelişmiş üniversitelerle işbirliği yapmalarını destekleyeceğiz. Sayıları sürekli artan üniversitelerimizin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak için; Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK'ın verdiği lisansüstü eğitim burslarının sayıları artırılacak, YÖK bünyesinde tema odaklı yeni lisansüstü burs programları oluşturulacaktır.

İlgili vaat muğlaklık taşımamakta olup ölçülebilir bir vaattir. Öncelikle TÜBİTAK'ın 2017 yılında verdiği lisansüstü burs sayısı için wayback machine ile 2017 yılına baktık (22) ; 4 burs programı bulunmaktadır. 2023 yılında ise bu burs sayısı 11 burs bulunmuştur.

MEB içerisinde YLSY bursaları haricinde herhangi bir burs bulunmamaktadır. Bu burs 2017 öncesinde çıkarılmış bir burs olup devam etmektedir.

YÖK içerisindeki destek burslarında lisansüstü burslar bulunmakla beraber bu bursların çıkış tarihleri tespit edilememektedir.

Bu noktada vaat eldeki verilere göre gerçekleştirilmiş olup yeteri kadar veriye ulaşılmadığını belirterek şerh düşmekteyiz.

Vaat #60

İşgücü talebi ile işgücü arzı arasındaki uyumu artıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #61

Meslek yüksekokulları mezunlarının diplomalarında yer alan program adları ile meslek tanımlamalarındaki farklılıklar giderilmek suretiyle, bu öğrencilerimizin kamu ve özel sektörde iş bulmalarını kolaylaştıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #62

Din hizmeti sunan müftü, vaiz, imam hatip, Kur'an kursu öğreticisi ve müezzin kayımların daha iyi yetişmesini sağlamak amacıyla meslek öncesi ve hizmet içi eğitimlerini vermek üzere Diyanet Akademisi kuracağız.

İlgili vaat içerisindeki "Diyanet Akademisi"nin kurulumuyla vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Nitelikli Eğitim Öğretim

Vaat #63

Vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı ülkelerde, Türkiye Maarif Vakfı ile iş birliği içerisinde eğitim kurumları açacak ve yurt dışındaki çocuklarımızın eğitimlerini aksatmadan devam ettireceğiz.

İlgili vaat içerisindeki “eğitimlerini aksatmadan devam ettireceğiz.” ifadesindeki Türkiye Maarif Vakfı yurtdışı çalışmalarına devam etmiş olmakla beraber 2021 yılında 360 eğitim kurumuna sahipken (24) 2022 yılında 416'ya artırılmıştır (25). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #1

Kültür ve sanat faaliyetlerine yönelik desteklerimiz artarak devam edecek. Önümüzdeki dönemde kültür ve sanata ayrılan kaynakları artıracamız. Kültür ve sanat alanının, idari örgütlenmesini yeniden ele alacağız.

İlgili faaliyette kültür ve sanata ayrılan kaynakların oranını ölçmek Kültür ve Turizm Bakanlığının kültür sanata ayrılan kısmının bulunmamasından ötürü ölçülemez bir vaattir.

Vaat #2

Kültürün daha fazla sivil toplum alanından beslenmesini sağlayarak, sivil toplumun kültür ve sanat faaliyetlerine aktif katılabileceği mekanizmaları artıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Daha etkin bir telif hakları sisteminin kurulması için hazırladığımız mevzuat değişikliği ile uluslararası standartları yakalayacak ve kültür endüstrisinin gelişimine katkıda bulunacağız.

Mevzuatta 2018 yılından sonra değişiklikler yapılmıştır ancak kültür endüstrisinin gelişimine katkısı net ve ölçülebilir bir vaat değildir.

Vaat #3

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununu gözden geçireceğiz. Bu çerçevede; dijital hak ihlalleri ile mücadele, kullanıcıların lisanslanması ve toplu hak yönetim sistemi, toplumun eserlerden faydalanma imkânlarının artırılması, farklı meslek gruplarındaki sanatçılarımızın telif haklarına yönelik düzenlemeler gerçekleştireceğiz.

İlgili kanun olan 7346 sayılı kanun içerisinde dijital hak ihlallerine dair düzenlemeler gerçekleştirmiştir ve ölçülemez metriklere dair hedefler belirlenmemesiyle beraber ilgili vaat ölçülebilir ve gerçekleşmiştir (26). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #4

Kültürel etkinliklerimizin miktar ve kalitesini artırarak ülkemizin medeniyet birikiminin sunduğu imkânların uluslararası düzeyde tanıtılarak evrensel kültüre, düşünce ve sanat üretimine aktif olarak katkıda bulunmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #5

Kültür ve sanat insanlarımızın tanıtımına önem verecek, bu insanlarımızı teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Medeniyet değerlerimizin kurumsal taşıyıcısı olan vakıf geleneğimizi geliştirerek yaşatmaya ve yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Dünya miras listesinde 2002 yılında 9 olan varlık ve alanlarımızın sayısını 23'e; Dünya kültür mirası geçici listesinde 2002 yılında 18 olan varlık ve alanlarımızın sayısını ise 90'a çıkarmayı hedeflemekteyiz.

İlgili vaat hem ölçülebilir olmakta olup hem de muğlaklık taşımamaktadır. Türkiye'nin 2023 yılı itibarıyla Dünya miras listesinde 19 alanı bulunmaktadır (27). Geçici alanlar ise 2023 yılı itibarıyla 77'dir. Vaat gerçekleştirilmemiştir (28).

Vaat #8

UNESCO hükümetler arası komite üyesi olan ülkemiz, İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesine 2008 yılından bugüne kadar 14 unsur kaydettirerek ilk 10 ülke arasına girmiştir. 2023 yılı itibarıyla listede kayıtlı unsur sayımızı 23'e çıkarmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla birlikte 2023 yılı itibarıyla İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'nde Türkiye'ye ait 23 unsur bulunmaktadır (29) Vaat gerçekleştirilmiştir

Vaat #9

Türk dilini tüm dünyaya tanıtmak için çalışmalarımız devam edecek. Türkçe'nin Birleşmiş Milletler'in resmi dilleri arasına girmesini hedefliyoruz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber bu hedef gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #10

Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki merkezlerinde yürüttüğü Türk dili eğitim ve öğretiminin yanı sıra, kültürel ve sanatsal faaliyetlerini aktif bir biçimde sürdüreceğiz ve bilimsel araştırmalara verdiği desteği artıracaktır. 44 ülkede hizmet veren Yunus Emre Enstitülerimizin Türk Kültür Merkezi sayısını, 2023 yılına kadar 54'ten 100'e çıkarmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber Yunus Emre Enstitüsü'ne bağlı Türk Kültür Merkezi kamuoyuyla son paylaşıldığı tarihte 66'dır (30). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #11

Milli kültür endüstrisini geliştireceğiz. Tarihimizin önemli şahsiyetleri ve olayları ile masal kahramanlarının; belgesel, dizi ve çizgi filmlere dönüştürülerek tanıtımının yapılmasını destekleyeceğiz. Çocuklarımızın sevebilecekleri ve sorumlu birer birey olarak yetişmelerini sağlayacak içeriğe sahip bilgisayar oyunlarının ve animasyonların üretilmesini teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Yerel yönetimlerimizin kültür sanat alanındaki hareket kabiliyetlerini geliştireceğiz. İhtiyaç duyulan şehirlerde belediye, STK ve özel girişimcilerin kurduğu tiyatro ve sinemalara daha fazla destek vereceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir ve geçerli bir vaattir. Bu vaat için 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 196 adet sinema eserine destek vermiştir (31) bu sayı 2022'de 293 proje olmuştur (32). Desteklenen özel tiyatro sayısı ise 2017 yılında 229 (31) iken bu sayı 2022'de 441'dir. Vaat gerçekleşmiştir

Vaat #13

Sinema sektörümüzü uluslararası boyutu olan bir kültür endüstrisine dönüştürecek ve ülkemizin büyük film üretim merkezlerinden biri haline gelmesini sağlayacağız. Bu kapsamda Sinema sektörümüzün gelişimini ve güçlenmesini sağlamak için sinema kanunumuzu gözden geçireceğiz.

Gelişimi ve güçlenmesini sağlamak subjektif ifadeler olduğu için ilgili vaat geçersizdir.

Vaat #14

Görsel sanatlara verilen destekleri artırıyoruz. Sinemada kültürümüzün temel öğeleri olan milli, dini, ahlaki ve folklorik değerlerin işlenmesine yönelik etkin çalışan bir teşvik mekanizması oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #15

Bir taraftan Türk film endüstrisinin dünyada sayılı endüstriler arasına girmesini sağlayacak tedbirleri alırken, diğer taraftan da yapımı Türkiye’de gerçekleştirilecek yabancı filmleri destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Yenilikçi ve kapsayıcı bir kütüphanecilik yaklaşımı getiriyoruz. 2023 yılına kadar en az 30 ilde kafeterya, cep sineması, çocuk oyun alanları, bireysel ve grup çalışma alanları, internet erişimi, görsel-işitsel sunum alanları bulunan “yaşayan kütüphane” yaklaşımıyla donatılmış kütüphanelerle hizmet vereceğiz. Bu kapsamda 40 milyon kütüphane kullanıcılarına, 20 milyon ödünç verme ve 5 milyon üye sayısına ulaşmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber Kültür ve Turizm Bakanlığı kütüphanelerindeki kullanıcı sayısı 2021 yılı istatistiklerine göre kullanıcı sayısı 15.683.134 iken ödünç verilen materyal sayısı 7.478.340 ve üye sayısı 4.898.744’dür. İlgili vaat her alanda gerçekleştirilmemiştir (34).

Vaat #17

Özellikle halk kütüphanelerinin ve okul kütüphanelerinin sayı ve niteliğini artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Milli Kütüphaneyi idarî ve işlevsel olarak yeniden yapılandıracağız ve aslî olarak araştırma ve referans kütüphanesi olma niteliğini güçlendireceğiz.

Milli Kütüphane seçimden sonra idari ve işlevsel olarak yeniden yapılandırıldığı için bu vaat gerçekleştirilmiştir (35).

Vaat #19

Rami Kışlasının renovasyon ve restorasyonunu tamamlayarak İstanbulumuza, yedi milyon kitaba sahip, Türkiye’nin en büyük kütüphanesini kavuşturacağız.

Rami Kışlası renovasyon ve restorasyon çalışmaları tamamlanmış ancak kitap sayısı 2.5 milyon adettir (36). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #20

Yerel yönetimlerle işbirliği yaparak nüfusu 5 binin üzerindeki yerleşim birimlerinde en az bir kütüphane kuracağız.

İlgili vaat içerisinde yapılan saptamalar sonucunda nüfusu 5 binin üzerindeki ilçelerin hepsinde birer kütüphane bulunmamaktadır. Bu saptama Türkiye'nin çeşitli 5 bin nüfus üzeri ilçelerinde halk kütüphanesi olmasına bakılarak gerçekleştirilmiş olup ilgili vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #21

Halen 54 olan gezici kütüphane sayımızı 81 ilde bir adet olacak şekilde arttırarak gezici kütüphanesi olmayan il bırakmayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir ve kesin olup 2022 yılı temmuz ayında yapılan açıklamaya göre toplamda 65 gezici kütüphane bulunmaktadır (37). Vaat gerçekleştirilmemiştir

Vaat #22

Bütün il merkezlerimizde en az bir çocuk kütüphanesi açacak ve 2023 yılı itibarıyla 150 çocuk kütüphanesine ulaşacağız.

Vaat ölçülebilir olmakla beraber son bulunan bulguda Türkiye'de 67 tane çocuk kütüphanesi bulunmaktadır (38). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #23

Kültür merkezi olmayan ilimiz kalmayacak. Yerelin ihtiyaçlarını daha fazla yansıtan, çok fonksiyonlu, çağın gereklerine cevap veren tarzda yeni kültür merkezleri inşa edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Kültür merkezlerinde drama, tiyatro, resim ve müzik atölyeleri olarak amatör ve profesyonel sanatçıların sürekli eğitim görüp eğitim vermesini sağlayacağız. Bu merkezlerde okuma yazma ve edebiyat zevkini geliştirici kurslar düzenleyecek; çocuk ve gençlerimizi Türk ve dünya edebiyatının klasikleriyle tanıştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #25

2023 yılında kültür merkezlerimiz aracılığıyla 100 bin kişiye Türkçe öğretmeyi hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde 1 milyon kişiye Türkçe öğretme vaadinde de bulunulmuş ancak tespit edilen maksimum başvuru 50 bin kişidir (39) . Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #26

Atatürk Kültür Merkezi'ni çağa ve şehre uygun bir mimari ile yeniden inşa ediyoruz. Böylelikle İstanbul'u, hem şehrin tarihi dokusuna uyumlu, hem modern, hem de çok daha kullanışlı ve işlevsel bir kültür merkezine kavuşturuyoruz.

İlgili vaatteki yeniden inşa kısmı ölçüsünde geçerli bir vaat olarak ele alınmış olup Atatürk Kültür Merkezi yeniden inşa edilmiştir.

Vaat #27

Kitap merkezleri, kitapçılar çarşısı ve sahaflara mekân desteği vereceğiz. Şehirlerde, AVM benzeri ticari faaliyet alanlarında kültürel faaliyet alanlarının oluşturulmasını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır. Buna rağmen herhangi bir teşvike rastlanmadığını da şerh düşmekteyiz.

Vaat #28

Okullarımızda sanat ve estetik duygusunu geliştirici müfredatın oluşturularak uygulanmasını sağlayacağız. Eğitimin her kademesinde çocuklarımızın zihinsel ve duygusal gelişimine uygun olarak okumalar yapmalarını; kendi edebiyatlarını ve dünya klasiklerini tanımalarını sağlayacak yeni programlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Arkeoloji eğitimine önem verip, Anadolu'nun kadim medeniyetlerini de kapsayan, Selçuklu, Osmanlı ve Orta Asya arkeoloji anabilim dallarını geliştireceğiz. Arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerini birbirlerini besleyen ve destekleyen bölümler olarak düzenleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #30

Kültür varlıklarımızın korunması ve tanıtılmasında teknolojinin tüm imkânlarından faydalanacağız. Bütün el yazması eserlerimizi zengin katalogları ile birlikte dünyanın her yerinden ulaşılabilecek şekilde hizmete açacak ve “Binbir (1001) Eser Projesi” kapsamında 600 eseri yayımlamayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber “Binbir (1001) Eser Projesi” kapsamında yapılan araştırmalar kapsamında 600 eserin yayımlanmadığı tespit edilmiştir. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #31

Cami, kütüphane, medrese, saray, tarihi kamu binaları gibi bütün kültür varlıklarımızın mimari çizimleri ve projelerinin oluşturulmasını ve eserlerin hasar görmesi durumunda tekrar inşa edilecek şekilde butasırım ve projelerin arşivlenmesini sağlayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla birlikte yapılan araştırmalar sonucunda arşivleme işlevlerinin gerçekleştirildiğine dair herhangi bir bulgu bulunmamaktadır.

Vaat #32

Kültürel mirasımızın restorasyonu ve korunması ile ilgili araştırma ve uygulama laboratuvarları kurarak bu alanda uluslararası standartlarda alt yapımızı geliştirmeye devam edecek, yurt içi ve yurt dışı araştırmalarla kaliteyi artıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #33

Restorasyonlarının yapılması ya da fiziki varlıklarının korunmasının yanı sıra, mekânların mimari kimliğine ve orijinal işlevine uygun kullanılmasına yönelik azami hassasiyet göstereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Kültürel mirasımızın korunması amacıyla, 2023 yılına kadar 2023 taşınmaz kültür varlığının restorasyonunu ve günlük yaşama kazandırılmasını hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #35

Yıldız Sarayı'nda 2023 yılına kadar bütün restorasyon çalışmalarını tamamlayacağız. Topkapı Sarayı Külliyesi'ni bir yandan restore edecek bir yandan da gün ışığına çıkmamış eserleri yeni sergileme alanları oluşturarak ziyarete açacağız. 2023 itibarıyla pek çok eseri ziyaretçileri ile buluşturmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat iki vaati beraberinde içermektedir. Mayıs 2023 itibarıyla Yıldız Sarayı'ndaki restorasyon çalışmaları henüz tamamlanmamış olup "2023 yılına kadar" ibaresi gereği vaatin bu kısmı gerçekleşmemiştir. Topkapı Sarayı Külliyesi içerisindeki restorasyonun Nisan 2023'ün son günlerinde Cumhuriyet Halk Partisi adayı Recep Tayyip Erdoğan tarafından büyük bir kısmının bittiği açıklanmıştır. Bu iki vaat de gerçekleşmemiştir.

Vaat #36

Müzecilik alanında yapılacak yatırımlarla, turizmde atılım yapmayı hedefliyoruz. İnsani değerlerimiz ve kültürel hafızamızın şehir ve medeniyet ilişkisi üzerinden yeniden canlandırılması amacıyla henüz müzesi olmayan 13 ilimizde açılacak yeni müzeler ile müzesi olmayan şehrimiz kalmayacak. Ayrıca mevcut müzelerimizin teşhir tanzimini günümüz modern müzecilik anlayışına uygun olarak yenileyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde 8 Eylül 2022 tarihinde yayımlanan haber yazısına göre Türkiye'de 5 ilin hala müzesi bulunmamaktadır. İlgili vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #37

Büyük şehirlerimizde Millî Müze Kompleksleri kuracağız. Özel müzeleri teşvik edeceğiz. Seçilecek şehirlerde Millî Doğa Tarihi Müzesi, Millî Çağdaş Sanatlar Müzesi, Fosil Müzesi, Tarım Müzesi, Botanik Müzesi, İslam Sanatları Müzesi, Millî Kıyafetler Müzesi, Millî Mimari Müzesi, Fotoğraf Sanatı Müzesi, Millî Seramik ve Çini Müzesi vb. tematik müzeler kuracağız.

İlgili vaat içerisinde bahsi geçen müzelerden Milli Doğa Tarihi, Milli Çağdaş Sanatlar Müzesi, Fosil Müzesi, Botanik Müzesi, Milli Kıyafetler Müzesi, Milli Mimari Müzesi, Fotoğraf Sanatı Müzesi, Milli Seramik ve Çini Müzesi gibi müzelerin varlığı bulunamamış olmasına rağmen bahsi geçen vb ifadesi vaat içerisinde bu müzelerin kurulmasını bekletmemektedir. Yukarıda bahsi geçen müzelerden Tarım Müzesi ise 2015 yılında açılmış olup herhangi bir tematik müze kurulumuna rastlanamamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #38

İstanbul'un önemli mimari ve kültürel eserlerinden biri olan Kuleli Askeri Lisesi'nin restore ederek Türkiye'nin yüz akı bir milli müze haline getireceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir ve geçerli bir vaattir ve yapılan araştırmalar sonucunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'na müze olması için arazi tahsis edilmiş ancak müze olarak açılışı gerçekleşmemiştir (41) . Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #39

Geçmişten günümüze birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan ülkemizde ören yerlerimizden 23 tanesini daha ziyaretçi karşılama merkezleri ve çevre düzenlemelerini yaparak turizme kazandırıyoruz.

Türkiye’de kaç tane ören yerinin ne zaman ziyaretçiye açıldığına dair düzenli bir veri bulunamamasından ötürü vaat ölçülememiştir.

Vaat #40

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Koro Çalışma Binalarının yapımını tamamlayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla birlikte gerçekleştirilmiştir.

Vaat #41

Başta özel müzeler ve kültür merkezleri olmak üzere iş dünyasının kültür ve sanata daha fazla bütçe ayırmalarını özendireceğiz. Bu sayede yerli sanat yönetmenleri, küratörler ve editörlerin yetişmesinin hızlanmasını hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #42

Geleneksel ve çağdaş sanatçılarımızın envanterinin çıkarılması, eserlerinin bir program dahilinde toplanması ve bu eserlerin sergilendiği müzelerin oluşturulmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #43

Dijital arşivler oluşturacağız. Kültürel mirasımızın gelecek nesillere doğru aktarılması için Dijital Kültür Arşivi’ni tamamlayarak, ulusal ve uluslararası erişime açacağız.

İlgili vaat içerisindeki Dijital Kültür Arşivi projesine dair bir bulgu bulunamamış en yakın bulgu Kültür ve Turizm Bakanlığı kitap arşivleridir (42). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #44

Medeniyet birikimimizin gelecek nesillere aktarılmasını teminen şehirlerimizin, kültür ve sanat varlıklarımızın ve toplum kesimlerinin zaman içindeki değişimlerini izleyecek şekilde Dijital Fotoğraf Arşivleri oluşturacağız.

İlgili vaatteki şehir fotoğraflarını izleyen Dijital Fotoğraf Arşivlerine dair bir bulgu bulunamamış ilgili vaatin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #45

Milli Arşivimizdeki tüm belgelerin düzenlenerek elektronik ortamda araştırmacıların hizmetine sunulmasını sağlayacağız. Kültür kaynaklarımızın tıpkıbasım, sadeleştirme ve dijitalleştirme çalışmaları sonucunda modern teknolojinin imkânlarıyla gelecek kuşaklara ulaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı hızlandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #46

Tiyatro, film vb. kültür eserlerinin senaryo ve görüntülerine ilişkin derleme arşivlerini oluşturacak ve geliştireceğiz.

Bahsi geçen derleme arşivleri Kültür ve Turizm Bakanlığı dijital arşivleri arasında bulunamamış olup vaatin nerede arşivleneceği net olmadığından ötürü şerhli bir şekilde ölçülemez bir vaat olarak kabul edilmiştir.

Vaat #47

Vakıf kültür varlıklarının tanıtımı ve koruması faaliyetlerimiz devam edecek. Yurt içinde yaklaşık 9 bin adet vakıf kültür varlığının tamamının projelerini hazırlayacağız, önceliklendirerek ihtiyaç duyulan varlıkların restorasyon ve onarımlarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde bulunan vakıf kültür varlıkların sadece 25 tanesinin projesinin çizildiği tespit edilmiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir (43).

Vaat #38

Yurt dışında (Osmanlı coğrafyasında) ise imkanların elverdiği ölçüde vakıf medeniyetine ait en az 100 adet kültür varlığının projelerinin hazırlanması, restorasyon veya onarımını gerçekleştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #49

Osmanlı coğrafyasında bulunan 10 (Mısır, Suriye, Irak, Lübnan, Karadağ, Arnavutluk, Sırbistan ve Gürcistan'da olmak üzere) ülkedeki vakıf kültür varlığının envanterini tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #50

Vakıf kayıtlar arşivindeki Selçuklu ve Osmanlı dönemi belgelerin konservasyonunun yapılması amacıyla bir patoloji ünitesi kuracağız.

Bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın herhangi bir çalışmasına rastlanamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #51

Uluslararası düzeyde gerçekleştirilecek geniş katılımlı etkinlikler ile kültürümüzün zenginliklerini çok daha geniş kitlelere ulaştırmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #52

Ülkemizde üretilen ebru, hat, tezhip, minyatür, ahşap oymacılığı, çini, halıcılık, bakırcılık, telkâri gibi süsleme ve el sanatlarının farklı sunumlarla ticari ürüne dönüştürülmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kültür Sanat

Vaat #50

Vakıf kayıtlar arşivindeki Selçuklu ve Osmanlı dönemi belgelerin konservasyonunun yapılması amacıyla bir patoloji ünitesi kuracağız.

Bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın herhangi bir çalışmasına rastlanamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #51

Uluslararası düzeyde gerçekleştirilecek geniş katılımlı etkinlikler ile kültürümüzün zenginliklerini çok daha geniş kitlelere ulaştırmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #52

Ülkemizde üretilen ebru, hat, tezhip, minyatür, ahşap oymacılığı, çini, halıcılık, bakırcılık, telkâri gibi süsleme ve el sanatlarının farklı sunumlarla ticari ürüne dönüştürülmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #1

Türkiye sağlık alanında bölgesinin öncü ülkesi ve dünyada rol model olacaktır. Sağlıkta hizmet sunum kalitesinin artırılmasının yanı sıra tıbbi teknolojide, ilaç endüstrisinde ve sağlık turizminde kapasitemizi geliştirmeyi ve yerli üretim yapan bir ülke olmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Sağlık hizmet sunumunda Dünyada model ülke olarak, hizmetlerimizi daha da geliştirerek sürdüreceğiz.Yeni dönemde birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğini artıracacağız. Aile hekimi başına düşen kişi sayısını 2023 yılında yarı yarıya (2 bine) düşüreceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla Sağlık Bakanlığı'nın 2022 yılı faaliyet raporu'na göre ortalama kişi başına düşen hasta sayısı 3 bindir (44).Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #3

Aile Sağlığı Merkezlerini daha da güçlendireceğiz. Bu merkezlerdemini çekap, beslenme, fiziksel aktivite, çocuk ve ergen sağlığı, enfeksiyon kontrol, kanser tarama ve enjeksiyon gibi hizmetler vereceğiz. Kırsalda mobil sağlık ekipleri ile birinci basamak sağlık hizmetlerini yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Acil servisleri fiziki olarak yenileyecek, Merkezi Randevu Sistemi üzerinden yapılan randevulu hasta muayenesi oranını 2023 yılına kadar 2 katına çıkararak sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânını artıracacağız. Bu servislerde renk kodlama sistemine göre önceliklendirme yapacak, yoğunluğu azaltacağız.

2017 Senesindeki Sağlık Bakanlığı Faaliyet Raporuna göre 2017'de Merkezi Randevu Sistemini kullanarak randevu alan hasta sayısı 522.570.444'dür (45). 2022 yılı yıl sonu faaliyet raporunda ise bu sayı tam olarak verilmemiştir. Proje başlangıç tarihinden 2022 yıl sonuna kadar veriler verildiği için 2021 raporundaki proje başlangıcından bu yana yapılan randevulardan çıkarıldığında çıkan sonuç 247.649.363'tur. Hasta muayenesi oranı düşmüştür vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #5

Acil servis sağlık hizmetleri kapsamında hasta karşılama elemanları ve vale hizmetleri sağlayacak, hasta bilgilendirme ofisleri kuracağız.

İlgili vaatteki hasta karşılama elemanları işe alımlarının gerçekleştiği tespit edildiği gibi vale hizmetlerine dair 2018 yılından sonra acil serviste özellikle vale hizmetine dair bir bulgu bulunamamıştır. Hasta bilgilendirme ofislerine dair de devlet hastaneleri içerisinde bir bulgu saptanamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #6

Acil olmayan hastalar için mesai dışı poliklinikler açacak ve saat 23:00'e kadar hizmet vermesini sağlayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber çeşitli hastanelerde bu hizmet gerçekleştiği için gerçekleşmiş bir vaattir.

Vaat #7

Küresel ve bölgesel ölçekte, acil ve afet durumlarında destek sunan lider ülkeler arasında yer alacağız. Bu kapsamda acil vakalara zamanında erişim oranını 2023 yılına kadar yüzde 85'e çıkaracağız. 19 adet helikopter ambulans kiralaması yapacak, 112 filosuna 1.200 adet yeni kara ambulansı dâhil edeceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber acil vakalara zamanında erişim oranına dair verileri Sağlık Bakanlığı artık paylaşmamaktadır. Kiralık helikopter ambulans hizmeti şuanda sağlık bakanlığının helikopter ambulans sayısının 7 olduğu bilgisiyle beraber gerçekleşmediği anlaşılmıştır (46). 2018 yılında Türkiye'nin toplamda sahip olduğu ambulans sayısı 4910iken (47) 2022 yılında bu 5792 olmuştur (48). Bu süreçte 882 ambulans eklendiği için ilgili vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #8

Sağlıkta fiziki altyapı ve insan kaynağı yatırımlarımız devam edecek. Yaklaşık 7 milyon nüfus yoğunluğuna hizmet edecek 64 yeni sağlık tesisi açacağız. 2023 yılına kadar:10 bin kişiye düşen yatak sayısını 28,5'ten 31,2'ye çıkaracağız.Sağlık Bakanlığı hastanelerinde nitelikli yatak oranını yüzde 100'e çıkaracağız.

64 yeni sağlık tesisi takip edilemeyen bir veri olmakla beraber nitelikli yatak oranı %77.9 olmuştur (49). 2022 hastane toplam yatak sayısına göre ise 10 bin kişiye düşen yatak sayısı 30.5'ta kalmıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #9

Şehir hastanelerindeki toplam yatak sayısını 4 binden, 40 bine çıkaracağız.

Şehir Hastaneleri toplam yatak sayısı 2022 yılı itibariyle 6 bin 730'dur (50). İlgili vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #10

2018'in ikinci yarısından itibaren Manisa, Elazığ, Ankara ve Eskişehir Şehir Hastanelerini hizmete açacağız.

Yapılan bulgular sonucunda bu dört şehirdeki hastaneler açılmış olup vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #11

Yüz bin kişiye düşen hekim sayısını 184'den 230'a, yüz bin kişiye düşen hemşire ve ebe sayısını ise 272'den 370'e çıkaracağız.

OECD verilerine göre 100 bin kişiye düşen hekim sayısı 200 (51), Hemşire ve ebe sayısı ise 310'dur (51) (52). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #12

Yılda 24'den fazla böbrek nakli yapan merkezlerin oranını yüzde 60'dan yüzde 100'e çıkaracağız.

Bu konuya dair artık sağlık bakanlığı ve diğer kuruluşlardan veri bulamadığımız için vaat incelenememiştir.

Vaat #13

Bilgi iletişim teknolojileri destekli entegre uzaktan sağlık ve bakım uygulamalarını yaygınlaştırılacağız. E-Nabız uygulaması ile her hastanın sağlık geçmişinin hekimi tarafından görüntülenmesini sağlayacak, mevcut durumda 7 milyon olan e-Nabız sistemini kullanan vatandaş sayısını 12 milyona yükselteceğiz.

Son bulunan bulgular doğrultusunda E-Nabız uygulaması kullanıcı sayısı 25 milyonu geçmiştir (53). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #14

Anne ölüm oranlarını yüz binde 14,7'den 9'a düşüreceğiz.

Türkiye'de anne ölüm oranı yüz binde 17'ye çıkmış olup ilgili vaat gerçekleştirilmemiştir (54).

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #15

Bin canlı doğumda 5 yaş altı bebek ölüm oranları (tüm haftalar) 9,4'ten 8'e düşüreceğiz.

5 yaş altı bebek ölüm oranı 2022 itibariyle binde 11.2 oldu(55). Gerçekleşmemiştir.

Vaat #16

Her gebenin sağlıklı olarak hastanede doğum yapmasını ve takiplerinin gerçekleştirilmesini sağlayan Anne Dostu Hastane sayısını 27'den 85'e çıkaracağız.

İlgili vaatteki güncel Anne Dostu Hastane sayısı 102 olmuştur (56). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #17

Bebek dostu yoğun bakım ünitesi bulunan hastane sayısını 22'den 95'e çıkaracağız. 2023 yılı itibariyle 109'a çıkmıştır (57).

Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #18

Aşılama oranlarının yüzde 97'lere ulaştığı ülkemizde aşı ile korunabilir hasta sayısında ciddi azalma sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #19

0-6 yaş grubu çocukların psikososyal gelişimini destekleme programımızı ülke genelinde yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

İstismara uğrayan çocukların ikincil örselenmesini en aza indirmek amacıyla kurulan Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) sayısını 31'den 44'e çıkaracağız.

Mevcut sayısı 64'tür (58). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #21

Evde sağlık hizmetleri alanındaki mevcut uygulamalarımızı daha da güçlendireceğiz. Bu amaçla, 7 gün 24 saat hizmet veren bir irtibat hattı kuracak ve hizmetlerimizi daha da yaygınlaştıracacağız.

İlgili irtibat hattı kurulmuş olup (59) Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #22

Evde sağlık hizmetine yönelik nakil ambulansı kapasitesini artıracak, bu hizmeti alan hastaların aylık ziyaret sıklığını 2023 yılına kadar iki katına çıkaracağız.

İlgili evde sağlık hizmetine dair aylık ziyaret sıklığının arttığı Sağlık Bakanlığı faaliyet raporunda belirtilmiş olsa da net bir veriye ulaşamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #23

Sağlıkta aktif iletişim politikalarını yaygınlaştırarak uygulayacağız. Medyada hastalıklara ve sağlığa yönelik yer alan bilgi kirliliğinin önüne geçeceğiz. Bunun için dijital medya uygulamaları oluşturacağız.

Bu konuda Sağlık Bakanlığı'nın herhangi bir dijital medya uygulaması bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #24

Sağlıklı hayat tarzını teşvik ederek, sağlığın geliştirilmesini sağlayacağız. Bu kapsamda; tütün kullanımı, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı ile etkin mücadeleyi; sağlıklı beslenme, hareketli yaşam, gıda güvenilirliğinin ve ruh sağlığının geliştirilmesini hedeflemekteyiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Halen 78 ilde 156 adet olan Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerini, 2023 yılına kadar 81 ilde 245'e çıkaracağız.

İlgili Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri sayısı 186'ya çıkarılmış olup vaat gerçekleşmemiştir (60).

Vaat #26

Gönüllülük esaslı Sağlık Temsilciliği Sistemini hayata geçireceğiz.

Aramalarımız sonucunda gönüllülük esaslı sağlık temsilciliği sistemi hayata geçirilmemiş olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #27

2018 sonuna kadar tüm içme suyu depolarına otomatik klorlama cihazları takılmasını sağlayacak, halkımızın güvenli içme suyuna erişimi için Damacana Takip Sistemini uygulamaya geçireceğiz.

İlgili projenin tasarlanış aşamaları internette mevcut olsa daha herhangi bir uygulamasına dair bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #28

Koruyucu sağlık hizmetleri alanında atacağımız yeni adımlarla tüm yurttaki aktif bir politika izleyeceğiz. Başta çocuklara yönelik olmak üzere; sağlığa zararlı gıda ürünlerinin yanıltıcı ve yanlış yönlendirici tanıtım faaliyetlerine ilişkin tedbirler alacağız. Etiket ve ambalajları, tüketicileri daha doğru bilgilendirecek şekilde düzenleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Sağlıklı beslenme kapsamında gıda ambalajlarındaki mevcut bilgiler görünür hale getirilerek, kolay anlaşılır olması sağlanacaktır. Beyaz Bayraklı Okullar arasında, Beslenme Dostu Okul oranını 2023 yılına kadar 3 katına çıkaracağız.

Beyaz Bayraklı Okulların sayısı kamuoyu ile paylaşılmayan bir veri olduğu için ilgili vaat ölçülememiştir.

Vaat #30

Halkımızın sağlığını korumak için sağlık dostu işletme sertifika sistemini hayata geçirecek; gıda üreticilerinin katılımı ile iş birliği platformu kuracak ve daha sağlıklı besin üretimlerini destekleyeceğiz.

Araştırmalarımız sonucunda "sağlık dostu işletme sertifika sistemi"ne dair herhangi bir bulgu bulamadık. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #31

Çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylere yönelik sağlıklı beslenme programları yürüteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #36

Spor dostu okul programı geliştireceğiz ve okul spor kulüplerinin kurulmasını teşvik edeceğiz. Beden eğitimi ve spor derslerinin daha aktif hale gelmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #37

Sağlık ürünlerine yönelik regülasyon düzeyini artıracacağız. 2023 yılına kadar, bin kişiye düşen günlük antibiyotik kullanım miktarını 35,3'ten 31'e düşüreceğiz.

İlgili vaat kullanım miktarı 2020 yılı itibarıyla 24.4 düşmüş olup vaat gerçekleşmiştir (64).

Vaat #38

Türkiye Genom Projesi kapsamında ülkemizdeki nüfusun gen havuzunu çıkaracak ve kişiye dayalı tıp uygulamalarını geliştireceğiz. Ülkemizin Ulusal Genom Araştırma Geliştirme Merkezi (Aziz Sancar Araştırma Geliştirme Merkezi) alt yapısını kuracağız.

Gen havuzu hala tamamlanmamış olup bahsedilen Aziz Sancar Araştırma Geliştirme merkezi de kurulmamıştır (65). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #39

Türkiye Kanser Gen Projesi kapsamında kanser hastalarının genomik profilini çıkararak kanser hastalarında kişiye özel tedavi uygulamalarını sağlayacağız.

İlgili projenin sadece Türkiye Genom Projesine ilgili kısımları bulunmuş olup genomik profilin henüz çıkmadığı tespit edilmiştir. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #40

TÜRKÖK Ulusal Doku Bilgi Bankasına kayıtlı gönüllü hücre bağışçı sayısını artırarak, kemik iliği nakil süreçlerini etkinleştireceğiz. Gönüllü kök hücre bağışçı kazanımına yönelik tanıtım faaliyetleri yaparak yeni bağışçı sayısını artıracacağız.

Kızılay senelik bağışçı sayısı yerine toplam kök hücre bağışçı sayısını vermektedir. 2021 ve 2022 yılı raporlarını kullanarak 2022 yılındanda 107.000 yeni bağışçı eklenmiş olduğunu tespit ettik (66) (67). Vaat içerisinde kullanılan dil bakımında artıracamız ifadesi 1 kişilik bir artışı bile makbul görmektedir. Vaat şerhli olarak gerçekleşmiştir.

Rapor

Sağlıklı Nesiller

Vaat #41

Sağlıkta yerleşme projelerimiz tüm hızıyla devam edecek. Yerli aşı alanında yapacağımız yatırımlarla Türkiye'yi, aşı ithal eden ülke konumundan aşı ihraç eden ülke konumuna getireceğiz. Suçiçeği, kuduz aşısı, hepatit B aşısı ve 5'li karma aşıları (DaBT-Hib-İPA) yerli aşılarımız olarak ülkemizde üretilecektir.

Türkiye her ne kadar pandemi döneminde yerli corona aşısı üretmiş olsa da bu alandaki vaat bundan farklıdır. Yerli kuduz aşısının ihalesi gerçekleşmiş ancak herhangi bir ilerleme bulunamamıştır(68). Yerli suçiçeği aşısına dair herhangi bir bulgu bulunamamaktadır. Türkiye'de il hepatit B aşısı bu vaatten iki yıl önce üretilmiştir. Yerli 5'li karma aşuya dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #42

Sanayi İşbirliği Projeleri (SİP) ile yerli ilaç ve tıbbi cihaz sanayisini güçlendireceğiz.

Yenilik, yerleşme ve teknoloji transferini sağlamaya yönelik Sanayi İşbirliği Uygulamaları kapsamında Dijital Radyografi, Bilgisayarlı Tomografi (BT), Hasta Başı Monitörü (HBM), Manyetik Rezonans (MR) ve Ultrasonografi (USG) cihazlarının Türkiye'de üretimini yapacağız.

Türkiye'de ASELSAN yerli MR cihazı üretmiş olup (69) yerli HBM üretimi de tespit edilmiştir (70). Vaat şerhli gerçekleşmiştir.

Vaat #43

Bütün bu gayretlerimizin sonucunda halkımızın sağlık hizmetlerinden genel memnuniyet oranını yüzde 71,7'den yüzde 80'lerin üzerine çıkaracağız.

2022 itibarıyla sağlık hizmetlerinden genel memnuniyet %65'lere gerilemiştir (70). Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #1

Gençlerimizin önümüzdeki dönemde de; karar alma süreçlerinden sosyal politikalara, eğitimden istihdama kadar her alanda aktif rol almalarını sağlayacağız.

Bu vaat ölçülemez bir vaatken ilgili sağlama çalışmaları belirtilmemiş olup aynı zamanda belirsiz bir vaattir.

Vaat #2

Gençlerimizin nitelikli eğitim almaları en öncelikli hedefimizdir. AK Parti gençlerin iyi bir iş sahibi olmaları, sağlıklı bir aile kurmaları ve toplum için sorumlu birer birey olmaları için nitelikli eğitimi ilk sıraya almaya devam edecektir.

Bu vaat ölçülemez bir vaatken aynı zamanda "ilk sıraya alma" ifadesi meçhul ve vaat tamamen belirsiz bir vaattir.

Vaat #3

Bu kapsamda eğitimin her kademesinde ve üniversitelerde gençlerimizin demokratik ve bilimsel eğitim zeminlerini daha da güçlendirecek, özgürlüklerini geliştirmeye devam edeceğiz.

Bu vaatin ölçülebilirliği açısından bir metrik bulunmamasından ötürü ölçülemez bir vaattir. Vaat ölçülemezlikle beraber çeşitli meçhul bir açıklama içermektedir.

Vaat #4

Yükseköğretim kurumlarının kalitesi ve bilimsel-teknolojik olanaklarını artırarak, nitelikli bir öğrenim ve araştırma-geliştirme süreci gerçekleştireceğiz.

Bu vaat ölçülemez bir vaatken meçhuliyetinden yana bir şüphe yoktur. Türkiye'nin akademik performansı açısından bakıldığında ise 2018'de Times Higher Education (THE) listelerinde en yüksek sıralama Türkiye'deki Üniversite 301-350 sıralarında Koç Üniversitesi yer almaktaydı. 2023 yılında ise Koç Üniversitesi 401-500 arasına gerilemiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #5

Ülkemizi genç bilim insanları, sanatçı ve sporcular açısından cazibe merkezi haline getireceğiz. Yüksek lisans ve doktora programları için yurtdışına gönderilen öğrenci sayısını yükselteceğiz.

Bu vaat hem ölçülebilir hem de meçhul değildir. Bu açılardan bakıldığında Milli Eğitim Bakanlığı'nın yüksek lisans ve doktora burs programı olan YLSY burs programı ile yıllara göre gönderilen öğrenci sayıları;

2018 1124

2019 1195

2020 veri bulunamamıştır

2021 358

2022 321 (1)

Bu veriler doğrultusunda bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #6

Eğitimi sürecinde belirlenecek objektif başarı kriterlerini sağlayan 10 bin lisans öğrencimiz, bin yüksek lisans öğrencimiz, 500 doktora öğrencimiz ve 100 doktora mezunu öğrencimizi yurtdışına bir üst kademe eğitime göndereceğiz. Eğitimleri akabinde ise, ülkemizin nitelikli insan gücüne katkı sunmaları adına yurtiçi istihdamlarını sağlayacağız.

Bu vaat meçhul bir metin olmayıp aynı zamanda vaat ölçülebilirdir. Yukarıdada verilen YLSY burs programı içerisinde bu vaat yer almamış olup özellikle de bu vaate benzer herhangi bir devlet ve kamu kurumunda bulgu bulunamamıştır. Dolayısıyla bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #7

Gençlerimizin ve potansiyel gençlerimiz olan çocuklarımızın okuma alışkanlıklarının geliştirilmesini sağlayacağız. Çocuk, halk ve üniversite kütüphanelerimizi koleksiyon bakımından çeşitlendirecek, içerik bakımından zenginleştirileceğiz.

Bu vaat meçhul olmamakla birlikte ölçülemez ve bir hedef içermemektedir.

Vaat #8

Objektif kriterler altında belirlenecek 10 bin genç yeteneğimizi;günümüz şartlarında stratejik önemi haiz olan spesifik 20 alanda küresel arenada boy gösterebilecek nitelikte uzman olarak yetiştireceğiz. Bu vaat ölçülebilir ve anlaşılır bir vaat olmakla beraber herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Bunun sonucunda bu vaat ölçülebilir ve gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #9

Müracaat eden her öğrenciye yurt imkanı sağlayacağız. Yurtlarımızın gerekli altyapı ve fiziki kapasite ile niteliğini günün koşullarına göre artıracacağız.

Bu vaat kendi içerisinde iki vaat içermekte ilk kısmı ölçülebilirken ikinci kısmı ölçülemez bir durumdadır. İkinci kısmın ölçülemez oluşu özellikle “günün koşulları” ibaresinden kaynaklıdır. İlk kısımda ise Gençlik Spor Bakanı'nın mevcut açıklamaları ve Gençlik Spor Bakanlığı'nın 2021 yılı faaliyet raporunda mevcut yurt kapasitesi 734 bin 239 kişi ve 2022 - 2023 eğitim öğretim yılında Gençlik ve Spor Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre 415 bin 305 öğrenci KYK yurtlarına başvuruda bulunmuştur. Bu açıdan da vaat gerçekleştirilmiş gözükmemektedir.

Vaat #10

Müracaat eden her öğrenciye öğrenim kredisi, ihtiyaç sahibi öğrencilere ise burs vermeye devam edeceğiz.

Bu vaat hali hazırda ölçülebilir ve meçhul olmayan bir vaattir ve AK Parti tarafından gerçekleştirilmiştir.

Vaat #11

Bugüne kadar yaptığımız gibi bundan sonra da gençlere siyasette daha fazla alan açacağız. Gençlerin bakış açısı siyasete daha fazla yansıtılacak ve gençler erken yaşlarda siyasi tecrübe sahibi olacaktır.

Bu vaat Türkiye'de siyasette genç temsil üzerine yer almaktadır ve bunun aslında metodundan ötürü ölçülebilirliği açısından da oldukça meçhuldür. Ölçülemez bir vaattir.

Vaat #12

Gençlerimizin yerel siyaset üzerinde etkisini artıracacağız. Özellikle Belediyelerimiz ve Belediye Meclislerimizde de gençlerimizin başat aktör olarak yer almasını sağlayacağız.

Bu vaat de 11. Vaat gibi ölçülemez ve belirsizdir.

Vaat #13

Genç muhtarlarla mahallelerimize dinamizm kazandıracacağız. Genç muhtar adaylarımızın çıkmasını teşvik edeceğiz, yasal ve bürokratik koşulları 18-30 yaş arası muhtar adayları için kolaylaştıracacağız.

Bu vaat içerisinde de bir niyet açıklaması bulunmaktadır. İfadenin meçhul ve ölçülemez oluşundan ötürü bu vaat gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği net bir şekilde açıklanamaz.

Rapor

Gençlik

Vaat #14

Gençlerimizi sanata yönlendirecek destekleri aktif bir şekilde uygulayacağız. Gençlerimizin kültüre ve sanata duyarlı bireyler olarak yetişmesini ülkemiz genelinde teşvik ve desteklemek adına kuracağımız Kültür Evleri ile gençlerimizin sanat dallarında profesyonel eğitimler almasını, uluslararası arenada ülkemizi temsil etmesini sağlayacağız. Ayrıca, gençlik platoları aracılığıyla sanatçı ruhlu gençlerin yetişmesini sağlayacağız.

Bu vaat ölçülebilir ve anlaşılabilirlik konusunda bir problemi olmayan bir vaattir. Türkiye’de çeşitli Kültür Evleri açılmış ancak bunlar merkezi hükümetler tarafından değil, belediye ve çeşitli sanatçılar (Kadıköy Kültür Evi) kurulmuştur. Ek olarak diğer vaat olarak gençlik platoları ise gerçekleştirilmemiştir. Bu iki vaat de ölçülebilir olup gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #15

Gençlerimizin farklı kültürleri tanıyıp, farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayacağız. Ülkemizin gönül coğrafyasının büyüklüğünü ve köklü tarihimizin bizlere yüklediği misyonu, gençlerimizin daha rahat görebilmesi adına Yurtdışı Kültür Gezilerini organize edeceğiz.

İlgili vaat ölçülebilir ve anlaşılır olup Gençlik ve Spor Bakanlığı yıl sonu faaliyet raporları ve websitesinde yer almamıştır. Herhangi bir başka bulgu bulunamamasıyla beraber bu vaatin gerçekleştirildiğine dair herhangi bir kanıt yoktur. Bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #16

Özellikle dezavantajlı gençlerimizi içerecek şekilde hareketlilik programlarını genişletip çeşitlendirileceğiz.

Mevlana ve Farabi programlarının ardından, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde İbn Haldun Küresel Öğrenci Değişim programını hayata geçirerek, dünyanın tüm ülkelerinden öğrencilerin belirli dönemde ülkemizde eğitim almasını sağlayacak, ülkemizin tüm dünyada tanınmasını sağlayacağız.

Bu vaat ölçülebilir ve anlaşılabilir. İbn Haldun Küresel Öğrenci değişim programına dair herhangi bir vaat bulunamamıştır. Bu açıardan bakıldığında internette bulunan tek bulgu İbn Haldun Üniversitesi’nin öğrenci değişim programlarıdır ancak bunların yukarıdaki ilgili vaat ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #17

Engelli gençlerimizin yaşamlarını kolaylaştırmak, toplumla bütünleşmelerini sağlamak amacıyla gerekli fiziksel ve sosyal altyapıları güçlendirmeye devam edeceğiz.

Bu vaat ölçülemez bir vaattir herhangi bir metrik ile bu vaatin gerçekleştirildiği objektif olarak takip edilememektedir.

Rapor

Gençlik

Vaat #18

Bağımlılıkla mücadele programlarımız tüm gücüyle devam edecek. Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulunun daha etkin çalışması sağlanacak, okul etrafında kurulan Narkotimlerin sayıları ve nitelikleri daha da artırılabilecektir. Özellikle uyuşturucu ile mücadele hususunda toplumsal mutabakatın sağlanacağı caydırıcı önlemlerin gündeme getirilmesini sağlayacağız.

Okullar etrafındaki narkotim sayılarına dair herhangi bir verinin kamuoyu ile paylaşılmamasından ötürü bu vaat ölçülemez bir vaattir.

Vaat #19

Madde bağımlılığıyla mücadele kapsamında her ilde eğitim programı düzenleyeceğiz. Ayrıca, tüm gençlik merkezlerimizde faaliyetlerimize katılan gençlere farkındalık eğitimleri vereceğiz.

Bu vaatler ölçülebilir olmakla beraber yapılan araştırmalar sonucunda tüm gençlik merkezlerinde madde bağımlılığına karşı farkındalık eğitimlerinin verildiği gençlik merkezlerinin websitesinde tespit edilmiştir. Ancak madde bağımlılığıyla mücadele kapsamındaki her ilde eğitime dair bir veri veyahut internet bulgusu tespit edilememiştir.

Vaat #20

Genç girişimciliğini daha da güçlendirerek, ülke genelinde yaygınlaştıracacağız. Gençlerimizin kendi ayakları üzerinde durmalarını kolaylaştırmak adına, girişimcilik ruhuna sahip gençlerimize sağlanan maddi yardımların başvuru prosedürlerini azaltacağız.

Bu konuda vaat ölçülebilir olmakla birlikte Genç Girişimci Desteği ele alınırken maddi yardımların başvuru prosedürleri azaltılmamıştır. Genç Girişimci Desteği ise 2018 seçimlerinden önce çıkarılmıştır.

Vaat #21

Finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama gibi konularda programlarla genç girişimciliği teşvik edeceğiz.

Bu vaat ölçülebilir ve anlaşılır olmakla birlikte bu vaatin gerçekleştirildiğine dair bulgular arandı. Vaatin gerçekleştirildiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Dolayısıyla bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #22

Genç işsizlik oranını kalıcı bir şekilde düşürecek, gençlerimize nitelikli istihdam imkanları oluşturacağız. Gençlerimiz için “Kariyer Merkezleri” kurarak gençlerin ortaöğretimden yükseköğretime geçişte eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olacağız.

Bu vaat kendi içerisinde iki ölçülebilir vaat içermektedir. Genç işsizlik oranı 2018’de %24.5 iken 2022’de ise 2022’de %19.4 2021’de %22.6 2020’de %25.3 2019’da %25.4’tür. Belirgin bir düşüş görülmemekle birlikte Kariyer Merkezleri kurulmamıştır. Bu iki vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #23

Üniversitelerimizde okuyan öğrencilerimizi sosyal programlara (ağaç dikimi, yaşlı bakımı, sosyal hizmetler, öğretmenlik vb.) dahil ederek gençlerimizin üniversitede okurken istihdama ilk adımlarını atmalarını kolaylaştıracaktır.

Bu vaat ölçülebilir gözükmekle birlikte aslında anlaşılabilir olmayan bir vaattir. Programdan kasıt ön lisans eğitimi ise ilgili kolaylaştırma hamleleri meçhuldür. Bu yüzden bu vaat geçerli değildir.

Vaat #24

Lise veya üniversiteden mezun olmuş gençlere iş ve kariyer konusunda yol gösterici destekler sunacağız.

Bu vaat ölçülemez ve meçhul bir vaattir. Bu yüzden geçerli değildir.

Vaat #25

Mezuniyetlerinin akabinde, özellikle devlet kadrolarında görev almak isteyen gençlerimizi, henüz lisans eğitimlerini sürdürürken devlet kadroları bünyesinde açılacak olan ihtisas alanlarına göre sayıları değişecek olan “Genç Yönetici Yetiştirme” programları ile işi mutfağında görmek adına eğitime tabi tutacağız.

İlgili isimdeki programlar yapılan araştırmalar sonucunda bu isimle bulunamamıştır. Ancak Cumhurbaşkanlığı Kariyer Kapısı programına benzerlik açısından gerçekleştirildi olarak kabul edilmektedir.

Vaat #26

İlgili kurumlar bünyesinde lise, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenci ve mezunlarını kapsayacak “Mesleki Gençlik Veri Tabanı”nı kuracağız. Veri tabanının hem kamu hem de kurulacak ortak özel sektör personel bilgi sistemi altyapısı ile bağlantılı olmasını sağlayacağız. Gençlerimiz ve işverenlerin birbirlerini daha rahat bulmasını sağlayarak istihdam sürecini hızlandıracaktır.

Mesleki Gençlik Veri Tabanı yapılan araştırmalar sonucunda yapılmadığı tespit edilmiştir. Bundan ötürü bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #27

“Türkiye Gençlik İstihdam Vizyon Belgesi”ni hazırlayacağız. Ülkemizin insan kaynağı potansiyelinin en verimli şekilde kullanılmasını amaçlayan çok yönlü ve detaylı bir yol haritası ile gerek kamu gerek özel sektör istihdam planlarını ve olanaklarını en detaylı şekilde belirleyecek, genç istihdamının artışına nitelikli katkı sunacağız.

İlgili vaatte ilgili vizyon belgesi yayımlanmamış olup benzer bir vizyon belgesi bulunamamıştır. Dolayısıyla bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #28

Gençlerimize esnek çalışma koşullarını sunacağız. Özellikle profesyonel iş yaşamlarını sürdürürken eğitimlerini de devam ettiren gençlerimize yönelik, bürokratik açıdan gerekli tüm sosyal ve mali hak desteklemelerini yapacak, eğitimlerini de iş yaşamları ile birlikte rahatlıkla sürdürmelerini sağlayacağız.

Bu vaat ölçülemez bir vaat olup mevcut partinin bu konuda bir değişiklik yapacağını söyleyen bir cümledir. Bu yüzden bu vaat geçersizdir.

Vaat #29

İşsiz gençlerimizin istihdam edileceği Beyaz Kafeleri belediyelerimiz bünyelerinde kuracak, kafelerde kültürümüzün bizlere armağanı olan sportif ve sanatsal faaliyetlerin icra edilmesini sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #30

Yükümlülerin askerlik şubelerine gitmeden erteleme ve erteleme iptal taleplerinin e-Devlet kapısı üzerinden yapmalarına imkan sağlayacağız.

Bu vaat ölçülebilir olmakla beraber iktidar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Vaat #31

Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) öğrenim kredisi kullanmış olan öğrencilerden askere sevk edilenlere ait bilgilerin e-Devlet Kapısı üzerinden paylaşılmasına imkan tanıyacağız.

Bu vaat anlaşılır ve ölçülebilir bir vaat olmakla beraber gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Gençlik

Vaat #32

Gençlerimizin spor ve sanatsal aktivitelerden daha yaygın bir biçimde yararlanmasını sağlayacağız. Bütün illerde gençlik ve kültür merkezlerinin sayısını artıracacağız.

2018 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezi sayısı 287'yken bu sayı 2021'de 387 sayısına ulaşmıştır bu vaat geçerli ve gerçekleştirilmiştir.

Vaat #33

Gençlik kamp tesislerinin sayısı ve kamplara katılan genç sayısını artırarak, faaliyet ve projelerden daha fazla gencin yararlanmasını sağlayacağız.

Gençlik kamp tesis sayısı 2017 yılında 36'yken 2021 yılında 47'ye çıkmıştır ancak 2017 yılında 110.250 kişi katılmışken 2021 yılında katılım 75 bin'e düşmüştür. Bu yüzden bu vaat geçerli ve ölçülebilir olmasına rağmen gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #34

Belediyelerimiz bünyesinde yer alan gençlik merkezleri daha aktif çalışacak, eğitsel, sosyal ve sportif faaliyetleri ücretsiz olarak gençlerimizin hizmetine sunacaktır.

Bu vaat ölçülebilirlik açısından geçersiz bir vaattir.

Vaat #35

Ülkemizin belirli bölgelerinde Özel Olimpiyat Akademileri kurarak, nitelikli sporcularımızı tespit edecek ve bu çocuklarımızın tüm eğitimlerini ücretsiz olarak bu akademilerde almalarını sağlayacağız. Özellikle ortaokul eğitiminin ardından, lise eğitiminin sonuna kadar, tüm öğrencilerimizin lisanslı olarak bir spor alanında sporcu kimliği almalarını sağlayacağız.

Araştırmalarımız sonucunda Özel Olimpiyat Akademileri kurulmamış olduğundan ötürü bu vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat#36

Askerliğe ilişkin hizmetlerin elektronik ortamlarda yapılmasını kolaylaştıracacağız. Yedek Subay Adaylarının, Sevk Öncesi Hazırlık İşlemlerini askerlik şubelerine gitmeden e-Devlet üzerinden gerçekleştirebilmelerine imkan sağlayacağız.

İlgili vaat hem ölçülebilir olmakla beraber hem de gerçekleştirilmiştir. Bu vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Kadın

Vaat #1

Toplumumuzda kadına dair temel sorunların en aza inmesi, kadının bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlenmesi için hayata geçirdiğimiz politikaları ve başlattığımız çalışmalarını kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #2

2023'e doğru uzanırken kadınların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini daha da artıracacağız. Siyasetten bürokrasiye, kültürel ve sanatsal hayattan sivil toplum faaliyetlerine kadar her alanda kadının katılımını ve rolünü güçlendireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #3

Bu kapsamda kadınlarımızın konumunu daha da güçlendirmek ve uygulamalarımızın etkinliğini artırmak üzere, kadına ilişkin mevzuatı ilgili tarafların görüşlerini alarak gözden geçireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #4

Zorunlu örgün eğitim kademelerinin tamamında kız çocuklarının net okullaşma oranlarını yüzde 100 seviyesine ulaştıracacağız. Bu amaçla, erken çocukluk dönemi eğitiminin geliştirilmesi başta olmak üzere, kız çocuklarının eğitime devam etmelerinin sağlanması için gerekli tedbirleri alacağız.

TÜİK'e göre kız çocuklarının 2022 yılında net okullaşma oranı %81.4 (72). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #5

Kadınlarda okuryazarlık oranını yüzde 100 seviyesine yükselteceğiz.

Kadınların okuryazarlık oranı 2022 yılı itibarıyla 95.54'dir (73). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #6

Kadın istihdamına yönelik getirdiğimiz istihdam teşviklerinin güçlü bir şekilde devamını sağlayacağız. Ülke genelinde bulunan 300 Organize Sanayi Bölgesinde kreş ve gündüz bakımevlerinin yaygınlaştırılması amacıyla tüm taraflarla güçlü işbirliğinde çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Kadın

Vaat #7

İşgücü piyasasında nitelikli kadın istihdamını artıracak biçimde, mesleki eğitim ve beceri geliştirme ile kadın girişimciliği fırsatlarını güçlendireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #8

Kadın fırsat eşitliğini gözeten ve kadınlara pozitif ayrımcılık yapan işletme ve kuruluşlara yönelik sertifikasyon programı başlatacağız.

Yapılan araştırma sonucunda ilgili sertifika programına dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #9

Kırsal alanda kadınlara yönelik tarım ve tarım dışı istihdam alanları yaratacak mesleki beceri kazandıran eğitimlere yer verilecek ve yaygınlaştırılacaktır

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #10

Koruyucu ve önleyici hizmetleri güçlendireceğiz. Erken yaşta evlilikler ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da her türlü tedbiri kararlılıkla alacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #11

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), kadın konukevlericbaşta olmak üzere şiddet mağdurlarına hizmet sunan birimlerin hizmet kapasitelerini geliştireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #12

Dezavantajlı kadınlarımızı desteklemek amacıyla önümüzdeki dönemde ADEM'ler ile SODAM'ları daha da yaygınlaştıracacağız.

Seçimden sonra 11 SODAM 62 ADEM açılmıştır. İlgili vaat gerçekleşmiştir (74).

Rapor

Kadın

Vaat #13

Gençlikte olduğu gibi politikalarımızın odağında yer alan kadınlarımıza dair yapacaklarımıza, sadece kadın başlığı altında değil beyannamemizin hemen her başlığı altında yer vermekteyiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde de ailenin bütünlüğünün korunmasına ve dinamik nüfus yapımızın güçlendirilmesine yönelik aile eğitimi programlarını yaygınlaştırarak devam ettireceğiz. Ülkemizin dinamik nüfus yapısının korunması amacıyla, toplam doğurganlık hızını asgari olarak yenileme seviyesinde tutacak politikaları uygulamaya devam edeceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #2

Sosyal hizmet birimlerimiz aracılığıyla sunduğumuz hizmetlerle aile bireylerinin ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının artırılmasını sağlayacağız. ASDEP uygulamasını güçlendirerek devam ettireceğiz. Bu kapsamda önümüzdeki dönemde her yıl 2 milyon hane ziyareti gerçekleştireceğiz. 2022 yılında ASDEP kapsamında yıl sonunda kümülatif olarak 1.727.572 haneye ulaşılmıştır (74). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #3

ASDEP görevlisi sayısını artırarak her 3 bin haneden sorumlu 1 ASDEP görevlisi olmasını sağlayacağız.

İlgili vaate dair güncel veri bulunamadığından ötürü vaat ölçülememiştir.

Vaat #4

ASDEP destekli Aile Bilgi Sistemi ile ülkemizin sosyal risk haritalarını oluşturacağız. Böylelikle hem aile bütünlüğünü tehdit eden unsurların erkenden tespit edilip önlenmesine hem de ortaya çıkan risklerin azaltılmasına yönelik etkin ulusal ve yerel politikalara veri sağlayacağız.

ASDEP sosyal risk haritaları oluşturulmuştur (76). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #5

Aile Eğitim Programı ile her yıl 400 bin vatandaşımıza; Evlilik Öncesi Eğitim Programı ile de her yıl evlilik hazırlığı içerisinde olan 100 bin gencimize eğitim sunacağız.

İlgili eğitim programında 10 yılda yaklaşık 3 milyon kişinin eğitimlerden yararlandığı verisi haricinde bir veri bulunmamaktadır (77). Bu veri haricinde bir veri bulunmadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #6

Aile içi şiddet, ihmal ve istismarın önlenmesi, kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik hizmetlerin geliştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Vaat #7

Yurtdışındaki vatandaşlarımız için daha aktif aile politikaları izleyeceğiz. Türk aileleri ziyaret ederek sorunlarını hanelerinde dinleyecek ve çözüm için girişimlerde bulunacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #8

Yurtdışında Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde özellikle üçüncü kuşak gençlerimizin Türkçeyi güzel kullanabilmeleri için kurslar düzenleyecek, Türkiye ile bağlarını daha da güçlendireceğiz.

İlgili vaat eğitim kısmında değindiğimiz Yunus Emre Enstitüsü faaliyetlerinin içerisinde yer almıştır vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #9

Çocuklarımızın insani ve ahlaki değerlere sahip, bilinçli, iyi eğitilmiş, saygılı ve kendine güvenen fertler olarak yetiştirilmelerini sağlayacağız. Çocuğa karşı şiddet, ihmal ve istismara karşı sıfır tolerans ile mücadelemize devam edeceğiz. Çocukları ihmal ve istismar risklerine karşı korumak için başlattığımız risk haritası çalışmasını tamamlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukları ihmal ve istismar risklerine karşı koruma amacıyla yapılmış bir risk haritası bulunmamaktadır. Vaat geçersizdir

Vaat #10

Çocukların gelişim dönemleri ve sorun alanlarına ilişkin eğitici, farkındalık oluşturucu ve yönlendirici bilgiler içeren çocuk ve aile rehberliği mobil uygulama ve web portalı uygulamasını hayata geçireceğiz.

Aile destek projesi içerisinde bu vaatin nitelediği şekile mobil uygulama ve web portalı yapılmıştır (78). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #11

Aile odaklı bakım hizmetlerinin, bakım sistemi içerisindeki ağırlığını artıracacağız. Öncelikli olarak 0-6 yaş grubundan başlamak üzere çocukların koruyucu aile yanında bakımını yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #12

Çocuğun sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla çocukluk ve ergenlik döneminde obeziteyi azaltmak için yapılan mücadeleye destek vereceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Vaat #7

Yurtdışındaki vatandaşlarımız için daha aktif aile politikaları izleyeceğiz. Türk aileleri ziyaret ederek sorunlarını hanelerinde dinleyecek ve çözüm için girişimlerde bulunacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #8

Yurtdışında Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde özellikle üçüncü kuşak gençlerimizin Türkçeyi güzel kullanabilmeleri için kurslar düzenleyecek, Türkiye ile bağlarını daha da güçlendireceğiz.

İlgili vaat eğitim kısmında değindiğimiz Yunus Emre Enstitüsü faaliyetlerinin içerisinde yer almıştır vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #9

Çocuklarımızın insani ve ahlaki değerlere sahip, bilinçli, iyi eğitilmiş, saygılı ve kendine güvenen fertler olarak yetiştirilmelerini sağlayacağız. Çocuğa karşı şiddet, ihmal ve istismara karşı sıfır tolerans ile mücadelemize devam edeceğiz. Çocukları ihmal ve istismar risklerine karşı korumak için başlattığımız risk haritası çalışmasını tamamlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukları ihmal ve istismar risklerine karşı koruma amacıyla yapılmış bir risk haritası bulunmamaktadır. Vaat geçersizdir

Vaat #10

Çocukların gelişim dönemleri ve sorun alanlarına ilişkin eğitici, farkındalık oluşturucu ve yönlendirici bilgiler içeren çocuk ve aile rehberliği mobil uygulama ve web portalı uygulamasını hayata geçireceğiz.

Aile destek projesi içerisinde bu vaatin nitelediği şekile mobil uygulama ve web portalı yapılmıştır (78). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #11

Aile odaklı bakım hizmetlerinin, bakım sistemi içerisindeki ağırlığını artıracaktır. Öncelikli olarak 0-6 yaş grubundan başlamak üzere çocukların koruyucu aile yanında bakımını yaygınlaştıracaktır.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #12

Çocuğun sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla çocukluk ve ergenlik döneminde obeziteyi azaltmak için yapılan mücadeleye destek vereceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Vaat #13

Uyuşturucu bağımlısı çocuklarımızın tedavi ve psiko-sosyal rehabilitasyonunu içeren kurumsal yapıların daha etkin çalışmasını sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #14

Çocuklarımız için ihtisaslaştırılmış rehabilitasyon sistemine geçilerek, suçun mağduru ya da suça sürüklenen çocukların en süratli şekilde topluma kazandırılmalarını sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #15

Mevcut çocuk ve anne dostu sağlık uygulamalarını geliştireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #16

Yerel yönetimlerde çocuk dostu şehirler modeli oluşturacak ve yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #17

Çocuk dostu sosyal ve kültürel bir ortamın oluşturulmasına yönelik destek programları hazırlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #18

Aile ve iş hayatının uyumunun güçlendirilmesi için farkındalığın artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Rapor

Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Koruma

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde de yoksullukla hızlı bir biçimde mücadele edecek, gelir dağılımını daha da iyileştirecek ve tüm ihtiyaç sahibi kesimlere yönelik sosyal koruma politikalarımızı sürdüreceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #2

Yoksullukla etkin bir şekilde mücadele etmeye devam ederek, günlük 4,3 doların altında bir harcama düzeyi ile yaşamak zorunda kalan vatandaşımızı bırakmayacağız.

İlgili vaatteki “bırakmayacağız” ifadesinden ötürü ilgili vaat ölçülememektedir.

Vaat #3

Sosyal hizmetlere erişilebilirliği daha da artırarak Sosyal Hizmet Merkezlerini (SHM) ülke geneline yaygınlaştıracacağız.

“Ülke geneline yaygınlaştırma” ifadesinin bir netlik belirtmediğinden ötürü ölçülebilir değildir. Ancak 2018’den bu yana 58 SHM açılmıştır (79). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #4

Sosyal yardım ve hizmetlerin daha etkin, verimli ve işlevsel şekilde sunumunu sağlamak amacıyla gerekli idari, hukuki ve teknik düzenlemeleri yapacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #5

Şartlı Nakit Transferi Programından faydalanan ihtiyaç sahibi ailelerin orta ve yükseköğrenime devam eden başarılı çocuklarını nakdi yardımlarla destekleyerek; onların sosyal, kültürel ve bilimsel olarak gelişimlerine katkı sağlamaya yönelik programlar geliştireceğiz.

İlgili vaat çocuklarının eğitime devam etmesi durumunda ekstra nakdi yardımlarla desteklenmesinden ötürü vaat gerçekleşmiştir (80).

Vaat #6

Ağır kronik hastalığı nedeniyle hayatını cihaza bağımlı bir şekilde sürdüren vatandaşlarımızın elektrik giderleri ile kesintisiz güç kaynağı maliyetlerini karşılayacağız.

İlgili vaatteki güç kaynağı maliyetlerinin 200 TL’ye kadar olan kısmı karşılandığından vaat gerçekleşmemiştir (81).

Rapor

Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Koruma

Vaat #7

Sosyal yardımlarda mükerrerliği tamamen önlemek için, bu alanda hizmet veren kamu kurumları ve yerel yönetimler ile veri tabanlarının entegrasyonunu tamamlayacağız.

İlgili vaat gerçekleşmiştir (82).

Vaat #8

Sosyal belediyecilik konusunda ön plana çıkan yerel yönetimleri ödüllendirmeye yönelik sertifikasyon programları geliştireceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili sertifikasyon programına dair bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #9

Şehir Dışından Gelen Yoksul Hastaların Refakatçilerinin Konaklatılması Projesini hayata geçirerek tedavi maksadıyla şehir dışından gelen yoksul refakatçilere Belediyelerle işbirliği içinde konaklama imkânı sağlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulguya rastlanmadı. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #10

Sosyal yardım-istihdam bağlantısının güçlendirilmesi ve "İstihdam Dostu Sosyal Yardım Anlayışı" doğrultusunda yeni mekanizmalar oluşturacağız. Bu kapsamda sosyal yardım yararlanıcılarının İŞKUR tarafından verilen mesleki eğitim, istihdam ve Toplum Yararına Programlardan (TYP) öncelikle faydalandırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat yapılan araştırmalara göre gerçekleşmiştir (83).

Vaat #11

Sosyal dayanışma bilincini daha da artırarak bağışları teşvik edecek mekanizmalar geliştireceğiz. İlgili vaate dair yeterli veri ve bilginin bulunmamasından ötürü geçersizdir.

Vaat #12

Kuruluş sürecini başlattığımız Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı'nı en kısa zamanda hayata geçireceğiz.

İlgili vakıf kurulmuştur. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Yoksullukla M¼cadele ve Sosyal Koruma

Vaat #13

Uyuşturucu ile m¼cadelede her yıl 100 bin kişiye farkındalık eğitimi vereceğiz. Sosyal Uyum Birimlerimizi 81 ilimizde yaygınlaştıracamız.

Sosyal Uyum Birimlerinin kaç ilde ağıldığına dair veri bulunamadığı için vaat geçersizdir.

Rapor

Yaşlılar

Vaat #1

Yaşlıların ekonomik ve sosyal hayatta daha fazla yer almalarına ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik daha güçlü adımlar atmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Sağlıklı ve aktif bir biçimde yaşlanmaya yönelik programları hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Her alanda aktif yaşlanma perspektifi içinde yaşlarımızın ekonomik hayatta daha fazla kalmalarına yönelik istihdam imkânlarını genişleteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Huzur evlerine daha fazla destek sağlayarak, yaşlarımızın kendilerini ailelerinin yanında hissedebilecekleri ortamları sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Yaşlılara yönelik yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüzlü bakım hizmetlerini desteklemek üzere Yaşlı Destek Programı (YADES) kapsamında sunduğumuz desteği daha da yaygınlaştıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Yaşlı bakım ve rehabilitasyon hizmetleri için kamu-özel sektör işbirliği modeli geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Engelliler

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde de engelli vatandaşlarımızın eğitim, istihdam, katılım başta olmak üzere ekonomik ve sosyal hayatın içerisinde aktif bireyler olarak yaşam sürmelerini sağlayacak altyapıyı güçlendirerek engellilerimizin engellerini en az hissedeceği bir ortamı tesis edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Engelli genç ve çocukların gün içerisinde sosyal faaliyet yapabilmelerine imkan verecek şekilde gençlik merkezlerinde ortam oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Engelli genç ve çocukların kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri "Aktif Yaşam Merkezleri" kuracağız.

Aktif Yaşam Merkezleri isimli projeye dair bu amaçla bir proje bulunamamış olup ilgili vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #4

Korumalı iş yerlerini 81 ilimize yaygınlaştıracacağız.

Korumalı iş yerlerine dair herhangi bir veri paylaşılmadığından vaat ölçülememektedir.

Vaat #5

İş ve Meslek Danışmanlığı hizmetleri kapsamında engellilerin istihdama geçişlerini kolaylaştıran ve sürdürülebilir istihdamlarını sağlayan engelli iş koçluğu modelini kuracağız.

İlgili model İŞKUR bünyesinde oluşturulmuştur (84). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #6

Erişilebilirlik uygulamalarının artırılması amacıyla toplumsal bilgi ve bilinç düzeyini artırmaya yönelik yaptığımız çalışmaları hızlandıracak, bu alandaki yayınlar ve bu eğitimlere devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Engelliler

Vaat #7

Engelli bakım ve rehabilitasyon hizmetleri için kamu-özel sektör işbirliği modeli geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Spor

Yeni dönemde katma değeri yüksek nitelikli organizasyonlar ile mevcut altyapılarımızın etkin kullanımını sağlayacağız. Sporun sadece fiziki değil, sosyo-kültürel faydalarının yaygınlaştırılmasını teminen insan kaynağına ve altyapıya yatırım yapmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Uluslararası etkinliklerde daha başarılı sonuçlara imza atma hedefiyle spor altyapısı ve spor yapma kültürümüzü geliştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Yeni dönemde sporcu sayımız ve sportif niteliklerimizin artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde sporcu sayısı açısından bakıldığında 2022 yılında lisanslı sporcu sayısı 4.907.955'ken (85) 2017'de 4,428,935'dir (86). Bir artış gerçekleşmiş olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #4

Yaşam alanlarına yakın uygun yerlerde çok amaçlı, uygun maliyetli spor tesisleri projelerinin yapımına devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Sportif yeteneklerin erken yaşta tespitine yönelik olarak yapılan yetenek taraması çalışmalarına devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Sporcu öğrencilere verdiğimiz destekleri artıracacağız. Uluslararası düzeyde başarılı sporcular yetiştirebilmek için sporcu seçme ve yönlendirme sistemleri geliştirilecek, uygun fiziksel altyapıyı oluşturacak ve yeterli donanıma sahip antrenör desteği sağlanmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Spor

Vaat #7

Ülkemizdeki Sporcu Kamp Eğitim Merkezleri'nde, ulusal ve uluslararası müsabakalarda ülkemizi temsil edebilecek elit sporcular yetiştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Geleneksel ve yeni spor mesleklerini tanımlayarak, sertifikalandırma ve bu alanlarda nitelikli eğitim imkânlarını artırma konusunda gerekli programlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin (TOHM) sayısını artırarak; bu merkezler yoluyla akademik koordinatörler ve tecrübeli antrenörler nezaretinde, bilimsel temellere dayanan antrenman programları yapacağız.

İnternetteki bulgular açısından TOHM'ların 2018 seçimlerinden önce sayısının arttığına yönelik gözlemlerimiz olsa da elimizde bunu doğrulayan bir veri olmadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #10

2020 Tokyo Yaz Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarına daha fazla sporcu ile katılımı ve daha başarılı sonuçlar elde etmeyi hedefliyoruz.

2020 Paralimpik Oyunlarına Türkiye 2016 Paralimpik oyunlarına göre 6 sporcu daha fazla göndermiştir (87) ve Tokyo Olimpiyatlarına da 5 sporcu daha fazla göndermiştir. Vaat gerçekleşmiştir (88).

Vaat #11

Mevcut tesislerin fiziki durumlarını iyileştirecek, hem profesyonel sporcuların hem de vatandaşımızın erişimi ile etkin kullanımını sağlayacak tedbirler almaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Spor

Vaat #12

Uluslararası organizasyonlar vesilesiyle önemli miktarlarda yatırım yaptığımız illerimiz başta olmak üzere, mevcut spor tesislerimizin tanıtım faaliyetlerine ağırlık verecek ve bu tesislerimizin ulusal ve uluslararası düzeyde daha etkin kullanımını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Büyük yatırımlar ile oluşan tesislerin atıl kalmaması, istihdam ve katma değer üretmesi için özel sektörün öncülük edeceği yeni işletme modellerini hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Bölgesel kalkınma perspektifini de dikkate alarak spor turizmini geliştirme konusunda yeni adımlar atacak, bu yörelerde tesis ve insan altyapısını gelir getirici bir anlayış içerisinde geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Spordaki şiddet ve doping olaylarının önlenmesine yönelik, başta spor etiği olmak üzere, bilinçlendirme ve bilgilendirme faaliyetlerine daha fazla ağırlık vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çalışma Hayatı

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde çalışma hayatında esnekliği esas alan, çalışma barışını ve sosyal diyalog mekanizmalarını güçlendiren, çalışanların karar alma mekanizmalarına katılımını artıran bir yaklaşım içinde olacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

İş güvenliği uygulamaları en önemli önceliklerimizden biri olmaya devam edecek. Sektörel uzmanlık uygulamasına geçilerek nitelikli İş Sağlığı Güvenliği hizmeti üreteceğiz. Bu amaçla, sektörel ve bölgesel risk analizleri yaparak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası olmayan, 10'dan fazla çalışanı bulunan çok tehlikeli işyerlerine teşvik uygulamamızı hayata geçiriyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Kuracağımız Sanal Gerçeklik Merkezi ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik çalışmaların etkinliğini arttıracacağız.

Yapılan Araştırmalar sonucunda ilgili alanda çalışan bir "Sanal Gerçeklik Merkezi"ne rastlanamamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #5

Tüm paydaşlarımızla iş sağlığı ve güvenliği konusunda iş birliklerimizi geliştirmeyi ve toplumun tüm kesimlerinde güvenlik kültürünü yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çalışma Hayatı

Vaat #6

İdari düzenlemeleri güçlendireceğiz. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın müşavirlik ve ataşeliklerdeki bekleme süresini azaltacağız. Elektronik ortamda kayıt altına alınan belgelere vatandaşlarımızın kolayca ulaşmasını sağlayacağız ve yurt dışı borçlanma işlemlerini e-devlet üzerinden yapmalarını sağlayarak işlem süresini kısaltacağız.

İlgili vaatteki yurt dışı borçlanma işlemlerini e devlet üzerinden yapılmasını sağlayan proje gerçekleşmiştir. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #7

İşyerinde Psikolojik Tacizle Mücadele Eylem Planı (2018-2020) kapsamında psikolojik taciz veri tabanı oluşturma ve farkındalık artırma faaliyetleri yürüteceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda taciz veri tabanı oluşturulmamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #8

Nitelikli işgücünü yurduмуza çekmek adına aktif politikalar izlemeye devam edeceğiz. Yurtiçi ve yurtdışındaki uluslararası işgücü ve yurtdışındaki Türk işgücü için izleme ve değerlendirme sistemi kuracağız.

Yapılan araştırma sonucunda böyle bir sistemin kurulduğuna dair herhangi bir bulgu tespit edilmemiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #9

Turkuaz Kart uygulamasını sürdüreceğiz.

Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #10

İhtiyaç duyulan ülkelerde, ülkemize yönelik beyin göçünü sağlamak ve yüksek nitelikli işgücünü çekmek amacıyla yurtdışı tanıtım ofisleri kuracağız.

Yapılan araştırma sonucunda böyle ofislerin kurulduğuna dair herhangi bir bulgu tespit edilmemiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Çalışma Hayatı

Vaat #11

Ülkemizin uluslararası işgücü politikaları kapsamında ikili işgücü anlaşmalarını artıracak ve nitelikli işgücünün ülkemize çekilmesini sağlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda son 5 yıllık süreçte Türkiye ve diğer ülkeler arasında ikili işgücü anlaşması yapıldığına dair bir bulgu bulunmamaktadır (89). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #12

Çocuk işçiliği ile mücadelemiz güçlü bir şekilde sürecek. Bu alandaki çalışmalarına hız kazandırmak adına 81 ilde Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Birimleri oluşturacağız.

Bakanlık faaliyet raporlarına bakarak ve Bakanlık Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Birimleri'ne yer verilen Çocuk İşçiliğiyle mücadele eylem planına bakarak bu konuda herhangi bir veri bulunamamakta olup vaat incelenememektedir.

Vaat #13

Mevsimlik tarım işçilerimizin ve ailelerin yaşam ve çalışma şartlarını iyileştirme ile çocuk işçiliğini önlemeye yönelik projeleri ülke genelinde hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Aktif işgücü programlarının çeşitlendirilmesini, kurs/programların yeniden tasarlanmasına yönelik olarak etki değerlendirme çalışmaları gerçekleştireceğiz.

İlgili vaate dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #15

Gençlerimiz ve kadınlarımızın niteliklerini geliştirecek yeni eğitim programları uygulayacak ve kariyer danışmanlığı hizmetlerimizi yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaate dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat incelenememektedir.

Vaat #16

Gençlerin katılacağı siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi geleceğin mesleklerine yönelik işbaşı eğitim programları düzenleyeceğiz.

İlgili vaat İŞKUR bünyesinde gerçekleşmiştir (90).

Rapor

Çalışma Hayatı

Vaat #17

“Kupon Yöntemiyle” nitelikli işgücü gerektiren bilişim sektöründeki mesleklerde gençlerin akredite edilmiş mesleki eğitim sağlayıcılarından kendilerine uygun zaman ve şartlarında esnek bir şekilde eğitim almalarını sağlayacağız.

İlgili vaat verilmeden önce bu çalışmanın yapılacağı duyurulmuş ancak bu çalışmaya dair daha sonrasında herhangi bir bulgu bulunamamıştır (91). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #18

Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü (MEGİP) ile Kamu-Özel Sektör İşbirliğini artıracaktır.

İlgili protokol sonucunda iş birliği artırımı ölçülemediği olup vaat incelenememiştir.

Vaat #19

Vatandaşlarımızın beceri, demografik durum, sosyal statü vb. özellikleri doğrultusunda profil temelli nitelikli danışmanlık almaları kapsamında, 5 yıllık dönemde 20 milyon bireysel görüşme gerçekleştireceğiz.

İlgili vaate dair bir kamuya yönelik veri yoktur. Henüz İŞKUR 2022 istatistik yıllığını kamuoyu ile paylaşmadığı için ilgili vaat incelenememektedir.

Vaat #20

Üniversite öğrencilerimizin daha etkin bir şekilde işgücü piyasasında yer almaları ve doğru kariyer planlaması yapmaları için “İŞKUR Üniversite İrtibat Noktalarının” sayısını önümüzdeki dönemde tüm üniversitelerde yaygınlaştıracaktır.

“İŞKUR Üniversite İrtibat Noktalarının” ismi “İŞKUR Kampüs” olarak değişmiş olup Türkiye’deki 208 üniversite’nin 163’ünde hizmet vermektedir (92). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Sosyal Güvenlik

Vaat #1

Yeni dönemde de dünyada değişen şartlar ve gelişen standartları yakından takip ederek, sosyal güvenlik sistemimizi sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde güncelleyerek güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açu bulunmamaktadır.

Vaat #2

Emeklilik hizmetlerini etkinleştiriyoruz. Ülkemizin ekonomik gelişmesi doğrultusunda emeklilerimizin refah düzeylerini desteklemeye devam edeceğiz. Bu kapsamda yılda iki kez Ramazan ve Kurban Bayramlarında 1.000'er TL emekli ikramiyesi veriyoruz.

İlgili vaat içerisindeki emekli ikramiyesi bir vaat değil devam eden bir hizmet olduğu için geçerli kabul edilmemiştir.

Vaat #3

Emekli olduktan sonra ticari faaliyette bulunan emeklilerimizin Sosyal Güvenlik Destek Primi borçlarını terkin ediyoruz.

İlgili vaat içerisindeki borçların terkin edilmesi bir vaat değil devam eden bir hizmet olduğu için geçerli kabul edilmemiştir.

Vaat #4

Tasarruf oranlarının artırılmasını ve emeklilik döneminde ikinci bir gelir elde edilmesini sağlamaya yönelik olarak tamamlayıcı emeklilik programlarını destekleyeceğiz.

Araştırmalarımız sonucunda ilgili vaate dair bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #5

Bürokrasiyi azaltıp, bilgi teknolojisi sistemlerini ve uygulamalarını geliştirerek vatandaşlarımızın hizmete daha kolay erişimini sağlayacağız. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun e-devlet kapsamında sunduğu uygulamaların sayılarını artıracacağız.

Araştırmalarımız sonucunda ilgili vaate dair bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #6

SGK bütünleşik mali yönetim sisteminin hayata geçirilmesiyle sigorta, emeklilik ve sağlık uygulamalarının daha etkin bir şekilde sunulmasını sağlayacağız.

İlgili proje hayata geçirilmiştir (93). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Sosyal Güvenlik

Vaat #7

Sağlık alanındaki tüm gelişmeleri takip ederek bilimsel verilerin ışığında geri ödeme listelerini ve sağlık uygulama tebliğini güncellemeye devam edeceğiz.

İlgili hizmet yeni bir şey sunmaktan çok devam etme iddiasında bulunmuş olduğundan ötürü vaat geçerli kabul edilmemiştir.

Vaat #8

Hasta ve işlem takibi, görüntü ve tetkik paylaşımı dahil elektronik ortamda yapılacaktır.

İlgili vaat içerisinde bahsi geçen işlemler e-nabız sisteminde 2015 yılında gerçekleştirilmeye başlanmış olup vaat geçerli değildir.

Vaat #9

Sosyal güvenlik bilincini artıracak faaliyetlere öncelik vererek kayıtlı istihdamı desteklemeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

18-29 yaş aralığındaki girişimci gençlerimizin ilk defa Bağ-Kur kapsamına girmesi halinde 1 yıl süreyle Bağ-Kur primlerini karşılayacağız.

İlgili vaat ölçülebilir olmakla beraber gerçekleştirilmiştir (95).

Vaat #11

Bağ-Kur'lu sigortalılarımıza sosyal güvenlik primlerini ödeme kolaylığı ve geçmiş hizmetlerini dondurarak sağlıktan faydalanma imkânı sağlayacağız.

İlgili vaat elimizdeki bulgular doğrultusunda gerçekleştirilmiştir (96).

Vaat #12

Sosyal güvenlik ve prim ödeme bilincini artıracak ve farkındalık oluşturacağız. Cari dönem prim tahakkukunu ve tahsilatını artıracamız. İşveren, esnaf ve sigortalılarımızın prim borçları için ödeme kolaylığı sağlamaktayız.

İlgili vaate dair yeteri kadar veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Rapor

Sosyal Güvenlik

Vaat #13

Hiçbir kapsamda sigortası olmadığı için genel sağlık sigortası kapsamına alınan vatandaşlarımızın Nisan 2018 ve öncesi döneme ilişkin prim borç ödemelerini kolaylaştırmaktayız.

“kolaylaştırmaktayız.” ifadesinin kaynaklı olarak ilgili vaat muğlak ve ölçülebilir değildir.

Vaat #14

Uyumlu prim borçluları hakkında prim ödeme kolaylığı sağlamaktayız.

İlgili cümle bir vaatten çok icraat cümlesi olduğu için geçerli değildir.

Vaat #15

Yeni sağlık programları oluşturarak yerli ilaç ve tıbbi cihaz sanayi ile işbirliği modelleri oluşturacağız. “Yerli Plazmadan Plazma Ürünleri Üretimi Projesi”ni gerçekleştirerek plazma ürünlerinde; yüksek katma değerli ürün üretebilen, yurtiçi ihtiyacın büyük bir kısmını karşılayabilen ve küresel pazarlara ürün ve hizmet sunabilen bir üretim yapısına geçeceğiz.

İlgili vaat içerisindeki projenin başlangıcından sonra herhangi bir gerçekleştirilme bulgusuna rastlanmadı (97). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #16

Sağlık hizmetlerinin finansmanında geri ödeme modellerini gözden geçireceğiz. Sağlık hizmetlerinin doğru kullanılması konusunda toplumu bilinçlendirecek ve farkındalık oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Göç

Vaat #1

Göç politikaları konusunda kurumsal kapasitemizi artıracacağız. 2023 Hedefleri kapsamında; göç yönetimine ilişkin tüm iş ve işlemleri, insan odaklı olarak gerçekleştirerek, göçün etkilerinin olumlu yönde artırılmasına yönelik politikalar geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Göç yönetiminde merkezi ve yerel düzeyde kurumsal yapılar, insan kaynakları ve teknolojik imkânları güçlendirecek, uzmanlaşmaya dayalı personel rejiminde devamlılık sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenleme eksikliklerini tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Hazırlayacağımız Düzenli Göç Strateji Belgesi ile vize, ikamet izni, iskân gibi işlemleri belirleyeceğiz. İnsan Ticaretiyle Mücadele Eylem Planını hazırlayarak insan ticaretiyle mücadelenin yol haritasını ortaya koyacağız.

İlgili vaatteki yer alan “Düzenli Göç Strateji Belgesi”ne dair herhangi bir bulgu bulunmamakla birlikte vize ve ikameti kapsayan bir “Göç Strateji Belgesi”ne rastlanmıştır. Ek olarak “İnsan Ticaretiyle Mücadele Eylem Planı” hazırlanmıştır (98). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #5

Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER 157); insan ticareti mağdurlarının tespitine ve göçmen kaçakçılığı mağduru yabancıların denizde kurtarılma operasyonlarına yönelik ihbar ve yardım hattı olarak da hizmetlerine etkin bir şekilde devam edecek ve hizmetin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Göç

Vaat #11

16 İilde 12.276 kişi kapasiteli 18 Geri Gönderme Merkezimiz bulunmakta, 7 İilde 4.050 kişi kapasiteli 8 adet Geri Gönderme Merkezi inşaatımız sürmektedir. 7 ilde ise 3.150 kişi kapasiteli 7 adet Geri Gönderme Merkezinin inşaat çalışmaları devam etmektedir. Tüm inşaatlar tamamlandığında toplam kapasitemiz 19.476'ya ulaşacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

15 ilimizde göç danışma merkezleri oluşturmaya başladık, 5'ini tamamladık. Aynı zamanda mobil göç danışma merkezleriyle de hizmet vermeye başlayacağız.

İlgili mobil uygulama gerçekleştirilmiş olup vaat gerçekleşmiştir (100).

Vaat #13

GöçNet kurumsal yazılımına; IRIS, parmak izi ve düzensiz göç ortak veri tabanı uygulamalarını da ekleyerek daha etkin bir şekilde hizmet sunmasına devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde iris ve parmak izi eklenmiş olup vaat gerçekleşmiştir (101).

Vaat #14

Göç olgusunu yöneterek ülkemizi dünyanın her yerinden parlak zihinlerin cazibe merkezi haline getirmek ve tersine beyin göçünü sağlamak da temel bir hedefimizdir. Yabancı öğrencilerin ülkemizde düzenli kalışlarının kolaylaştırılması için, ikamet izni başvurularının üniversiteler tarafından alınması uygulamasını yaygınlaştıracaktır.

İlgili vaat çeşitli üniversitelerin açıkladığı yönergeye göre gerçekleşmemiştir.

Rapor

Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

Vaat #1

2023'e uzanan dönemde makroekonomik istikrarı kararlılıkla sürdüreceğiz; yüksek, nitelikli ve kapsayıcı büyüme ile istihdama öncelik vermeye devam edeceğiz. Bu kapsamda ekonomide yüksek teknolojiye dayalı yerli üretimin ve ihracatın payını artıracak, dinamik nüfusumuzun işgücü üzerindeki baskısını fırsata dönüştürerek kaliteli bir istihdam altyapısı tesis edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Özel sektör öncülüğüne verimlilik artışına dayalı büyüme stratejimizi daha güçlü bir şekilde uygulamayı sürdüreceğiz. Bu kapsamda; Makroekonomik istikrarı sürdürerek daha iyi bir iş ortamının oluşturulmasını, İşgücümüzün niteliğinin yükseltilmesini, Teknoloji ve yenilik geliştirme kapasitemizin artırılmasını, Fiziki altyapımızın daha da güçlendirilmesini, Vaat kurumsal kalitemizin iyileştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Bu amaçla;

Rekabet gücümüzün yüksek olduğu geleneksel sektörlerimizin dijital dönüşümünü sağlayarak, bu sektörleri yenilikçiliğe dayalı bir ekosistemle daha verimli hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Yüksek katma değerli sektörlerin ekonomimizdeki payını artırarak ülkemizi daha rekabetçi bir konuma taşıyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Üretim ve ihracat yapımızın ithalata olan bağımlılığını azaltacağız.

İlgili vaat ölçülebilir bir anlam taşımamakla beraber Türkiye'nin 2017 yılında ithalatı 234 milyar 156 milyon dolarken (104) 2022 yılında 363 milyar 711 milyon dolar (105) olmuştur.

Rapor

Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

Vaat #7

Yurt içi tasarruflarımızın daha da artırılarak üretken alanlara yönlendirilmesi, özel sektör yatırımlarının artırılması ve işgücü verimliliğimizin geliştirilmesi suretiyle istikrarlı büyümeyi devam ettireceğiz.

Türkiye ekonomisinin istikrarlı büyümesine dair yorumlar subjektif bir bakış açısıyla kalacak olmasından ötürü geçerli sayılamazken şunu da belirtmek gerekir ki Türkiye ekonomisi yıllara göre büyümüş olsa bile her sene senelik büyümede bir kademeli artış görülememektedir. Bu vaat subjektif olduğundan ötürü incelenebilir bir vaat olmasa da anlaşılan haliyle gerçekleşmemiştir.

2018 yıllık yüzdeler büyüme %3.1

2019 yıllık yüzdeler büyüme %0.8

2020 yıllık yüzdeler büyüme %1.8

2021 yıllık yüzdeler büyüme %11.6

2022 yıllık yüzdeler büyüme %5.4 (106)

Vaat #8

Son 16 senede olduğu gibi, makroekonomik ve finansal istikrarın kararlı bir şekilde sürdürülmesi büyüme modelimizin başarısının temel unsuru olacaktır.

Ekonomimizin en önemli çıpası olan mali disiplinden asla taviz vermeyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Kamu harcamalarının toplam milli gelir içindeki payının artmamasına ve böylelikle kamunun özel sektörü dışlayıcı etkisinin en aza indirilmesine dikkat edeceğiz. Kamu yatırımlarımız, özel sektör yatırımlarının önünü açarak, üretim kapasitesini artıracak ve verimlilik bazlı büyüme dinamiğine katkı sağlayacaktır.

“en aza indirilmesine dikkat edeceğiz.” ifadesi gereği sorumluluk alınmaktan kaçınılmış bir cümle olmakla beraber 2017 yılında kamu harcamalarının toplam milli gelir içindeki payı %34,2 iken (105) 2021 yılında bu pay %32,5 olmuştur (106).

Vaat #10

Vergi düzenlemelerinde öngörülebilirlik, istikrar ve tabana yayılmayı gözeteceğiz. Kayıt dışılık ve yolsuzlukla mücadeleye devam ederek, daha sağlıklı bir iş ortamını tesis edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

Vaat #11

Güçlü finansal sistem, ekonomimizin itici gücüdür. Finansal sektörün bütününde, fon maliyetlerini düşürerek, üretken ve istihdam dostu yatırımları teşvik etmek temel önceliğimizdir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Bankacılık sektörümüz istikrarlı yapısını sürdürmeye devam edecektir. Yastık altında tutulan tasarrufların finansal sisteme girebilmesi için gerekli ilave adımları atacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Katılım bankacılığını daha da aktif hale getirerek, kaynak yapısının güçlendirilmesini teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Sermaye piyasalarımızı yeni araçlarla derinleştirecek, işletmelerimizin sermaye piyasalarını daha aktif kullanmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

AK Parti, enflasyonla mücadelede çok başarılı bir sicile sahiptir.

Uygulayacağımız kararlı politikalar ile enflasyonu yeniden tek haneye indireceğiz.

2022 yılı yıl sonu rakamlarına göre TÜİK'e göre yıllık enflasyon %72.31 ENAG'a göre %137.55. Vaat Gerçekleşmemiştir

Vaat #16

Fiyatlama davranışını etkileyen temel unsurları dikkate alarak ekonomi politikalarımızı eşgüdüm halinde uygulayacak ve enflasyona neden olan yapısal ve konjonktürel katılıkları azaltacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

Cari açığı yapısal sorun olmaktan çıkararak kalıcı bir şekilde düşüreceğiz. Takip edeceğimiz büyüme modeliyle, ithalata olan bağımlılığı azaltarak cari açığın düşmesini sağlayacağız. Bu sayede dış kaynak ihtiyacını da azaltarak, ekonominin dayanıklılığını artıracacağız.

Türkiye 2017 yılında cari açığı 47.1 milyar dolarken Türkiye'nin 2022 yılında cari açığı 48,8 milyar dolara çıkmış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #18

İç ve dış ticaret ağlarımızı genişleteceğiz. Yeni pazarlara girecek ve mevcut pazarlarımızdaki rekabet gücümüzü artıracacağız.

Türkiye'nin 2017 - 2022 yılları arasında girdiği yeni pazarlara dair veri bulunamadığı için ilgili vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #19

İş ve yatırım ortamının büyümeye daha fazla destek verecek şekilde geliştirecek ve kolaylaştıracacağız. Bu kapsamda teşvik mevzuatını sadeleştirecek, gereksiz işlem maliyetlerini ortadan kaldıracak tedbirleri alacak, öngörülebilirliği artırarak iş yapmayı daha cazip hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Siyasi istikrar, öngörülebilirlik ve yatırımcı dostu politikalarla yüksek teknolojili ve daha üretken alanlara uzun vadeli dış yatırım çekeceğiz. Bu yatırımların, hem teknoloji transferi hem de istihdam artışları ile ülkemizde ciddi katma değer oluşturmasını hedefliyoruz.

Türkiye'nin 2022'de dış yatırımını OECD'ye göre yüzde 24 azalmış olup vaat gerçekleşmemiştir (107).

Vaat #21

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerini özel sektör odaklı olacak şekilde artıracacağız. Elde edilecek çıktıların ticarileştirme ve markalaşma süreçlerini hızlandırarak katma değer artışı sağlayacağız.

Türkiye'nin Ar-Ge'ye yönelik payı ve özel sektörün Ar-Ge'ye göre payı artmış olup vaat gerçekleşmiştir (108) (109)

Rapor

Büyüme ve Makroekonomik İstikrar

Vaat #22

KOBİ'lerin verimlilik ve üretkenliğini artıracamız. Firmalarımızın yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi, verimlilik ve ölçek sorunlarının çözümüne odaklanacağız. KOBİ'lerimizin finansmana erişimini kolaylaştıracak ve dijital dönüşümlerini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

İşgücüne katılımı ve nitelikli istihdamı artıracamız. Önümüzdeki dönemde nüfus dinamiklerinin sunduğu fırsattan en yüksek düzeyde yararlanmak amacıyla eğitimde niteliği en üst seviyeye çıkaracağız.

2017 yılında Türkiye'nin iş gücüne katılım oranı %52.8 (110) 2022 'de bu oran %53.1'dir. En üst seviye ifadesinden ötürü ölçüm yapılamamıştır.

Vaat #24

Türkiye Cumhuriyeti 100. yılına; dijital dönüşümünü tamamlamış ve yüksek verimlilikle çalışan güçlü sanayisi, yüksek katma değerli tarımsal üretimi ve küresel bazda örnek gösterilen hizmetler sektörü ile girecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

AK Parti, ekonomi yönetiminde ne denli ehil olduğunu geçtiğimiz 16 senelik zaman zarfında kanıtlamıştır. Bu ciddi birikim ve tecrübenin yardımıyla, çok daha büyük atılımlar yapmanın zamanı gelmiştir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Ödemeler Dengesi

Vaat #1

İktidarlarımız döneminde aktif bir üretim, rekabet ve girişimci altyapısı oluşturduk. Önümüzdeki dönemde bu altyapıyı kullanarak mevcut tesislerimizin teknolojik dönüşümünün yanında, yüksek teknolojlili yeni yatırımlarla ihracatın katma değerini daha fazla artırmayı, ithalata olan bağımlılığı azaltarak cari dengeyi iyileştirmeyi hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisindeki cümle yapısı gereği ölçümü oldukça muğlak bir yapıda olsa da Türkiye bu hedeflemedeki 2017'de Türkiye'nin ithalat 234 milyar 156 milyon dolarken 2023'de 30 milyar 750 milyon dolar olarak artış göstermiş. 2022 yılında ise cari açık 48,8 milyar dolar seviyesine gelmiştir (112). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #2

Bunun için rekabetçi bir perspektifle yeni vizyon bir oluşturarak, küresel değer zincirlerinin üst basamaklarında yer almak için stratejik sektörlerde yoğunlaşacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

2018-2023 döneminde mal ihracatımızın yıllık ortalama yüzde 10,1 artışla 2023 yılında 300 milyar dolara, mal ithalatımızı ise yıllık ortalama yüzde 7 artışla 2023 yılında 360 milyar dolara ulaştıracağız. Böylece 2018 yılında yüzde 69,8 olan mal ihracatımızın ithalatı karşılama oranı 2023'te yüzde 83'e yükselecektir. Hizmet ihracatını da dikkate aldığımızda 2023 yılında toplam ihracatımızın 420 milyar dolara ulaşmasını bekliyoruz.

2022 yılında mal ihracat 254 milyar 172 milyon dolar (113) iken 363 milyar 711 milyon dolar olmuş olup beklenen karşılama oranı gerçekleşmemiştir. Vaat gerçekleşmemiştir.,

Vaat #4

Mevcut 71 bin 265 olan ihracatçı sayımızı 120 binin üzerine çıkarmayı hedefliyoruz.

İlgili vaatte 2021 yılında ihracatçı sayısı 96.158'e yükselmiştir (114) ancak hem Ticaret Bakanlığı hem de Türkiye İhracatçılar Merkezi artık bu veriyi paylamamaktadır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #5

İhracatımızda yüksek teknolojlili ürünlerin yüzde 4 seviyesinde olan payını yüzde 15'e çıkaracağız. Bu dönüşüm için yürütmekte olduğumuz destek programlarımızı, üretimden yurt dışı pazarlamaya ve markalaşmaya kadar daha fazla tasarım ve Ar-Ge temelli olarak sürdüreceğiz.

Yüksek Teknoloji ürünlerinin ihracatta payı 2022 yılında %4,3 olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (115)

Rapor

Ödemeler Dengesi

Vaat #6

Daha güçlü bir şekilde ihracatçımızın yanında olmaya devam edeceğiz. Bu çerçevede; ihracatı 100 milyon doların altında kalan illerden özellikle genç girişimcileri ihracatçı yapmak ve yeni ihracatçılar çıkarmak üzere söz konusu illerde ihracat destek ofisleri kuracağız. Bu kapsamda potansiyel firmaları tespit edeceğiz, eğitim programları düzenleyerek firmalarımızı sertifikalandıracağız.

İlgili vaattaki ihracat destek ofisleri TOBB bünyesinde kurulmuş olup ilgili faaliyetleri gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir (116). Vaat gerçekleştirilmiştir

Vaat #7

İhracatçılarımızın finansmana erişim imkânlarını artırmak amacıyla Eximbank'ın ödenmiş sermayesini artıracaktır. Eximbank'ın toplam kredi hacmini 2 katına çıkararak 80 milyar dolara yükseltecek ve böylece ihracatçılarımız için ilave finansman imkânı sağlamış olacaktır. Eximbank tarafından sağlanan toplam sigorta ve kredi hacmini bu şekilde artırarak her 100 dolarlık ihracatın 30 dolarını finanse eder hale geleceğiz.

İlgili vaate dair doğru bir veriye ulaşılamamış olup Eximbank'ın 2017 kredi hacmi 80 milyar türk lirasıyken burada 40 milyar dolarlık bir kredi hacminden bahsedilmekte olup Eximbank verileriyle ilgili veriler uymamaktadır. Vaat geçersizdir.

Vaat #8

Türkiye Tanıtım Grubu kapsamında, ülkemiz tanıtımına yönelik uluslararası ölçekte ülke ve sektör özelinde tanıtım projelerini hayata geçireceğiz.

Türkiye Tanıtım Grubunun resmi websitesine ulaşılamadığı için ilgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Türkiye ticaret merkezlerinin sayısını 40'a çıkaracağız. Yurtdışında metropol şehirlerde kurulacak Türk Gurme Merkezleri Proje bazlı olarak destekleyeceğiz.

Türkiye Ticaret Merkezleri 40'a ulaşmadan birkaç tanesi kapatılmıştır (119) (120). Bunun dışında yapılan araştırmalar sonucunda Türk Gurme Merkezlerine dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Ödemeler Dengesi

Vaat #10

El sanatkârları, ustalar gibi küçük ölçekli bireysel girişimcilerin ürünlerinin, e-ihracat ve fuar gibi platformlarda aktif olarak pazarlamalarını sağlayacak dış ticaret sermaye şirketlerinin kurulmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #11

İhracatçı firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliğine yönelik sağladığımız destekleri artırarak sürdüreceğiz. Yeni destek mekanizmalarıyla, firmadan firmaya ihracat da dahil olmak üzere elektronik ticaretin toplam ihracatımız içindeki payını yüzde 25'e çıkaracağız.

Elektronik ticaretin ihracat içerisindeki mevcut payı 1.3'e denk gelmekte olup vaat gerçekleşmemiştir (121).

Vaat #12

Dış ticaretimizde yerel para kullanımını artıracacağız.

İlgili vaate dair bir veri bulunamadığı için ölçülememektedir.

Vaat #13

İkili ve çok taraflı ticari ilişkileri artıracacağız. Küresel değer zincirindeki yerimizi güçlendirmek için gerek AB ile gerekse diğer ülkeler ile mevcut ticari anlaşmalarımızı geliştireceğiz ve bunlara yenilerini ekleyeceğiz. Bu kapsamda; Gümrük Birliğinin işleyişinin iyileştirilmesi suretiyle Avrupa Birliği ile ticari ve ekonomik ilişkileri en üst seviyeye çıkarmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Ticaret ve yatırım potansiyeli olan ülkeler ile üst düzey ikili mekanizmalar oluşturulması ve hukuki altyapının tamamlanmasını teminen 11 ülke ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalamayı hedefliyoruz.

Yapılan Araltırmalar sonucunda 11 ülke ile bu anlaşmaların imzalandığı bulunamadığı için vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Ödemeler Dengesi

Vaat #15

Halen yürütmekte olduğumuz 11 serbest ticaret anlaşması (STA) ve 4 tercihli ticaret anlaşması (TTA) müzakeresini ülkemiz hassasiyetlerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak başarıyla tamamlamayı amaçlıyoruz.

Seçimden sonra sadece 2 STA tamamlanmış ve iç onay sürecinde olan 2STA daha bulunmaktadır(122). 2018 yılından bu yana ise 2 TTA anlaşması yapmış olup vaat gerçekleşmemiştir (123).

Vaat #17

Ayrıca, İngiltere başta olmak üzere yeni ülkelerle de STA ve TTA müzakereleri başlatacağız.

İngiltere ile STA anlaşmaları başlamış olup TTA müzakereleri başlamamıştır. Özbekistan ile de TTA müzakereleri devam etmekte olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #18

Bir kuşak ve bir yol projesi çerçevesinde gerek demiryolu gerekse denizyolu güzergâhları üzerinde yer alan ülkeler ile STA imzalayacağız. Bu girişimle, hâlihazırda Türkiye'nin ortalama 3 bin km olan ihracat menzilin de artmasına destek sağlayacağız.

İlgili vaatteki son 5 yılda imzalanan iki STA anlaşması imzalanmış olup (Sudan ve Katar) iki ülke de "Bir kuşak ve bir yol" projesi üye ülkeleridir. Vaat gerçekleşmiştir

Vaat #19

Önümüzdeki 5 yılda en az 20 ülkeyle daha Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması imzalamayı hedefliyoruz.

Sanayi ve Gümrük bakanlığı verilerine göre 2018 yılından bu yana 10 ülke ile "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması" imzalanmıştır (124). Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Enflasyon ve Para Politikası

Vaat #1

Ak Parti olarak makroekonomik istikrarın sağlanmasında temel önceliğimiz, fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Para politikası, maliye politikasıyla eşgüdüm içerisinde sürdürülecektir. Merkez Bankasının fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi esas olmaya devam edecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Enflasyon hedeflemesi rejimine devam edilecektir. Enflasyon hedefleri, hükümetimiz ve Merkez Bankası tarafından üçer yıllık vadeler için belirlenmeye devam edilecektir.

İlgili vaatte enflasyon hedefleme rejimi ne kadar sağlıklı olduğu tartışmalı olsa da devam etmektedir. Vaat şerhli gerçekleşmiştir.

Vaat #4

Dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecektir. Döviz piyasaları yakından takip edilecek, gerektiğinde dengeleyici döviz likiditesi araçları kullanılmaya devam edilecektir.

Döviz likidite araçları kullanılmaya devam etmekte olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #5

Fiyat istikrarını desteklemek ve döviz kuru kaynaklı olası oynaklıkların makro-finansal istikrara etkilerini sınırlamak üzere sözleşmelerde Türk Lirasının kullanımı özendirilecek, firmaların döviz kuru riskini daha etkin bir şekilde yönetebilmeleri için gerekli mekanizma ve teşvikler oluşturulacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

İhracat reeskont kredileri aracılığıyla rezerv biriktirmeye devam edilecektir.

Reeskont kredileri aracılığıyla rezerv biriktirilmesi devam etmekte olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Enflasyon ve Para Politikası

Vaat #7

Maliye politikamız fiyat istikrarının sağlanmasında destekleyici olacaktır. Enflasyonda katılığa neden olan yapısal unsurların belirlenmesi ve giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, kamu tarafından yönetilen/yönlendirilen fiyatlar ve vergi ayarlamalarının enflasyon tahmin ve hedefleri ile uyumlu olacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Önümüzdeki dönemde faizlerin oluşturduğu maliyet baskısını azaltacak tedbirleri hayata geçireceğiz. Bu kapsamda; Sermaye piyasalarını güçlendirerek, bankacılık kesiminin toplam finans sistemi içerisindeki payını azaltacağız.

İlgili vaati inceleyen verilere ulaşamadığımızdan ötürü vaat incelenememiştir.

Vaat #9

Girişim sermayesi fonları gibi yeni finansman yöntemlerini geliştirerek bankacılık sistemine erişimi kısıtlı olan yeni girişimleri finanse edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Bankacılık sistemindeki düzenleyici çerçeveyi bankacılık kesiminin operasyonel maliyetlerini düşürücü ve daha verimli çalışmasına yönelik geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Katılım Bankacılığının bankacılık sistemi içerisindeki payını artıracacağız.

Katılım bankacılığı olarak 2017'de yüzde 5 düzeyinde bulunan pazar paylarının Eylül 2022 itibarıyla yüzde 8,6'ya ulaştığına dair bulgular ile ilgili vaatin gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Rapor

Enflasyon ve Para Politikası

Vaat #12

KOBİ'ler başta olmak üzere işletmelerimizin finansmana erişimini kolaylaştıracak, finansman maliyetlerini düşürücü tedbirler alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Mali enstrümanları çeşitlendirerek piyasaların derinleşmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Bu tedbirlerle birlikte güven ve istikrar içerisinde esas olarak öngörülebilirliği artırarak, makro temellerle uyumlu bir ekonomik yapı oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi kararları hızla hayata geçirilmeye devam edilecektir. Bu kapsamda; Üretimden son tüketiciye kadar olan tedarik zincirine ilişkin kayıt sistemini güçlendireceğiz. Lisanslı depoculuğun yaygınlaştırılması için yasal ve kurumsal düzenlemelere devam edeceğiz.

Yaş meyve-sebze tedarik zincirinde maddi kayba neden olan fire oranlarını en aza indirmek ve lojistik süreçlerinin genel kalitesini artırmak amacıyla tarladan tüketiciye soğuk zincir yatırımlarını destekleyeceğiz.

Lisanslı depoculuğa dair düzenlemelerde bulunmuş olup soğuk zincir yatırımları desteklenmesi devam etmektedir. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #16

Tarım ürünlerinin paketlenmesi, perakende satış noktalarına sevk edilmesi ve perakende satış noktalarında sergilenmesi hususlarında belirlenen uluslararası standartlara tam uyum sağlayacağız.

İlgili vaate dair veri bulunmamaktadır. Gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğini ölçememekte olduğumuz için vaat incelenmemektedir.

Rapor

Enflasyon ve Para Politikası

Vaat #18

Yem bitkisi üretim desteklerini artıracamız.

2017 yılı itibariyle yem bitkisi üretim destekleri

Bu kapsamda, kuru yoncaya yıllık dekar başına 40 lira, sulu yonca ve korungaya yılda dekara 60 lira, tek yıllıklar, silajlık tek yıllıklar, silajlık kuru mısır için dekar başına 40 lira, yapay çayır mera yılda dekar başına 60 lira, silajlık sulu mısır dekar başına 90 lira olarak belirlendi.

2022 yılı itibariyle yem bitkisi üretim destekleri

Yem bitkileri üretim desteği, dekar başına olmak üzere korunga için 90 lira, tek yıllık yem bitkileri için 60 lira, silajlık ekilişler (sulu/kuru) için 60 lira, yapay çayır mera için 150 lira, çok yıllık yem bitkilerinde sulu olanlar için 90 lira, kuru olanlar için de 40 lira ve silajlık ekilişler için 100 lira olacak.

İlgili vaat gerçekleşmiş olsa bile enflasyonla karşılaştırınca vaat şerhli gerçekleşmiştir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #1

Mali piyasalar ve finansal hizmetler alanında önümüzdeki dönemde de dinamik bir bakış açısıyla yenilikçi politikalar uygulayacağız. Finansal piyasalarda derinliğinin artırılmasına önem verecek, halka açık şirketleri destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Finansal sektörün reel sektörün finansmanındaki etkinliğini ve finansal ürün çeşitliliğini artıracacağız. Bu kapsamda;

Reel sektörün finansmanında sermaye piyasasından daha fazla yararlanılmasını sağlayacağız. Kredi Garanti Fonunu öncelikle yatırım ve ihracatın desteklenmesinde kullanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Türkiye Varlık Fonu'nun finansal piyasalardaki etkinliği artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Finansal hizmetler sektörü üzerindeki maliyetleri düşüreeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) Projemizi önümüzdeki dönemde hızlandırarak etkin ve güçlü bir mali piyasa yapısı oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

İFM kapsamında, ülkemizin finansal piyasalarda rekabet gücünü artırarak daha fazla finansal işlemin ülkemizde yapılmasını sağlayacak vergisel düzenlemelere devam edeceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili bir düzenlemeye rastlanmamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #7

İstanbul Tahkim Merkezini daha etkin hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Finans sektöründeki tüketici ve yatırımcı haklarını, kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde şeffaf, adil ve teşvik edici uygulamalarla güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Yatırımlara, uzun vadeli finansman sağlayan kalkınma bankacılığını geliştireceğiz. Bu amaçla Kalkınma Bankasını yeniden yapılandırarak teknolojik girişim bankasına dönüştüreceğiz.

Kalkınma Bankası yeniden yapılandırılmıştır (127). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #10

Emlak Bankasını sektöre yeniden kazandırarak ekonomik gelişime katkı sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Mali piyasalarda Ar-Ge faaliyetlerini destekleyeceğiz. Teknolojik gelişmelere ve ortaya çıkan ihtiyaçlara paralel olarak, ödeme sistemlerini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Yurtiçi tasarrufların artmasına katkı sağlayan finansal okur yazarlığı yaygınlaştıracacağız.

Türkiye’de finansal okuryazarlık oranına dair birçok araştırma verisi bulunmaktadır hem seçim öncesi hem de seçim sonrasında odaklanan tek bir araştırma bulunduğu için onu dikkate aldık. 2017’de %70 olan minimum finansal okuryazarlık düzeyi 2019’de %75’e çıkmıştır ancak ileri düzeydeki finansal okuryazarlıkta bir gerileme olduğu ortaya çıkmış olup vaat şerhli gerçekleştirilmiştir (128) (129).

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #13

Yatırımcı tabanını genişletip ve piyasaları çeşitlendireceğiz.

İlgili vaate dair düzenli bir veri bulamadığımızı için incelenememiştir.

Vaat #14

Daha fazla uluslararası yatırımcıya ulaşmak amacıyla 2018 yılı içerisinde ilk defa Çin tahvil piyasasında bir borçlanma işlemi gerçekleştirilmesine ilişkin çalışmalarımızı geliştirerek diğer ülkelere yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaate dair yapılan araştırmalarda vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu bulunmamaktadır.

Vaat #15

Sigortacılık sektörünü daha da geliştireceğiz. Bu kapsamda sigortacılık ve özel emeklilikle ilgili faaliyetlerinin daha şeffaf ve öngörülebilir olmasını sağlamak ve kamuoyunu aydınlatmak amacıyla Sigortacılık ve Özel Emeklilik Sektörleri Gözetim ve Denetim Politika Belgesini hazırlayarak uygulamaya koyacağız.

İlgili belgenin hazırlandığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #16

Zorunlu deprem sigortasının yaygınlaştırılmasını sağlayacağız. DASK'ın teminat kapsamını sel, fırtına gibi diğer afet risklerini de kapsayacak hale getireceğiz.

Öncelikle bu metin bir değil iki vaat içermektedir. Zorunlu deprem sigortasının yaygınlaşmasına dair ölçülebilir bir hedef belirlenilmemesi ve yaygınlaştırılmasından kastedilenin meçhul olmasına rağmen bu noktada bu metnin ilk cümlesinden anlaşılan zorunlu deprem sigortaları yaptırılma oranında bir artış gerçekleşmesi olmuştur. DASK 2017 Faaliyet Raporu'na göre 2017 senesinde zorunlu deprem sigortası yaptırılmış binaların tüm binalara oranı %47 iken (2) 2021 Faaliyet Raporu'nda bu oran %60'tır(130). Ancak, 2022 Faaliyet Raporu DASK tarafından paylaşılmadığı gibi DASK'ın resmi websitesinde sigortalı bina oranı %55 (131) olarak gösterilmektedir. Bu noktada kurum içi verilerin uyumsuz ve birbiriyle çelişmesinden ve vaat içerisinde bir meçhuliyet durumundan ötürü vaatin bu kısmı ölçülendirilmesi yanıltıcı boyuttadır.

Vaatin ikinci kısmında yer alan zorunlu deprem sigortasının teminat kapsamına DASK'ın resmi web sitesinde incelediğimizde sel, fırtına gibi diğer afet risklerinin hala kapsanmamış olduğunu görmekteyiz. Bu noktada DASK'ın resmi websitesini (132) kaynak olarak almakla beraber metnin ikinci kısmı yapılmadı olarak geçerlidir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #17

Şirketlerin alacaklarının tahsilat riskine karşı teminat sağlayan bir sigortacılık ürünü olan alacak sigortasının, ülkemizdeki KOBİ'ler arasında yaygınlaşmasını sağlayacağız.

İlgili belgenin hazırlandığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #18

Faizsiz finans sektöründe uluslararası işbirliğini artıracacağız. Ülkemizi bu alanda bölgesel bir merkez haline getireceğiz.

İlgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #19

Ülkemizde faizsiz finans sisteminin daha hızlı ve sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi ile ülkemizin uluslararası finans merkezi olma vizyonuna katkı sağlaması için uzun dönemli ve bütüncül yaklaşımla bir faizsiz finans politika belgesi hazırlayacağız.

İlgili belgenin hazırlandığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #20

Katılım bankalarımızda risk-paylaşımına dayalı finansman modellerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Katılım finans şirketlerince ortaklaşa olarak KOBİ finansmanı sağlayacak bir kitle fonlama şirketi kurulmasını sağlayacağız.

İlgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #22

Altyapı başta olmak üzere kamu yatırımlarında faizsiz finans araçlarının payını artıracacağız.

İlgili vaate dair herhangi bir ölçülebilir veri bulunamadığı için veri incelenememiştir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #23

Katılım bankaları açısından finansal teknoloji (Fintek) ekosistemini geliştireceğiz ve finansal hizmetleri tabana yayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Hazine destekli kredi garanti uygulamasını yatırım ve ihracat ağırlıklı olmak üzere sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Tek Hazine Kurumlar Hesabını kuracağız. Bu hesaplama kamunun nakit kaynaklarının Hazine tarafından tek bir hesapta izlenebilmesi ve kamu nakit kaynaklarının banka hesaplarında atıl olarak beklemesinin önüne geçilmesi yoluyla kamu nakit yönetimi etkinliğini artıracaktır.

İlgili vaat gerçekleşmiştir (136)

Vaat #26

Altyapısını oluşturduğumuz tarım ürünlerinin işlem göreceği ürün ihtisas borsalarını çeşitlendirecek ve aktif bir biçimde faaliyete geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #1

Yeni dönemde kamu harcama ve gelirlerinde etkinliği artıracalığız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Mali disiplini sürdürmeyi ve daha fazla mali alan oluşturabilmeyi sağlayacak şekilde mevcut harcama programlarını gözden geçirerek, verimsiz harcamaları tasfiye edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Kamu gelir politikamızı daha geniş bir vergi tabanında daha etkin ve büyümeyi destekleyecek şekilde uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Oluşturacağımız mali alanı ekonomik ve sosyal alanlardaki öncelikli yatırımlara ayıracağız. Bütçe kaynaklarını vatandaşlarımızın ihtiyaç ve taleplerini en iyi şekilde karşılanması için kullanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Sosyal yardımlarda adil erişim ve dağıtımı sağlayacağız. Bunun için bu alanda hizmet veren kamu kurumlarının veri tabanlarının entegrasyonunu tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Tarımsal desteklerin belirlenmesinde ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini dikkate alacağız. Desteklerde sadeleştirmeye giderek desteklerin etkinliğini artıracak, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını ve gıda güvenliğini gözeteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir aı bulunmamaktadır.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #7

Kamuda taşıt ve hizmet binası edinim ve kullanımlarında uyulacak usul ve esasları güncelleyeceğiz. Taşıt ve kamu binalarının kullanımında israfı önleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Çok zorunlu haller dışında kamu hizmet binası yapımına izin vermeyeceğiz.

İlgili vaatteki izin vermeyeceğiz ibaresinden ötürü muğlaklık katmakta ve ölçülebilirlik taşımamaktadır ancak çeşitli kamu hizmet binaları açılmıştır.

Vaat #9

Kamu konutlarının, içinde oturan memurlarımızca satın alınmasına imkan sağlayacağız.

İlgili vaat seçim öncesinde çeşitli haberlerde verilmiş (134) olup sonrasında herhangi bir gerçekleştirilme olgusuna rastlanmıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir

Vaat #10

Sağlık harcamalarının daha rasyonel bir temelde gerçekleşmesini sağlayacağız. Akılcı ilaç kullanımını yaygınlaştıracak, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununu güncelleyeceğiz.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (135).

Vaat #12

Kamu mali yönetiminin yapısı ve işleyişinin daha etkin ve standartlı olarak yürütülmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #13

Bütçe sistemini kamu kaynaklarının kullanımının etkinliğini artıracak, izlenmesini ve raporlanmasını kolaylaştıracak, kamu kurumlarının kamu hizmetlerine odaklanmasını sağlayacak şekilde program bazlı performans bütçelemeye ilişkin çalışmaları sonlandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Kamu ihale mevzuatını güncelleyeceğiz. Kamu hizmetlerinin daha etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesine olanak sağlanması, yerli üretimin daha fazla desteklenmesi, uygulamada karşılaşılan sorunların çözülmesi amaçlarıyla, uluslararası iyi uygulama örneklerini de dikkate alarak kanunda güncelleme yapacağız.

İlgili mevzuat güncellenmiş olup vaat gerçekleşmiştir (136).

Vaat #15

Yerel yönetimlerin öz gelirlerini artıracaktır.

İlgili vaatte yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılmasına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Vaat #16

Temel olarak kamu gelirlerinin sağlıklı ve sürekli kaynaklardan çağdaş yöntemlerle elde edilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununu kapsamlı bir şekilde reforma tabi tutacağız.,

Gelir Vergisi Kanunu (137), Kurumlar Vergisi Kanunu (138), Vergi Usul Kanunu (139) değişiklikler yapılmıştır ancak reforma tabii tutmak hayli subjektif olduğu için geçerli sayılmamaktadır.

Vaat #18

Taşınır rehini sistemini vergisel açıdan destekleyerek finansmana erişimi kolaylaştıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #19

Vergi dairelerimizi vatandaşımızın daha kolay ulaşabileceği hizmet mekânlarına dönüştürme çalışmalarına hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

İnteraktif Vergi Dairesi kapsamında verdiğimiz hizmetleri artırarak; mükelleflerimizin vergisel ödevlerini yerine getirmek için ayırdıkları süreyi daha da azaltacağız.

İnteraktif Vergi Dairesi 2018 yılında açıldığında 50 hizmet eklenmiş olup sonrasında 2022 yılında ek 8 özellik daha eklenmiş olup vaat gerçekleşmiştir (140).

Vaat #21

Ulusal düzeyde ve uzaktan çağrı sistemiyle işlemlerin yürütüldüğü bir Mükellef Hizmetleri Merkezi kurarak vergiye uyum maliyetlerini düşüreceğiz.

Vaate dair tek bulgu bir haber sitesinde bu hizmete artık bu link üzerinden erişebilirsinizken mevcut durumda bahsedilen yere erişilemez olup Gelir İdaresi Başkanlığı web sitesi ana sayfasında durmaktadır (141).

Vaat #22

Yeni kurulacak Risk Analiz Merkezinde; sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyenlerle ve kullananlarla daha etkin mücadele ederek; haksız rekabetin önüne geçeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Katma Değer Vergisi mükelleflerimize hasılat esasına dayanan daha basit bir KDV sistemini kullanma imkânı getireceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda “KDV kullanma imkanı”na dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #24

Vatandaşlarımızın Hazine taşınmazları ile ilgili iş ve işlemlerini elektronik ortamda yürüteceğiz.

İlgili vaate dair Milli Emlak üzerinden yapılan araştırmada 24 Haziran seçimlerinden önceki özellikler mevcut durumda durmakta olup ekstra bir özellik bulunamamış olup vaat yürütme fiilini kullandığı için gerçekleşmiş olsa da vaat şerhli olarak gerçekleşmiştir (142) (143).

Vaat #25

Vatandaşlarımızın kamuya olan borçlarını yeniden yapılandırıyoruz. 31 Mart 2018'e kadar vergi ve prim alacaklarının yanı sıra trafik cezaları; geçmiş seçimlerde tahakkuk eden cezalar; askerlikle ve nüfusla ilgili cezalar, RTÜK cezaları, köprü otoyol cezaları başta olmak üzere devlete ödenmesi gereken cezai ödemeleri yeniden yapılandırıyoruz.

İlgili vaatin gerçekleşmiş olduğu tespit edilmiştir (144).

Vaat #26

Geçmiş yıllara yönelik stoklarla ilgili bir düzenleme yapıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Hisseli 20 bin adet Hazine taşınmazını, hissedarlarına doğrudan satmak suretiyle ekonomiye kazandıracacağız.

Bahsedilen taşınmazların hala tamamının satılmadığı tespit edilmiş olup vaat gerçekleşmemiştir (145).

Vaat #28

Mülkiyet ihtilaflarının ortadan kaldırılması amacıyla üzerinde yapılanma olan 10 bin adet Hazine taşınmazını, hak sahiplerine satılmak üzere belediyelere devredeceğiz.

İlgili hazine taşınmazlarının belediyelere devri ve belediyelerin ilgili taşınmazlarla ilgili şeffaf bir bulgu bulunamamış olup vaat ölçülememiştir.

Vaat #29

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin değerlendirilmesi ve satışı kapsamında kalan 100 bin adet 2/B taşınmazı 160 bin kullanıcıya satılacaktır.

Vaatte bahsedilen 2/b arazilerin satışına dair ilan açıldığı tespit edilmiş olmakla beraber vaatin güncel durumuna dair erişilebilen bir haber bulamadığımız için vaat ölçülememiştir.

Rapor

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

Vaat #30

Satış, kira, irtifak hakkı ve yatırım teşvik amaçlı olarak oluşturulan Hazine taşınmaz portföyünü genişleterek 50 bin adet Hazine taşınmazını, web sitesinde ilana çıkarmak suretiyle vatandaşlarımıza arz edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı mevcut olsa da vaate dair veri bulunmamaktadır.

Rapor

Kayıt Dışılığın Azaltılması

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde kayıt dışı ekonominin boyutunu azaltmaya devam edecek, istihdamda kayıtlılığı artıracak politikaları daha kararlı bir biçimde hayata geçireceğiz. Bu kapsamda yeni bir kayıt dışı ile mücadele programını uygulamaya koyacağız.

İlgili vaatte dair yeni bir Kayıt Dışı ile Mücadele Eylem Planı hazırlanmış olup vaat gerçekleştirilmiştir (147).

Vaat #2

Sosyal güvenlik sisteminde denetim etkinliğini ve yabancı işgücünün kayıtlı istihdamını artıracacağız. Kişilerin çalışma hayatında daha uzun süre kalmasını teşvik edeceğiz.

İlgili vaatte dair yeni bir Kayıt Dışı ile Mücadele Eylem Planı hazırlanmış olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #3

Vergi mevzuatında kayıt dışılığa neden olan düzenlemelerden kaçınacak, kayıtlı ekonomiyi büyüteceğiz.

Kayıtdışı ekonominin ekonomiye göre olan oranı 2016 yılında (148) %28.72yken 2022'de %32.9 olmuştur(149). Vaat gerçekleştirilmemiştir

Vaat #4

Mükelleflerin vergiye uyum seviyelerini artırıcı uygulamaları hayata geçireceğiz. Bu kapsamda, az sayıda, kolay anlaşılabilen ve ekonomik performansı artıracak bir vergi mevzuatı oluşturulacaktır.

Vergi mevzuatında bir değişiklik olmuş ancak bunun ilgili amaçları ne kadar taşıdığı subjektif olmasından ötürü vaat geçerli değildir.

Vaat #5

İşgücü piyasasında, işletmelerin ilave istihdam meydana getirmesi ve kayıt dışı istihdamın engellenmesi için gerekli vergisel düzenlemeler yapmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Vergi kayıp ve kaçakıyla mücadele edilmesi, vergiye gönüllü uyumun ve tahsilatta etkinliğin artırılması amaçlarıyla teknolojinin tüm imkânlarının kullanılacağı yeni bir risk analiz merkezi kuracağız.

İlgili kurum kurulmuş olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Kayıt Dışılığın Azaltılması

Vaat #7

Elektronik ticarete vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi için düzenleme yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Kayıt dışılıkta denetim kapasitesini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Eğitici ve kapsayıcı yöntemlerle toplumun tüm kesimlerinde farkındalığı artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Gümrük kapıları ve gümrükleri modernize ederek yenilemeyi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Kayıt dışı istihdamı yüzde 33,6'dan yüzde 28'e düşüreceğiz.

Kayıt dışı istihdama dair son veri kayıt dışı istihdamın %28,7'ye düştüğüdür. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Özelleştirme

Vaat #1

Yeni dönemde, vatandaşın günlük hayatında kamudan almakta olduğu hizmetlerin daha verimli ve yüksek kaliteli şekilde mümkün olduğunca özel sektör tarafından sunulmasının üzerinde yoğunlaşacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Özelleştirme uygulamalarını, makroekonomik politikalar ve uzun vadeli sektörel öncelikler çerçevesinde belirlenmiş bir program dâhilinde sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Özelleştirme uygulamalarında halka arz yönteminin kullanılmasına ağırlık vererek sermaye piyasalarının derinleşmesi ve gelişmesi hedefiyle kamu sermayeli şirketlerin halka açılarak şeffaflık ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun faaliyet göstermelerini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Özelleştirme uygulamalarına ve kamuya ait mal ve hizmet üretim birimlerinin özelleştirilmesine yeni değerler oluşturmak üzere geliştirilecek farklı projelerle devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Atıl kamu taşınmazlarının ekonomiye kazandırılabilirmeleri amacıyla özelleştirme kapsam ve programına alınmaları ve gerekenlere imar uygulaması yapılması yönünde çalışmalara kesintisiz olarak devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Özelleştirme

Vaat #6

Kamuda devam edecek olan iktisadi şletmelerde rekabetçi bir ortamda esnek yönetim imkânı sunan KİT yönetim mevzuatını hayata geçireceğiz.

Kit yönetim mevzuatı hayata geçirilmemiştir. Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Tasarruflar

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde de ekonomik büyümenin önemli dinamiklerinden biri olarak gördüğümüz yurtiçi tasarrufların üretken yatırımlara dönüşmesini, doğrudan uluslararası sermayeye ilave olarak yurtiçi tasarruflarla da finanse edilen bu yatırımlarla sağlıklı bir büyüme yapısı oluşturmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Ekonomimiz yüksek oranlarda büyürken yurtiçi tasarruflarımızı artırarak cari açığı azaltacak ve ekonomimizin daha dayanıklı hale gelmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Uygulayacağımız para ve maliye politikalarının yanı sıra, hanehalkı ve firmalara sağlayacağımız teşviklerle yurtiçi tasarruf oranlarını, büyüme ve cari açık hedeflerimizle uyumlu bir şekilde yükselteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Kamu tasarruflarını artırmayı sürdüreceğiz. Kamu gelir ve harcamalarında etkinliği sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Vatandaşlarımızın yastık altında tuttuğu tasarruflarının mali sistemde değerlendirilmesine yönelik teşvikleri çeşitlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Hanehalklarının borsada işlem yapmalarının teşvik edilmesi çerçevesinde küçük yatırımcılara daha güçlü bir koruma sağlayacağız.

Rapor

Tasarruflar

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Uluslararası yükümlülükleri gözeterek, lüks ve/veya ithalat yoğunluğu yüksek tüketim mallarını tespit edecek ve caydırıcı vergilendirme yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #8

İhtiyaç fazlası tüketim davranışlarının yoğun olduğu alanlarda israfla mücadele edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Başta dayanıklı tüketim malları olmak üzere tüketim mallarına ilişkin ikinci el piyasasının ekonominin geneline yayılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Türkiye’de finansal konularda farkındalığın artırılması için çeşitli kesimlere yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetleri düzenleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaar #11

Uygulayacağımız bütün bu politikalarımızın sonucunda yurtiçi tasarruflarımızın milli gelire oranını 2023 yılında yüzde 30’a yükseltmeyi hedefliyoruz.

Bulunan son veriye göre bu oran %11,4 olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (151)

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaat #1

Yeni dönemde de yüksek ve istikrarlı büyüme ve istihdam oranlarına ulaşabilmek için kamu ve özel kesim yatırımlarını birbirini tamamlayacak şekilde bütüncül bir bakış açısıyla ele almayı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Kamu yatırımlarını, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmada ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmede etkili bir araç olarak kullanacağız. GAP, DAP, KOP, DOKAP gibi bölgesel eylem planları kapsamındaki projelere öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Özel sektör yatırımlarını hızlandıracağız. Bu kapsamda illerde başlattığımız Tek Durak Ofislerimiz aracılığıyla yatırım konusundan yer seçimine, şirket kuruluşundan teşvik başvurularına kadar geniş bir alanda hizmet vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Yatırım programının rasyonel yapısını koruyacağız. Projelerin geciktirilmeden hayata geçirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

KÖİ yöntemiyle yapılanlar başta olmak üzere altyapı yatırımlarına sermaye piyasaları aracılığıyla fon aktarılmasına odaklanacak, finansal araç çeşitliliğinin artırılması ve kurumsal yatırımcılar aracılığıyla fon aktarımına öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaar #6

KÖİ yöntemi ile yapımına başlanan İstanbul Yeni Havalimanının ilk etabını 2018 yılının son çeyreğinde, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolunun kalan kesimleri ile Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı ve Kınalı-Odayeri kesimlerini 2019 yılında işletmeye açacağız. 3 Katlı Büyük İstanbul Tüneli, Kanal İstanbul ve İzmir Körfez Geçişi projelerinin yapımına ise 2018 yılında başlayacağız.

Yeni İstanbul Havalimanı ve Orhangazi - İzmir Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu tamamlanmış olup 3 Katlı Büyük İstanbul Tüneli, Kanal İstanbul ve İzmir Körfez Geçişi Projelerine başlanmamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #7

Yapımı devam eden şehir hastanesi projelerinden Bilkent, Elazığ, Eskişehir ve Manisa Şehir Hastanelerini 2018 yılı içerisinde hayata geçireceğiz.

Bilkent Şehir Hastanesi 14 Mart 2019 tarihinde (152)

Elazığ Şehir Hastanesi 1 Ağustos 2018 tarihinde (153)

Eskişehir Şehir Hastanesi Ekim 2018 tarihinde (154)

Manisa Şehir Hastanesi 30 Ekim 2018 tarihinde (155)

Açılmış olup. Bilkent Şehir Hastanesinin geç açılması nedeniyle vaat şerhli gerçekleşmiştir.

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaat #8

Önümüzdeki dönemde Şehir Hastaneleri, Mersin, Çandarlı, Filyos Limanı, Ankara-Niğde Otoyolu, Menemen-İliğa-Çandarlı Otoyolu, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale (Çanakkale-Malkara Kesimi) Otoyolu, Ankara-Kırıkkale-Delice Otoyolu, Aydın-Denizli-Burdur Otoyolu, Mersin-Erdemli-Silifke Otoyolu, Ankara-Sivrihisar Otoyolu, Burdur-Antalya-Alanya Otoyolu, Batı Antalya Havalimanı, Alaçatı Havalimanı gibi büyük projeleri tamamlayacağız.

Mersin Şehir Hastanesi ilgili vaatten önce kullanıma açıldığına dair bulgular bulunmakta olup ilgili kısım geçersizdir (156).

Çandarlı Şehir Hastanesine dair son haberde 2022 yılında çalışmalarda sona yaklaşıldığı üzerinedir (157).

Filyos Limanı 2021 yılında hizmete açılmıştır (158).

Ankara Niğde Otoyolu 16 Aralık 2020'de hizmete açılmıştır (159).

Menemen-İliğa-Çandarlı Otoyolu 22 Şubat 2020 hizmete açılmıştır (160).

Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale (Çanakkale-Malkara Kesimi) Otoyolu 19 Mart 2021'de hizmete açılmıştır (161).

Ankara-Kırıkkale-Delice Otoyolu ihalesi 2023 Haziran ayına ertelenmiştir (162).
Aydın-Denizli-Burdur Otoyolu, 2024 yılında hizmete girmesi planlanıyor (163).

Mersin-Erdemli-Silifke Otoyolu çalışmalarının tamamlanması 2026 yılında beklenmekte (164).

Ankara-Sivrihisar Otoyolu projesi belirsiz bir tarihe ertelenmiştir (165).

Burdur-Antalya-Alanya Otoyolu ihalesi 2023 Haziran ayına ertelenmiştir (162).

Batı Antalya Havalimanı açılışına dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır.

Alaçatı Havalimanı ihalesi iptal edilmiştir (166).

Vaatin içindeki 14 projenin sadece 4 tanesi gerçekleştirilmiş olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaat #9

KÖİ modelini uygulama alanını içme suyu, atıksu, katı atık ve sulama gibi alanları da dahil ederek genişleteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Mevcut kurulu kapasitenin rekabet gücünü artıracak verimlilik temelinde yapacağı modernizasyon yatırımları ile dijital dönüşümü sağlayacak ve arz güvenliğini temin edecek yatırımlara yönelik devlet yardımları sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Başta imalat sanayiimizin olmak üzere ülkemizin ithalat bağımlılığını çözecek ve Ar-Ge'ye dayalı teknoloji yoğunluğu yüksek yeni kapasite oluşturacağız. Bu çerçevede uygulamaya koyduğumuz Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında kendi küresel markalarımızı yaratacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Yeni nesil ihtisas serbest bölgeleri kuracak, yerli ve yabancı yatırımcılar için önemli avantajlar sunan serbest bölgelerimizi birer ticaret ve istihdam merkezleri haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Devlet destekleri başvuru, izin ve teşvik belgesi gibi işlemlerin elektronik ortamda yapılmasını sağlayarak, süreci kolaylaştıracacağız. Diğer yandan farklı teşvik programlarını sadeleştirerek etkinliğini artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaat #14

Önümüzdeki dönemde özel yatırımların teşvikine yönelik uygulamalarda maliyet-etkinlik, hesap verebilirlik, şeffaflık, öngörülebilirlik, esneklik, atıl kapasite oluşturulmaması ile verimlilik ilkelerini gözeteceğiz. İstihdam, yüksek katma değer ve ihracat artışına yönelik yatırım alanlarına öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Coğrafi bilgi sistemleri altyapısını geliştireceğiz. Türkiye’de yatırıma uygun arazi envanterinin yatırımcıya elektronik ortamda sunulmasını sağlayacağız.

İlgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu bulunamadığı gibi 2021 yılında hala çalışmaların yapılacağına dair haberler bulunmuş olup vaat gerçekleşmiştir (170)

Vaat #16

Endüstri Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgelerinde, özellikle yatırım yeri tahsisine ilişkin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik mevzuat düzenlemesi yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Türkiye’de iş ve yatırım ortamına ilişkin hukuki süreçleri ve altyapıyı geliştireceğiz. Adli ve idari yargıda uyuşmazlıkların yargı öncesi çözüm usullerini daha etkin hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Yargı, gümrük ve kolluk hizmetleri başta olmak üzere, kamuda fikri hakların korunması ve denetlenmesiyle ilgili birimlerde yeterli beşeri ve kurumsal kapasite oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Yatırımlar ve İş Ortamı

Vaat #19

İşletmelerin fikri haklar sisteminden ve desteklerinden daha etkin yararlanmalarını sağlamak üzere, teknoloji transfer ve yenilik merkezlerinde hizmet kapasitesini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Küçük çiftçinin kendi ürettiği ürünleri tüketiciye doğrudan satışında vergisel düzenlemelerden kaynaklanan engelleri kaldıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat 21

Birçok sektörde yoğun olarak kullanılan tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerinin yurtiçinde üretiminin artırılması ve ithalatının azaltılması amacıyla bu türlerin yetiştirilmesini teşvik etmeye yönelik olarak 10 milyon metrekare yüzölçümlü Hazine taşınmazını kiralama amaçlı olarak sunacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda kiralandığına dair bir bulgu olmamakla beraber vaatin tekrarlandığı bir haber yazısı tespit edilmiştir (170). Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

İstihdam

Vaat #1

Yeni dönemde istihdam hedeflerimiz doğrultusunda farklı alanlara özel istihdamı artıracak politikalarımızı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

2023 yılı itibarıyla, istihdam oranını yüzde 53'e yükseltmeyi, kadınların işgücüne katılma oranını yüzde 41 düzeyine çıkaracağız.

2022 yılı sonunda istihdam oranı %47.5ken (171) kadınların iş gücüne katılma oranı ise %32,8 (172). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #3

İşgücü piyasalarında özel politika gerektiren grupların istihdamının desteklenmesinde daha etkin politikaların belirlenebilmesi amacıyla işgücü piyasası veri tabanlarının geliştirilmesini sağlayacağız.

Yaptığımız araştırmalar sonucunda "işgücü piyasası veri tabanları"na dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #4

Çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukları azaltacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Kadınlar, gençler, engelliler, eski hükümlüler, madde bağımlıları, sosyal yardım yararlanıcıları ve diğer özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılmasına yönelik uygulama ve projeler geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Genç istihdamını destekleyerek, işsizliği azaltacağız. Bu kapsamda, iş tecrübesi kazanımını artırmaya yönelik program çeşitliliği sağlayacağız ve kariyer rehberlik sistemini geliştireceğiz.

Yaptığımız araştırmalar sonucunda "kariyer rehberlik sistemi"ne dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

İstihdam

Vaat #10

Gençlerimizi geleceğe daha güçlü bir şekilde hazırlamak için dijital dünyanın gereklerine uygun şekilde siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi geleceğin meslekleri olarak görülen bu alanlarda düzenlenecek kurs ve programlarımızı yeni yaklaşımlarla tasarlayarak yararlanan genç sayısını artıracacağız. Bu alanlarda ticarileşme potansiyeli olan projeleri destekleyeceğiz.

İlgili programa dair herhangi bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #11

Kadınların işgücüne katılma oranı ve istihdamını artıracacağız.

Kadınların istihdam oranı 2018 yılında yüzde 29,4 (173)

Kadınların istihdam oranı 2022 yılında yüzde 30,4 (174)

Kadınların işgücüne katılma oranı 2018 yılında %34,2 (175)

Kadınların işgücüne katılma oranı 2022 yılında %32,8 (172)

Vaat aynı paragrafta iki veriyi verirken kadınların iş gücüne katılım oranında özellikle gözle görülür bir düşüş yaşanmıştır. Oransal olarak işgücüne katılma oranındaki düşüş daha yüksek olduğu için vaat gerçekleştirilmemiş olarak kabul görmektedir.

Vaat #12

Kadınların işgücüne katılımı ile eğitimi arasındaki güçlü ilişkiyi dikkate alarak kadınların eğitimin her kademesinde daha aktif hale gelmesini özendirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Kadın istihdamı konusunda bölgenin ve illerin işgücü ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaları etkin olarak sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve her kesim için erişilebilir kılınmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İstihdam

Vaat #15

Kadın kooperatiflerini desteklemek ve sürdürülebilirliklerini sağlamak üzere, bu alanda uzman STK'lar, kamu ve özel sektör işbirliğiyle, kadın kooperatiflerine finansman, yönetim, iş geliştirme, tasarım ve pazarlama konularında destek verecek yapılar geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Kırsalda yaşayan kadınlar için mevsimlik iş göçünün azaltılması, ücretsiz aile işçiliğinden üretken gelir getirici iş gücüne katılımının sağlanması için kırsalda kadın girişimciliğinin desteklenmesi, güçlendirilmesi ve yatırım imkânlarını artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Yerel kuruluşlarda kadın istihdamına yönelik program ve proje geliştirme kapasitelerini artırmaya dönük teknik destek sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Engellilerin mesleki beceri düzeylerini yükselterek işgücüne katılım oranı ve istihdamını artıracacağız.

İlgili veriler düzenli aralıklarla tutulmadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #19

Uzun süreli işsizlik nedenlerini araştırarak işe dönüşünü hızlandıracak yenilikçi programları uygulamaya koyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Mesleki yeterlilik belgeli nitelikli işgücü sayısını 1 milyona çıkaracağız. Bu belgeyi Türkiye'nin ulusal markası haline getireceğiz.

2022 yılı itibarıyla Mesleki yeterlilik belgeli nitelikli işgücü sayısı 2.409.103'e ulaşmıştır (175). Vaat gerçekleştirilmiştir

Rapor

İstihdam

Vaat #21

Başlattığımız Milli İstihdam Seferberliği ile +2 istihdam hedefine ulaşmak için paydaşlarımızla daha fazla işbirliği, daha yoğun saha çalışması, daha güçlü iletişim ve daha etkili tanıtımla faaliyetlerimizi gerçekleştireceğiz.

İlgili projeye dair veriler bulunmakta olup bahsi geçen metrik olan +2 istihdam hedefine dair bir veri bulunmadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #22

Teknolojik gelişmelere uygun şekilde işgücü arz ve talebinin en kısa sürede ve en doğru şekilde eşleşmesini sağlayacak bir sistemi hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Kamu istihdamında erişimin kolaylaştırılması ve bürokratik yükün azaltılması amacıyla Elektronik Kamu İstihdam Portalını (EKİP) kuracağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda projenin sadece duyurusu yapılmış olup projenin yapımının bitimine dair bir bulgu bulunamamıştır (176). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #24

Önümüzdeki beş yıllık dönemde yılda en az 1 milyon istihdamla toplamda 5 milyonun üzerinde ek ilave istihdam oluşturacağız. 2 milyon 250 bin vatandaşımızın aktif işgücü piyasası programlarımızdan yararlanmasını sağlayacağız.

TÜİK verilerine göre, istihdam edilenlerin sayısı 2018 yılında 28 milyon 738 bin kişiyken (177), 2023 yılının Şubat ayında 31 milyon 837 bin kişiye yükseldi(178). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #25

Aktif işgücü piyasası politikalarımızla genç ve dinamik nüfusumuza yüksek nitelikli işgücünün ihtiyaç duyacağı becerileri kazandırarak ülkemizin büyümesini ve ilave istihdamını artıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İstihdam

Vaat #26

İşbaşı eğitim programlarının süresini bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ile tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde 6 ay, diğer işyerleri ve mesleklerde ise 3 ay olarak uygulayacağız.

İlgili vaatin yapılan araştırmalar sonrasında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (179).

Vaat #27

Teşviklerle ilgili mevzuatı sadeleştirecek ve işverenler için hangi teşvikten faydalanabileceklerini sorgulayabilecekleri bir yazılımı uygulamaya koyacağız.

İlgili vaatin yapılan araştırmalar sonucunda gerçekleştirilmediği saptanmıştır.

Vaat #28

İstihdam teşviklerinin ilave istihdama katkısını değerlendirerek, teşvikleri özel politika gerektiren grupların istihdamını ve sektörel ihtiyaçları önceleyecek şekilde tasarlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Her bir sigortalı için teşvik süresi 12 ay iken; gençlerimizi, kadınlarımızı ve engelli vatandaşlarımızı teşvikten 18 ay süreyle yararlandıracağız.

İlgili vaat gerçekleşmiştir hem gençlerde hem kadınlarda hem de engelli vatandaşlarda minimum 18 aya çıkmıştır. (180) (181)

Vaat #30

“İlave İstihdam Teşviki” ile 2018-2020 yılları arasında ortalama sigortalı sayısına ilave istihdam sağlayan işverenler için vergi ve prim desteği sağlıyoruz. Bu kapsamda imalat ve bilişim sektörüne, kadınlara, gençlere ve engellilere, destek tutarı ve yararlanma süreleri açısından daha avantajlı imkânlar sunacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İstihdam

Vaat #31

“1 Senden 1 Benden Teşviki” ile imalat sektöründe faaliyet gösteren ve ustalık belgesi olan işverenlerimize çok avantajlı bir destek sunuyoruz. Bu kapsamda asgari ücret üzerinden, ücret, sigorta primi ve vergi yükünü birer ay arayla karşılayarak hem 1-3 çalışanı olan esnafımızı hem de gençlerimizin istihdamını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #32

İlave istihdamı için imalat ve bilişimde prime esas kazanç üzerinden; diğer sektörlerde prime esas kazanç alt sınırı üzerinden prim desteği sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #33

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işverenlerimizin gençleri ilave istihdam etmeleri durumunda prim, vergi ve ücret desteği sunacağız. İşsizlik sigortasını, daha fazla sosyal koruma sağlayacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Sosyal yardım yararlanıcılarını açık işlere yönlendireceğiz ve aktif işgücü programlarına katılmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #35

İşgücü piyasası mevzuatını ve kurumlarını dijital dönüşüme uygun ve hazır hale getireceğiz. Kamu, özel sektör, üniversiteler, eğitim kurumları ve STK'ları kapsayan bütünsel ve entegre bir yönetim sistemi oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İstihdam

Vaat #36

Dijital dönüşüme uyum sağlayacak işgücünü yetiştireceğiz. İş-gücüne meslekler arası geçici kolaylaştıran esnek becerileri kazandıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #37

Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin işgücü piyasalarına yansımalarını belirleyeceğiz. İşgücü piyasasının gelecekte ihtiyaç duyacağı becerileri tanımlayacak ve ölçeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Girişimcilik ve KOBİ'ler

Vaat #1

KOBİ'lerimizin rekabet güçlerinin artırılması ve ekonomik büyümemize daha fazla katkı vermeleri temel amacımızdır. Önümüzdeki dönemde yenilikçi, katma değeri yüksek, küresel değer zincirinde üst sıralara çıkmış bir üretim yapısını girişimcilerimiz aracılığıyla hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Girişimcilik ekosisteminin uluslararası bağlantılarını geliştirileceğiz. Bu kapsamda, yabancı erken aşama fonlarının Türkiye'de ofis açmaları veya yerli fonlara ortak olmaları, yabancı kurumsal yatırımcıların Türkiye'deki fonlara yatırım yapmalarını özendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

İş geliştirme, kuluçka ve hızlandırıcı gibi merkezlerin sayı ve etkinliğini artıracacağız. Finansman eksiğinin en çok hissedildiği erken aşama girişimcilğe yönelik üst fonları etkin bir şekilde çalıştıracacağız. Kadınların ekonomik hayattaki rollerinin geliştirilmesine yönelik yeni destek mekanizmaları geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

KOBİ'lerin finansmanına destek olmaya devam edeceğiz.

KOBİ'lerin iç finansman yoluyla yatırımlarını gerçekleştirmelerini teşvik edecek ve bu amaca yönelik olarak özkaynak birikimini hızlandıracak düzenlemeleri hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

KOBİ'ler için, özel kesim tahvil arzının ve KOBİ Borsalarının yer aldığı sermaye piyasası araçlarını yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Girişimcilik ve KOBİ'ler

Vaat #6

Yenilikçi KOBİ'lerin desteklenmesini sağlamak açısından girişim sermayesi, melek yatırım ve risk sermayesi gibi çeşitli yenilikçi finansman modellerini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #7

KOBİ'lerin kurumsallaşmalarına önem vereceğiz. Bu amaçla insan kaynakları başta olmak üzere kapasitelerinin gelişmesine yönelik destek programları oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Ar-Ge yapan KOBİ'lere teknolojik ürün ticarileştirmesine yönelik personel destekleri sağlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin yapıldığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #9

Şirketlerin endüstriyel tasarım, üretime hazırlık, üretim süreci, pazara sunum ve satış sonrası hizmetlerine yönelik faaliyetlerini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #10

KOBİ'lerin internet tabanlı faaliyetlerini özendirecek, KOBİ'lerdeki dijitalleşme becerilerin artırılmasını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #11

2023 yılına kadar 50 yeni OSB kurmayı ve tüm OSB'lerdeki istihdamı 2.5 milyona ulaştırmayı hedefliyoruz.

2023 yılına kadar bitmesi planlanan 17 OSB varken vaat gerçekleşmemiştir (182).

Rapor

Girişimcilik ve KOBİ'ler

Vaat #12

Türkiye için Yeşil OSB Çerçevesinin Geliştirilmesi Projemiz kapsamında pilot OSB'lerde yıllık yaklaşık olarak 1 milyon MWh enerji tasarrufu ve 11,7 milyon m3 su tasarrufu ile karbon dioksit salımında 356 bin ton, oluşan katı/tehlikeli atık miktarında 71 bin ton ve kimyasal tüketiminde 15 bin ton azalma sağlayacağız.

İlgili vaate dair veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #13

2023 yılına kadar 5 ihtisas, 10 Organize Sanayi Bölgesi içinde olmak üzere toplam Teknoloji Geliştirme Bölgeleri sayısını 105'e çıkarmayı hedefliyoruz.

2023 yılı itibariyle toplam Teknoloji Geliştirme Bölgeleri sayısı 97 olmuştur (183). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #14

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde toplam çalışan sayısının 2023 yılında 60 bine, tescilli patent sayısını 2 bine çıkarılmasını hedefliyoruz.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #15

Şehir merkezi içerisinde gürültü oluşturan, kent estetiğine uymayan sanayi sitelerinin kent dışında; tüm sosyal mekânlarıyla birlikte modern, bütüncül, sorunsuz işleyen bir altyapı ve yönetim anlayışına sahip kentsel dönüşüm kapsamında uygun bir alana taşınması ve çevreci yaklaşımlarla yerli malzemelerin kullanıldığı çalışmalar yapılacaktır.

İlgili vaate dair veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #16

Esnaf ve sanatkârın stratejik planını yenileyerek 2018-2023 yıllarını kapsayacak yeni bir strateji belgesi ve eylem planı hazırlayacağız.

İlgili vaate dair yapılan araştırmalar sonucunda vaatin gerçekleştiği tespit edilmiştir. Vaat gerçekleşmiştir (184).

Rapor

Girişimcilik ve KOBİ'ler

Vaat #17

Esnaf ve sanatkârların rekabet güçlerinin artırılabilmesi, değişen ekonomik ve sosyal şartlara uyum sağlayabilmesi için gerekli altyapının oluşmasına katkı sunmak amacıyla Esnaf ve Sanatkârlar İçin Sektör Analizleri Projesini hayata geçireceğiz.

İlgili vaatin yapılan araştırmalar sonucunda gerçekleştiği tespit edilmiştir. Vaat gerçekleşmiştir (185).

Vaat #18

İmar düzenlemeleri aracılığıyla özellikle kent merkezlerinde işyeri çeşitliliğini artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Emekli olup yeni bir iş yeri açan esnafımızın yasal zorunluluk olarak yatırdığı primlere dair geçmiş yıllara ait borçlarını tamamen siliyoruz.

İlgili vaat seçimden önce gerçekleştirilmiş olup vaat geçerli değildir (186).

Vaat #20

Bağ-Kur prim borcu olan esnafımızın da sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz.

İlgili vaat seçimden önce gerçekleştirilmiş olup vaat geçerli değildir.

Vaat #21

Esnaflarımıza yeni finans modelleri ile işlerini geliştirme ve büyütme imkanı tanıyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Esnaflarımızı ve küçük işletmelerimizin e-ticaretten faydalanabilmesini teminen bir destek programını başlatacağız.

İlgili vaate dair Ticaret Bakanlığı Devlet Yardımları Rehberinde ve yapılan araştırmalarda rastlanmamış olup vaat gerçekleşmemiştir (187):

Vaat #23

Esnaf ve sanatkârlara yönelik pazarlama ve markalaşma projesini hayata geçireceğiz

İlgili vaat gerçekleşmiştir (188).

Rapor

Girişimcilik ve KOBİ'ler

Vaat #24

Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sisteminin yeni teknolojik altyapılara uyumlu hale getirilmesi ve elektronik ortamda sunulan hizmet sayısının artırılması amacıyla Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sistemini (ESBİS) günün gereklilikleri doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Esnaf ve sanatkârların coğrafi konumlarının ve kümelerinin tespit edilmesi, işe başlamadan önce rehberlik görevi üstlenecek ve ülkenin esnaf ve sanatkâr haritası çıkaracak coğrafi bilgi sistemini tamamlayarak uygulamaya koyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Ticaret

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde ticareti kolaylaştırıcı ve güven ortamını tesis etmeye yönelik uygulamaları devam ettireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Piyasa gözetim ve denetimi ile piyasanın düzenlemesine yönelik uygulamaları sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Ticaretin kolaylaştırılması stratejisini hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Ticaret hizmetlerinde markalaşma ve kurumsallaşma kapasitesinin geliştirilmesi yoluyla işletmelerin özellikle yeni gelişen çevre ülke pazarlarına daha fazla açılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Perakende Bilgi Sistemini (PERBİS) etkin bir biçimde faaliyete geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Tarımsal piyasalarla finansal piyasaları ürün ihtisas borsası ile entegre edeceğiz.

İlgili entegrasyon ölçülemeyeceği için vaat incelenmemiştir.

Rapor

Ticaret

Vaat #7

Lisanslı depo sayısını, depolama kapasitesini ve ürün çeşitliliğini artıracacağız.

Lisanslı depo sayısı verisi 2018 yılından bu yana bulunamamasına rağmen 2021 yılında 126 lisanslı depoları bulunurken (179), 2023 yılında 170tir (180). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #8

Sebze ve meyve ticaretinde düzenlemeye giderek yeni hal kanununu hayata geçireceğiz.

İlgili Hal kanunu hala meclise gelmemiş olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #9

Girişimcilerin yurtdışı pazarlara açılması amacıyla elektronik ticaret hizmetlerinin geliştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Gümrük kontrollerinde tüm laboratuvar işlemlerini tek noktada birleştireceğiz. Yükümlülerimize zaman ve maliyet kazancı sağlayacağız. Teknik ekipman kapasitemizi genişleteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Komşularla ticaretimizi ve dostluğumuzu artırmak adına yeni gümrük kapıları açacağız.

Vaat içerisindeki gümrük kapıları 2 tane artmış olup vaat gerçekleşmiştir (191).

Vaat #12

Gümrük kapılarımızı yap işlet devret modeliyle yenileyeceğiz. Gelişme odaklı olarak gümrüklerde tek durak dönemini başlatacağiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Ticaret

Vaat #1

Yeni dönemde turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında yer alacağız.

Dünya’da Türkiye hala en çok ziyaret edilen ve gelir bakımından 6. ülke olup vaat gerçekleşmemiştir (192).

Vaat #2

Daha aktif bir biçimde hayata geçireceğimiz politikalarla 2023 yılına kadar ülkemizi uluslararası pazarda önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Bu kapsamda 50 milyon turist hedefliyoruz.

Türkiye’ye 2022 yılında toplamda 51 milyon turist gelmiş olup (193) Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #4

Turizmde mevcut pazarları güçlendirecek, bunun yanında Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Endonezya ve Türk Cumhuriyetleri gibi gelişen pazarlara odaklanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Tarihi İpek Yolu’nu canlandıracağız. Yol güzergâhında yer alan destinasyonların turizme kazandırılması için alt ve üst yapıyı iyileştirecek, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Tanıtımda destinasyon temelli bir yaklaşımı benimseyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Ticaret

Vaat #7

Ülkemizin turizm alanında uluslararası ölçekteki rekabet gücünü, pazar payını ve marka değerini artırmak için uluslararası alanda güçlü bir Türkiye markası oluşturmaya yönelik tanıtım stratejilerini geliştirerek uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Deniz, kum ve güneş turizminin yanı sıra kültür turizmi başta olmak üzere sağlık ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, eko-turizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizmi gibi turizm türlerini öncelikli olarak ele alacak ve geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Frigya, Kapadokya, Hitit, Troya, Aphrodisias, Söğüt, Göller Bölgesi ve GAP turizm bölgeleri başta olmak üzere kültür, termal ve doğa temalı turizm gelişim bölgeleri oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde “Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri”ne bakılmış ve bu bölgeler bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir (194).

Vaat #10

Sağlık turizmi kapsamında gelen turist sayısını 250 bin kişiden 2023 yılına kadar 2 milyon kişiye çıkaracağız.

2022 yılı sağlık turizmüne gelen kişi sayısı 1 milyon 280 bin kişidir (195). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #11

Termal sağlık turizminden elde edilen geliri 2023 yılına kadar 1 milyar dolara çıkaracağız.

Toplamda 2022 yılında 2 milyar dolara yükselmiştir (195). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #12

Sağlık turizmi kapsamında Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS)'nin farklı yabancı dillerdeki uygulamalarını geliştireceğiz.

MHRS uygulamasında yabancı dil tercihleri bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Ticaret

Vaat #13

Sağlık turizmi kapsamında ülkemizde tedavi olan hastaların devamlılığı ve aidiyetini güçlendirici iletişim kanalları oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Termal turizm tesislerinin, hastaneler ve fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri ile işbirliği yaparak faaliyet göstermesine yönelik destek mekanizmaları oluşturacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin gerçekleşeceğine dair bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #15

65 yaş üzerindeki turistlerin tatil yapabileceği, ihtiyaç ve isteklerine hitap edecek unsurların yer alacağı özel destinasyonları belirleyeceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin gerçekleşeceğine dair bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #16

Mevsimsel olarak yaşlı turistlerin vakitlerini geçirebilecekleri Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri niteliğindeki alanları artıracaktır.

İlgili vaat içerisinde merkez sayısı 2017'de 144 iken 2021 yılında 160 olmuştur (196). Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #17

Kış koridoru, inanç turizmi koridoru, ipek yolu turizmi koridoru, zeytin koridoru, Batı Karadeniz kıyı koridoru ve yayla koridoru olmak üzere 6 tematik turizm güzergâhı oluşturacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin gerçekleşeceğine dair bir bulgu bulunamamıştır. Sadece vaatin haberi bulunmuştur (197).Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Ticaret

Vaat #18

Doğa temalı eko-turizmin planlı gelişimini önemsiyoruz. Eko-turizm bölgeleri ile diğer bölgeler arasındaki dengesizliklerin azaltılması ve kırsal alanlardaki göçün durdurulmasına katkıda bulunacağız. 500 Yeşil Yıldız Belgeli konaklama tesisini ülkemize kazandırarak, sürdürülebilir turizm için çevre dostu turizm tesislerini yaygınlaştıracamız.

2022 yılı itibariyle Yeşil Yıldız Belgeli 450 konaklama tesisi bulunmakta olup vaat gerçekleşmemiştir (198).

Vaat #19

Başta 500 plaj olmak üzere plajlarda, deniz turizmi tesislerinde ve deniz turizmi araçlarında çevre dostu mavi bayrak sayısını artıracamız.

Türkiye 2022 Mavi Bayrak sayısı 531 (199)

Türkiye 2017 Mavi Bayrak sayısı 517 (200)

Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde Ar-Ge ve yeniliğe ayrılan kaynakları artırarak desteklerin ağırlığını ürün bazlı ticarileşmeye kaydıracak ve bu alandaki harcamaların katma değere dönüşümünü teşvik ederek “Milli Teknoloji Hamlesi”ni başlatacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Milli Teknoloji Hamlemizin özünü; nitelikli insan gücümüz, yerli mali kaynaklar ve teknolojik altyapımızla geliştireceğimiz milli teknolojik kabiliyetler ile bu kabiliyetlere dayalı olarak başta savunma sanayii olmak üzere ülkemizin ihtiyaç duyduğu alanlarda üreteceğimiz yüksek teknoloji ürünler oluşturacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Ar-Ge ve yenilik alanını yeniden yapılandıracağız. Bu çerçevede Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendireceğiz ve desteklerin etkinliğini artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Ar-Ge faaliyetlerinin ürün ve hizmete dönüşmesini desteklemek amacıyla üniversite, sanayi ve kamu kurumları arasındaki işbirliklerini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Temel bilimlerde araştırmacıların yetiştirilmesi ve bu alanda yapılan araştırma faaliyetlerinin nitelik ve nicelik olarak artırılmasını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

Vaat #6

Doktora mezunu olanlar başta olmak üzere, araştırmacı insan gücünü nicelik ve nitelik olarak iyileştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

“Özel sektörün, yüksek teknoloji alanlarında ihtiyaç duyduğu doktoralı insan kaynağının sağlanmasına yönelik olarak sanayi doktora programı oluşturacağız.

İlgili program oluşturulmuş olup vaat gerçekleşmiştir (201)

Vaat #8

Yurtdışındaki Türk araştırmacıların ülkemizdeki araştırma altyapılarında çalışmalarını teşvik edecek özel düzenlemeler yaparak Ar-Ge alanında insan kaynağımızı güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Özel sektör Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinin niteliklerinin iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması amacıyla destek vermeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Ar-Ge destek programlarımızı küresel teknolojik gelişmelere anında cevap verebilecek bir esneklikte tasarlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Ar-Ge destek programlarının tasarımında ve teşvik uygulamalarında yüksek teknolojili sektör ve ürünlere odaklanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

Vaat #12

Ar-Ge desteklerimizi sektör önceliği, firma ölçeği, firma gelişim hızı ve evresine göre farklılaştıracakız. Ar-Ge kapasitesi yüksek ve alanında gelişmiş büyük firmalarımızın etrafında farklı seviyelerde üretim yapan firmaların yer aldığı ekosistemlerin oluşumunu destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen Ar-Ge, yenilikçilik ve KOBİ desteklerinin etki analizlerini yapacak ve destek sistemini ihtiyaçlara göre güncelleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Antarktika'ya 2019 yılında Türk Bilim Üssü kurulumunu gerçekleştiriyoruz. Böylece Türkiye'nin bilim bayrağı Antarktika'da dalgalanacak. Türkiye, Antarktika üzerinde söz sahibi 30 ülkeden biri olacak.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (202)

Vaat #15

Tasarım merkezlerini Ar-Ge merkezleri gibi destekleyecek, ArGe ve tasarım personelinin daha esnek çalışmasına olanak sağlayacağız. KOBİ'lerin tasarım yetkinliğini artıracakız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Patent borsasının kurulma sürecini tamamlayacağız. Patentler başta olmak üzere sınai mülkiyet haklarının değerlemesini yapacak ve ticarileştirilmesine katkı sağlayacak mekanizmalar oluşturacağız.

İlgili vaatteki patent borsası kurulmamış olup vaate dair sadece kurulacak ibaresi yer alan haberler yer almış olup vaat gerçekleştirilmemiştir (203).

Rapor

Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

Vaat #17

Devlet üniversiteleri başta olmak üzere kamuya ait araştırma merkezlerinde ve kamunun destek verdiği özel araştırma merkezlerinde oluşturulan patentlerin ülke içerisinde ticarileştirilmesine yönelik tedbir alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Ülkemizde koruma altına alınmamış buluşların ve kullanılmayan patentlerin sanayiye kazandırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Sınai mülkiyet hakları konusunda kamuoyunun her düzeyde bilgilendirilmesine yönelik tanıtım ve eğitim faaliyetleriyle toplumsal bilincin artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Dijitalleşme

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde dijital dönüşüm, ekonominin tüm sektörlerinde öncelikli politikalarımız arasında yer alacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

AK Parti olarak dijitalleşmeyi ülkemizde yüksek katma değerli yatırım döngüsünü başlatmak için bir fırsata dönüştüreceğiz. Sanayide dijital dönüşümün hızlandırılması amacıyla, özel kesim, sivil toplum temsilcileri, kamu ve üniversite işbirliğini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Mevcut sanayi işletmelerimizin dijital dönüşümünü destekleyecek ve daha rekabetçi bir yapıya kavuşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Yürütmekte olduğumuz sanayinin dijital dönüşümü yol haritasının uygulamaya geçirilmesini hızlandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

KOBİ'lerin dijital dönüşümünü hızlandırmak için Dijital Dönüşüm Merkezlerinin ilkinin Bilişim Vadisi'nde kuracağız.

Bilişim Vadisi içerisinde Dijital Dönüşüm Merkezleri isminde herhangi bir yapı bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Dijitalleşme

Vaat #6

Sanayinin dijital dönüşümüne hizmet edecek kritik teknolojilerin ülke içinde geliştirilmesini ve yerli tedarikçi firmaların oluşumunu destekleyeceğiz. Bu amaçla KOSGEB ve TÜBİTAK desteklerini harekete geçiriyoruz, Araştırma Merkezlerimizin dönüşümün anahtarı olacak kilit teknolojilerde öncü rol oynamasını sağlıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Büyük OSB'lerde yeni teknolojilerin tanıtılması ve etkin kullanılmasında yol gösterici bir arayüz olacak Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezleri kuracağız.

İlgili vaatin yapıldığına dair herhangi bir bulgu bulunmadığı gibi Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezlerinin kullanılacağına dair bir haber bulunmamıştır (204). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #8

Sanayi ve teknoloji geliştirme bölgelerini teknoloji ve sektör odaklı olarak yeniden yapılandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Yapa zekâ, robot teknolojileri, bulut bilişim ve büyük veri gibi dijitalleşme uygulamalarına yönelik teknoloji geliştirme ve üretim kabiliyetinin ülkemizde geliştirilmesine öncelik verecek, bu alanda gerekli araştırma altyapılarını kuracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Sanayinin dijitalleşmesi sürecinde önem arz eden nesnelerin interneti gibi ileri üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız. Bu çerçevede; ülkemizde birbiriyle konuşan makine sayısını 4,5 milyondan 8 milyona çıkaracağız.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamamış olup ilgili vaati anlatan haber yazılarına erişilebilmiştir sadece (205).

Rapor

Dijitalleşme

Vaat #11

Bilgilerin elektronik ortama aktarılarak veri altyapılarının kurulmasına ve firmalar arası entegrasyonuna yönelik çalışmaları destekleyeceğiz. İlgili sektörlerde bu amaca yönelik teknik standartlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Hızla gelişen bu alanda ülkemizin sadece bir pazar olmasına izin vermeyeceğiz. Ülkemizde yazılım alanındaki yetkinliklerimizi geliştirerek otomasyon ve robot teknolojilerinde yerli üretimi güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Sanayide dijitalleşmenin oluşturduğu yeni iş modellerinin ekonomimize uyumunu sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Üretim kapasitemiz, müşteri istekleri ve dünya pazarındaki rekabet gücümüzü de dikkate alarak dijital dönüşümün; tüketici elektroniği, otomotiv, makine imalat, sağlık ve yazılım sektörlerindeki yansımalarına yönelik çalışma yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #15

OSB'lerde Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezleri ile Model Fabrikalar kuracağız. Mevcut sanayi tesislerinin dijital dönüşümü için işletmelere; eğitim, danışmanlık ve yerinde uygulama hizmetleri vereceğiz. Bu sayede sanayi işletmelerimizin daha verimli, rekabet gücü yüksek ve tüm dünya ile etkileşim halinde olabilmeleri için dijital dönüşüm süreçlerini destekleyeceğiz.

İlgili vaatin içerisinde yer alan "model fabrikalar" kurulmuştur (206). Ayrıca Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezlerine dair vaatin aynısı verildiği için incelenmemiştir. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Dijitalleşme

Vaat #16

Kişiye özel bireysel ürün çıkarabilme, hızlı prototip oluşturma ve ürün yenileme, daha sıkı tedarik zinciri yönetimi, veri yönetimi gibi alanlarda rekabet gücü kazanmaya yönelik uygulamaları hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #17

KOBİ'lerin otomasyon ve bilgi teknolojilerini kullanma kapasitesini ve verimliliklerini artıracaktır. Bu amaçla KOBİ'lerimizin bilgi, finans, personel eksikliğini azaltacak destek programları oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Dijital dönüşümü gerçekleştirecek ve kullanacak insan kaynağına yatırım yapacağız. Bu amaçla sanayinin ihtiyaç duyduğu yetkinliklere sahip insan kaynağı için üniversite-sanayi etkileşimini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Dijital dönüşümü bir fırsata çevirmek ve işgücü piyasası üzerindeki olası olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik olarak gelecekte dönüşüm geçirecek veya yeni ortaya çıkacak sektör, meslek ve becerileri tespit ederek mesleki eğitim başta olmak üzere müfredatı eğitimin her kademesinde uyumlu hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Nitelikli insan kaynağının dijital dönüşüm ile birlikte değişen ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde hazırlanması için eğitim programlarını yeniden tasarlayarak, mevcut işgücünün dijital yetkinliklerini geliştireceğiz. Bu amaçla işgücü piyasasının dijital dönüşüme uyumuna yönelik bir stratejiyi hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Dijitalleşme

Vaat #21

Dijital dönüşümün odağında olacak şekilde bilişim teknolojileri, elektrik ve elektronik, telekomünikasyon, yazılım ve robotik sektörlerine yönelik kurduğumuz bilişim vadisini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Türkiye’de robot teknolojileri başta olmak üzere dijital ekonomiye katkı sunabilecek kurulu altyapılar ile özel sektördeki üretim kapasitesi ve kabiliyetlerini tespit edecek ve bu sektörün nitelikli gelişimine uygun özel bir teşvik sistemi oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde de sanayide stratejik sektörlerde yüksek teknolojili üretimle yerli ve milli üretimin payını artıracak bir altyapı oluşturacak, mevcut sanayi tesislerinin dijital dönüşümünü sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Bu kapsamda büyük çaplı ve yatırım niteliğindeki kamu alımlarında, alıcı kurumların yerli sanayiye geliştirecek yönde kamu alım sürecini yönetme kapasitesini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Kamunun ihtiyaç duyduğu yüksek teknoloji gerektiren ürünlerin ülkemizde yüksek yerli katkıyla üretilmesini önceleyen bir kamu alım mekanizması oluşturacağız.

İlgili vaatte yer alan kamu alım mekanizmasının gerçekleştirildiğine dair herhangi bir bulguya rastlanmamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #4

Yerlileştirme çalışmalarına temel teşkil etmesi amacıyla, imalat sanayimizin 130 milyar dolarlık aramalı ithalatını oluşturan 2.739 adet ürün grubunu; teknoloji düzeyine göre önceliklendirerek 43 ürün grubuna odaklanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Yüksek teknoloji alanlarında yerli ve yabancı yatırımları çekebilmek için kurulan 6 endüstri bölgesinin yanında en az 15 yeni endüstri bölgesi daha kuracağız. Rafineri ve termik santral yatırımlarının yer alacağı söz konusu endüstri bölgelerinden ilki olan Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesini Ortadoğu ve Avrupa'nın en önemli enerji üretim merkezlerinden biri haline getireceğiz.

Toplamda endüstri bölgesi sayısı 29'a ulaşmış olup Vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #6

İlk aşamada 1.000 MW kurulu güç kapasitesine sahip güneş enerjisi santralının kurulacağı yatırıma hazır hale getirilen Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi güneş enerjisi konusunda Dünyanın en büyük güneş santrallerinden biri olacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Türkiye'nin en büyük liman projesi ile entegrasyonu bulunan, demiryolu ve karayolu bağlantılarıyla önemli lojistik avantajlara sahip Filyos Endüstri Bölgesini yüksek ve orta yüksek teknoloji yatırımlar için önemli bir üretim merkezi haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Altyapı inşaatını başlattığımız Karasu Münferit Yatırım Yerini, savunma sanayi ve otomotiv sektörleri için Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biri haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Ayrıca güneş enerjisine yönelik yatırımların yer alacağı diğer iki bölge olan Niğde Bor ve Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgelerinde de yatırımcı belirlenmesine yönelik çalışmalarımızı tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Türkiye'nin en önemli sektörlerinden birinin bulunduğu Mersin'de petrokimya sektörüne yönelik endüstri bölgesi kuracağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu rastlanmadı. Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #11

Türkiye'nin deniz dolgusu ile oluşturulan ilk bölgesi olacak Trabzon Yatırım Adasının savunma sistemleri, uzay ve havacılık, bilişim teknolojisi, telekomünikasyon gibi yüksek teknolojlili sektörlere ev sahipliği yapmasını sağlayacağız.

Trabzon Yatırım Adası gerçekleşmemiş bir vaat olarak kalmıştır. Vaat gerçekleşmemiştir (209).

Vaat #12

Yeni kurulacak olan Mega Endüstri Bölgeleri ile özellikle büyük ölçekli ve entegre yatırımların önünü açacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Enerji, sağlık, havacılık, uzay, otomotiv, raylı sistemler, bilişim ve savunma sektörleri gibi öncelikli sektörlerde teknolojik ürün yatırımlarını ve kümelenme çalışmalarını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren aramalı ve sanayi ham maddelerinin üretimine öncelik vereceğiz. Bu kapsamda, bu tesisler için nitelikli ve büyük çaplı mekân hazırlıkları yapacak, yerli ve yabancı yatırımların özendirilmesi amacıyla mekanizmalar oluşturacak ve bu yatırımların kamu desteklerinden öncelikli olarak yararlanmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #15

İlaç ve tıbbi cihazda yüksek katma değerli ürün üretebilen, küresel pazarlara ürün ve hizmet sunabilen ve yurtiçi ilaç ve tıbbi cihaz ihtiyacının daha büyük bir kısmını karşılayabilen bir üretim yapısına geçeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #16

İlaç etken maddelerinin yerli üretimi konusunda adım atacağız. Geri ödeme ve fiyatlandırma politikaları ile ruhsat süreçlerinde yerli üretim ilaç ve tıbbi cihazlara öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Global klinik araştırma yatırımlarından Türkiye'nin aldığı payın ve yürütülen klinik araştırma sayısının artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Plazma ürünleri ve aşuların yurtiçi üretimini gerçekleştireceğiz.

Coronavirus aşısının yerli üretimini bu konuda bir kenara koyulması gerekmektedir. Vaatin verildiği tarihin salgından oldukça önce olması ve bununla beraber bahsi geçen aşuların kızamık gibi aşular olduğunu göz önüne alınarak incelenmektedir.

Plazma ürünlerinin üretim tesisinin inşası hala devam etmekte (210) olup yerli aşular konusunda herhangi bir üretim gözlenmemiş olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #19

Sağlık endüstrisi alanında üretim yapacak KOBİ'lere yönelik finansal destek mekanizmaları geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #20

2023 yılına kadar teknoloji transferlerini gerçekleştirerek, ülkemizde üretimi olmayan bilgisayarlı tomografi, MR görüntüleme, ultrason cihazlarının kritik bileşenleri ile birlikte ülkemizde üretilmesi ve ülkemizde belirli bir oranda yerliliği olan hasta başı monitör ve dijital röntgenin ise yine üretilmeyen kritik bileşenlerinin ülkemizde üretilmesi ile mevcut yerlilik oranının artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat Sağlıkli Nesiller başlığındaki 42. vaat ile aynı olmakta olup tekrardan incelenmemiştir.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #21

Raylı sistem araçlarının milli imkanlarla tasarlanması, geliştirilmesi, test ve sertifikasyonlarının yapılması ve seri üretimlerinin gerçekleştirilmesi sürecini hızlandıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Makine sektöründe güçlü bir yerli tedarik zinciri oluşturacağız. Makine sektöründe ara girdilerin ve ürünlerin yerleştirilmesine yönelik yatırım ve ortak girişimleri destekleyen mekanizmalar geliştireceğiz. Otomotivde sektöründe tedarik zincirini kapsayan, tasarım, Ar-Ge, üretim ve satış-pazarlama süreçleri bütününe yurtiçinde geliştirilmesi, katma değer artırılması, çevreye duyarlı yeni teknolojilerin geliştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Yeni nesil otomobil teknolojilerine sahip olmamıza imkân sağlamak amacıyla başlatmış bulunduğumuz Türkiye'nin Otomobili Projesini hızla gerçekleştireceğiz.

Yerli Otomobil Projesi TOGG seri üretime geçmiş olup vaat gerçekleşmiştir (211).

Vaat #24

Sivil ve askeri kara araçlarının test, belgelendirme ve Ar-Ge ihtiyaçlarını karşılamak üzere Otomotiv Test Merkezi kuruyoruz. Bursa Yenişehir'de 4.358.000 m2 arazi üzerine kurulacak test merkezi ile ülkemiz otomotiv sanayinin gelişimine katkı sağlayacak önemli bir projeyi hayata geçiriyoruz. Bu sayede otomotiv sanayimiz dışa bağımlılıktan kurtulacak ve yerli markaların oluşumu için altyapı teşkil etmiş olacağız.

İlgili proje gerçekleşmemiş olup 2013 yılından beri belirlenen alanda Otomotiv Test Merkezi kurulması beklenmektedir (212).

Vaat #25

Elektronik sektöründe çift amaçlı teknolojilerin (savunma/sivil) uygulama imkânlarını dikkate alacak; sektörün ulaştırma, otomotiv, makine başta olmak üzere diğer sektörlerle entegrasyonunu artıracaktır. Sektörde Ar-Ge'yi teşvik edecek, laboratuvar kapasitesi ile aydınlatma ve görüntü teknolojileri konusunda araştırma altyapısını geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #26

Artan dijitalleşme süreciyle birlikte; elektronik, robotik ve sensör teknolojilerine yatırım yapılması, yarı iletken teknolojilerinde tasarım evlerinin yaygınlaştırılması, başta panel teknolojileri olmak üzere batarya teknolojileri, güç elektroniği sistemlerinde geliştirme ve ölçeğin büyütülmesine yönelik çalışmaları hızlandıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Bilgi ve iletişim teknolojileri destekli yenilikçi çözümlerin yaygınlaşmasında yerli üretimi destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #28

Koster Filosu'nun Yenilenmesi Projesini hayata geçireceğiz. Projeyle deniz taşımacılığında kullanılan, ilk aşamada 20 yaşlanmış ve toplamda 100'ü aşkın Koster gemimizi yurtiçi imkanlarımızla son teknoloji ile üreterek yenileyeceğiz.

Koster filosunun tamamlandığına dair herhangi bir bulgu bulunamamakla birlikte sadece filonun kuruluş haberleri yer almıştır (213) Vaat ölçülememiştir.

Vaat #29

Katma değeri yüksek kimyasalların üretimini özendiracağız. Kritik silah, mühimmat ve koruma sistemlerinde ihtiyaç duyulan enerjetik malzemeler ile söz konusu ürünlerin imalatında hammadde olarak kullanılmakta olan kimyasalların yeni teknolojilerle üretilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #30

Kimya sektöründe ithal ikamesi sağlayacak çevre uyumlu biyoteknolojik ürünlerin geliştirilmesi ve üretimini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İmalat Sanayii

Vaat #31

Petrokimya alanında ülkemizin ihtiyacı bulunan yeni üretim tesislerinin kurulmasını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #32

Ana metal sanayiinde sürdürülebilir ve güvenli girdi tedarikini sağlayacağız. Bu kapsamda demir-çelik sektörü üretiminde ithalatla karşılanan paslanmaz çelik, vasıflı çelik, yapısal çelik ve dikişsiz boru gibi yüksek katma değerli ürünlerin üretimine öncelik vereceğiz. 2023 yılına kadar ülkemizde üretimi olmayan paslanmaz çelik, grafit elektrot, külçe çinko, sünger demir, alaşımlı alüminyuma yönelik üretim kapasitesi oluşturacağız. Karbon çeliği dışında kalan çelik tiplerinin de üretimi için strateji oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #33

Sanayimizi küresel pazara entegre edecek standartlarımızı geliştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #1

Bir yandan ana platform projelerini ilerletirken bir yandan da teknolojik derinlik ve küresel etkinlik konseptine uygun olarak temel ve ileri teknolojiler eksenli projeler ve yatırımlar yapacağız. Ana platform ve alt ana sistem teknolojilerinde elde ettiğimiz başarılı sonuçları artık temel kritik komponent ve bileşenler, ileri teknolojiler konularında yaygınlaştırarak devam ettireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Paradigma dönüşümü yaşanan alanlara odaklanacağız. Teknolojik gelişmelerin çok hızlı yaşandığı bilgi çağında arkadan takip eden değil teknolojide paradigma dönüşümünün yaşandığı alanlarda ihtiyaçlarımıza göre öncelik verilerek yatırım ve geliştirme ekosistemi oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

İnsansız Hava Aracı teknolojileri alanında ortaya koyduğumuz yol haritaları gibi özellikle insansız otonom sistemler, yapay zekâ uygulamaları, akıllı silah sistemleri konularında ülkemizi dünyada en ileri noktaya taşıyacak stratejiler ve yol haritaları oluşturarak adım adım uygulanmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Özel sektörün savunma, havacılık ve uzay alanında etkinliğini artırarak devam ettireceğiz

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Savunma alanındaki ihtiyaçlarımızın daha hızlı ve etkin bir şekilde karşılanması için özel sektör yatırımlarının artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #6

Mevcut teşvik sisteminin savunma, havacılık ve uzay alanındaki yatırımlar için kapsamını genişleteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Genç girişimci ekosistemlerinin ana ve alt ana sanayi paydaşları ile sinerji ve iş birliği oluşturma faaliyetlerine yönelik daha güçlü adımlar atacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #8

İktidarımız döneminde oluşan Savunma ve Havacılık kümelerinin ilgili kamu kurumları ile yakın bir şekilde çalışmasını sağlayarak savunma sektöründe yerlilik oranını daha da artıracacağız.

Savunma Sanayi 2019 yerlilik oranı %65 (214)

Savunma Sanayi 2022 yerlilik oranı %80 (215)

Vaat gerçekleşmiştir.

Vaat #9

Tam bağımsızlık için gerekli olan temel malzeme teknolojilerinde yatırımları tamamlayacağız. Havacılık ve uzay kalitesinde alüminyum, nitelikli ve zırh çelikleri, malzeme hazır bulunuşluk için gerekli çelik dışı metal antrepoları yatırımlarına hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Savunma ihracatını hızlandıracacağız. Savunma, havacılık ve uzay alanında geliştirerek sahada kendini ispat eden savunma sistemlerini ölçek ekonomisi oluşturmak için dost ve kardeş ülkelere satışı konusunda hamleler yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #11

Yürüttüğümüz büyük ölçekli stratejik projelere dost ve kardeş ülkelerin paydaş olarak katılımlarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Sertifikasyon süreçlerini tamamen yurt içinde çözeceğiz. Özellikle savunma sektöründe iktidarımız döneminde sistematik şekilde uygulanan milli kritik / teknoloji kritik sistem ve alt sistemlerin Teknoloji Hazırlık Seviyesi ölçme metodolojisini yaygınlaştıracamız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Sektörel yeteneklerin ve kapasitelerin değişik aşamalarda, farklı kategorilerde ve süreklilik içerisinde değerlendirilmesi ve puanlandırılması amacı doğrultusunda projelendirilen endüstriyel yetkinlik programları uygulanarak milli projelerde sertifikasyon ihtiyaçlarının dış bağımlılık olmaksızın ülke içinde gerçekleşmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Ulusal sertifikasyon sistemi konusunda atılan adımları ilerleterek yerli test merkezlerinin ihtiyaçlarımızı tamamen karşılayacak hale gelmesi için çalışmalar yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Teknoparklarımız, üniversitelerimiz bünyesinde faaliyet gösteren girişimciler ve özel sektör firmalarının prototip halinde geliştirdikleri teknolojik ürünlerin sergilenerek, test edilmesi ve saha şartlarında ilk kullanım deneylerinin yapılmasının sağlandığı ve sonuçlarının raporlaştırılarak geri beslemenin sunulduğu test merkezleri oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #16

Üretim süreçlerinde kullanılan elektronik ve yazılım kontrollü makina ve tezgahların yerli üretiminin sağlanması için proje destekleri vereceğiz.

İlgili vaatin gerçekleştirildiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #17

Savunma sanayi firmalarımızın bilgi güvenliğinin sağlanması ve siber saldırılardan korunması için projeler yürüteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Ar-Ge ve prototip aşaması tamamlanan Altay Milli Tankının seri üretimini yapacağız. Altay Tankı'nın Milli Güç sistemi Ar-Ge aşaması tamamlanarak ürün haline getirilecektir.

Altay Tankı'nın seri üretimi geçişi ertelenmiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir (216).

Vaat #19

Motorlarımızı yerli olarak tasarlayıp üreteceğiz. Hava Araçları için Türbin Motorları konusunda iktidarımız döneminde başlatılan Ar-Ge faaliyetlerini sonuçlandırarak turboprop, turboşaft ve turbofan itki sistemlerini geliştireceğiz.

Yerli motor çalışmaları gerçekleştirilmiş olup çeşitli hava araçlarında yerli motorlar tasarlanıp üretilmektedir (217). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #20

Kara, hava ve deniz araçları için başlatılan içten yanmalı motor projelerini tamamlayarak, kullanıma girmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

İnsansız Hava Araçları teknolojisinde elde edilen birikimlerimizi çok daha ileriye taşıyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #22

Mini, Taktik ve Operatif sınıfında Ar-Ge aşamaları tamamlanarak seri üretime giren İHA ve SİHA'larımızın güvenli ağ üzerinden çalışacak merkezi komuta kontrol harekât merkezlerini kuracağız. Ülkemizin sınır ve sahil boyları dahil tüm bölgelerinde farklı amaçlara yönelik yürütülen uçuşlar icra eden İHA filolarını en etkin şekilde koordine edeceğiz.

Yapılan araştırmalar sonucunda ilgili vaatteki merkezi komuta kontrol hareket merkezlerinden birinin kurulduğu tespit edilmiş olup vaat gerçekleşmiştir (220).

Vaat #23

Stratejik Sınıf Taarruzi İnsansız Hava Araçlarını üreteceğiz. Daha yüksek irtifalarda uzun süre uçuş yapabilen, 1.5 ton taşıma kapasitesine sahip, milli AESA radarı ile donatılmış türbin motorlu Taarruzi İHA Sistemi'ni geliştireceğiz. Milli Akıllı bombalar ile donatarak 2020 yılında ülkemizin hizmetine sunacağız.

İlgili vaatte yer alan İHA sistemi kısmen üretilmiş olup vaat şerhli gerçekleşmiştir.

Vaat #24

Savaşan İnsansız Uçaklar alanında Ar-Ge çalışmalarına başlayacağız. Geleceğin havacılık teknolojisinde artık tüm savaş uçakları insansız olacak. Ülkemizi bu alanda en seviyeye ulaştıracak havadan havaya görevler de icra edebilecek turbofan motorlu Milli İnsansız Savaş Uçağını 2023 yılına kadar geliştireceğiz.

İlgili vaat şerhli gerçekleştirilmiş olup Milli İnsansız Savaş Uçağı ilk uçuşlarını tamamlamış olsa da seri üretime geçmemiştir (221).

Vaat #25

İktidarımız döneminde başlatılan en büyük deniz projesi olan Havuzlu Çıkarma Gemisinin (LPD) açık denizlerde görev yapmak üzere yurt içinde üretimini tamamlayarak donanmaya dahil edeceğiz.

İlgili vaate dair TCG Anadolu gemisi hizmete geçmiş donanmaya dahil edilmiştir. Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #26

Milli Alçak, Orta ve Uzun İrtifa Hava Savunma Sistemleri projelerini tamamlayacağız. İktidarımız döneminde başlatılan Milli Muharip Uçak (MMU) Projesi ön tasarım aşaması devam etmektedir. Amacımız düşük görünürlük, dâhili silah yuvası, yüksek manevra kabiliyeti, artırılmış durumsal farkındalık özelliklerine sahip 5. nesil bir savaş uçağını ortaya çıkarmaktır.

Bu proje içerisinde yer alan SİPER projesi hala envantere girmemiş olup vaat gerçekleşmemiştir (223).

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #27

Bilgisayar İşlemci Çip Tasarım Merkezleri Kuruyoruz. YİTAL AŞ kurulmuş ve yarı iletken teknolojilerinde Türkiye artık ben de varım diyecektir. Farklı üretim teknolojileriyle kendi işlemcilerini tasarlayabilen bir nesil hedefiyle yola çıkan YİTAL, kritik ve stratejik öneme haiz işlemci çiplerini artık Türkiye’de milli imkanlarla öncelikle tasarlayabilir ve üretebilir hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisindeki ölçülebilir kısımlar mevcut işlemlerin devamının geleceğine dair olması gerekçesiyle bir vaat olarak ele alınamamış kalan kısımlarda da ölçülebilir herhangi bir bulguya rastlanmadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #28

Radar, elektronik harp, uzun menzilli füze konularında başlattığımız projeleri tamamlayacağız. Sinyal, Haberleşme ve elektronik istihbaratı konularında elde edilen kazanımları daha da ileriye taşıyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Uzaktan Karıştırıcı hava platformları ve elektronik faydalı yük sistemleri konularında başlattığımız projeleri tamamlayacağız.

Elektronik faydalı yük sistemleri konusunda başta SAR olmak üzere birkaç projenin daha tamamlandığına dair herhangi bir bulgu bulunmadığı için vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #30

TRTEST AŞ kurulmuş, Türkiye’de atıl kalan test altyapıları harekete geçirilecek, yeni altyapılar yüksek koordinasyon içinde kurulacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Hürkuş Eğitim Savaş Uçağı’nın farklı modelleri için Avrupa EASA sertifikasyon işlemlerini tamamladık ve A,B,C modellerini bu dönemde envantere alacağız.

Hürkuş Eğitim savaş uçaklarının sistemde yer aldıkları tespit edilmiş olup vaat gerçekleşmiştir (225).

Rapor

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

Vaat #32

Uzayda yerimizi güçlendireceğiz. Başlattığımız haberleşme uydusu projesini tamamlayacağız. Türksat 6A uydusu 2020 yılında fırlatma için hazır olacak.

İlgili vaatte yer alan Türksat 6A uydusunun 2023 yılında fırlatılmasının planlanıldığı tespit edilmiş olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #33

Bu projeler kapsamında uyduda kullanılan birçok parça geliştirilmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu projeler sayesinde geliştirdiğimiz ve kritik öneme sahip birçok parçayı uzaya göndereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Uzay sistemlerinde kullanılan hibrit yakıt teknolojileri alanında attığımız adımlar ilerletilerek uzaya erişim için itki sistemlerini geliştireceğiz.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (227).

Vaat #35

Uzay Ajansını 2018'de kuracağız. Ülkemizde yürütülen uzay projelerinin koordinasyonu, bu projelerde çalışacak insan kaynağının yetiştirilmesi, diğer uzay ajansları ile iş birliklerinin oluşturulması, erken yaşta gençlerimizde uzay konusunda farkındalık oluşturulması, Türk astronot çalışmasının başlatılması konularında faaliyetler yürütecek Uzay Ajansının bir yıl içerisinde kuracağız.

Türkiye Uzay Ajansı 2018 yılında kurulmuş olup vaat gerçekleşmiştir (228).

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #1

Nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile besleyen, tarım ürünlerinde net ihracatçı konumunu daha da geliştiren, rekabet gücünü artırmış, dünyada ve bölgesinde tarım alanında söz sahibi bir ülke olmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Tarım sektörümüzü diğer tüm sektörlerle işbirliği içinde; çevreyi koruyan ve kırsalda genç nüfusun artmasına öncelik veren, topyekûn kırsal kalkınmayı sağlayacak bir yaklaşımla ve etkin bir üretim planlaması yaparak yöneteceğiz. Ülkemizi hayvancılıkta kendine yeterli olan, bitkisel üretimde verimliliğini ve rekabet gücünü en üst düzeye çıkaran bir yapıya dönüştüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Tarımsal desteklerimizin sayısını azaltarak daha etkin bir destekleme politikası izleyeceğiz.

2017 yılında 11 tarımsal destek bulunurken (229) 2022 yılında 4'e inmiş olup vaat gerçekleşmiştir (230).

Vaat #4

2023 yılında Tarımsal Gayrisafi Yurtiçi Hasılamızı 150 milyar dolara, tarımsal ihracatımızı 40 milyar dolara çıkarmış, bir Türkiye için tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

2022 yılında Tarımsal Gayrisafi Yurtiçi Hasıla 58,5 milyar dolar (231)

2022 yılı sonu tarımsal ihracat 4 milyar 246 milyon dolar (232)

Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #5

Önümüzdeki dönemde kümülatif olarak 8,5 milyon hektar alanda arazi toplulaştırma çalışmalarını tamamlayacağız ve tarla içi geliştirme hizmetlerini destekleyeceğiz.

İlgili vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir vaat bulunmazken en son duyuruda 2022 yıl sonuna kadar 6 milyon 750 bin hektar alanın arazi tapulaştırılması hedeflenmiştir (233). Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #6

2018 yılında çiftçilerimize toplam 14,5 milyar TL destekleme ödemesi yapacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #7

Tarımsal destekleri asgari 3 yıllık dönemler için açıklayacağız.

İlgili vaate dair bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #8

Tarım sanayi entegrasyonunu sağlamak için tarıma dayalı ekonomik yatırımlara yüzde 50 hibe desteği vermeye devam edeceğiz.

İlgili cümle bir icraatin devamı olduğu için vaat olarak ele alınamamaktadır.

Vaat #9

Genç çiftçilere destekleme ödemelerinde pozitif ayrımcılık yapmaya devam edeceğiz. 2018 yılında yaklaşık 16.700 genç çiftçinin uygulayacağı projelere 503 milyon TL destek vereceğiz.

İlgili vaate dair veriye ulaşamadığımız için vaat incelenememiştir.

Vaat #10

81 il ve 250 köyde Birlikte Üretim Modelini hayata geçireceğiz.

İlgili vaate dair sadece Bilecik ilinin haberleri dışında bir haber bulunamamış olup projeye dair bir veri bulunamadığımız için incelenememiştir.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #11

2020 yılına kadar IPARD-II kapsamındaki destekleri sürdüreceğiz. Sağlayacağımız 5,2 milyar TL hibe ile 10 bin yeni yatırımı destekleyeceğiz, 50 bin yeni istihdam oluşturacağız.

İlgili projedeki Avrupa Birliği ile gerçekleştirilmesine rağmen oluşturulması hedeflenen değerlere dair bir veri bulunamamıştır.

Vaat #12

Kırsal alana 8,4 milyar TL'lik yatırım kazandıracaktır.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #13

2018 yılı sonu itibarıyla koruma altına alınan büyük ova sayımızı 265'e, 2023 yılı hedefi olarak ova sayımızı 300'e çıkaracağız.

2018 yıl sonu itibarıyla kaç ovanın koruma altına alındığı bulunamasa da 2023 yılı itibarıyla 440 ova koruma altına alınmıştır (234). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #14

Tarımsal üretimi artırmaya yönelik faaliyetleri ve yeni uygulamaları destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Aile işletmelerini ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaştıracak projeler uygulayarak pazara yönelik üretim yapmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Yüksek teknolojili seracılık ve dikey tarım gibi modern tarımsal tekniklerin uygulanacağı yatırımların yapılması amacıyla çiftçiler ve girişimcileri destekleyeceğiz. Yaş sebze ve meyvede yerli tohumla üretilen aşılı ve diğer fidelerin kullanımına destek vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #11

2020 yılına kadar IPARD-II kapsamındaki destekleri sürdüreceğiz. Sağlayacağımız 5,2 milyar TL hibe ile 10 bin yeni yatırımı destekleyeceğiz, 50 bin yeni istihdam oluşturacağız.

İlgili projedeki Avrupa Birliği ile gerçekleştirilmesine rağmen oluşturulması hedeflenen değerlere dair bir veri bulunamamıştır.

Vaat #12

Kırsal alana 8,4 milyar TL'lik yatırım kazandıracaktır.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #13

2018 yılı sonu itibarıyla koruma altına alınan büyük ova sayımızı 265'e, 2023 yılı hedefi olarak ova sayımızı 300'e çıkaracağız.

2018 yıl sonu itibarıyla kaç ovanın koruma altına alındığı bulunamasa da 2023 yılı itibarıyla 440 ova koruma altına alınmıştır (234). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #14

Tarımsal üretimi artırmaya yönelik faaliyetleri ve yeni uygulamaları destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Aile işletmelerini ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaştıracak projeler uygulayarak pazara yönelik üretim yapmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Yüksek teknolojili seracılık ve dikey tarım gibi modern tarımsal tekniklerin uygulanacağı yatırımların yapılması amacıyla çiftçiler ve girişimcileri destekleyeceğiz. Yaş sebze ve meyvede yerli tohumla üretilen aşılı ve diğer fidelerin kullanımına destek vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #17

Yenilenebilir enerjinin tarımda kullanımını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Bilgi teknolojilerinin arazi kullanım ve toprak koruma amaçlı kullanımını yaygınlaştıracamız. Örnek bahçe uygulamaları ile yeni ürünlerin üretimini teşvik edeceğiz. Kesme çiçek, süs bitkileri üreticiliğine önem vererek, havalimanına yakın bölgesel hal ve mezarlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Sertifikalı tohum üretimini 2 milyon tona çıkaracağız. Sertifikalı tohum kullanımına destek vereceğiz.

2022 yıl sonu itibariyle sertifikalı tohum üretim sayısı 1.361.336 olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (235).

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #17

Yenilenebilir enerjinin tarımda kullanımını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Bilgi teknolojilerinin arazi kullanım ve toprak koruma amaçlı kullanımını yaygınlaştıracaktır. Örnek bahçe uygulamaları ile yeni ürünlerin üretimini teşvik edeceğiz. Kesme çiçek, süs bitkileri üreticiliğine önem vererek, havalimanına yakın bölgesel hal ve mezarlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Sertifikalı tohum üretimini 2 milyon tona çıkaracağız. Sertifikalı tohum kullanımına destek vereceğiz.

2022 yıl sonu itibarıyla sertifikalı tohum üretim sayısı 1.361.336 olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (235).

Vaat #20

TİGEM ile Sudan Hükümeti ortaklığında kurulan şirket aracılığıyla Sudan'da kiralanan 780 bin hektar tarım arazisini Türk girişimcilerin yatırımına açacağız.

İlgili vaat gerçekleşmiş olup Türkiye Sudan'dan 780 bin hektar tarım arazisi aldı (236).

Vaat #21

Lisanslı depoculuk sisteminin yaygınlaşması ve gelişmesini sağlayacağız. Uzun süreli kiralama garantisi kapsamında özel sektöre lisanslı depo yaptıracağız. 2018 yılında 2,5 milyon ton kapasiteli depo yapımını tamamlayacağız.

İlgili vaatin ilgili zamana dair verisi bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #22

Hazine arazilerimizi kullanan çiftçilerimize kullandıkları arazilere 10 yıl boyunca kullanım hakkı veriyoruz. Çiftçilerimiz, 10 yılın sonunda da isterlerse bu arazileri satın alabilecekler veya kullanma anlaşmasını bir 10 yıl daha yenileyebilecekler.

İlgili cümle bir icraatin devamı olduğu için vaat olarak ele alınamamaktadır.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #23

Ülkemizde orman alanlarını çoğaltmak, erozyonu önlemek, ceviz, badem, zeytin vb. ürünlerin üretimini desteklemek üzere 10 bin dönüme kadar Hazine taşınmazını gerçek ve tüzel kişilere kiralama amaçlı olarak arz edeceğiz.

İlgili vaate dair bir bulgu bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #24

Hayvan varlığını artıracamız. Kırmızı et tüketiminde kendine yeterli bir ülke konumuna geleceğiz. Damızlık hayvan desteğini artıracamız.

Damızlık hayvan desteği artmış olsa bile genel perspektifte dolara karşı destek fiyatları düşmüş olup vaat şerhli gerçekleşmiştir (239) (240) .

Vaat #25

Hayvan sağlığını koruyacak, refahını ve verimi artıracak ahır/ağılların yapımı ve yenilenmesini teşvik etmeye devam edeceğiz. Buzağı kayıp ve ölümlerinin azaltılması için gerekli tedbirleri alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Doğu Anadolu Bölgesinde hayvancılığa özel önem vererek, entegre tesislerin kurulmasını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Ülkemizin hayvan varlığını artırmak amacıyla, Ziraat Bankası kredi olanaklarıyla şartları uygun olan yetiştiricilere 250 bin damızlık gebe düve, 300 başa kadar olmak üzere toplamda 500 bin baş damızlık koyun vereceğiz.

İlgili vaate dair gerekli veriler bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #28

İhtiyaç durumlarında süt piyasasının regülasyonu uygulamasına devam edeceğiz. Üreticinin ve tüketicinin korunması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve süt fiyatlarında istikrarın korunmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #29

Su ürünleri yetiştiriciliğinde üretimi artıracamız. Su ürünleri ihracatımızı ise 1 milyar doların üzerine çıkaracağız.

2022 su ürünleri ihracatı 1,7 milyar dolar olmuş olup vaat gerçekleştirilmiştir (241).

Vaat #30

Tarım sigortalarının kapsamını genişletme çalışmalarına devam edeceğiz. Serin iklim tahıllarında uygulanan İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası kapsamına mercimek ve nohut ürünlerini de dahil edeceğiz.

İlgili ürünler ilgili kapsama alınmış olup vaat gerçekleştirilmiştir (242).

Vaat #31

Elma, armut ve ayva meyvelerinde teminat başlangıcının pembe/ beyaz tomurcuk dönemine çekilmesini sağlayacağız. İncirde ve üzümde yağmur zararını ve küçükbaş hayvanlarda yavru atma riskini teminat kapsamına alacağız

İlgili iki kısımda vaat gerçekleştirilmiştir (243).

Vaat #32

Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerini hayata geçireceğiz.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (244).

Vaat #33

Kurulma aşamasındaki 17 Araştırma ve Eğitim Merkezimiz ile Ar-Ge çalışmalarına hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile beslemeye devam eden bir ülke olacağız. Bu kapsamda; Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerden kaynaklanabilecek risklerin önlenmesini, kontrol ve denetim sisteminin etkin şekilde işletilmesini sağlayacağız. Bitki sağlığı alanında ithalat dahil koruma ürünlerinin ruhsatlandırılmasını, ürünlerin biyolojik etkilerinin kontrolü ve izleme altyapısının geliştirilmesini, üreticilerde farkındalığın oluşturulmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Gıda ve Tarım

Vaat #35

Ambalajlı ürünlerin etiketlerinde besleyici değerlere ait bilgileri zorunlu hale getireceğiz.

Vatandaşlarımız, tükettiği gıdanın içinde yer alan bileşenlerin kendilerine hangi faydaları sağlayacağını öğrenebilecek.

İlgili vaati inceleyecek yeteri kadar bulgu bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #36

Gıdalarda tuz ve şeker azaltılmasına teknolojinin imkân verdiği ölçüde devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #37

Gıda üretiminde markalaşmaya yönelik olarak KOBİ'leri destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #38

Biyo-terörizm ve biyo-tehdit için ulusal önleyici tedbirlerimizi içeren zorunlu kılavuzları hazırlayacağız.

İlgili klavuzun hazırlandığına dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #1

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde vatandaşlarımıza ve üreticilerimize ucuz, kaliteli, güvenli enerji sağlamayı sürdüreceğiz. Bu kapsamda; rekabetçi, şeffaf, tüketicinin korunduğu, piyasa ve çevresel sürdürülebilirliği de dikkate alan öngörülebilir bir enerji piyasası önceliğimiz olmaya da devam edecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Önümüzdeki dönemde sahip olduğumuz yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızı mümkün olan en üst düzeyde değerlendirmeyi amaçlıyoruz. Enerji ve doğal kaynaklara ilişkin teknolojilerin hem Ar-Ge yapılarak hem de teknoloji transferi ile yerli üretiminin sağlanması temel hedeflerimizdendir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Yerli ve yenilenebilir kaynaklara öncelik verilerek kaynak çeşitlendirilmesini sağlayacağız, bu kaynaklarımızdan azami ölçüde faydalanılmasını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Yenilenebilir enerji alanında teknoloji transferi sağlayarak yeni ve yerli teknoloji kullanımını artıracacağız. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için yerinde tüketimi teşvik edecek düzenlemeler gerçekleştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Yenilenebilir üretim tesislerinin kurulumları hızlandırılacak ve YEKA-Güneş ile YEKA-Rüzgâr uygulamalarını yaygınlaştırmaya devam ettireceğiz. Böylece, yerlileştirme, teknoloji transferi, yerli üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #6

Hidroelektrik kapasitemize de 10 bin MW'lık kapasite eklemeyi hedeflemekteyiz. Güneş, rüzgâr, jeotermal gibi yenilenebilir enerji alanında envanterimizi yenileyip, kapasitemizi geliştirecek çalışmaları hızlandıracağız.

İlgili vaate dair düzenli ve sistemli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #7

Dolgu hacmi bakımından Türkiye'nin 2. büyük, 1.200 MW'lık kurulu gücüyle 4. büyük barajı olacak Ilısu Hidroelektrik Santralinde bu yıl su tutulmaya başlanacak ve yıllık ortalama 4 milyar kWh elektrik üreteceğiz.

İlgili vaat gerçekleşmiştir (245).

Vaat #8

270 metre gövde yüksekliği ile Türkiye'nin en yüksek, Dünya'nın 3. yüksek barajı olacak Artvin Yusufeli Barajını tamamlayacağız.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (246).

Vaat #9

Elektrik iletim şebekesinin altyapısının güçlendirilmesine ve modern bir şebeke haline dönüştürülmesine yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Komşu ülkelerle elektrik ticareti kapasitemizi artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

2018 yılı sonuna kadar tüm illerde doğal gaz arzını tamamlayacağız. Hâlihazırda yürütülen çalışmalar ile birlikte 2019 yılı sonuna kadar 222 ilçemize doğal gaz ulaştırmış olacağız.

Türkiye'de hala 5 ilde doğal gaz ulaştırılmamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir (247).

Rapor

Enerji ve Madencilik

vaat #12

Doğal gaz depolama kapasitesini artırmaya devam edeceğiz. Tuz Gölü Doğal Gaz Depolama Tesisinin kapasitesi 1,2 milyar m³'ten 5,4 milyar m³'e çıkartacağız. Silivri doğal gaz depolama tesisinin kapasitesi ise 2,84 milyar m³ 'ten 4,6 milyar m³'e çıkaracağız. Türkiye'nin doğal gaz depolama kapasitesini yıllık tüketimimizin yüzde 20'sine ulaştıracacağız.

Tuz Gölü Doğal Gaz Depolama Tesisinin kapasitesi hala 5,4 milyar m³'e çıkmamış olup Silivri doğal gaz depolama tesisinin kapasitesi 4,6 milyar Sm³ olsa bile toplamda vaat gerçekleştirilmemiştir (248) (249)

Vaat #13

Enerji üretiminde dışa bağımlılığın azaltılması hedefiyle uyumlu olarak; Akdeniz ve Karadeniz başta olmak üzere yurt içi ve yurt dışı petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerinde ön alıcı bir strateji izleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Enerji üretiminde kullanılabilir yerli kaynakların arama çalışmalarını hız kesmeden artıracacağız. Linyit kömürü ve jeotermal gibi yerli kaynakların potansiyelinin tespitine yönelik arama faaliyetlerini azami düzeye çıkaracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Yerli kömürün değerlendirilmesi için temiz kömür teknolojilerinin uygulanması çalışmalarına hız vereceğiz. Yeni nesil termik santrallerle yerli kömür kaynaklarını azami verimlilik esası göz önünde bulundurularak değerlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Kamunun ruhsat sahibi olduğu kömür sahalarının uygun modellerle yatırıma açılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #17

Yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretiminin artırılması ile birlikte en az 5.000 MW ilave kapasiteli yerli kömür yakıtlı tesis inşa edeceğiz. Yıllık asgari 60 milyar kWh yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretimi gerçekleştireceğiz.

5.000 MW ilave kapasiteli yerli kömür yakıtlı tesis verisine erişilememiş olup 2021 yılında 49.313,2 GWh elde edilmiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir (250).

Vaat #18

Linyit Arama Projesi gibi Taşkömürü Arama Projesi hazırlanarak arama faaliyetlerine başlanmasını sağlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda Taşkömürü Arama Projesine dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #19

Üretim ve istihdamı artıracak yeni iş modelleri ile birlikte taşkömürünün ülke ihtiyacını karşılayacak hale getirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Enerji verimliliği ile daha az karbon salınımı sağlayıp bir yandan çevreyi korurken diğer yandan da daha az girdi kullanımıyla rekabet gücümüzü artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Enerji verimliliği konusunda toplumun bilincinin ve farkındalığının artırılması çalışmalarına devam edeceğiz. Hazırladığımız Enerji Verimliliği Ulusal Eylem Planının uygulanması ile 23,9 Milyon TEP ve bunun karşılığı olarak 8,4 milyar dolar tasarruf sağlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veriye ulaşılamadığı için vaat incelenememiştir.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #22

Enerji verimliliğimizi uluslararası kriterlere uygun düzeye yükselterek bu alanda bir iç pazar oluşumunu sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Başta konutlar olmak üzere mevcut binalarda enerji verimliliği konusundaki yatırımları destekleyeceğiz. Enerji verimliliği alanında KOBİ'lere ve konutlara dönük özel destek programları geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Enerjiyi verimli tüketen ürünlerin verimsiz ürünlere oranla kullanımının artırılması çalışmalarını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Madencilik sektörünün geleceği için tüm yasal adımları atmaya devam edeceğiz. Sektörün çevre mevzuatına uyumunu geliştireceğiz. Bu alanda, Türkiye Hammadde Tedarik Stratejisini belirleyeceğiz. Arama, üretim, ithalat ve ihracat politikalarımızı bu çerçevede gözden geçireceğiz. Ülkemizin ihtiyacı olan madenlerin yurtdışında aranması ve işletilmesi ile ilgili hukuki düzenlemeler ve faaliyetler gerçekleştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Madencilik için daha güvenli ve etkin yapılabilmesi için yeni modelleri devreye alacak ve madencilikle ilgili kamu kurumlarını yeniden yapılandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #27

Madencilik sektöründe iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılmasına yönelik olarak maden kanunu ve diğer ilgili kanunlarda yaptığımız düzenlemeleri etkili bir şekilde uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #28

Madencilik faaliyetlerinde iş güvenliği kültürünün oluşturulması ve güvenli madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Maden Güvenlik Kurumunu kuracağız.

İlgili vaate dair yapılan araştırmalar sonucunda ilgili kurumun kurulduğuna dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #29

Proje ve planlama güvenliği, çevre güvenliği, yatırım ve sermaye güvenliği, rezerv güvenliği, bilgi güvenliği ve iş güvenliği gibi hususlarda “Güvenli Madencilğin Yol Haritası” çalışmasını yapacağız.

İlgili vaate dair Güvenli Madencilğin Yol Haritası çalışmasının yapılacağına dair haberler bulunmuş olup vaatin gerçekleştiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir (250).

Vaat #30

Madenlerde risk analizi ve risk yönetimine geçeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Ülkemizin sahip olduğu doğal kaynakların arama ve üretim çalışmalarına devam edeceğiz. Bu kapsamda kamu ve özel sektörün 2019 yılı sonuna kadar 6 milyon metrenin üzerinde maden arama sondajı yapmasını sağlayarak ülkemizin maden rezervlerini artıracaktır.

İlgili vaate dair yeterli istatistik bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #32

Ülkemizin sahip olduğu kaynakların tam olarak ortaya konması adına Türkiye jeofizik ve jeokimya haritalarını tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Enerji ve Madencilik

Vaat #33

Ekonomik değere sahip ve katma değer sağlayacak demir, bakır, altın gibi maden sahaları için yatırıma imkân verecek ihale politikası ve süreçlerini oluşturmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Demir cevheri, mermer ve bor başta olmak üzere sanayi hammaddelerinin yurtiçinde arama ve üretimine öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #35

Türkiye ekonomisi için temel ve kritik olan hammaddelerin güvenli teminine yönelik strateji oluşturacağız. Kritik hammadde, maden ve minerallerin ülke dışına çıkarılmasında düzeni sağlayacak bir sistem kuracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #36

Sanayi hammaddeleri ile kritik ve stratejik madenler için eylem planı oluşturacağız. Aynı zamanda, bu madenlerin aranması, araştırılması ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik proje ve programlar düzenleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #37

Sektörel önceliklere bakılarak Bor ve türevlerinin geliştirilmesi ve sanayide aktif kullanımını sağlayacağız. Bor'un kullanım alanını genişletmeye yönelik araştırma faaliyetlerini artıracamız. Ülkemizde Bor'a dayalı sanayinin gelişimini desteklemek, sürdürülebilir yenilikler ve ekonomik değer sağlamak amacıyla kısa adı BOROSİB olan BOR Organize Sanayi İhtisas Bölgesi'ni kuracağız.

Bor Organize Sanayi İhtisas Bölgesi'nin kuruluşuna dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup sadece Niğde'nin Bor ilçesindeki Organize Sanayi Bölgesi kurulmuştur.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde ulaştırma alanında; bölgelerimizi ve illerimizi birbirleri ile bütünleştirmeye, hem yolcu hem de yük açısından güçlü bir lojistik ve ulaştırma altyapısı oluşturmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Türkiye'yi gelişmiş ülke standartlarında bir ulaştırma alt yapısına kavuşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Karayolunda ülkemizin kuzeyini güneyine, doğusunu batısına bağlayan ana akslarımızı tamamlayacak ve otoyol ağıımızı geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Havacılık ve denizcilik sektörlerinde ülkemizi dünyanın en önemli transit merkezlerinden birine dönüştüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Demiryollarında yüksek hızlı ve hızlı tren hatlarımızı önemli ölçüde tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Trafik yoğunluğunun yüksek olduğu kesimlerde trafik güvenliğinin artırılması ve taşıma sürelerinin kısaltılması amacıyla bölünmüş yol yapımına devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #6

Önemli ulaşım koridorlarını otoyol ağı ile birbirine bağlayacak, yeni otoyolları YİD modeliyle inşa edeceğiz. 2.657 km olan otoyol ağını 5.034 km'ye ulaştıracamız.

Türkiye'deki otoyollar, 2022 itibarıyla 3.633 km'lik toplam uzunluğa sahiptir. Vaat gerçekleştirilmemiştir (252).

Vaat #7

Karayolu ulaşımında güvenliği arttırmak, yollarımızı dünya standartlarında kaliteli bir çehreye kavuşturmak, yıllardır ihmal edilen bölgelere en iyi karayolu ulaşım imkânını sunmak için bölünmüş yol çalışmalarımıza devam edeceğiz. 26.017 km olan Bölünmüş yol uzunluğumuzu 36.500 km'ye çıkaracak ve 81 ilimizi de bölünmüş yollarla birbirine bağlayacağız.

2022 yılında bölünmüş yolların uzunluğu 28.906 km'dir. Vaat gerçekleştirilmemiştir (253).

Vaat #8

Ağır taşıt trafiği yüksek olan yollarda sıcak asfalt kaplı yol yapımına öncelik verecek ve sürdüreceğiz. Karayolu ağıımızı önemli ölçüde sıcak asfalt kaplı hale getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Özellikle zor coğrafyanın hakim olduğu Kuzey-Güney koridorlarında yol güvenliği ve konforunu artıran tünel, köprü ve viyadük yapımına devam edeceğiz. Bugün 433 km olan karayolu tünel uzunluğumuzu 700km'ye çıkaracağız. 556 km uzunluğundaki köprü ve viyadüklerimizi de 673 km'ye ulaştıracamız.

Karayolları Genel Müdürlüğüne göre Türkiye'deki tünel uzunluğu 665 km (254), Türkiyedeki köprü ve viyadük uzunluğu 727 km'ye çıkmıştır(255). Vaat şerhli gerçekleştirilmiştir.

Vaat #10

Ülkemizin karayolu atardamarlarını oluşturan Kuzey-Güney ve Doğu-Batı koridorlarını tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #11

550 km'lik Karadeniz sahil yolundan sonra 27 tünelle geçtiğimiz yaklaşık 450 km'lik Akdeniz sahil yolunu vatandaşlarımızın ve turizmin hizmetine sunacağız.

Projenin tamamı gerçekleştirilmemiş olup tamamının gerçekleşmesi adına birkaç yıl beklenmesi gerektiği söylenmiştir (256). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #12

Karayolu yapım ve bakım uygulamalarında yeni nesil malzemeler, üretim teknolojileri, tasarım metotları kullanacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Karayolu yük taşımacılığı sektöründe dijital takip sistemi oluşturacağız.

Bu sistemin benzeri özel sektör tarafından kullanılmış olsa da devletin bu tarz bir sistemi yapılan araştırmalar sonucunda bulunamamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #14

Demiryolu ağıımızı 25 bin km'ye çıkaracağız.

2022 itibarıyla Türkiye'de demiryolu ağı 12 Bin 803 kilometre olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (257).

Vaat #15

Türkiye'nin hızına hız katan yüksek hızlı demiryolu (YHT) projeleri adım adım gerçekleştirilerek 1.213 km'ye ulaştırdığımız YHT ve HT ağını 13.000 km'ye genişleteceğiz.

İlgili vaat bir önceki vatteki verilere göre de gerçekleşmemiştir.

Vaat #16

Marmaray projesinin devamı olan Gebze-Halkalı hattını tamamlayarak Yüksek Hızlı trenlerimizi Asya'dan Avrupa'ya ulaştıracacağız.

Marmaray projesi tamamlanmış olup ilgili vaat gerçekleştirilmiştir.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #17

MARMARAY'dan sonra Asya-Avrupa arasını demiryolu ile ikinci kez kesintisiz bağlayacak olan Gebze-Sabiha Gökçen-Yavuz Sultan Selim Köprüsü-İstanbul Yeni Havalimanı-Halkalı ve Edirne'ye kadar uzanan demiryolunun proje hazırlama çalışmalarını tamamlayarak, yapım ihalesine çıkacağız.

İlgili hattın ihale sürecinin henüz tamamlanmadığı bulunmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (258).

Vaat #18

Demiryolu altyapımız yenilerken aynı zamanda hatlarımızı elektrikli ve sinyalli hale getirerek verimliliği ve güvenliği artırıyoruz. Tüm demiryolu ağıımızı sinyalli ve elektrikli hale getireceğiz.

Türkiye'de hala demiryolu ağlarında sinyalizasyon çalışmaları bitmemiş olup vaat gerçekleşmemiştir (259).

Vaat #19

Serbestleşme sonrası, özel sektörün gücü ve rekabeti ile demiryolu taşımacılığını hızla geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Yenilenen hatlarla ve açılan lojistik merkezlerle yük taşımacılığında yeni bir dönemi başlatıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Lojistik çalışmalarının ticaretin dolayısıyla kalkınmanın en önemli itici gücü olduğunun bilinciyle Türkiye'yi lojistikte bölgesel bir üs haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programını uygulamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #23

Demiryolu ve karayolu bağlantısına sahip lojistik merkezler kuruyoruz.

İlgili madde bir devam vaadi olup incelenmemiştir.

Vaat #24

Limanları, OSB'leri, endüstri ve yük merkezlerini iltisak hatlarıyla demiryolu ağına bağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Yerli ve milli demiryolu sanayisini geliştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Mili yük vagonunu ürettik, kullanıyoruz. Uluslararası düzeyde rekabet gücü kazanmak için Milli Elektrikli ve Dizel Tren Setleri ile Milli Yüksek Hızlı Tren çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İlgili madde bir devam vaadi olup incelenmemiştir.

Vaat #27

Kentiçi ulaşımda yerel yönetimlere destek olmaya devam edeceğiz. 252 km kentiçi raylı sistemi hizmete sunduk. 151 km'lik kentiçi raylı sistemin yapımına devam ediyoruz. 2023 yılına kadar kentiçinde 662 km raylı sistem için çalışmaya devam edeceğiz.

2022 yılında kent içi raylı sistem uzunluğu 379 kilometre'dir. Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #28

Yeni havalimanlarını tamamlayarak havayolu ulaştırma kapasitemizi artıracaktır. Rize-Artvin, Yozgat, Karaman, Bayburt-Gümüşhane, Çukurova, Tokat Yeni, Çeşme Alaçatı, Batı Antalya ve İstanbul Yeni Havalimanlarını tamamlayacağız.

İlgili vaatteki Yozgat, Karaman yapımı bitmedi

Bayburt Gümüşhane havalimanının Mart 2023'te açılması beklenirken açılmadı

Çukurova Havalimanı'nda Şubat 2023'te açılması beklenirken açılmadı

Çeşme Alaçatı havalimanını ise iptal edildi.

Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #29

Balıkesir Merkez, Kahramanmaraş, Gaziantep, Samsun Çarşamba, Kapadokya ve Muş Havalimanı Terminal Binası Projelerini tamamlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri olmadığı için incelenmemiştir.

Vaat #30

Uydu haberleşme kapasitemizi daha da artıracacağız. 2020 yılında Türksat 5A'yı, 2021 yılında Türksat 5B'yi uzaya göndererek yeni Ku-Bant frekansını kullanan ilk 5 ülke arasına gireceğiz.

Türksat 5a 2021 tarihinde (260)

Türksat 5b ise 2021 tarihinde fırlatılmıştır.

Vaat pandemide göz önüne alınınca şerhli gerçekleşmiştir.

Vaat #31

2020 yılında tamamlamayı hedeflediğimiz ilk yerli haberleşme uydu projesi Türksat 6A ile haberleşme uydusu üretebilen 10 ülke arasında yer alacağız.

İlgili vaate dair Türksat 6a projesi daha önceden de verildiği için incelenmemiştir.

Vaat #32

Ülkemizdeki havacılık ve uzay alanındaki faaliyetlerin yürütülmesi, yeni teknolojilerin takip edilerek kullanılması ve projelerde koordinasyonun sağlanması amacıyla Türkiye Uzay Ajansı'nı kuracağız.

İlgili vaate dair Türkiye Uzay Ajansı projesi daha önceden de verildiği için incelenmemiştir.

Vaat #33

Ülkemizin "Denizci Devlet Denizci Millet" kimliğini daha da güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Kuzey Ege Çandarlı ve Filyos limanlarını hizmete sunacağız. Mersin konteyner limanının yapımına başlayacağız.

İlgili vaate dair Filyos Limanı projesi daha önceden de verildiği için incelenmemiştir.

Kuzey Ege Çandarlı Limanının çalışmaları devam etmekte (262)

Mersin Konteyner limanına dair bir bulgu ise bulunamamış olup

Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #35

2023 yılına kadar Türk sahipli deniz ticaret filomuzu 29 milyon DWT'dan 50 milyon DWT'a, çıkaracağız. "Karaismailoğlu, 2022'de toplamda Türk bayraklı ve Türk sahipli filonun, DWT bazında yaklaşık yüzde 30'luk artış gösterdiğini ve 41 milyon DWT taşıma kapasitesini aştığını bildirdi." (263)
Bakanın açıklamalarına göre vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #36

Tersane kapasitemiz ise 4,4 milyon DWT'dan 10 milyon DWT'a, ulaştıracağız.

2022 yılı itibariyle tersanelerde 4.65 milyon DWT'lık bir yeni inşa kapasitesi mevcuttur. Vaat gerçekleşmemiştir (264).

Vaat #37

Konteyner elleçme kapasitemizi de 21,8 milyon TEU dan 32 milyon TEU'ya yükselteceğiz.

2022 Konteyner elleçme kapasitesi 12 milyon 366 bin 382 TEU olmuş olup vaat gerçekleşmedi (265).

Vaat #38

Yat turizminden daha fazla pay almak için yat bağlama kapasitemizi 18.545 ten 50 bine çıkaracağız.

İlgili vaate dair veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #39

Ülkemizde haberleşme altyapısını geliştirilmesini ve vatandaşlarımız tarafından bu hizmetlerden maksimum oranda faydalanılması için yatırımları özel sektörün büyük orandaki katkısıyla gerçekleştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #40

2023 yılında 10 milyon fiber aboneye ulaşacağız.

2022 yılı sonunda Türkiye'de fiber internet abone sayısı 5,5 milyona yükseldi. Vaat gerçekleştirilmemiştir (266).

Vaat #41

Serbestleşme sonucunda oluşan rekabet ortamı ile 69 milyona yaklaşan geniş bant abone sayısını 2023 yılına kadar 90 milyona çıkaracağız.

2023 Geniş Bant Abone sayısı 88 milyon 164 bin kişi olmuştur (267). Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Ulaştırma ve Lojistik

Vaat #42

e-Devlet kapısının daha etkin ve verimli kullanımına yönelik, kullanıcı odaklı ve katma değeri yüksek bütünleşik hizmetlerin kapıya entegre edilmesi çalışmalarına devam ederek 2018 sonunda tüm hizmetleri e-Devlet Kapısı'ndan sunacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #43

Kamu kurumlarındaki verilerin daha güvenli bir ortamda saklanması ve mükerrer veri merkezi yatırımlarının engellenmesi amacıyla, stratejik öneme sahip Ulusal Kamu Entegre Veri Merkezi Projesini hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #44

Ulusal siber güvenliğimizi temin etmek için siber kapasite inşası, insan kaynağı ve teknolojik altyapıları güçlendirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #45

Milli e-Posta Sistemini, tüm kamu kurumlarımızda 2018 yılı içerisinde kullanılabilir hale getireceğiz.

İlgili vaate dair sadece yapılacağıyla ilgili haberlere ulaşılmış olup vaat gerçekleştirilmemiştir (269).

Vaat #46

Ülke genelinde geçerli olacak ulaşımda tek kart projesini hayata geçireceğiz.

İlgili vaat gerçekleşmemiş olup ulaşımda halen farklı kartlar kullanılmaktadır. Vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #1

Artan çevresel sorunlara ve iklim değişikliğine karşı alınacak önlemleri ve uygulanacak yöntemleri önceliklerimiz haline getirmek partimizin en önemli sorumluluk alanları arasında olmaya devam edecektir. Bu kapsamda; önümüzdeki dönemde de çevre konularında uluslararası gelişmeleri yakından takip etmeye, koruma ve kullanma dengesini gözeterek ve sürdürülebilir kaynak kullanımının önemini bilen bir anlayışla politika üretmeye devam edeceğiz. Sürdürülebilir üretim-tüketimi sağlamak üzere kamu alımlarında çevre dostu ürünlerin tercih edilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Atık yönetimi alanında dünyada rol modeli olmayı amaçlıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

2023 yılına kadar Sıfır Atık Projesini hızla yaygınlaştırarak ülkemizin tamamında uygulayacağız. Öncelikli olarak Ankara ilindeki kamu kurum/kuruluşlarının hizmet binaları, eğitim, hastaneler, alışveriş merkezleri gibi vatandaşın yoğun bulunduğu noktalarda sıfır atık sistemini yaygınlaştıracaktır.

Sıfır Atık Projesinde ölçülebilir kısımların ölçülebileceğimiz kısımlarda incelenmek için yeterli veri bulunamamıştır.

Vaat #4

Atıkların kaynağında etkin olarak ayrı toplanması amacıyla, vatandaşlarımızın sisteme katılımı sağlanacak ve gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gerekli altyapıyı kuracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Atıksu arıtma ve entegre katı atık yönetimi hizmetini 2023 yılında şehirlerde yaşayan vatandaşlarımızın tamamına vererek, insanımızın daha sağlıklı bir çevrede yaşamasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #6

Arıtılmış atıksuların ekonomiye yeniden kazandırılması amacıyla bugün yüzde 1,2 olan yeniden kullanım oranını, 2023 yılına kadar yüzde 5'e çıkarmayı hedefliyoruz.

2022 yıl sonunda atıksuların ekonomiye yeniden kazandırılması oranı %4.2 (270) olmuş olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #7

KAP (Katı Atık Programı) çerçevesinde yerel yönetimlerin katı atık toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf tesislerini merkezi bütçeden her yıl ayıracağımız kaynakla destekleyeceğiz.

İlgili projeye dair yıl yıl harcanan kaynağa dair veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #8

Korunan alanlarda altyapı eksikliklerini gidereceğiz. Bu alanlarda gerçekleştirilecek projeler için yerel yönetimlerimize destek sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Korunan alanlarımıza, tabiat eğitim merkezleri, yaz okulu ve gençlik kampları tesis ederek tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını yürüteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Ülkemizde bulunan mağaraların tamamında araştırmalar yaparak, elde edilecek veriler ışığında bu mağaraları tabiat varlığı olarak tescil ederek, koruma altına alacağız.

Türkiye'de hala mağaraların tamamının tabiat varlığı çalışmaları hala devam etmekte olup vaat gerçekleştirilmemiştir (272).

Vaat #11

Alternatif, çevreci ulaşım yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #12

Yeşil Ekonomi, yeşil büyüme, yeşil istihdam gibi kavramları sürdürülebilir kalkınma hedeflerimiz arasında değerlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Ülkemizde korunan alanların sayısını 2023 yılı sonunda 653'e çıkaracağız.

2022 yılı sonunda Türkiye'de korunan alan sayısı 643'e çıkmış olup 2023 yıl sonu dendiği için ölçülememektedir (273).

Vaat #14

Yapacağımız altyapı, tanıtım vb. çalışmalarla 2023 yılına kadar korunan alanlarımızda toplamda 135 milyon ziyaretçi ağırlamayı hedefliyoruz.

Toplam ziyaretçiye dair veri bulunamadığı için vaat ölçülememiştir.

Vaat #15

Korunan alanlar içinde yaşayan yöre halkının, gelirinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin önünü açacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

e-Devlet üzerinden tüm korunan alanların vatandaşlarımızla paylaşılabilmesi için, ulusal düzeyde doğal sit alanlarını sayısal hale getireceğiz.

İlgili vaat e devlette aktif devam etmekte olup vaat gerçekleşmiştir (274).

Vaat #17

ÇED süreçlerinin daha etkin uygulanmasını sağlayacağız. Yatırım süreçlerinde izin ve lisans uygulamalarını hızlandıracağız. Ulusal Çevre Etiketleme Sistemini kurarak, ürün ve hizmetlerin çevreye duyarlılığını belirleyeceğiz.

İlgili proje gerçekleşmiş olup proje bitmiştir. Vaat gerçekleşmiştir (275).

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #18

Yer üstü ve yer altı su kaynaklarını kapsayacak şekilde su havzalarını koruma altına alacak, “Bütüncül Su Kaynakları Yönetimi Modeli”ne geçilecektir. Ulusal Su Planı ve Ulusal Su Güvenliği Planını yayınlayacağız.

Ulusal Su Planı yayımlanmış olup Ulusal Su Güvenliği Planı da içerisinde yer almakta olup vaat gerçekleşmiştir (276).

Vaat #19

Su havzalarımızın kuraklık yönetim planları ve taşkın yönetim planlarını hazırlayacak, 4.640 adet taşkın koruma tesis sayımızı, 2023 yılında 10 binin üzerine çıkaracağız.

2021 yıl sonunda toplamda 8 bin 493 taşkın koruma tesisi bulunmakta (277)

2022 yıl sonunda 146 taşkın koruma tesisi de eklenmiş olup (278)

2022 yıl sonunda toplamda 8639 taşkın koruma tesisi bulunmakta olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #20

İklim değişikliğinin ve su havzalarındaki bütün faaliyetlerin su miktarı ve kalitesine etkileri değerlendirilerek havzalarda su tasarrufu sağlama, kuraklıkla mücadele ve kirlilik önleme gibi uyum önlemleri alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

AB Çevre Faslı Su Kalitesi Sektörü kapsamındaki müktesebata uyum sağlayacak, havza koruma eylem planlarının tamamını Avrupa Birliği normlarına uygun olarak nehir havza yönetim planlarına dönüştüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Su konusundaki teknik eğitim programlarımızı dünyanın farklı coğrafyalarına genişleterek uluslararası su meselelerine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #23

Ülkemizin ekonomik sulanabilir arazilerinin tamamını 2023 yılı sonuna kadar sulamaya açacağız. 85 milyon dekar sulanabilir tarım alanlarımızda, modern sulama sistemi oranını, yüzde 25'ten, yüzde 50'ye çıkartacağız.

İlgili vaat içerisindeki kamuoyu ile paylaşılan son veri 2021 yılına ait %29 olup vaat gerçekleştirilmemiştir (279).

Vaat #24

Stratejik öneme sahip yeraltı suyunun tarımda kullanımını yıllık yüzde 5 mertebesine düşüreceğiz.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #25

Yapacağımız tesislerle su depolama kapasitemizi 166 milyar m³'ten 2023 yılında 200 milyar m³ 'e yükselteceğiz.

2022 yıl sonunda Türkiye'nin su depolama kapasitesi 182 milyar m³'e ulaşmış olup vaat gerçekleştirilmemiştir (280).

Vaat #26

1.071 Göl-Su 2 Projesi kapsamındaki tesisleri 2019 yılı sonuna kadar tamamlayacağız.

İlgili vaate dair veri bulunamadığından ötürü incelenememiştir.

Vaat #27

Melen ve Yeşilçay Projeleri ile İstanbul'un 2071 yılına kadar içmesuyu ihtiyacını karşılayacağız.

Melen ve Yeşilçay Projeleri hala bitmemiş olup vaat gerçekleştirilmemiştir (281).

Vaat #28

Ankara'nın 2050 yılına kadar içmesuyu problemini çözecek olan Gerede Projesi 2018 yılında tamamlayacağız.

Gerede Projesi tamamlanmıştır (282). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #29

Ergene Havzası Eylem Planı kapsamında, 2 adet sanayi atıksu tesisinin inşaatını tamamlayacağız. Ergene'de yer alan 1 adet sanayi atıksu tesisinin inşaatı tamamlanmış olup 2. tesisin durumuna dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır (283). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #30

Değerlendirilebilir toplam 180 milyar kWh enerji potansiyelimizin 2023 yılında 135 milyar kWh'sini devreye alacağız.

İlgili vaate dair güvenilir bir veri bulunamadığı için vaat ölçülememiştir.

Vaat #31

Daha yeşil bir Türkiye için hedefimiz 2023 yılı sonuna kadar orman alanlarını, ülke yüzölçümünün yüzde 30'una denk gelen 233 milyon dekarı yükseltmektir.

Son verilen veriye göre 231,000,000 dekar olmuş olup yıl sonuna kadar veri bilinemediği için ölçülememiştir(284).

Vaat #32

"7 milyar insan, 7 milyar fidan" gayesiyle Dünya'daki her insan için bir fidan dikerek 7 milyar fidanı toprakla buluşturacağız.

İlgili vaate dair güvenilir bir veri bulunamadığı için vaat ölçülememiştir.

Vaat #33

Şehir ormanları sayımızı 2019 yılına kadar 160'a çıkaracağız. 2023 yılı Şehir Ormanı ve Mesire yeri hedefimiz 2.000'dir.

2019 yılı sonunda şehir ormanları sayısı 134'e düşmüştür (286). Son veri 1580 mesire yeri olmuş olup vaat gerçekleşmemiştir (287).

Vaat #34

2019 yılı sonuna kadar ormanlarımızın tamamının tapu ve tescil işlemlerini gerçekleştireceğiz.

Bunun yanında OGM'nin 2022 faaliyet raporuna göre, belirlenen hedefin %68,7'si tamamlanabilmiş (288). Vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #35

Orman ürünleri sanayinde büyük bir atılım gerçekleştireceğiz. Boylu fidan ve dış mekân süs bitkisi ihtiyacımızı kendi fidanlıklarımızdan karşılamak suretiyle fidan ithalatının önüne geçip, fidan ihraç eden ülke haline geleceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #36

Endüstriyel odun üretimini, 2023 yılında 21 milyon m³'e ulaştıracağız.

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2022 yılı istatistiklerine göre endüstriyel odun üretimi 2021'de 25,4 milyon metreküpe ulaşmıştır (288). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #37

Her daim yanında olduğumuz orman köylümüze verdiğimiz destekler devam edecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #38

Orman köylülerimizin yerinde kalkandırılması maksadıyla başlatılan "5 Bin Köye, 5 Bin Gelir Getirici Orman" projesi çerçevesinde ceviz, badem, fıstık çamı gibi meyveli orman ağaçları dikilecek, bal ormanı sayımız 700 âdete çıkarılacaktır. Bu sayede orman köylülerimize ilave 8 milyar TL gelir sağlayacağız.

Mevcut vatte yeni sayı 734 bal ormanı bulunmuş olup vaat gerçekleşmiştir (289).

Vaat #39

Ülkemizde ormanlardan elde ettiğimiz kekik, adaçayı, defne, keçiboynuzu gibi odun dışı orman ürünleri ihracatımızı 2023 yılına kadar 5 milyar dolara ulaştıracağız.

Odun dışı ihracat ürünlerinin 2021 yılı değeri 1 milyar 600 milyon dolara ulaşmış olup (290) vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #40

Erozyonla mücadelede rol model olmaya devam edeceğiz. Baraj Havzaları Yeşil kuşak ağaçlandırmalarına devam edeceğiz. Denizlere, göllere ve barajlara erozyonla taşınan toprak miktarını 2023 yılında 130 milyon tona indireceğiz.

Bu sayının en son 113 milyon tona indiği ortaya çıkmış olup vaat gerçekleşmemiştir (291).

Vaat #41

Kuracağımız sistemle ulusal arazi sınıfları ve arazi kullanımı değişikliğini izleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #42

Terkedilmiş 60 bin dekar büyüklüğünde 1.628 adet maden sahasını ıslah ederek tabiata kazandıracağız.

Vaati incelemeye dair yeterli veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #43

Ülkemizde sel, çığ ve heyelan olaylarının önlenmesi için 2023 yılına kadar 25 adet Çığ Kontrol Projesi ve Çığ Tehlike Haritası, 35 adet Heyelan Kontrol Projesi ve Heyelan Tehlike Haritası, 250 adet alanda sel kontrol projesini hayata geçireceğiz.

Vaati incelemeye dair yeterli veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #44

Biyolojik zenginliğimizi koruma alanındaki iddialı projelerimiz tamamlayacağız. Ülkemizin biyolojik zenginliğinin net olarak ortaya çıkarılması için başlatılan Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanteri projesini 2019 yılı sonuna kadar 81 il düzeyinde bitireceğiz.

Vaati incelemeye dair yeterli veri bulunamadığı için vaat incelenememiştir.

Vaat #45

Biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin kayıt altına alınması projesini ise 2023 yılına kadar 81 ilimizde tamamlayacağız.

İlgili projenin başladığına dair elimizde bulgular olmakla birlikte bitişine dair herhangi bir bulgu bulunmamıştır (292).

Vaat #46

Çukurova Biyolojik Çeşitlilik Müzesini hizmete açacağız.

İlgili vaat gerçekleşmiştir (293).

Vaat #47

Sokak hayvanlarının rehabilitasyonu maksadıyla, sokak hayvanları bakımevi yapımı ve kısırlaştırma faaliyetleri için Belediyelere mali desteklerimizi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Vaat #48

Yaban hayatının korunması ve desteklenmesi amacıyla yaban hayvanı üretimi ve tabiata yerleştirilmesi çalışmalarını sürdüreceğiz. Bu kapsamda her yıl keklik, sülün gibi ortalama 100 bin kanatlı hayvan ve 3,7 milyon yavru alabalık üretilmesi politikamız devam edecek.

İlgili cümle bir politika cümlesi olup vaat olarak incelenmemiştir.

Vaat #49

Zorlu kış şartlarında yaban hayvanlarının hayatlarını idame ettirmeleri amacıyla yemleme çalışmalarına devam edeceğiz.

İlgili cümle bir politika cümlesi olup vaat olarak incelenmemiştir.

Vaat #50

Tabiatta zarar görmüş yaban hayvanlarının tedavi ve rehabilitasyonu için yaban hayatı kurtarma ve rehabilitasyon merkezleri kurmayadevam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #51

Nesli tehlike altında olan türlerimizden öncelikli tespit edilen 100 hassas türün koruma eylem planlarını tamamlayacağız.

Sadece 10 türün koruma eylem planları hazırlanmış olup vaat gerçekleşmemiştir (295).

Vaat #52

Ülkemizin sahip olduğu zengin yaban hayatı kaynaklarımızı değerlendirmek ve ekonomiye kazandırmak gayesiyle av turizmi geliştirme bölgeleri oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

Vaat #1

Ülke olarak küresel iklim değişikliği ile mücadele için 2030 yol haritamızı belirledik. Hızla gelişen bir ekonomi olarak sera gazı emisyonlarını 2030 yılında yüzde 21'e kadar artıştan azaltmayı hedefliyoruz.

İlgili vaat hedef seçim dönemini kapsamadığı için incelenemedi.

Vaat #2

Bu hedefimizi, enerjiden ulaştırmaya, sanayiden kentsel dönüşüme, atık yönetiminden ormancılığa kadar tüm alanlarda yapacağımız vizyon projelerle gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Ülkemiz için iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin mümkün olan en düşük seviyeye indirilmesi doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

İklim Değişikliğine uyum sağlamak için, hem ekosistemler, hem ekonomik sektörler hem de su, atık ve ulaştırma altyapısı üzerindeki iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin ve bu etkilere karşı alınması gereken önlemlerin belirlenmesi için kapsamlı çalışmalar yürütüyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Ulusal ve uluslararası ölçekte projeler yürütüyoruz. Bu projelerle hem uluslararası sorumluluklarımızı yerine getiriyoruz hem de ülkemizin iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik teknik ve idari kapasitesini geliştiriyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Uluslararası alanda ülkemizin menfaatlerini korumak ve Paris Anlaşması kapsamında Yeşil İklim Fonu Teknoloji Desteklerine erişmek için, iklim müzakerelerini yoğun bir şekilde sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

Vaat #7

Önümüzdeki dönemde ölçüm, izleme, denetim, kontrol ve raporlama altyapısını daha da geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

İklim dostu, uzun vadeli "düşük emisyonlu kalkınma stratejileri"ni yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Sera gazı emisyonlarını, başta karayolu olmak üzere tüm ulaşım türlerinde önlemeye yönelik çalışmalara öncelik verecek ve gerekli takip sistemlerini kuracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Hava kalitesi izleme ağındaki istasyon sayısını 300'den 380'e çıkaracağız.

İlgili vaate dair yeteri kadar veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #11

Stratejik gürültü haritalarını 2019 yılı sonu itibarıyla ülkemiz genelinde 66 ilin yerleşim alanlarında tamamlayacağız.

İlgili projenin tamamlanış tarihi 2022 olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Rapor

Yeni Belediyecilik Anlayışı

Yeni Belediyecilik Anlayışı

Bu kısım yerel seçimlerle ilgili olup incelenmemiştir.

Rapor

Afet Yönetimi

Afet Yönetimi

Afet Yönetimi kısmı öncesinde paylaşılmış olup web sitemizden ulaşabilirsiniz. 16 vaadin 8'i ölçülebilir nitelikteydi. Bunlardan sadece 3'ü yerine getirildi.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #1

AK Parti olarak kimlikli, temel kentsel hizmetlerin adil ve erişilebilir bir şekilde sağlandığı, yaşam kalitesi yüksek ve huzurlu şehirler oluşturmayı amaçlıyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Şehirleri birbirinden farklı kılan özellikleri ve beklentilerinin birlikte değerlendirildiği, her şehre özel 2023 vizyonun oluşturulmasını önemsiyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Kadim şehirlerin ana karakterlerini kaybetmeden yeni gelişmeleri hayata geçirmelerine ve yeni yaşam alanlarının bu hassasiyetle oluşturulmasına özel önem vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Saklı tarihi ve asırlık tecrübeyi yok saymayan, köklü değerlerimize sahip çıkan, estetik kaygısını taşıyan, insanı ve tabiatı merkeze alan projeleri teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Kentsel dönüşüme ek olarak Kentsel Yenileme, Kentsel Sağıklaştırma, Kentsel Canlandırma gibi kavramların anlamlarına uygun olarak hayata geçirilmesini sağlayacak projeleri destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Şehir içinde atıl bulunan sanayi yapılarının endüstriyel dönüşüm projeleri çerçevesinde şehrin kültür sanat hayatına katkı verecek mekânlar haline gelmesi için desteklerimizi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #7

Şehrin önemli şahsiyetleri ve ortak hafızasını konu alan tarihi birikiminin okul öncesi eğitimden başlayarak o şehirde büyüyen çocukların eğitim materyallerine yerleştirilmesini sağlayacağız. Gençler ve çocuklar için şehirlilik (kentlilik) bilinci arttırmaya yönelik “tasarım atölyeleri” kuracağız.

İlgili projeye dair kamuoyuna açık herhangi bir veriye ulaşılamadığı için ölçülememiştir.

Vaat #8

Geleneksel mahalle kültürünü yaşatan sivil mimari örneklerinin restorasyon çalışmalarının gerçekleştirilerek yaşama kazandırılmasını sağlamak için vatandaşlarımızı teşvik edecek yöntemleri hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Şehir merkezlerindeki tarihi dokunun üzerinde baskı oluşturacak mimari uygulamalara izin vermeyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Tarihi şehir merkezlerinde yaya dolaşımını mümkün kılacak ve bu alanları araç trafiğinden arındıracak yaklaşımları destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Ülke ve bölge düzeyindeki makro planlarla şehir ölçeğindeki mekânsal stratejik planlar arasındaki dengeyi gözeteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #12

Şehre dair önemli kararlar alınırken o şehirde yaşayanların fikirlerini alacak, ortak akli ön plana çıkaracak bir anlayışla şehirlerimize yaklaşacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Çocuk dostu şehir yaklaşımı benimsenerek tüm çocuklarımız için yaşanabilir çevreler oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Şehircilik Araştırma Merkezi kuracağız. Yenilikçi ve çevreye duyarlı ürün ve çözümlerin uluslararası standartlarda yerli üretimini sağlamak için AR-GE ve yatırım destek mekanizmaları oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Yeni Şehircilik Vizyonu'nun operasyonel birimi olarak "Bizim Şehir Proje Merkezi" oluşturduk. Bizim Şehir Proje Merkezi ile Yeni Şehircilik Vizyonumuzu yerel yönetimler ile işbirliği içinde hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Yöresel mimari projelerini 81 ilin kırsal yerleşmeleri için tamamlayacağız.

Projenin ilk edisyonunda 7 ikinci edisyonunda 10 üçüncü edisyonunda 9 dördüncü edisyonunda 8 beşinci edisyonunda 9 olmak üzere toplamda 43 ilin kırsal yerleşmeleri için tamamlanmıştır (297-300). Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #17

Piyasa gözetim ve denetim sistemlerini iyileştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #18

Yapı Kayıt Belgesi ile imar barışını sağlayacağız. İmar barışıyla, mevcut yapısında herhangi bir değişiklik yapılmaksızın, imarsız ya da imara uygun yapılmamış binalara yapı kayıt belgesi vereceğiz.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #19

Mevcut emlak değeri üzerinden yüzde 3 gibi sembolik bir ücret karşılığında İmar ya da tapu alımında veya kentsel dönüşümde geçerli olacak bu belge sayesinde milyonlarca vatandaşımızın imarla; mülkiyetle; elektrik, su ve altyapıyla ilgili sorununu da çözmüş olacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Büyükşehirlerde köyden mahalleye dönüşen yerlerde imardan kaynaklı mağduriyetleri gidereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Kırsal Alan İmarı düzenlemesi ile köyden mahalleye dönüşen alanlarda kırsal yerleşim alanı tanımlaması getirerek, vatandaşlarımızın bu alanlardaki ruhsat ve izin başvurularında alınacak ücretlerde kolaylık sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #22

İskan Kanunu uygulamaları kapsamında 2.750 konutu hak sahiplerine teslim edeceğiz.

İlgili vaate dair yeni bir veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #23

Vatandaşlarımız, hizmete açtığımız Ulusal Coğrafi Veri Portalı ile Kamu Kurumlarının tüm coğrafi verilerine tek bir noktadan erişebiliyor. Şehirlerimizin yüksek çözünürlüklü (10 cm) harita altlıklarını Belediyelerimize bedelsiz olarak sağladık. Devam eden yatırımlarla belediyelerimiz kaynaklarını, vatandaş odaklı hizmetlerde daha fazla kullanabilecektir. Ulusal Coğrafi Bilgi Stratejisi ve Eylem Planı ve Ulusal Akıllı Kentler Stratejisi ve Eylem Planımız ile akıllı şehirleri coğrafi bilgi teknolojileri üzerinde inşa ediyoruz. Şehirlerimizi yerli-milli çözüm ve teknolojilerle Akıllı Şehirler haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Akıllı şehir uygulamaları ve Kent Bilgi Sistemleri ile vatandaşın hayatını kolaylaştıracağız. Her bir vatandaşımızın Kent Bilgi Sistemleri imkanlarından faydalanmasını bulut teknolojisi ile sağlıyoruz. Enerji, sokak aydınlatma, elektrikli şarj altyapısı gibi akıllı şehir çözümleri, yenilenebilir kaynaklar ve akıllı bina teknolojilerini teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Çevre dostu şehirler geliştireceğiz. Yeşil Sertifika Sistemi ile sürdürülebilir yeşil binaların ve yerleşmelerin sertifikalandırılmasını sağlayacağız.

Yeşil Sertifika Sistemi projesi gerçekleştirilmiş olup ne ölçüde sertifikalandırıldığına dair bir veri bulunamamış olsa da kurulmuş cümle bakımından Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #26

Yeni bir “yeşil kamusal alan planlama anlayışı” oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Bina ölçekli yeşil alan uygulamalarından bağımsız olarak, mahalledeki bina yoğunluğuyla orantılı büyüklüklerde aktif yeşil alanlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #28

Mahalle ölçüğünde “ağaç envanteri” belirleyerek, periyodik olarak izleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde ağaç envanteri çeşitli bölgelerde belirlenmiş olsa da projenin ne ölçüde ne hedeflediği izlenemediği için vaat tam manasıyla ölçülememiştir.

Vaat #29

Yapıların Enerji Kimlik Belgesi alması sağlanacak, binalarda enerji verimliliği artırılabilecektir. Bu kapsamda 5 yıllık dönem sonunda 1,4 milyon yapının enerji kimlik belgesi alması sağlanacaktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın paylaştığı 1 milyon bina olmakla beraber güncel sayı bulunamadığı için vaat ölçülememiştir (302).

Vaat #30

Yöresel malzeme seçimi ve Geleneksel Mimari uygulamalarını destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Şehrin farklı kesimlerinin ortak kullanım alanları olan kamusal açık ve yeşil alanlar ile şehir parkları, meydanlar gibi mekânsal düzenlemelerin sayısını ve niteliğini arttıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #32

Kentsel Dönüşüm sürecinde; insan, zaman ve mekâna dair tüm değerlerimizi koruyacak ve tasarıma yansıtacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #33

Yerinde dönüşüm ilkesi benimsenerek, mevcut sosyal yapının ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran mekânsal çözümler üreteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #34

Alan bazlı dönüşümü teşvik ederek, planlı alt yapıya sahip nitelikli yaşam alanları oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #35

Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla "Yapı Kayıt Belgesi" verilmesine yönelik düzenlemeyi yaptık. Yapı Kayıt Belgesi'ni bir milat olarak görerek şehirlerimizin planlı gelişmesi için her türlü tedbiri alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #36

Can ve mal güvenliğimiz açısından tehlike arz ettiği öngörülen 7,5 milyon konutun dönüştürülmesi için önümüzdeki 15 yıllık periyotta yılda 150-200 bini İstanbul'da olmak üzere 500 bin konutun yenilenmesini hedefliyoruz.

İlgili projeye dair düzenli veri alınmadığı gibi Kahramanmaraş depremlerinin ardından benzer amaçla başka bir projeye geçildiği için şuan vaat ölçülememektedir (304).

Vaat #37

Diyarbakır Suriçi'nde yürüttüğümüz çalışmalar ile bölgenin tarihi ve kültürel değerini ön plana çıkararak yöresel mimariye uygun inşa edilen yapılarla birlikte Suriçi'ni hakettiği değere kavuşturuyoruz. Surlarıyla, Hevsel Bahçeleriyle, Kırklar Dağı ile UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesi'nde olan Diyarbakır'ın, Güneydoğu'nun en önemli çekim merkezi olma özelliğini perçinliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #38

İdari ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine ilişkin adımlar atacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Vaat #39

Yeni bir şehircilik kanunu hazırlayarak şehirlerimizin planlı ve sağlıklı bir yapıda gelişmesini teminen arazi kullanımı, fiziki planlama, uygulama ve yapılaşma konularında temel ilkeleri, standartları ortaya koyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #40

Kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik çerçeve bir kanun hazırlanarak uygulamaların tek elden ve bütüncül bir şekilde yürütülmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #41

Mahalli idarelerin imar uygulamalarına ilişkin kurumsal kapasiteleri geliştirilerek finansman imkânlarını artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #42

Sosyal konut projelerine yönelik destekleri sürdüreceğiz. Terörden etkilenen bölgelerimizin altyapı ve üstyapısı yenilenerek buraların imarını tamamlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #43

Dar gelirliler ile engelliler, yaşlılar, emekliler, kadınlar, gençler, evsizler gibi dezavantajlı grupların konut gereksiniminin karşılanmasına yönelik sosyal konut projelerini desteklemeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mekân Planlaması ve İmar

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde şehirlerimizi, sosyal ve iktisadi durumuna bakmadan, her insanı kuşatan, kucaklayan mekânlar haline getirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Estetik kurulları aktif hale getirerek, şehir kimliği çalışmaları yönündeki koordinasyonu genişleteceğiz. İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Her şehrin; iklimine, coğrafi özelliklerine, tarihine, özgün mimari dokusu ile estetiğine uygun “Kentsel Tasarım Rehberleri” hazırlayacağız.

İlgili vaat kaç ilde ve ne boyutta olduğuna dair bir kesinlik içermeden rehberlerin hazırlanmasına dayanmasından ötürü ve ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesine dayanarak vaat gerçekleştirilmiştir (303).

Vaat #4

Şehre aidiyet duygularının artırılmasına yönelik faaliyetler yürüteceğiz. Mahalle, aile ve komşuluk kültürü ile toplumsal değerlerimizi odağımıza alacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Mahalle ve sokak kavramını öne çıkaran, kültürel ve sosyal dokuyu dikkate alan plan ve projeler hazırlanması için yerel yönetimlerimize destek olacağız; şehirlerimizin kimliğini yeniden canlandıracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #6

Mahalle ölçeğinde kültür ve sanat alanlarının oluşturulmasını, tarihi yapıların bu tip yeni fonksiyonlar üstlenerek yaşama kazandırılmasını amaçlayan projeleri destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mekân Planlaması ve İmar

Vaat #7

Geleneksel mahalle kültürünü yaşatan sivil mimari örneklerinin restorasyon çalışmalarının gerçekleştirilerek yaşama kazandırılmasını sağlamak için vatandaşlarımızı teşvik edecek yöntemleri hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Şehir merkezlerindeki tarihi dokunun üzerinde baskı oluşturacak mimari uygulamalara izin vermeyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Tarihi şehir merkezlerinde yaya dolaşımını mümkün kılacak ve bu alanları araç trafiğinden arındıracak yaklaşımları destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Ülke ve bölge düzeyindeki makro planlarla şehir ölçeğindeki mekânsal stratejik planlar arasındaki dengeyi gözeteceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Şehre dair önemli kararlar alınırken o şehirde yaşayanların fikirlerini alacak, ortak akli ön plana çıkaracak bir anlayışla şehirlerimize yaklaşacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mekân Planlaması ve İmar

Vaat #12

Çocuk dostu şehir yaklaşımı benimsenerek tüm çocuklarımız için yaşanabilir çevreler oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Şehircilik Araştırma Merkezi kuracağız. Yenilikçi ve çevreye duyarlı ürün ve çözümlerin uluslararası standartlarda yerli üretimini sağlamak için AR-GE ve yatırım destek mekanizmaları oluşturacağız.

İlgili vaatte yer alan Şehircilik Araştırmaları Merkezi'nin kurulmuş olmasına dair herhangi bir bulgu bulunmamış olup vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #14

Yeni Şehircilik Vizyonu'nun operasyonel birimi olarak "Bizim Şehir Proje Merkezi" oluşturduk. Bizim Şehir Proje Merkezi ile Yeni Şehircilik Vizyonumuzu yerel yönetimler ile işbirliği içinde hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Yöresel mimari projelerini 81 ilin kırsal yerleşmeleri için tamamlayacağız.

İlgili vaat "Kentsel Dönüşüm ve Konut" alt başlığının 16. vaatinde gerçekleştirmediği belirtilmiştir.

Vaat #16

Piyasa gözetim ve denetim sistemlerini iyileştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Yapı Kayıt Belgesi ile imar barışını sağlayacağız. İmar barışıyla, mevcut yapısında herhangi bir değişiklik yapılmaksızın, imarsız ya da imara uygun yapılmamış binalara yapı kayıt belgesi vereceğiz. Mevcut emlak değeri üzerinden yüzde 3 gibi sembolik bir ücret karşılığında İmar ya da tapu alımında veya kentsel dönüşümde geçerli olacak bu belge sayesinde milyonlarca vatandaşımızın imarla; mülkiyetle; elektrik, su ve altyapıyla ilgili sorununu da çözmüş olacağız.

İlgili vaat "Kentsel Dönüşüm ve Konut" alt başlığının 18. vaatinde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Rapor

Mekân Planlaması ve İmar

Vaat #21

Büyükşehirlerde köyden mahalleye dönüşen yerlerde imardan kaynaklı mağduriyetleri gidereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Kırsal Alan İmarı düzenlemesi ile köyden mahalleye dönüşen alanlarda kırsal yerleşim alanı tanımlaması getirerek, vatandaşlarımızın bu alanlardaki ruhsat ve izin başvurularında alınacak ücretlerde kolaylık sağlayacağız. İskan Kanunu uygulamaları kapsamında 2.750 konutu hak sahiplerine teslim edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Vatandaşlarımız, hizmete açtığımız Ulusal Coğrafi Veri Portalı ile Kamu Kurumlarının tüm coğrafi verilerine tek bir noktadan erişebiliyor. Şehirlerimizin yüksek çözünürlüklü (10 cm) harita altlıklarını Belediyelerimize bedelsiz olarak sağladık. Devam eden yatırımlarla belediyelerimiz kaynaklarını, vatandaş odaklı hizmetlerde daha fazla kullanabilecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Ulusal Coğrafi Bilgi Stratejisi ve Eylem Planı ve Ulusal Akıllı Kentler Stratejisi ve Eylem Planımız ile akıllı şehirleri coğrafi bilgi teknolojileri üzerinde inşa ediyoruz. Şehirlerimizi yerli-milli çözüm ve teknolojilerle Akıllı Şehirler haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Akıllı şehir uygulamaları ve Kent Bilgi Sistemleri ile vatandaşın hayatını kolaylaştıracağız. Her bir vatandaşımızın Kent Bilgi Sistemleri imkanlarından faydalanmasını bulut teknolojisi ile sağlıyoruz. Enerji, sokak aydınlatma, elektrikli şarj altyapısı gibi akıllı şehir çözümleri, yenilenebilir kaynaklar ve akıllı bina teknolojisini teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Mekân Planlaması ve İmar

Vaat #26

Çevre dostu şehirler geliştireceğiz. Yeşil Sertifika Sistemi ile sürdürülebilir yeşil binaların ve yerleşmelerin sertifikalandırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Yeni bir “yeşil kamusal alan planlama anlayışı” oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #28

Bina ölçekli yeşil alan uygulamalarından bağımsız olarak, mahalledeki bina yoğunluğuyla orantılı büyüklüklerde aktif yeşil alanlar oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.,

Vaat #29

Mahalle ölçeğinde “ağaç envanteri” belirleyerek, periyodik olarak izleyeceğiz.

İlgili vaat “Kentsel Dönüşüm ve Konut” altbaşlığında yer almış olup tekrar edilmiştir.

Vaat #30

Yapıların Enerji Kimlik Belgesi alması sağlanacak, binalarda enerji verimliliği artırılabilecektir. Bu kapsamda 5 yıllık dönem sonunda 1,4 milyon yapının enerji kimlik belgesi alması sağlanacaktır.

İlgili vaat “Kentsel Dönüşüm ve Konut” altbaşlığında yer almış olup tekrar edilmiştir.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #1

Ülkemizin bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklılıklarını azaltmak, yaşam standartlarını birbirine yaklaştırarak topyekün kalkınmayı sağlamak temel amacımızdır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Önümüzdeki dönemde Türkiye'yi bölgesel gelişmişlik farklarının azaldığı, refahın ülke sathına daha dengeli yayıldığı, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendiği bir ülke haline getireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #1

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde de daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye hedefi çerçevesinde; bölgesel gelişmişlik farklarını azaltacak, refahın ülke sathına daha dengeli yayılması, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi, tüm bölgelerin rekabet güçlerinin artırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Daha kapsayıcı, daha hakkaniyetli ve daha katılımcı kalkınma için bölgesel kalkınma politikalarına özel önem vereceğiz. Kalkınma politikalarının, yerleşimlerin niteliklerine ve ihtiyaçlarına göre farklılaştırılması sağlayacak, ülke genelinde çok merkezli ve dengeli bir yerleşim sistemi oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Düşük gelirli illerde; asgari yaşam standartlarının iyileştirilmesine, bunların ulusal ekonomik ve sosyal yapıya entegrasyonunun güçlendirilmesine, temel altyapı ve hizmet kalitesinin artırılmasına ve ekonomik kalkınmayı teşvik edecek sermaye birikiminin sağlanmasına yönelik politikalar uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Nispeten düşük gelirli yörelerde; kalkınmada sürükleyici rol üstlenecek ve ülke genelinde daha dengeli kalkınmayı sağlayacak merkezleri destekleyecek, zamanla bu şehirlerin kaydettikleri gelişmenin çevre yörelere aktarılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Orta gelişmişlik düzeyindeki illerde; girişimciliğin desteklenmesine, kentsel standartların geliştirilmesine, şehir imajının güçlendirilmesine, beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesine ağırlık vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #6

Anadolu'da büyüme odakları geliştireceğiz. Sanayinin ülke genelinde dengeli gelişimi ve mevcut iç potansiyellerden daha iyi yararlanmasını sağlayıp, Anadolu'da rekabetçi şehirler oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Bu şehirlerin; üretken yatırımlar ve nitelikli işgücünü kendine çeken bir ekosisteme sahip olmalarını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Metropollerin küresel ölçekte rekabet edebilirliğini artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Metropol ekonomilerinin ileri teknoloji, ihtisaslaşmış hizmetler ile kültürel sektörlere odaklanmasını sağlayacağız. Kentsel altyapı ve kentsel kültürün geliştirilerek sosyal uyumun güçlendirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Bölgelerimizde girişimcilik ruhunu destekleyecek politikalar izleyeceğiz. Her bölgenin yenilik kavramı ile harmanlanmış "etkin girişimcilik" yaklaşımının tespiti ile il düzeyinde "girişimcilik yol haritaları" hazırlayacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #11

İstanbul ve Ankara'da farklı modellerle uygulama denemeleri yapılan, bölgelere göre uyarlanmış genç girişimci merkezleri kuracağız.

İlgili vaate dair bulunan bulgu İzmit'te Girişimci Merkezi kurulmuş olması ancak bu merkezin belediye bünyesinde kurulmuş olmasından ötürü vaat muğlaklık açısından problemlidir (305). Vaat geçersizdir.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #12

Üniversitelerin buldukları bölgelerle bağlantılarının güçlendirilmesi, öncelikle bölgelerindeki işletmeler ve kurumlara hizmet sunan bilgi, yenilik ve teknoloji aktarım merkezleri haline gelmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Nüfusun bölgelerde kalıcılığını sağlamaya destek olmak üzere bölgelere özel istihdam politikaları ve uygulamalarını geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Kalkınma Ajanslarımız; bölgelerinin kalkınması adına bir yol haritası ortaya koyan, kendi kararlarını veren, bölge ve il düzeyinde diğer kurumları daha aktif yönlendiren bir şemsiye kurum olarak faaliyet gösterecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Kalkınma ajanslarının analiz ve araştırma çalışmalarına ağırlık vermelerini, bölgelerinin potansiyellerine odaklanarak farklılaşmalarını ve strateji geliştirmelerini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Ajansların, yerelde insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çalışmalarına öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Ajans desteklerine ilişkin süreçlerde işlemleri azaltılacak ve destek mekanizmalarını yeni araçlarla çeşitlendirileceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #18

Bölgelerindeki mevcut durum, ihtiyaç ve gereklilikler dikkate alınarak Yatırım Destek Ofisleri bünyesinde “tek durak ofis” uygulamaları hayata geçirilecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #19

Ajanslar aracılığıyla bölgelerde aile şirketlerinin kurumsallaşması için çalışmalar yapılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Yatırım destek ve tanıtım uygulamalarının geliştirilmesi ve kalkınma ajanslarının bu alandaki faaliyetlerinin etkinleştirilmesine yönelik sistem tasarımı çalışmaları yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Yatırım ortamının bölgesel ölçekte değerlendirilmesine ve takibine imkân verecek araştırma ve modelleme çalışmaları yapacağız. Bu kapsamda; 26 adet bölgesel yatırım ortamı değerlendirme raporu ile bir adet ulusal düzeyde yatırım ortamı değerlendirme raporu hazırlayacağız.

Yapılan araştırmalar sonucunda bölgesel yatırım ortamı değerlendirme raporlarına rastlanılsa da ulusal düzeyde yatırım ortamı değerlendirme raporuna dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Vaat #22

Ajansların Avrupa Birliği Yapısal Fonlarının yönetimi ve kullanılması ile sınır ötesi işbirliklerinin güçlendirilmesi konusunda daha etkili bir rol üstlenmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Bölgesel kalkınmada uluslararası işbirliklerini geliştireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Vaat #24

Türkiye'nin sınır bölgeleri ile komşu ülkeler arasındaki bölgesel işbirliklerini güçlendirerek buralarda kalkınma için yeni bir açılım sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Avrupa Birliği Uyum Fonu kapsamında ilgili paydaşların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla strateji ve eylem planı hazırlayarak uygulayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Yapısal Fonların kullanılabilmesi amacıyla gerekli planlama belgelerini hazırlayacak, bu kapsamda proje havuzu oluşturacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

Bölgesel desteklerde, Avrupa Birliği gereksinimlerini de karşılayacak kapsamlı bir İzleme Bilgi Sistemi kuracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Kırsal Kalkınma

Vaat #1

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde köylerimiz ve köylülerimiz başta olmak üzere kırsal kalkınmanın ana unsurlarına destek vermeye devam edeceğiz. Bu kapsamda kırsal alanda köy bazlı hizmet ve yatırım ihtiyacı analizi yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Ulusal kaynaklarla merkezi idareler tarafından yürütülen tüm kırsal kalkınma program ve projelerinin uygulayıcı kurum başkanlığında ilgili kurumlarla bir araya gelinerek yıllık çalışma ve saha ziyareti yapacağı yönlendirme komitelerinin ihdas edilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Merkezi düzeydeki planlama ile yereldeki uygulamalar arasındaki uyumu güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Kırsal Kalkınma Desteklerinin 81 ile yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #5

Doğal ve kültürel kaynak potansiyeli yüksek yörelerde kırsal turizm altyapısını geliştirmeye devam edeceğiz. Kırsal alanda yürütülen iskân projelerinin yöresel mimari dokuyu gözetecek şekilde uygulanmasını sürdüreceğiz.

İlgili paragraf bir devam faaliyetidir bu yüzden incelenmemiştir.

Vaat #6

KÖYDES Projesi çalışmalarının Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) temelinde dijital ortama aktarılması amacıyla KÖYDES çalışmaları yürütülerek Köylerin Altyapısının İzlenmesi Projesini devam ettireceğiz.

İlgili paragraf bir devam faaliyetidir bu yüzden incelenmemiştir.

Rapor

Kırsal Kalkınma

Vaat #7

KIRBİS (Kırsal Altyapı Bilgi Sistemi) ile Büyükşehir Belediyesi bulunan 30 ilimizde kırsal altyapı envanterleri sayısal biçimde oluşturularak merkezde bütünleştirilmesini sağlayacağız.

İlgili vaat Büyükşehir Belediyeleri ile ilgili olduğu gerekçesiyle incelenmemiştir.

Vaat #8

81 ilimizin TKDK tarafından desteklenmeye başlaması ile TKDK'yu Ödeme Ajansına dönüştüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

IPARD kapsamında, toplamda 5,2 milyar TL yeni yatırımla ilave 10 bin yeni yatırımı destekleyecek, 50 bin yeni istihdam sağlama hedefimize ulaşacağız.

İlgili projedeki Avrupa Birliği ile gerçekleştirilmesine rağmen oluşturulması hedeflenen değerlere dair bir veri bulunmamıştır.

Vaat #10

Nüfusun kırsal alanda tutundurulmasını özendiracağız:

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Kırsal alanda tarım-gıda işletmelerini yaygınlaştıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Üniversitelerde "kırsal kalkınma" alanında lisansüstü eğitim programları oluşturacağız.

Kırsal Kalkınma alanında bir lisansüstü bulunamamış olsa da alt dallara dair araştırma gerçekleştirilemediği için vaat incelenmemiştir.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #1

Türkiye'nin Avrupa Birliği hedefini stratejik bir hedef olarak görüyoruz. Ancak Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizi, diğer ilişkilerimizin bir alternatifi değil, tamamlayıcısı olarak tanımlıyoruz.

İlgili paragraf bir vaat değildir.

Vaat #2

Türkiye, açılan tüm fasillara paralel şekilde reform süreçlerini tamamlamış, çıkarları doğrultusunda işbirliğinin ötesinde AB'yle entegrasyonunu gerçekleştirmiş şekilde güçlü ve etkili bir ülke olarak AB katılım hedefini sürdürmektedir.

İlgili paragraf bir vaat değildir.

Vaat #3

ABD ile yaşanan sorunları aşmak istiyoruz. ABD'nin özellikle PYD/YPG ve FETÖ konuları başta olmak üzere ulusal güvenliğimize ilişkin beklenti ve hassasiyetlerimize uygun somut adımları atmasının sağlanması için gerekli diplomasi ve lobi faaliyetlerine ivme kazandırılarak devam edilecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

ABD ile yakın işbirliğinin korunması esastır. ABD'nin Suriye'de PYD/YPG'ye desteğini kesmesi, PKK ile mücadelemizde somut destek vermesi ve FETÖ'nün iadesi konularında somut adımlar atması işbirliğimizin temel unsurlarını oluşturmaktadır.

İlgili paragraf bir vaat değildir.

Vaat #5

Önümüzdeki dönemde enerji ve ticaret başta olmak üzere Rusya ikili ilişkilerimizi geliştirmeye çalışacağız. Rusya'yla bölgesel konularda ve özellikle Suriye meselesinde yakın eşgüdümümüzü sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #6

Balkan ülkeleri ile tarihi beraberliğimiz ve coğrafi yakınlığımız çerçevesinde iyi ilişkilerimizi sürdürmeye devam edecek, ikili işbirlikleri ile ticari ve turizme yönelik ortaklıkları daha da sıkılaştıracaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Kıbrıs Türk halkının yanındayız. KKTC'nin ekonomik altyapısının güçlendirilmesi ve refahının artırılması için bugüne kadar kararlılıkla attığımız adımlara devam edeceğiz. Kıbrıs'ta, her iki halkın siyasi iradelerini ve Ada'nın ortak sahibi olmalarını temel alan müzakere edilmiş adil ve kalıcı bir çözüm için garantör ülke olarak yapıcı katkımızı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Ukrayna'yla ilişkilerimizi her alanda geliştirmeyi sürdürme azmindeyiz. Ülkedeki krize, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve uluslararası hukuk temelinde diplomatik yöntemlerle çözüm bulunması yönünde yürütülen çabaları desteklemeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Kırım'ın asli halkı olan soydaş Kırım Tatar Türkleri'nin güvenlik ve refahının temini önceliklerimizdendir. Kırım Tatar Türkleri'nin hak ve çıkarlarının genişletilerek güvenceye kavuşturulması yönünde gerekli girişimlerde bulunmayı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Ülkemiz Güney Kafkasya'daki anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü doğrultusunda, Azerbaycan topraklarının işgalinin sona erdirilmesi için çaba göstermeye devam edecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #11

Kafkasya ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerimizin daha da geliştirilmesi ve 2009 yılında kurulan Türk Konseyi'nin daha da güçlendirilmesi temel hedeflerimiz arasında yer almaya devam edecek olup, Türkmenistan ve Özbekistan'ın da bu örgüte üye olmalarını teşvik ediyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #12

Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleriyle yakın diyalogumuz sürdürülerek, karşılıklı çıkar ve faydaya dayalı çok boyutlu politikalar izleyecek; Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı gibi kurumlarımızın da katkılarıyla özellikle halklarımız arasındaki kültürel ve beşeri ilişkilerin geliştirilmesine öncelik vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Önümüzdeki dönemde de etnik ve mezhebi temellere dayanan ayrıştırıcı ve dışlayıcı yaklaşımlar ile terörizm gibi zorlu sınamalarla karşı karşıya kalan bölge ülkelerinin güvenlik ve istikrarı temin etmeye yönelik mücadelelerini desteklemeyi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Filistin davasına tam destek veriyoruz. Ortadoğu Barış Süreci'nin sağlıklı bir zeminde yeniden canlandırılmasının gerekli olduğunu değerlendiriyoruz. Filistin makamlarıyla temas ve eşgüdüm içindeyiz. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Dönem Başkanı olarak önümüzdeki dönemde faaliyetlerimizi yoğunlaştıracağız. Filistin'e yönelik yardımlarımızı her alanda sürdüreceğiz. Kudüs ve Mescid-i Aksa'ya yönelik her türlü gayri hukuki ve BM kararları hilafına girişime tavizsiz olarak karşı duracağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #15

Sekizinci yılındaki Suriye ihtilafının daha fazla acı ve yıkıma sebebiyet vermeksizin, Suriye halkının meşru talepleri temelinde nihai bir siyasi çözümle neticelenmesi için gayretlerimizi sürdüreceğiz. Bugün Türkiye, sahadaki gerginliklerin azaltılması amacıyla tesis ettiği on iki gözlem noktası, terörle mücadelede birliklerini sahaya sürmekten çekinmemesi, muhalefetin garantörü sıfatıyla Astana ve Soçi'de, siyasi sürecin destekleyicisi olarak ise Cenevre'de ortaya koyduğu aktif katkıyla Suriye meselesindeki etkin ve etkili aktörler arasında yer aldığını kanıtlamıştır. Hem Rusya ve İran hem de ABD ve diğer Batılı ülkelerle angajmanımız sayesinde krizin halline yönelik inisiyatifler arasında irtibat sağlanmasına önem atfediyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

Şimdiye dek olduğu gibi, bundan böyle de, toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini muhafaza eden, barış ve istikrar içinde, demokratik ve meşru bir yönetime kavuşmuş, ihtilaf dönemi süresince yerlerinden edilmiş milyonlarca insanıyla yeniden buluşmuş yeni bir Suriye hedefi için çalışacağız. Arzumuz, yeni Suriye'yle komşuluk ilişkilerimizi ve işbirliğimizi yeniden tesis etmek ve Suriye halkıyla tarihi, kültürel ve beşeri bağlarımız temelinde ilişkilerimizde yeni bir dönem başlatmak olacaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Irak'ta kalıcı istikrar ve güvenliğin sağlanmasına yönelik çabalarımız devam edecektir. Irak'ın kapsayıcı politikalarla adil güç ve gelir paylaşımı temelinde, Anayasası'nda öngörüldüğü şekilde işleyen federal ve demokratik bir sisteme kavuşması, sınırları içinde tam anlamıyla egemenliğini ve birliğini tahkim ederek, topraklarında yuvalanan ve ülkemize tehdit teşkil eden terör örgütlerini bertaraf etmesi için desteğimizi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #18

Türkmen toplumunun karşılaştığı sıkıntılara en kısa sürede sürdürülebilir çözümler bulunabilmesi ve Türkmenlerin Irak'ta hak ettikleri güvenlik ve refaha kavuşabilmeleri için Iraklı yetkililerle işbirliğine devam edeceğiz. Irak'ın Yeniden İmarı Konferansı'nda açıkladığımız taahhütleri, karşılıklı çıkarlar çerçevesinde hayata geçirerek, bölgemizde altyapı ihtiyaçlarını giderecek, yeniden imarı çalışmalarına hız kazandıracak, yeni iş imkanları yaratacak ve ülkelerimiz arasındaki ticari, kültürel, sosyal münasebetleri artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #19

İkili ilişkilerin yanı sıra Suriye başta olmak üzere Ortadoğu'daki barış sürecinde İran'la yakın diplomatik ilişkilerimizi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #20

Afganistan odaklı bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla 2011 yılında ülkemizin öncülüğünde tesis edilen "Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci"ne etkin şekilde katılım sürdürülecek, sürecin 2018 yılı eşbaşkanlığını üstlenmemiz çerçevesinde her yıl düzenlenen Dışişleri Bakanları konferansına da evsahipliği yapılacaktır. Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) toplantısının 2018 yılı içerisinde Pakistan'da düzenlenmesi öngörülmektedir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Ticari ve diplomatik bağlarımızı güçlendirdiğimiz Latin Amerika ve Karayipler ile ekonomik ve sosyal ilişkilerimizi karşılıklı saygı ve işbirliği temelinde geliştirmeyi sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Afrika'da Türkiye bilinci daha da güçlendirmek amacıyla, Büyükelçiliklerimizin sayısını daha da arttıracamız, ilişkilerimizin gelişmesine katkı sağlayan tüm kamu kuruluşlarının faaliyetlerini güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Türk firmalarının ve işadamlarının Afrika pazarında etkin hale gelebilmeleri ve pazar payını arttırmaları için sarf ettiğimiz gayretler neticesinde 20 milyar Dolar seviyesini aşan toplam ticaret hacmimizi artırmak için gayret göstereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #24

Kalkınma ve insani yardımlar ile güvenlik işbirliğini dengeli bir biçimde harmanladığımız vizyonumuz çerçevesinde Afrika'ya uzattığımız yardım elini muhafaza edeceğiz. Bu modelin uluslararası toplum tarafından benimsenmesi ve başta Somali'de olmak üzere tüm Afrika'da uygulanması için gayret göstereceğiz

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Ülkemizin 2023 hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından küresel ekonominin dinamosu haline gelen Asya-Pasifik bölgesiyle siyasi ve ekonomik ilişkilerimizin güçlendirilmesini teminen ikili ve kurumsal düzeyde bölge ülkeleriyle işbirliğimizi güçlendirmeye devam edeceğiz. ASEAN ile Sektörel Diyalog Ortaklığı mekanizmasını etkin bir şekilde kullanarak özel sektörümüze bölgede açılım sağlayacak zeminin yaratılması için çalışacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Başta Myanmar ve Güney Filipinler olmak üzere bölgedeki Müslüman toplulukların sorunlarının çözümüne yapıcı katkı sağlamayı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #27

BM'deki reform çalışmalarına aktif destek vermeye ve BM Sekreteryasında daha fazla Türk vatandaşının görev alması için girişimde bulunmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #28

Güvenlik ve savunma politikamızın merkezinde olan NATO'nun, gerek askeri gerek siyasi etkinliğinin daha da güçlendirilmesine ve ülkemizin dışarıdan kaynaklanan tehditlere karşı savunulmasına katkı sağlamasına yönelik çalışmaları bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #29

AGİT nezdinde başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere temel hak ve özgürlükleri ihtiva eden diğer sözleşmelere uyum sağlayacak şekilde mevzuat ve uygulamalarımızı iyileştirmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #30

İşkenceye karşı sıfır tolerans politikamız ışığında, Avrupa Konseyi'nin bu alandaki mekanizmalarıyla yakın işbirliğini sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Önümüzdeki dönemde İİT'in işleyişini reforme edecek bir sürecin ülkemiz öncülüğünde Bangladeş'le işbirliği halinde başlatılması; Kudüs konusunda alınan kararların takipçisi olunması ve İİT Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezinin İstanbul'da yerleşik bir uluslararası örgüt olarak faal hâle getirilmesi öngörülmektedir. BM'den sonra dünyadaki en büyük ikinci uluslararası örgüt olan İİT'in tüm İslam aleminin ortak çıkarlarına hizmet eden, saygın, işlevsel ve etkin bir konuma ulaşması için çabalarımızı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Vaat #32

Küresel ekonomiye dair alınacak kararlarda söz sahibi olmak ve küresel ekonomik gündemin şekillenmesinde aktif rol oynamaya devam etmek amacıyla G20 çerçevesindeki faaliyetlerimiz sürdürülecektir.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açığı bulunmamaktadır.

Rapor

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Vaat #33

Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı Dönem Başkanlığını, 20 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlediğimiz Zirve'yle devraldık. Kuruluşunun 20. yılını dolduran D-8'in karar alma mekanizmalarının değiştirilmesini ve üye sayısının artırılmasını amaçlıyoruz. D-8 Enerji Bakanları ve Ulaştırma Bakanları Toplantıları önümüzdeki dönemde ülkemizde gerçekleştirilecek. Örgütün önemli kazanımlarından biri olan Tercihli Ticaret Anlaşmasına ilişkin listeleri güncellemeyi; üye ülkeler arasında yerel para ile ticarete imkân verecek Takas Odasını hayata geçirmeyi ve D-8'in proje finansmanı sağlamasına olanak verecek Proje Destek Fonunu Dönem Başkanlığımızda hayata geçirmeyi öngörüyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #34

Ülkemizin küresel meselelere ilişkin tutumunu MIKTA (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) ve bölgesel oluşumlar aracılığıyla duyurmaya ve işbirliği imkânlarını geliştirmek için çalışmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #35

Önümüzdeki dönemde KEİ aracılığıyla bölgesel işbirliği imkânlarını geliştirmek; Uluslararası Daimi Sekreteriyasına evsahipliği yaptığımız KEİ'nin uluslararası planda görünürlüğünü arttırmak ve ülkemizin etkin dış politika araçlarından biri haline getirmek doğrultusundaki politikalarımızı devam ettireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #36

IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası finans kuruluşlarıyla ilişkilerimizin ülkemizin çıkarları doğrultusunda işbirliği temelinde sürdürülmesini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #1

Önümüzdeki dönemde kalkınma işbirliği politikamızı stratejik bir çerçeveye kavuşturacağız. Kalkınma işbirliğine yönelik mali, beşeri ve kurumsal kapasite ile hukuki altyapımızı güçlendirerek, bu imkânların toplumsal refahımızın yükseltilmesine yönelik kullanılmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Türkiye’de uluslararası işbirliğine dönük farkındalığın artırılması ve Türkiye ile paydaş ülkeler arasında kültürel işbirliğinin güçlendirilmesi yönünde çalışmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Kamu kurumları, özel sektör ve STK’larda uluslararası işbirliği alanında kurumsal ve beşeri kapasitenin geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası kamuoyunun farkındalığının artırılması ve Türkiye’nin uluslararası kalkınma işbirliği kuruluşları için bölgesel merkez haline gelmesini hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #4

Kalkınma İşbirliği Temel Politika ve Strateji Belgesi ve Dış Yardım Kanununu hazırlayacağız.

İlgili “Kalkınma İşbirliği Temel Politika ve Strateji Belgesi”ne dair tek bulgu “Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısı Geliştirilmesi Programı” içerisinde 2014 yılında bitmesi gerektiğine dair bir ibare dışında herhangi bir bulgu bulunamamış olup dış yardım kanununa dair de bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir (306).

Vaat #5

Türkiye’nin kalkınma işbirliği kapsamlı gözden geçirme raporunu hazırlayacağız.

“Türkiye’nin kalkınma işbirliği kapsamlı gözden geçirme raporu”na dair yapılan araştırmalar sonucunda gerçekleştirildiğine dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup vaat gerçekleşmemiştir.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #6

Kalkınma işbirliği alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarını akredite edecek, uluslararası merkez olabilmeleri amacıyla destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #7

Türkiye'nin uzmanlık birikimine sahip olduğu belirli alanlarda "Bilgi ve Tecrübe Paylaşım Programları" başlatacağız.

İlgili "Bilgi ve Tecrübe Paylaşım Programları"na dair tek bulgu "Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısı Geliştirilmesi Programı" içerisinde 2017 yılında bitmesi gerektiğine dair bir ibare dışında herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleşmemiştir (306).

Vaat #8

Eğitimde uluslararası hareketlilik ve işbirliğini desteği sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #9

Üniversitelerde uluslararası kalkınma işbirliği araştırma merkezleri ve yüksek lisans programları oluşturacağız.

İlgili araştırma merkezi Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde kurulmuştur (307). Vaat gerçekleştirilmiştir.

Vaat #10

Eğitim kurumlarında yabancı dil eğitiminin etkinliği konusunda bir program başlatacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #11

Üniversitelerde uluslararası öğrenci ofisleri kuracağız ve uluslararası öğrencilere yönelik mevzuat iyileştirme çalışması yapacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #12

Dünyanın en kapsamlı ve prestijli burs programlarından biri olan Türkiye Bursları ile küresel bilgi birikimine, eğitim eşitliğine, ülkelerarası iletişim ile siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #13

Türkiye Bursları çerçevesindeki dinamik burs programları ile ülkemizin uluslararası öğrenci hareketliliğinden aldığı payı yükselterek nitelikli öğrenci ve araştırmacıların ülkemizi tercih etmelerini sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Uluslararası öğrenciler ve yüksek nitelikli insan gücü için oluşturulan eğitim ve staj programlarının sayısı ve çeşitliliğini artırarak ülkemizin eğitim üssü haline gelmesine olanak sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #15

Uluslararası öğrencilerin sosyal ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak kültürel ve sosyal programlar ile Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna uygun nitelikte öğrenciler yetiştirilmesine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #16

İkili eğitim protokolleri ile kardeş ülkelerin yetişmiş insan gücüne ve yönetim kadrolarının donanımlı bir şekilde yetiştirilmesine katkı sağlayacak ve ülkemiz ile kardeş ülkeler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine destek vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #22

Akademik Araştırmalar ve Sivil Toplum İşbirliği Programları ile kardeş toplulukların ve ülkemizin entelektüel kadrolarının yetiştirilmesi, ortak ilmi ve kültürel birikimin zenginleştirilmesini, dünyayı Türkçe anlayan, Türkçe düşünen, Türkçe fikir üreten merkezinde ülkemizin yer aldığı küresel bir ağ oluşturulmasını hedefliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #23

Bu kapsamda gerçekleştirilen projeler ile sözlü ve yazılı ortak tarihi mirasın arşivlenmesi, dünyanın dört bir yanında kardeş toplulukların ürettiği düşünce zenginliğinin doğrudan Türkçe olarak ilim dünyamıza kazandırılması ve Türkçe düşünce eserlerinin başka dillere tercüme edilmesi çalışmalarını sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #24

Kültürel Hareketlilik ve Eğitim İşbirliği Programları ile kardeş topluluklara mensup genç kuşaklara ortak kimlik şuurunun ve kültürel değerlerin aktarılması için müfredat ve temel eserler çalışmaları ve kültürel eğitim-gezi programları düzenleneceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #25

Bu kapsamda, üniversite öğrencileri, araştırmacılar, gençlere yönelik özel programlar ile uzmanlar ile birlikte temel eğitim ve kültür eserlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #26

Ahıska Türkleri, Kırım Tatarları gibi azınlık durumunda bulunan kardeş topluluklara yönelik olarak kimlik ve kültürel değerlerinin, demokratik haklarının korunması ve haklı davalarını uluslararası topluma duyurmaları için çeşitli projelerle destekler vermeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #27

Önümüzdeki dönemde de kardeş topluluklarımızla yürüttüğümüz projelerimize hızla devam edeceğiz. Bu kapsamda Tunus'ta ve Cibuti'de Anne-Çocuk Sağlık Hastaneleri inşa edeceğiz.

İlgili vaate dair önceki açıklamalarda projenin TİKA üzerinden yapılacağı bulunmuş olup TİKA'nın mevcut faaliyetleri arasında bu hastanelerinin bulunmadığı tespit edilmiş olup vaat gerçekleşmemiştir (309).

Vaat #28

Balkanlarda tarım ve hayvancılık ve mesleki eğitim ve kapasite artırım projelerine hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Ortak mirasımıza sahip çıkma ve halklarımız arasında barış köprüleri inşa etme amacıyla Başta Filistinli kardeşlerimiz olmak üzere tüm gönül coğrafyamıza her alanda destek olmaya devam edecek, hak ettikleri yaşama kavuşmaları ve barış içinde yaşamaları adına her zaman yanlarında olacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #30

Ata yurdumuz Orta Asya'da yer alan kardeş ülkelerle ilişkilerimizi geliştirme, ülkemiz tecrübesini oralara aktarma ve ortak tarihi ve kültürel mirasımıza sahip çıkma alanlarında projelerimize devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #31

Afrika'da eğitim, sağlık ve ulaştırma gibi alanlarda fiziki altyapılara vereceğimiz desteklerle dün olduğu bugün ve yarın da Afrika'nın gerçek potansiyelini kullanabilmesi adına projelere hızla devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #32

Suriye, Yemen, Afganistan gibi kriz bölgelerine yönelik olarak yeniden inşa sürecinde görev alabilecek nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi için özel burs ve eğitim programları gerçekleştireceğiz.

İlgili vaate dair yeteri kadar veri bulunamadığı için vaat incelenmemiştir.

Vaat #33

Başta Kırgızistan, Nijer, Cibuti, Libya ve Gazze olmak üzere, yurtdışında yeni hastaneler açarak sağlık hizmeti vermeye devam ediyoruz ve edeceğiz.

İlgili vaat bir devam ifadesi olup incelenmemiştir.

Vaat #34

EAGÜ'den gelen öğrenci ve akademisyenlere kalkınmada ihtiyaç duydukları öncelikli alanlarda üniversitelerimizde burslu eğitim imkânlarını artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #35

Kamu kurumlarının dış ilişkiler birimlerini, bütçe, insan kaynağı ve kurumsal açıdan güçlendireceğiz. İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #36

Uluslararası örgütlerdeki Türk uzman personel sayısını artıracacağız.

İlgili vaate dair herhangi bir veri bulunamamıştır.

Vaat #37

Yurtdışı misyonlardaki ihtisas birimlerini gözden geçireceğiz ve söz konusu birimlere yapılan atamaların liyakat esasına dayalı olmasını sağlayacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #38

Türkiye'nin acil ve insani yardım kapasitesini daha da güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Vaat #39

Resmi kalkınma yardımlarımız gerek miktar, gerek içerik bakımından girişimci ve insani dış politikamızın önemli bir unsuru olmaya devam edecektir. Vizyonumuz, Kalkınma yardımları yoluyla uluslararası barış ve istikrara katkıda bulunmaktır.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #40

Göç alanında insan odaklı politikamızı bugüne kadar yaptığımız şekilde sürdüreceğiz. Uluslararası yükümlülüklerimiz ve ulusal mevzuatımız çerçevesinde insan onuruna yakışan şekilde koruma sağladığımız kişilerin refahının artırılması ve sosyal uyumunun geliştirilmesi amaçlarıyla gerekli koşulları sağlamaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #41

Göç Uyum politikalarımızın güçlendirilmesine yönelik çalışmaların son aşamasına geldik. Uyum Strateji belgemiz çerçevesinde politikalarımızı hayata geçireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #42

Özellikle yasadışı yollardan ülkemize gelenlerin gönüllü ve güvenli şekilde ülkelerine dönmelerine yönelik çaba ve çalışmalarımıza devam edeceğiz. Gönüllü geri dönüş mekanizmalarını güçlendireceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Vaat #1

AK Parti olarak, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın kimliklerini ve kültürlerini koruyarak içinde buldukları topluma entegre olmalarını; ekonomik, sosyal ve siyasi yaşama aktif katılımlarını destekliyoruz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #2

Bununla birlikte, asimilasyon politikalarına karşı, kültürel kimliklerinin korunmasına azami önem gösterecek ve gerekli desteği vermeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #3

Diaspora politikamızın bütüncül şekilde uygulanması için farklı kurumlarımız tarafından yürütülen hizmetlerin koordinasyonunu sağlamayı, AK Parti olarak temel önceliklerimiz arasında görüyoruz. Bu bağlamda Yurtdışı Vatandaşlar Koordinasyon Kurulunu kuracağız. Konsolosluk bölgelerinde sekreteryası YTB tarafından yürütülecek geniş katımlı Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Meclisleri oluşturacağız.

İlgili vaatteki “Yurtdışı Vatandaşlar Koordinasyon Kurulu”na dair herhangi bir bulgu bulunamamış olup “Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Meclisleri”ne dair de herhangi bir bulgu bulunamamıştır. Vaat gerçekleştirilmemiştir.

Vaat #4

Önümüzdeki dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisinde Yurtdışı Türkler Komisyonu adıyla daimi bir ihtisas komisyonu kurulmasını sağlayacağız.

TBMM Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Alt Komisyonu ismiyle kurulmuş olup vaat gerçekleştirilmiştir (310).

Vaat #5

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın; kültürel aidiyetlerinin korunmasını, STK'larının daha etkin hale getirilmesini, topluma aktif katılım kapasitelerinin geliştirilmesini ve vatandaşlık haklarının güçlendirilmesini destekleyeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Vaat #6

Yurtdışı vatandaşlara yönelik başlatmış olduğumuz burs programı başta olmak üzere Türk diasporasının öncülerini yetiştirecek programları artıracaktır. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu alanlarda uzman yetişmesini sağlamak amacıyla yeni burs programları oluşturacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #7

Yurtdışındaki vatandaşlarımız arasından içinde yaşadıkları ülkede kültürel alanda öne çıkacak seçkin kişilerin yetiştirilebilmesi için özellikle gençlere yönelik geliştirdiğimiz özel programları etkin bir biçimde sürdüreceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #8

Yurtdışında yaşayan gençlerimizin ülkemizde staj imkânlarını artıracaktır.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #9

TÜBİTAK, üniversiteler ve araştırma merkezlerinin diasporamızın sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi, sağlık, hukuki ve diğer ilgili alanlarda meseleleri ve gündemleri ile ilgili araştırmalar yapmalarını teşvik etmeye devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #10

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın bir araya geleceği ve kendilerini ilgilendiren konuların istişare edileceği yıllık diaspora buluşmaları gerçekleştireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #11

Vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu alanlarda üniversitelerimizin yurtdışında bölüm açmalarını teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Vaat #12

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın göç tarihini yansıtacak göç müzeleri kuracağız.

İlgili vaate dair yurtdışında kurulmuş1 göç müzesi bulunmakta o da devletten bağımsız bir sivil toplum örgütü tarafından açılmıştır (311). Vaat gerçekleştirilmemiştir

Vaat 13

Yurtdışı vatandaşlarımıza yönelik kamu hizmetlerini daha da ileriye taşıyacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #14

Konsolosluk işlemlerinde elektronik ödeme kolaylığı sağlayacağız.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (312).

Vaat #15

Dövizle askerlik işlemlerinde 38 yaş sorununu ortadan kaldıracacağız.

İlgili vaat gerçekleştirilmiştir (313).

Vaat #16

Yurt dışından emekli olan vatandaşlarımızın yarı zamanlı çalışabilmesi ile ilgili çalışmaları başlattık.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #17

Yurtdışında yaşayan gençlerimizin Türkiye'ninengin tarih ve kültürünü bizatihi tecrübe etmeleri için kültürel gezi ve kamp programlarının kapsamını genişleterek devam ettireceğiz. Gençlere yönelik kültürel hareketlilik programlarını çeşitlendirip artıracacağız. 100 bin gencimizi ülkemize getirerek tarih ve kültürü ile buluşturacağız.

İlgili projeye dair yeteri kadar veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #18

Yurtdışında yaşayan Türklerin bulunduğu ülkelerde anaokulundan başlayarak çift dilli okul açmalarını teşvik etmekteyiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Rapor

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Vaat #19

Yerinden öğretmen istihdamını sağlayacağız. Yerinden istihdam edilen din görevlilerinin sayısını artıracacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #20

Anadil eğitiminin yaygın olarak verilmesi ve kültürel kimliklerin korunması için yurtdışındaki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini desteklemeye devam edeceğiz. Yurt dışındaki çocuklarımızın anadilimiz Türkçeyi öğrenmeleri için proje ve desteklerimizi çeşitlendirerek artıracacağız.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #21

Lise ve üniversite düzeyinde değişim programları ile gençlerimizin Türkiye’de bir dönem geçirmesini teşvik edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #22

Üniversitelerimizde diaspora gençlerimize ayrılan kontenjanı iki katına çıkaracağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #23

Bilhassa yeni nesillerin Türkçe ve kültürümüzü korumaları noktasında mevcut hizmetlerimizi geliştirecek yeni adımlar atacağız. Yurtdışındaki çocuk ve gençlerimize Türkçe ve Türk kültürünü öğretecek ve sanatını tanıtacak yayınları ve etkinlikleri çeşitlendireceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #24

Kültürel destek amaçlı olarak yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız için hazırladığımız kitap setlerini yaygın bir biçimde dağıtacağız, yurt dışında vatandaşlarımıza yönelik Türkçe kütüphaneler oluşturacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Rapor

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Vaat #25

Yaz tatillerini ülkemizde geçiren çocuk ve gençlerimize yönelik dil, kültür ve değerler eğitimi programları düzenleyeceğiz.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #26

Yurtdışındaki Türkçe yerel medyanın güçlenmesini destekleyeceğiz. Basın İlan Kurumunun kanununda değişiklik yaparak yurt dışındaki Türk medyasına kamu ilan ve reklamlarının verilmesinin önünü açacağız.

İlgili vaate dair yeterli veri bulunamadığı için incelenememiştir.

Vaat #27

TRT Türk'ün yeniden yapılandırılması kısa zamanda tamamlanacak, yurt dışındaki vatandaşlarımıza daha geniş hizmet sunacak.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #28

Aile birleşiminde yaşanan sıkıntıları gidermek amacıyla, toplumlar arası ilişkilerin artırılması ve aile değerlerinin yaşatılması için ilgili ülkeler nezdinde girişimlerde bulunmaya devam edeceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Vaat #29

Yaşlı, engelli ve kadınlara yönelik özel programlar geliştireceğiz. Kültürel hassasiyetlere uyumlu bakım evlerini teşvik edeceğiz. Tüm insanlık için büyük tehdit oluşturan ayrımcılık, ırkçılık, yabancidüşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile mücadelede ilgili ülkelerle birlikte hareket ederek, yurt dışındaki insanımızı da yakından ilgilendiren insani değerleri korunma hususunda çalışmalarımıza hız vereceğiz.

İlgili vaat içerisinde herhangi bir ölçülebilir metrikle gerçekleştirildiğini bulunabilecek bir açı bulunmamaktadır.

Kaynakça

1 <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir>

2 <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cocuk-teslimi-ve-cocukla-kisisel-iliski-kurulmasina-iliskin-ilam-ve-tedbir-kararlarinin-yerine-getirilmesine-dair-yonetmelik-yayimlandi>

3

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/7-bin-bekci-alinacak/759359>

4

<https://www.yenihaberden.com/turkiyede-kac-bekci-var-iste-bekcilerin-suc-onleme-rakamlari-1754068h.htm#:~:text=T%C3%BCrkiye%20genelinde%2029%20bin%20436%20%C3%A7ar%C5%9F%C4%B1%20ve%20mahalle%20bek%C3%A7isi%20bulunuyor>

5

<http://www.mayinsizbirturkiyegirisimi.org/iletisim>

6

<https://penceretv.com/guncel/bir-askeri-alan-daha-ranta-aciliyor-254700h>

7

<https://www.icisleri.gov.tr/jandarma-genel-komutanligi-2018-yili-emniyet-ve-asayis-degerlendirme-toplantisi#:~:text=Jandarman%C4%B1n%202017'de%20102%20bin,y%C3%BCzde%2064'e%20%C3%A7kar%C4%B1m%C4%B1m%C4%B1%20oldu>

8

<https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/JANDARMA-GENEL-KOMUTANLIGI-2021-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf>

9

<https://www.defenceturk.net/jandarmanin-jemus-kurulumu-68-ilde-gerceklestirildi>

10

<https://www.trthaber.com/haber/bilim-teknoloji/jandarmaya-5-ilde-daha-jemus-geliyor-471367.html>

11

<https://www.meb.gov.tr/mebin-iso-9001-kalite-yonetim-seferberligi-suruyor/haber/28499/tr>

12

<https://www.meb.gov.tr/mebin-iso-9001-kalite-yonetim-seferberligi-suruyor/haber/28499/tr>

13

<https://www.birgun.net/haber/okullarda-profesyonel-yonetici-donemi-226442>

14

<https://www.evrensel.net/haber/326679/bakan-acikladi-cihat-resmen-mufredata-girdi>

15

<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/yok-baskani-sarac-ogretmenlik-programlarinin-ders-mufredat-ve-kredilerine-yuksekogretim-kurumlari-karar-verecek/1945375>

16

<https://www.meb.gov.tr/5-yas-grubunda-okullasma-orani-90a-yukseldi/haber/25245/tr>

Kaynakça

17

[1 https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir](https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir)

.

18

[1 https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir](https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir)

19

<https://www.hurriyet.com.tr/haberleri/bursluluk->

[sinavi#:~:text=ge%C3%A7ti%C4%9Fimiz%20g%C3%BCnlerde%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1-,S%C4%B1nav%20sonucuna%20g%C3%B6re%2070%20bin%20%C3%B6%C4%9Frenci%20ba%C5%9Far%C4%B1l%C4%B1%20olarak%20burs%20almaya,bursluluk%20%C3%B6demeleri%20hakk%C4%B1nda%20bilgiler...](https://www.hurriyet.com.tr/haberleri/bursluluk-sinavi#:~:text=ge%C3%A7ti%C4%9Fimiz%20g%C3%BCnlerde%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1-,S%C4%B1nav%20sonucuna%20g%C3%B6re%2070%20bin%20%C3%B6%C4%9Frenci%20ba%C5%9Far%C4%B1l%C4%B1%20olarak%20burs%20almaya,bursluluk%20%C3%B6demeleri%20hakk%C4%B1nda%20bilgiler...)

20

<https://www.e-okulmeb.com/2017-pybs-kac-tl-2017-pybs-burs-ucretleri-59/>

21

<https://www.basarisiralamalari.com/pybs-burs-miktari-kac-lira-ne-kadar-2019/>

22

https://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/lisansustu/egitim-burs-programlari#burslar_lisansustu_ana_sayfa_akordiyon-block_1-0

23

https://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/lisansustu/egitim-burs-programlari#burslar_lisansustu_ana_sayfa_akordiyon-block_1-0

24

<https://turkiyemaarif.org/uploads/FaaliyetRaporu/TR1.pdf>

25

https://turkiyemaarif.org/uploads/Faaliyet_Raporu_2021.pdf

26

<https://www.esin.av.tr/tr/2022/01/03/7346-sayili-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-5846-sayili-fikir-ve-sanat-eserleri-kanununda-ne-gibi-degisiklikler-ongormektedir/#:~:text=7346%20Say%C4%B1l%C4%B1%20Kanun'un%20y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BCk,2021%20tarihi%20itibariyle%20y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BC%C4%9Fe%20girmi%C5%9Ftir.>

İ.

27

https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_Miras%C4%B1_listesi

28

<https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi>

Kaynakça

29

<https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BCt%C3%BCrel-Miras-Listeleri>

30

<https://www.yee.org.tr/tr/haber/100-yila-dogru-100-kultur-merkezi>

31

<https://sgb.ktb.gov.tr/Eklenti/57597,ktb-2017-yili-idare-faaliyet-raporu-pdfpdf.pdf?0>

32

<https://www.aa.com.tr/tr/kultur/sinema-sektorune-2022deki-destek-miktari-92-milyon-lirayi-gecti/2744868#:~:text=Bakanl%C4%B1ktan%20yap%C4%B1lan%20a%C3%A7%C4%B1klamaya%20g%C3%B6re%2C%20y%C4%B1%C4%B1n,milyon%20198%20bin%20lira%20oldu.>

33

<https://www.cnnturk.com/ekonomi/kultur-ve-turizm-bakanligindan-ozel-tiyatrolara-32-milyon-tlik-destek>

34

<https://kygm.ktb.gov.tr/TR-310238/2021-yili-istatistikleri.html>

35

<http://www.millikutuphane.gov.tr/page/Tarihce>

36

https://tr.wikipedia.org/wiki/Rami_K%C3%BCt%C3%BCphanesi

37

<https://kygm.ktb.gov.tr/TR-325054/2022-gezici-kutuphane-araclari-teslim-toreni.html#:~:text=Yeni%20gezici%20k%C3%BCt%C3%BCphane%20ara%C3%A7lar%C4%B1n%C4%B1n%20teslim,ara%C3%A7lar%C4%B1n%20al%C4%B1nmas%C4%B1%20i%C5%9Flemleri%20devam%20etmektedir>

38

<https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/gelecegin-kitap-kurtlari-icin-bebek-ve-cocuk-kutuphaneleri-kuruluyor-629468.html#:~:text=T%C3%BCrkiye%20genelinde%20bulunan%2067%20m%C3%BCstakil,her%20ilde%20%C3%A7ocuk%20k%C3%BCt%C3%BCphanesi%20kurulacak.>

39

<https://www.trthaber.com/haber/egitim/hedef-1-milyon-yabanciya-turkce-ogretmek-653117.html>

40

<https://www.bingolgazetesi.com.tr/haber-muzesi-olmayan-5-ilden-biri-bingol-8053.html#:~:text=%C3%9Cİke%20genelinde%2076%20ilde%20m%C3%BCze,%C5%9E%C4%B1rnak%2C%20Artvin%20ve%20Siirt%20oldu.&text=9983%20defa%20okunmu%C5%9F.>

Kaynakça

45
[https://sgb.saglik.gov.tr/Eklenti/34224/0/tc-saglik-bakanligi-faaliyet-raporu-2017pdf.pdf?
_tag1=74EE31ED7661C2397D9E758F51661198C7D24AF8](https://sgb.saglik.gov.tr/Eklenti/34224/0/tc-saglik-bakanligi-faaliyet-raporu-2017pdf.pdf?_tag1=74EE31ED7661C2397D9E758F51661198C7D24AF8)

46
<https://acilafet.saglik.gov.tr/TR-78201/helikopter-ambulans.html#:~:text=%C5%9Euanda%3B%20Ankara%2C%20%C4%B0stanbul%2C%20%C4%B0zmir,adet%20Helikopter%20Ambulans%20hizmet%20vermektedir.>

47
<https://www.dogrulukpayi.com/iddia-kontrolu/recep-tayyip-erdogan/hukumete-geldigimizde-bu-ulkede-dogru-durust-ambulans-bile-yoktu>

48
<https://www.sabah.com.tr/saglik/2022/12/01/iste-turkiyenin-acil-saglik-ordusu?paging=2>

49
<https://sbsgm.saglik.gov.tr/Eklenti/44131/0/saglik-istatistikleri-yilligi-2021-haber-bultenipdf.pdf>

50
<https://www.aa.com.tr/tr/saglik/saglikta-donusum-turkiyeyi-teknolojik-altyapisi-guclu-hastanelere-kavusturdu/2749775#:~:text=Genel%20b%C3%BCT%C3%A7e%20kaynaklar%C4%B1yla%20yap%C4%B1lan%20%C5%9Fehir%20hastaneleri%2C%20toplam,bin%20730%20yatak%20kapasitesine%20sahip>

51
<https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-de-saglik-istatistikleri-ne-soyluyor>

52
<https://www.dogrulukpayi.com/iddia-kontrolu/nurettin-demir/turkiye-de-100-bin-kisiye-dusen-ebe-sayisi-252-dir>

53
<https://sbsgm.saglik.gov.tr/TR,73567/her-4-kisiden-biri-e-nabiz-kullaniyor.html#:~:text=Sa%C4%9Fl%C4%B1k%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1nca%20geli%C5%9Ftirilen%20ve%20pandemi,kullan%C4%B1c%C4%B1%20say%C4%B1s%C4%B1%2025%20milyon%20ge%C3%A7ti!>

54
<https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2022/04/1-Dunyada-ve-Turkiyede-Kadin-Anne-ve-Cocuk-Sagliginin-Guncel-Durumu.pdf>

55
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-ve-Olum-Nedeni-Istatistikleri-2021-45715#:~:text=Be%C5%9F%20ya%C5%9F%20alt%C4%B1%20%C3%B6l%C3%BCm%20h%C4%B1z%C4%B1,y%C4%B1l%C4%B1nda%20binde%2011%2C2%20oldu.>

56
<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-42835/anne-dostu-hastane-listesi.html>

57
<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-92743/bebek-dostu-yenidogan-yogun-bakim-unitesi-unvani-alan-hastane-sayimiz-109a-yukseldi.html>

Kaynakça

58

<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-43119/cocuk-izlem-merkezi-cim-listesi.html>

59

<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-48226/444-38-33-tc-saglik-bakanligi-evde-saglik-hizmetleri-iletisim-merkezi-ziyareti.html>

60

<https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-43118/toplum-ruh-sagligi-merkezleri-trsm-listesi.html>

61

<https://balikesirism.saglik.gov.tr/TR,43758/2017-yili-turkiye-beslenme-ve-saglik-arastirmasi.html#>

62

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/obezite/turkiyede-obezitenin-gorulme-sikligi.html>

63

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/12/20051209-6.htm>

64

<https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-gunluk-antibiyotik-dozu-tuketiminde-ucuncu-sirada-yer-aliyor>

65

<https://www.ahaber.com.tr/galeri/saglik/turkiye-ulusal-genom-ve-biyoinformatik-projesi-turkiyenin-gen-haritasi-olusturuluyor>

66

<https://www.kanver.org/Upload/Editor/files/K%C3%B6k%20H%C3%BCcre%20E-B%C3%BClten%20Temmuz%202021.pdf>

67

<https://www.kanver.org/Upload/Editor/files/K%C3%B6k%20H%C3%BCcre%202023%20E%20B%C3%BClten.pdf>

68

<https://www.gazeteduvar.com.tr/kuduz-asisinin-ihalesi-var-kendisi-yok-hastalar-dort-donuyor-haber-1596712>

69

<https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/ismail-demir-ilk-yerli-ve-milli-mr-cihazini-yerinde-inceledi/1841918>

70

<https://www.medikalnews.com/yerli-uretim-776-adet-eretna-vitascope-190-hastabasi-monitoru-etlik-sehir-hastanesinde/>

71

<https://www.verikaynagi.com/grafik/saglik-hizmetlerinden-memnuniyet-duzeyi-2022/>

Kaynakça

72

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2022-49674#:~:text=Be%C5%9F%20ya%C5%9F%20net%20okulla%C5%9Fma%20oran%C4%B1,oran%C4%B1%20%89%2C7%20oldu.>

73

<https://heryasta.org/yasama-sanati/kitap/turkiye-okur-yazarlik-orani-974/#:~:text=T%C3%BCrkiye%20genelinde%20okuma%20yazma%20bilenler,erkeklerde%20bu%20oran%20y%C3%BCzde%2099.29.>

74

<https://www.aile.gov.tr/athgm/kurumsal/projeler/>

75

https://www.aile.gov.tr/media/129482/ashb_2022-idare-faaliyet-raporu.pdf

76

<https://sosyalcalismaci.wordpress.com/kirikkale-ili-sosyal-risk-haritasi-raporu/>

77

<https://www.trthaber.com/haber/egitim/aile-egitim-programina-yogun-ilgi-718923.html>

78

<https://www.aile.gov.tr/btgmd/haberler/aile-destek-mobil-uygulamasi-hizmete-basladi/#:~:text=Vatanda%C5%9Flar%C4%B1m%C4%B1z%20uygulama%20sayesinde%20Bakanl%C4%B1ktan%20gelen,%2C%20Play%20Store'dan%20indirebilirsiniz.>

79

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/sosyal-hizmet-merkezi-sayisi-400e-yukseltilecek-653303.html#:~:text=2013'den%20bu%20yana%20377,'de%20377'ye%20y%C3%BCkseldi.>

80

<http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/sartli-nakit-transferi-programi.pdf>

81

<https://sesanltd.com.tr/cihaz-kullanan-hastalara-200-tl-elektrik-faturasi-destegi-gercek-midir/#:~:text=Bu%20konuda%20Aile%2C%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma%20ve,elektrik%20bor%C3%A7lar%C4%B1n%C4%B1n%20da%20%C3%B6denece%C4%9Fini%20a%C3%A7%C4%B1klad%C4%B1.>

82

https://www.aile.gov.tr/SYGM/PDF/Turkiyenin_Butunlesik_Sosyal_Yardim_Sistemi.pdf

83

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/toplum-yararina-programlar-typ/>

84

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/is-ve-meslek-danismanligi/engelli-is-koclugu/>

85

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2810072>

Kaynakça

79

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/sosyal-hizmet-merkezi-sayisi-400e-yukseltilecek-653303.html#:~:text=2013'den%20bu%20yana%20377,'de%20377'ye%20y%C3%BCkseldi.>

80

<http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/sartli-nakit-transferi-programi.pdf>

81

<https://sesanltd.com.tr/cihaz-kullanan-hastalara-200-tl-elektrik-faturasi-destegi-gercek-midir/#:~:text=Bu%20konuda%20Aile%2C%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma%20ve,elektrik%20bor%C3%A7lar%C4%B1n%C4%B1n%20da%20%C3%B6denece%C4%9Fini%20a%C3%A7%C4%B1klad%C4%B1.>

82

https://www.aile.gov.tr/SYGM/PDF/Turkiyenin_Butunlesik_Sosyal_Yardim_Sistemi.pdf

83

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-iscucu-programlari/toplum-yararina-programlar-typ/>

84

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/is-ve-meslek-danismanligi/engelli-is-koclugu/>

85

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2810072>

86

<https://www.verikaynagi.com/grafik/kadin-ve-erkek-lisansli-sporcu-sayisi/>

87

https://tr.wikipedia.org/wiki/Yaz_Paralimpik_Oyunlar%C4%B1%27nda_T%C3%BCrkiye

88

https://tr.wikipedia.org/wiki/Olimpiyat_Oyunlar%C4%B1%27nda_T%C3%BCrkiye

89

<https://www.csgb.gov.tr/uigm/genel-bilgiler/ikili-iscucu-anlasmalari/>

90

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-iscucu-programlari/isbasi-egitim-programlari>

91

<https://www.yenisafak.com/ekonomi/kendini-gelistirmek-isteyene-devlet-destegi-3142287>

92

<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/iskur-kampus-166-universitede-hizmet-veriyor-558558.html>

93

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/06/20180626-5.htm>

94

<https://www.saglik.gov.tr/TR,1261/mehmet-muezzinoglu-e-nabiz-sistemini-tanitti.html>

95

<https://www.istihdamatesvik.com/tesvikler/genc-girisimci-kazan-istisnasi-bagkur-prim-destegi/>

Kaynakça

95

<https://www.istihdamatesvik.com/tesvikler/genc-girisimci-kazan-istisnasi-bagkur-prim-destegi/>

96

<https://www.sozcu.com.tr/2018/ekonomi/bagkur-borcu-olan-sagliktan-faydalanabilir-mi-bagkur-borcu-merak-edilenleri-2516863/>

97

http://www.medyatakip.com/medya_sistem/yb_kupurgoster.php?gnosif=zTzmJYci62PC1LV7DE5xbw..&mnosif=69laF5yFVss.&st=2

98

http://ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/864_1.pdf

99

<https://www.goc.gov.tr/turkiyede-ulusal-destekli-gonullu-geri-donus-mekanizmasının-desteklenmesi-projesi-acis-toplantisi-gerçekleştirildi>

100

<https://multeciler.org.tr/goc-idaresi-mobil-uygulamasi/>

101

<https://www.icisleri.gov.tr/55-milyon-parmak-izi-milli-sistemde>

102

[https://iso.metu.edu.tr/tr/oturma-izni#:~:text=%C3%9Cniversiteye%20yeni%20kay%C4%B1t%20yapt%C4%B1ran%20yabanc%C4%B1,%2F%20adresinden\)%20ba%C5%9Fvuru%20yapmas%C4%B1%20gerekmektedir.](https://iso.metu.edu.tr/tr/oturma-izni#:~:text=%C3%9Cniversiteye%20yeni%20kay%C4%B1t%20yapt%C4%B1ran%20yabanc%C4%B1,%2F%20adresinden)%20ba%C5%9Fvuru%20yapmas%C4%B1%20gerekmektedir.)

103

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/614779#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%2C%202017%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20%C4%B0malat,it%20halat%C4%B1%20i%C3%A7erisindeki%20pay%C4%B1%20%15%20civar%C4%B1ndad%C4%B1r.>

104

<https://www.cnnturk.com/ekonomi/turkiye/2017-yili-ihracat-rakami-belli-oldu#:~:text=2017%20y%C4%B1l%C4%B1%20verileri&text=Ge%C3%A7en%20y%C4%B1l%20ithalat%20da%20y%C3%BCzde,milyar%20156%20milyon%20dolara%20y%C3%BCkseldi.>

105

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Devlet-Hesaplari-2016-2017-30954#:~:text=Genel%20devlet%20toplam%20harcamalar%C4%B1%202017,31%2C4'e%20d%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC.>

106

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Devlet-Hesaplari-2021-45522>

107

<https://t24.com.tr/haber/oecd-2022-de-dogrudan-yabanci-yatirimlar-yuzde-24-azaldi-turkiye-ye-12-8-milyar-dolar-yatirim-geldi,1107273>

Kaynakça

108
<https://www.dunya.com/sektorler/gyshdeki-payi-artan-ar-ge-harcamalari-yuksekatma-degerin-habercisi-haberi-690945#:~:text=T%C3%BCrkiye'nin%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20Ar,pay%C4%B1%20ise%20y%C3%BCzde%204.5%20oldu.>

109
<https://tr.euronews.com/2023/03/27/ulkelere-gore-ar-genin-gsyhye-orani-turkiye-arastirma-ve-gelistirmeye-ne-kadar-pay-ayiriyo>

110
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2017-27699#:~:text=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC%202017%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20bir%20%C3%B6nceki,%33%2C6%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.>

111
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390#:~:text=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC%202022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20bir%20%C3%B6nceki,ise%20%35%2C1%20oldu.>

112
<https://www.sbb.gov.tr/2022-yili-aralik-ayi-odemeler-dengesi-verileri/#:~:text=2022%20y%C4%B1l%20genelindeki%20cari%20i%C5%9Flemler,8%20milyar%20dolar%20seviyesinde%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fmi%C5%9Ftir.>

113
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Aralik-2022-49633#:~:text=Genel%20ticaret%20sistemine%20g%C3%B6re%20ihracat%202022%20y%C4%B1l%C4%B1%20Ocak%20Aral%20B1k%20d%C3%B6neminde,711%20milyon%20dolar%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.>

114
<https://www.verikaynagi.com/grafik/ihracat-yapan-firma-sayisi/>

115
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Aralik-2022-49633#:~:text=Y%C3%BCksek%20teknoloji%20%C3%BCr%C3%BCnlerinin%20imalat%20sanayi,%94%2C6'd%C4%B1r.>

116
https://ihracatdestek.org.tr/view/ihracatdestek/oda_borsalar.php

117
<https://eximbank.gov.tr/content/files/2395d3a9-ceed-40f8-b5a7-7a4b2edb385f/eximbank-faaliyetraporu-2022>

118
<https://eximbank.gov.tr/content/files/f25e242f-2ac6-427e-97e1-7cee4f29ffac/eximbank-faaliyetraporu-2017>

Kaynakça

119

<https://orgtr.org/turkiye-ticaret-merkezleri/>

120

<https://www.indyturk.com/node/434501/ekonomi%CC%87/i%CC%87hracat%C4%B1-art%C4%B1rmak-i%C3%A7in-kurulan-t%C3%BCrk-ticaret-merkezleri-bekleneni-veremeyince>

121

<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/e-ihracatin-dis-ticaretimizdeki-payi-yuzde-10a-cikacak-42070812#:~:text=E-Ticaret%20Zirvesi'nde%20konu%C5%9Fan,10%20seviyelerine%20ula%C5%9Ft%C4%B1rmay%C4%B1%20hedeflediklerini%20s%C3%B6yledi.>

122

<https://orgtr.org/turkiye-ile-serbest-ticaret-anlasmasi-sta-bulunan-ulkeler/>

123

<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/tercihli-ticaret-anlasmalari>

124

<https://www.sanayi.gov.tr/anlasmalar/ytkk>

125

<https://www.dunya.com/ekonomi/katilim-bankaciligi-payini-2023te-yuzde-106ya-cikaracak-haberi-679669>

126

<https://ticaret.gov.tr/ic-ticaret/lisansli-depoculuk/istatistiklerle-lisansli-depoculuk>

127

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/kalkinma-bankasi-yeniden-yapilandiriliyor/1267652>

128

https://www.fo-der.org/wp-content/uploads/2021/05/2017_faaliyet.pdf

129

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyede-finansal-okuryazarlik-seviyesi-yuzde-75e-yukseldi-/1453708#:~:text=Bora%2C%20%22Ara%C5%9Ft%C4%B1rma%20sonucuna%20g%C3%B6re%20minimum,g%C3%B6re%20finansal%20okuryazarl%C4%B1k%20seviyemiz%20artt%C4%B1.>

130

<https://dask.gov.tr/tr/faaliyet-raporlari>

131

<https://dask.gov.tr/tr/police-uretim>

132

<https://dask.gov.tr/tr/teminat-ve-kapsami>

133

https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/10/Tek_Hazine_Kurumlar_Hesab%C4%B1_Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.pdf

Kaynakça

- 134
<https://www.memurlar.net/haber/713187/konutta-kamu-lojmani-firsati.html>
- 135
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201016M1-1.htm>
- 136
https://ihale.gov.tr/Duyuru/367/kamu_ihale_mevzuatinda_degisiklik.html
- 137
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/11/20221109-10.htm>
- 138
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/03/20230301-3.htm>
- 139
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/11/20221126-1.htm>
- 140
https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/faaliyetraporlari/2022/2022_faaliyet_raporu.pdf?id=1
- 141
<https://www.verginet.net/dtt/5/VergilletisimMerkeziileMukellefHizmetleriMerkeziiletisimbilgileriveverilenhizmetler.aspx>
- 142
<https://www.millielak.gov.tr/#/>
- 143
<https://web.archive.org/web/20180624083254/http://www.millielak.gov.tr/>
- 144
https://www.ntv.com.tr/galeri/ekonomi/yapilandirilan-trafik-cezasi-nasil-odenecek-trafik-cezalarinin-sililmesi-icin-son-basvuru-tarihi-belli-oldu,I5UzqN5Y_kGjB1WIH8nTmw
- 145
<https://www.sozcu.com.tr/2022/ekonomi/simdi-de-38-bin-hazine-arazisini-satacaklar-7044389/>
- 146
<https://www.haberturk.com/hazine-ye-ait-2b-ve-tarim-arazileri-satisinda-basvurular-31-aralik-ta-sona-erecek-3551016-ekonomi>
- 147
<https://www.hmb.gov.tr/kayit-disi-ekonomi-ile-mucadele-eylem-planı>
- 148
<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/turkiye-kayitdisi-ekonomide-birinci-40041686#:~:text=T%C3%BCrkiye%20ekonomisindeki%20y%C3%BCzde%2028.72'lik,oran%C4%B1n%C4%B1n%20y%C3%BCzde%2024%20olaca%C4%9F%C4%B1n%C4%B1%20g%C3%B6steriyor.>
- 149
<https://www.turksam.org/detay-ulkelere-gore-kayit-disi-ekonominin-milli-gelire-orani>
- 150
https://www.hmb.gov.tr/hakkimizda_risk_analizi

Kaynakça

151

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kurumsal-Sektor-Hesaplari-2021-45684#:~:text=Hanehalk%C4%B1%20tasarrufunun%20harcanabilir%20gelire%20oran%C4%B1,y%C4%B1%20%11%2C4%20oldu.&text=Toplam%20ekonomi%202020%20y%C4%B1%20%11%20GSYH,net%20bor%C3%A7%20alan%20pozisyonunda%20oldu.>

152

<https://www.yenisafak.com/ekonomi/avrupanin-en-buyuk-hastanesi-aciliyor-3451383>

153

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/elazig-sehir-hastanesi-hizmete-girdi-/1219851>

154

<https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/eskisehir-sehir-hastanesi-olagan-ve-olaganustu-durumlar-icin-hazir/1799678>

155

<https://www.manisakulishaber.com/30-ekimde-hasta-kabulune-baslayacak>

156

<https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/mersin/mersin-sehir-hastanesi-2-milyon-490-bin-kisiye-40729388>

157

<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/gundem/izmir-sehir-hastanesi-calismalarinda-sona-yaklasildi-2068768>

158

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/asirlik-vaat-filyos-limani-hizmete-aciliyor/2262396>

159

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankara-nigde-otoyolunun-tamami-hizmete-girdi/2078934>

160

<https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Projeler/OtoyolProjeleri/MenemenAliaga.aspx#:~:text=Yap%20%2D%20%C4%B0%20C5%9Flet%20%2D%20Devret%20Modeliyle%20ihalesi,2020%20tarihinde%20tamam%C4%B1%20trafi%C4%9Fe%20a%C3%A7%C4%B1lm%C4%B1%20C5%9Ft%C4%B1r.>

161

<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kinali-tekirdag-canakkale-savastepe-otoyolu-projesinin-malkara-canakkale-kesimi-19-martta-trafige-aciliyor/2524608#:~:text=Buna%20g%C3%B6re%20K%C4%B1nal%C4%B1%20Tekirda%C4%9F%20,00.01'den%20itibaren%20trafi%C4%9Fe%20a%C3%A7%C4%B1lacak.>

Kaynakça

- 162
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/antalya-alanya-ve-ankara-kirikkale-delice-otoyollarinin-yapim-ihaleleri-hazirana-ertelendi-745808.html>
- 163
<https://www.yeniasir.com.tr/ekonomi/2023/02/06/otoyol-egeye-guc-katacak#:~:text=Ege'nin%20vizyon%20projesi%20Ayd%C4%B1n,ba%C4%9Flarken%20b%C3%B6lge%20turizmdeki%20g%C3%BC%C3%A7lerini%20artt%C4%B1racak.>
- 164
<https://www.sabah.com.tr/ekonomi/cesmeli-erdemli-silifke-tasucu-otoyolu-icin-tarih-belli-oldu-6417882>
- 165
<https://www.olay.com.tr/yazar/ahmet-emin-yilmaz/ihalesi-beklenirken-ekonomiye-takilan-ankara-otoyolu-icin-hedef-uzadi-2053-968569>
- 166
<https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/cesmeliler-tepkili-5260678/>
- 169
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/nitelikli-uluslararası-yatırımların-türkiye'ye-kazandırılması-icin-gerekli-altyapi-saglanacak/2285969>
- 170
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/18-ilde-10-milyon-metre-kare-hazine-tasınmazı-kiralanacak/1663360>
- 171
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgücü-İstatistikleri-2022-49390#:~:text=%C4%B0stihdam%20oran%C4%B1%20%47%2C5%20oldu,ile%20%47%2C5%20oldu.>
- 172
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Kadın-2022-49668>
- 173
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/kadın-istihdam-oranında-geçen-yıl-rekor-kirildi/2854511#:~:text=Serinin%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1%C4%9F%C4%B1%202005'te%20y%C3%BCzde,ge%C3%A7erek%20y%C3%BCzde%2028'e%20ula%C5%9Ft%C4%B1.>
- 174
<https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/kadın-istihdamı-oranı-2022de-rekor-kirdi-755533.html#:~:text=2022'de%20y%C3%BCzde%2030%2C4,en%20y%C3%BCksek%20seviyesine%20ula%C5%9Fm%C4%B1%20oldu.&text=T%C3%BCrkiye'de%20istihdam%20edilen%20kad%C4%B1n,8%20milyon%20925%20bine%20%C3%A7%C4%B1kt%C4%B1.>
- 175
https://www.myk.gov.tr/2022FR/MYK_2022Yili_FaaliyetRaporu2.pdf
- 176
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/kamu-personeli-alımlarına-iliskin-islemler-internette-tek-adresten-yapilacak/2173527>

Kaynakça

- 178
<https://www.brandingturkiye.com/issizlik-rakamlari-ocak-2023/>
- 179
<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-igucu-programlari/isbasi-egitim-programlari#:~:text=%C4%B0%C5%9Fba%C5%9F%C4%B1%20E%C4%9Fitim%20Programlar%C4%B1n%C4%B1n%20S%C3%BCresi,ise%20en%20fazla%203%20ayd%C4%B1r.>
- 180
<https://www.mysoft.com.tr/sgk-tesvikleri-nelerdir>
- 181
<https://www.iskur.gov.tr/isveren/tesvikler/kadin-genc-ve-mesleki-yeterlilik-belgesi-olanlarin-tesviki/>
- 182
<https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/sanayi-bolgeleri/2023YPOSBProjeleri.pdf>
- 183
https://ankaraka.org.tr/sites/default/files/article-documents/Sanayi%20ve%20Teknoloji%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1-%20Teknoloji%20Geli%C5%9Firme%20B%C3%B6lgeleri%20Sunumu_0.pdf
- 184
<https://ticaret.gov.tr/esnaf-sanatkarlar/projeler/devam-eden-projeler/esnaf-ve-sanatkarlar-stratejisi-ve-eylem-plani-essep>
- 185
<https://ticaret.gov.tr/esnaf-sanatkarlar/projeler/tamamlanan-projeler/esnaf-ve-sanatkar-ozelinde-sektor-analizleri-projesi>
- 186
<https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/hukumetten-vatandaslara-mujde/1131920>
- 187
<https://ticaret.gov.tr/data/5b87fac913b8761160fa1cf0/Devlet%20Yard%C4%B1mlar%C4%B1%20Rehberi%202022.pdf>
- 188
<https://www.ticaret.gov.tr/esnaf-sanatkarlar/projeler/devam-eden-projeler/esnaf-ve-sanatkarlara-yonelik-pazarlama-ve-markalama-projesi-pamap>
- 189
<https://web.archive.org/web/20210220222529/https://ticaret.gov.tr/ic-ticaret/lisansli-depoculuk/istatistiklerle-lisansli-depoculuk>
- 190
<https://ticaret.gov.tr/ic-ticaret/lisansli-depoculuk/istatistiklerle-lisansli-depoculuk>

Kaynakça

191

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27nin_g%C3%BCmr%C3%BCk_kap%C4%B1lar%C4%B1_listesi

192

https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_turizm_s%C4%B1ralamas%C4%B1

193

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-IV.Ceyrek:-Ekim-Aralik-ve-Yillik,-2022-49606#:~:text=Ziyaret%C3%A7i%20say%C4%B1s%C4%B1%20ge%C3%A7en%20y%C4%B1l%C4%B1n%20ayn%C4%B1%20%C3%A7eyre%C4%9Fine%20g%C3%B6re%20%32%2C4%20artt%C4%B1&ext=%C3%9Cİlkemizden%20%C3%A7%C4%B1k%C4%B1%C5%9F%20yapan%20ziyaret%C3%A7i%20say%C4%B1s%C4%B1%202022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20bir%20%C3%B6nceki%20y%C4%B1la,369%20bin%2026%20ki%C5%9Fi%20oldu.>

194

<https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9669/kultur-ve-turizm-koruma-ve-gelisim-bolgeleri-ve-turizm-merkezleri.html>

195

<https://www.ntv.com.tr/ntvpara/turkiye-saglik-turizminde-hedef-buyuttu,LI-jnFlyx0CTJNO32fBZdA#:~:text=Sa%C4%9Fl%C4%B1k%20turizminden%20elde%20edilen%20d%C3%B6viz,2%20milyar%20dolara%20y%C3%BCkseldi%C4%9Fini%20kaydetti.>

196

https://www.aile.gov.tr/media/73073/eyhgm_istatistik_bulteni_subat2021.pdf

197

<https://www.haberler.com/guncel/turizmde-6-yeni-tematik-koridor-plani-10882487-haberi/>

198

<https://www.asandanismanlik.com/yesil-yildiz-belgesi-nedir/#:~:text=Ye%C5%9Fil%20Y%C4%B1ld%C4%B1z%20Sertifikas%C4%B1%20Alan%20Oteller,otel%20say%C4%B1s%C4%B1%20450%2B4dir.>

199

https://www.ntv.com.tr/galeri/n-life/gezi/turkiyenin-mavi-bayrakli-plajlari-2022-yili-guncel-listesi-en-iyi-sahiller-ve-plajlar,8KF2wTm-50uPiru_g6Om9Q/FNlleHxva0-KJM1Nt2fqVw

200

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cevresagligi-haberler/mavi-bayrak-dunya-ucuncusu-turkiye-odullu-plaj-sayimiz-519-oldu.html#:~:text=%C4%B0spanya%20614%20plaj%20ile%20birinci,bayrakl%C4%B1%203'%C3%BCnc%C3%BC%20%C3%BClkesi%20oldu.>

201

https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/3835/2244_programi_2022_cagri_uyurusu.pdf

202

<https://www.youtube.com/watch?v=MJi-bTnf6nl>

Kaynakça

- 203
http://www.bilimpatent.com.tr/site/Haberler-Patent_Borsasi_geliyor%E2%80%A6.asp
- 204
<https://osbuk.org/view/haber/goster.php?Guid=58d722f8-ea83-11ed-97a9-0050568cba34>
- 205
<https://www.girisimhaber.com/post/2018/07/06/2023-Yilinda-Birbiriyle-Konusan-Makine-Sayisi-8-Milyona-Ulasacak.aspx>
- 206
<https://osbuk.org/view/duyuru/goster.php?Guid=1e894676-8982-11ec-aa3d-0050568cba34>
- 207
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/endustri-bolgeleri-stratejik-yatirimlara-uygun-ortam-sagliyor/2734255#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20petrokimyadan%20otomotive%2C%20demir,b%C3%BBlgelerinin%20say%C4%B1s%C4%B1%2029'a%20ula%C5%9Ft%C4%B1.>
- 208
<https://www.sanayi.gov.tr/sanayi-bolgeleri/endustri-bolgeleri-hizmetleri/sf0908011608>
- 209
<https://www.dailymotion.com/video/x8klf63>
- 210
<https://www.maxicells.com.tr/hakkimizda>
- 211
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Togg>
- 212
<https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/iyi-partili-ozel-oto-test-merkezi-lafta-kaldi-6960644/>
- 213
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-sahipli-koster-filosu-yenileniyor/1171858>
- 214
<https://oka.ka.gov.tr/bolgeden/bakan-varank-savunma-sanayisinde-yerlilik-orani-yuzde-65-e-cikti#:~:text=%C2%B4e%20%C3%A7ikti-,Bakan%20Varank%3A%20Savunma%20sanayisinde%20yerlilik%20orani%20y%C3%BCzde%2065%C2%B4e,%C3%A7ikarmis%20bir%20T%C3%BCrkiye%20va r%22%20dedi.>
- 215
<https://www.dunya.com/ekonomi/savunmada-proje-hacmi-75-milyar-dolar-haberi-676646#:~:text=T%C3%BCrkiye'nin%20savunma%20sanayiinde%20yerlilik,31.6%20art%C4%B1%C5%9F%20ile%20503.2%20milyon>
- 216
<https://www.savunmatr.com/altay-tanki-seri-uretime-basliyor#:~:text=Yeni%20Altaylar%C4%B1n%20testlerini%20tamamlad%C4%B1ktan%20sonra,t%C3%BCm%20yerlile%C5%9Ftirme%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1n%C4%B1n%20tama mlanmas%C4%B1%20planlan%C4%B1yordu.>

Kaynakça

- 219
<https://www.aa.com.tr/tr/savunma-sanayisi/turkiyenin-ucaklari-yerli-motor-ile-ucuyor-/2883305>
- 220
<https://twitter.com/haluk/status/1292827910089449473>
- 221
https://tr.wikipedia.org/wiki/Baykar_Bayraktar_K%C4%B1z%C4%B1lma
- 222
<https://www.savunmatr.com/ismail-demir-siper-2023te-envantere-girecek>
- 223
<https://www.savunmatr.com/ismail-demir-siper-2023te-envantere-girecek>
- 224
<https://baykartech.com/tr/faydali-yuk-sistemleri/>
- 225
<https://www.savunmatr.com/uc-adet-hurkus-ekim-2022de-envantere-olacak#:~:text=Ba%C5%9Flang%C4%B1%C3%A7%20E%C4%9Fitim%20U%C3%A7a%C4%9F%C4%B1%20Projesi%20kapsam%C4%B1nda,2022%20itibariyle%20envantere%20dahil%20edilecek.&text=Mill%C3%AE%20Savunma%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%202022%20Kurumsal%20Mali%20Durum%20ve%20Beklentiler%20Raporu%20yay%C4%B1nlan%C4%B1>
- 226
<https://www.dunya.com/ekonomi/bakan-karaismailoglu-ilk-yerli-haberlesme-uydusu-turksat-6a-2023te-firlatilacak-haberi-677911#:~:text=Karaismailo%C4%9Flu%2C%20T%C3%BCrkiye'nin%20haberle%C5%9Fme%20uydusu,te%20uzaya%20f%C4%B1rlatmay%C4%B1%20planlad%C4%B1klar%C4%B1n%C4%B1%20bildirdi.>
- 227
<https://uzay.tubitak.gov.tr/tr/uydu-uzay/hale>
- 228
https://www.google.com/search?q=uzay+ajans%C4%B1+ne+zaman+kuruldu&oq=uzay+ajans%C4%B1+ne+zaman+kuruldu&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIGCAEQRRg5MgYIAhBFGDsYBggDEEUYO9IBCDM0NzdqMGo0qAIAAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- 229
<https://yalova.tarimorman.gov.tr/Haber/319/2017-Yili-Tarimsal-Destekleme-Birim-Fiyatlari-Aciklandi>

Kaynakça

- 230
<https://www.cnnturk.com/ekonomi/mazot-ve-gubre-destegi-ne-kadar-oldu-kac-tl-2023-tarim-destekleri-odemeleri-miktari#:~:text=%E2%80%9C2022%20Y%C4%B1%C4%B1nda%20Yap%C4%B1lacak%20Tar%C4%B1msal%20Desteklemelere,ba%C5%9F%C4%B1na%20121%20lira%20olarak%20%C3%B6denecek.>
- 231
<https://www.dogrulukpayi.com/vaat/2023-yilinda-tarimsal-gayrisafi-yurtici-hasilamizi-150-milyar-dolara-cikarilacak>
- 232
[ntv.com.tr/ntvpara/tarim-sektoru-2022-yilini-rekor-ihracatla-tamamladi,DiiByyvL8U6aK-UbvgsR6Q#:~:text=Türkiye%20ihracatçılar%20Meclisi%20\(TİM\)%20verilerine,13%20C5'ini%20oluşturdu.](https://www.ntv.com.tr/ntvpara/tarim-sektoru-2022-yilini-rekor-ihracatla-tamamladi,DiiByyvL8U6aK-UbvgsR6Q#:~:text=T%C3%BCrkiye%20ihracat%C4%B1lar%20Meclisi%20(TİM)%20verilerine,13%20C5'ini%20oluşturdu.)
- 233
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/arazi-toplulastirilmesi-kapsaminda-2022de-100-bin-hektar-icin-dugmeye-basilacak/2405376#:~:text=Arazi%20toplula%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1%20kapsam%C4%B1nda%202022'de%20100%20bin%20hektar%20i%C3%A7in%20d%C3%BC%C4%9Fmeye%20bas%C4%B1lacak>
- 234
<https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/5702/Turkiyede-440-Buyuk-Ova-Ozel-Koruma-Kalkanina-Sahip>
- 235
https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%C3%9Cretim/Tohumculuk/%C4%B0statistikler/tohumluk-uretim_y%C4%B1llara_gore.pdf
- 236
https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%C3%9Cretim/Tohumculuk/%C4%B0statistikler/tohumluk-uretim_y%C4%B1llara_gore.pdf
- 237
<https://www.evrensel.net/haber/361190/turkiye-sudanda-780-bin-hektar-tarim-arazisi-aldi>
- 238
<https://eskisehir.tarimorman.gov.tr/Haber/433/2017-Yili-Hayvancilik-Destekleme-Tutarlari-Belirlendi>
- 239
<https://eskisehir.tarimorman.gov.tr/Haber/433/2017-Yili-Hayvancilik-Destekleme-Tutarlari-Belirlendi>
- 240
<https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Tarimsal-Destekler/Hayvancilik-Desteklemeleri>

Kaynakça

- 241
<https://www.cnnturk.com/ekonomi/su-urunleri-ihracatindan-1-7-milyar-dolar-gelir-elde-edildi#:~:text=2016%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20145%20bin%20ton,%C3%BCIkeye%20su%20%C3%BCr%C3%BCnleri%20ihracat%C4%B1%20yap%C4%B1ld%C4%B1>.
- 242
<https://www.hdisigorta.com.tr/Upload/document/92d74172-5a31-4b2b-ab30-e0f7120d27a1.pdf>
- 243
<https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/mevzuatlar/genel-sartlar/2022/bus-genel-sartlar.pdf>
- 244
<http://www.turktarim.gov.tr/Haber/331/turkiyenin-tarimsal-uretim-usleri-osbler#:~:text=TD%C4%B00SB%20projelerimizden%20Amasya%20Suluova%2C%20Gaziantep,B%C3%B6lgelerinde%20de%20alt%20yap%C4%B1lar%C4%B1%20tamamlad%C4%B1k>.
- 245
https://tr.wikipedia.org/wiki/Il%C4%B1su_Baraj%C4%B1_ve_Hidroelektrik_Santrali
- 246
https://tr.wikipedia.org/wiki/Yusufeli_Baraj%C4%B1_ve_Hidroelektrik_Santrali
- 247
<https://www.dunya.com/ekonomi/dogalgaz-gitmeyen-son-iller-icin-de-calismalar-suruyor-haberi-343516#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20do%C4%9Falgaz%C4%B1n%20gitmedi%C4%9Fi%205,%2C%20Hakkari%2C%20Artvin%20ve%20%C5%9E%C4%B1rnak>.
- 248
https://www.youtube.com/watch?v=u_mqZd9U1d0
- 249
<https://www.botas.gov.tr/Sayfa/silivri-dogal-gaz-depolama/21#:~:text=4%2C6%20milyar%20Sm3%20depolama%20kapasitesiyle%20denizlerde%20Avrupa'daki,sa%C4%9Flamak%20ad%C4%B1na%20kritik%20%C3%B6nem%20ta%C5%9F%C4%B1maktad%C4%B1r>.
- 250
<https://enerji.gov.tr/bilgimerkezi-tabii kaynaklar-komur#:~:text=%C3%9Clkemizde%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda%2C%20yerli%20k%C3%B6m%C3%BCre,%C3%BCretilen%20elektri%C4%9Fin%20toplam%20elektrik%20%C3%BCretimi>
- 251
<http://www.umutosgb.com/guvenli-madenciligin-yol-haritasi-cizilecek>
- 252
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'deki_otoyollar_listesi#:~:text=T%C3%BCrkiye'deki%20otoyollar%2C%202022%20itibar%C4%B1yla,toplam%20uzunlu%C4%9Fu%20260%20km'dir.
- 253
[https://www.kgm.gov.tr/sayfalar/kgm/sitetr/kurumsal/tarihce.aspx#:~:text=Karayollar%C4%B1%20Genel%20M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC%3B%20Aral%C4%B1k%202022,\(y%C3%BCzde%2042\)%20b%C3%B6l%C3%BCnm%C3%BC%C5%9F%20yoldur](https://www.kgm.gov.tr/sayfalar/kgm/sitetr/kurumsal/tarihce.aspx#:~:text=Karayollar%C4%B1%20Genel%20M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC%3B%20Aral%C4%B1k%202022,(y%C3%BCzde%2042)%20b%C3%B6l%C3%BCnm%C3%BC%C5%9F%20yoldur).

Kaynakça

- 255
<https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/GormeEngelliDetay.aspx?d=1109#:~:text=Yirmi%20y%C4%B1lda%2C%20k%C3%B6pr%C3%BC%20ve%20viyad%C3%BCk,2023%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20771%20kilometreye%20ula%C5%9Ft%C4%B1raca%C4%9F%C4%B1z.%22>
- 256
<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/akdeniz-sahil-yolunda-bu-yil-3-tunel-ve-1-viyaduk-acilacak-/2709693>
- 257
<https://rayhaber.com/2020/12/turkiyenin-demiryolu-agi-12-bin-803-kilometreye-cikti/>
- 258
<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/ekonomi/istanbul-edirne-arasi-bir-saate-dusuyor-halkali-kapikule-hizli-tren-hattinin-ilk-etabi-icin-tarih-belli-oldu-4502304/4>
- 259
<https://tr.railturkey.org/2018/12/22/tek-cozum-sinyalizasyon-mu/>
- 260
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrksat_5A
- 261
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrksat_5B
- 262
<https://candarlikuzeyegelimani.com/>
- 263
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turk-deniz-ticaret-filosu-dunyada-14-siraya-yukseldi/2788096#:~:text=2021%20y%C4%B1l%C4%B1%20sonu%20itibar%C4%B1yla%20T%C3%BCrk,s%C4%B1raya%20%C3%A7%C4%B1kt%C4%B1.%22%20ifadesini%20kulland%C4%B1>
- 264
<https://www.mdto.org.tr/tr/15-23-subat-2022-haftasi-denizcilik-haberleri#:~:text=Tersanelerde%204.65%20milyon%20DWT'lik,do%C4%9Frudan%20sa%C4%9Flad%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20istihdam%2050%20bin>
- 265
<https://denizcilik.uab.gov.tr/uploads/pages/aylik-yayinlar/dgm-konteyner-istatistikleri-haber-bulteni-aralik-2022.pdf>
- 266
<https://www.ntv.com.tr/teknoloji/genisbant-internet-abone-sayisi-88-milyonu-gecti,MXr2ML0cY02gPZfn9wjeEQ>
- 267
<https://www.ntv.com.tr/teknoloji/genisbant-internet-abone-sayisi-88-milyonu-gecti,MXr2ML0cY02gPZfn9wjeEQ>
- 268
<https://www.dusuncemektebi.com/d/153102/milli-e-posta-sistemi-geliyor>
- 269
<https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/aritilmis-atik-sularin-yeniden-kullanim-orani-artti-695959.html>

Kaynakça

- 270
<https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/aritilmis-atik-sularin-yeniden-kullanim-orani-artti-695959.html>
- 271
<https://www.aa.com.tr/tr/cevre/turkiyede-ilk-kez-deniz-magaralari-tescil-edilerek-koruma-altina-alinacak/2564281>
- 272
<https://www.aa.com.tr/tr/cevre/turkiyede-ilk-kez-deniz-magaralari-tescil-edilerek-koruma-altina-alinacak/2564281>
- 273
[https://www.haberturk.com/sakarya-haberleri/30156778-turkiyede-2023te-15-korunan-alan-ilan-edilmesi-planlaniyor#:~:text=Zaml%C4%B1%20emekli%20maa%C5%9F%C4%B1%20%C3%B6demeleri%20ba%C5%9Flad%C4%B1!&text=SAKARYA%20\(AA\)%20%2D%20Do%C4%9Fa%20Koruma,alan%20daha%20eklemeyi%20planlad%C4%B1klar%C4%B1n%C4%B1%20s%C3%B6yledi](https://www.haberturk.com/sakarya-haberleri/30156778-turkiyede-2023te-15-korunan-alan-ilan-edilmesi-planlaniyor#:~:text=Zaml%C4%B1%20emekli%20maa%C5%9F%C4%B1%20%C3%B6demeleri%20ba%C5%9Flad%C4%B1!&text=SAKARYA%20(AA)%20%2D%20Do%C4%9Fa%20Koruma,alan%20daha%20eklemeyi%20planlad%C4%B1klar%C4%B1n%C4%B1%20s%C3%B6yledi)
- 274
<https://www.turkiye.gov.tr/csb-savab>
- 275
<https://cevreetiketi.csb.gov.tr/ulusal-cevre-etiket-sisteminin-kurulmasi-projesi-2017-2018-i-98937>
- 276
<https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/NHYP%20DEN%C4%B0Z/ULUSAL%20SU%20PLANI.pdf>
- 277
<https://www.diken.com.tr/dsi-dedigin-cagdisi-kalmis-canavar/>
- 278
<https://www.urfapusula.com/haber/13617189/dsi-2022de-396-tesis-kurdu-2023teki-hedef-kac-tesis>
- 279
<https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/4891/Modern-Sulama-Sistemlerinin-Orani-Yuzde-94e-Yukselecek>
- 280
<https://cdniys.tarimorman.gov.tr/api/File/GetFile/425/Sayfa/759/1107/DosyaGaleri/dsi2022faaliyetrp-oru.pdf>
- 281
<https://www.indyturk.com/node/539136/haber/i%CC%87stanbulun-su-ihtiyac%C4%B1n%C4%B1-2071e-kadar-kar%C5%9F%C4%B1layacak-hedefiyle-ba%C5%9Flayan-melen-suyu>
- 282
<http://www.bolu.gov.tr/suyun-gucu-milletle-bulusuyor-toplu-acilis-toreni-duzenlendi>
- 283
<http://www.ergene1osb.org/duyurular/atiksu-aritma-tesisi-kimlik-belgesi.html>
- 284
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-kirisci-2023-yili-hedefimiz-234-milyon-hektar-orman-alanina-ulasmak-721641.html>

Kaynakça

- 298
https://webdosya.csb.gov.tr/db/yapiisleri/icerikler/yoresel_m-mar-_konut_k-tab-_3-20220323124832.pdf
- 299
<https://webdosya.csb.gov.tr/db/yapiisleri/icerikler/yoresel-m-mar--ozell-klere-uygun-konut-projeler-4-20190624132245.pdf>
- 300
https://webdosya.csb.gov.tr/db/yapiisleri/icerikler/5.k-tap_yoresel-m-mar--ozell-klere-uygun-konut-projeler--20220628161224.pdf
- 301
<https://www.cesmekoy.com/agac-envanteri>
- 302
[https://csb.gov.tr/enerji-kimlik-belgeli-bina-sayisi-1-milyona-ulasti-bakanlik-faaliyetleri-29690#:~:text=Binalarda%20Enerji%20Kimlik%20Belgesi%20\(EKB,milyon%20bina%20i%C3%A7in%20EKB%20al%C4%B1nd%C4%B1.](https://csb.gov.tr/enerji-kimlik-belgeli-bina-sayisi-1-milyona-ulasti-bakanlik-faaliyetleri-29690#:~:text=Binalarda%20Enerji%20Kimlik%20Belgesi%20(EKB,milyon%20bina%20i%C3%A7in%20EKB%20al%C4%B1nd%C4%B1.)
- 303
<https://mpgm.csb.gov.tr/kentsel-tasarim-rehberleri-i-82334>
- 304
<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/buyuk-donusumde-sahaya-inildi-binalar-tek-tek-inceleniyor-istanbulda-1-5-milyon-konut-devlet-destegiyle-yenilenecek-42258911>
- 305
<http://www.gencgirisimcilermerkezi.com/>
- 306
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/25Kalkinma_icin_Uluslararası_Isbirligi_Alt yapısının_Gelistirilmesi_Programi.pdf
- 307
<https://www.asbu.edu.tr/tr/haber/asbu-uluslararası-kalkinma-calismalari-uygulama-ve-arastirma-merkezi-kuruldu>
- 308
<https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/mezun-dernekleri#:~:text=2022%20y%C4%B1l%C4%B1%20itibariyle%2030%20%C3%BClkede,a%C4%9F%C4%B1%20her%20ge%C3%A7en%20g%C3%BCn%20g%C3%BC%C3%A7lenmektedir.>
- 309
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-cibuti-yi-dogu-afrikaya-acilan-bir-kapi-olarak-goruyor/1008812>
- 310
<https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/UyeKomisyonKonusmaTutanakDetay?tutanakId=30938>
- 311
https://domid.org/en/about-us/?gclid=CjwKCAjwge2iBhBBEiwAfXDBR2ZslyH6YFsWznlogov4eExb5q7FipgtTBQUahd1sEkl-FI5MEdGzBoCUzEQAvD_BwE

Kaynakça

- 312
<http://deventer.bk.mfa.gov.tr/Mission/ShowAnnouncement/356027>
- 313
<https://www.sabah.com.tr/yasam/bedelli-askerlik-yas-siniri-2022-bedelli-askerlik-yas-siniri-nedir-kalkti-mi-herkes-gidebiliyor-mu-k1-6053750#:~:text=Bedelli%20Askerlik%20Ya%C5%9F%20S%C4%B1n%C4%B1r%C4%B1%20Kalkt%C4%B1,bulunan%20ya%C5%9F%20s%C4%B1n%C4%B1r%C4%B1%20ortadan%20kalkm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.>
- 314
https://tr.wikipedia.org/wiki/CSO_Ada_Ankara
- 315
<https://kygm.ktb.gov.tr/TR-327724/rami-kislasi-kutuphanesi.html#:~:text=T%C3%BCrkiye'nin%20En%20B%C3%BCy%C3%BCk%20K%C3%BCt%C3%BCphanesi%20%C4%B0stanbul%20Rami%20K%C4%B1%C5%9Flas%C4%B1nda&text=2022%20sonunda%20hizmete%20a%C3%A7%C4%B1lmas%C4%B1%20beklenen,en%20b%C3%BCy%C3%BCk%20k%C3%BCt%C3%BCphane%20olmas%C4%B1%20beklenmektedir.>
- 316
<https://kentyasam.com/2020/01/21/ege-medeniyetleri-muzesi-bir-baska-bahara-mi-kaldi/>
- 317
<https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/turkiye-uygarliklar-muzesi-kuruluyor-25185.html>